

میر جعفر پیشه‌وری (جوادزاده خلخالی)

یازیلار

آذربایجان میلی حؤکومتی دؤنمی 25 - 1324

يازیلار باشلیغی آلتیندا وئرلین مقالهلر م.ج.پیشهوری نین 25 1324 جی ایلرده، میلی
حؤکومت دؤنمینده آذربایجان قزئتینده چاپ اولونان یازیلاریندان نومونهلر دیر

(آچیق سؤز)

قاینالار:

قیزیل صحیفه لر. آذربایجان خالق نین میلی آزادلیق یولوندا موباریزه تاریخیندن

(1946 1324). تبریز

س.ج.پیشهوری. 21 آذر (1324 جو ایل). آذربایجان روزنامه سینین

نشریه سی. 1340 (1961). رئاكتور: بالاش آذراو غلو، قافار کندلی، عباسعلی زنوزی.

ترتیباتچیلار: اسماعیل جعفرپور، محمد رضا عافیت، محمد آذرلو. رسام علی مینایی

م.ج.پیشهوری. سئچلمیش اثرلری. آذربایجان روزنامه سینین نشریه سی.

1344 (1965). توپلایان، ترتیب، ترجمه، و رئاكتور ائدن هئیات: احمد امینزاده، تقی

موسوی، حسین جدی.

م.ج.پیشهوری. سئچلمیش اثرلری. توپلایان، ترتیب و ترجمه ائدن: احمد

امینزاده، تقی موسوی، حسین جدی. رئاكتور امیرعلی لاهرودی. 1984. باکی

يازىلار يىزىنى:

- 6 فىرقەمىز ايشە باشلادى
- 7 ايكي يول آيرىجىندا بىزىم آخىر سۆزوموز
- 8 روزنامەمىزىن (1) دىلى
- 9 بۆيوك بلالردن بىرى
- 10 ايالت انجومنى
- 11 دۆزولمز جىنايت
- 12 آيرى بىر يول يوخدور
- 14 سىياسى فىرقەنەن آفتى
- 15 فىرقەمىز ايرلى گندىر
- 16 فىرقەمىزىن تارىخى ايشى
- 17 احتىياجلارىمىز تامىن اندىلمەلىدىر
- 18 آيى دوستلۇغو
- 20 مرا بخير تو اميد نيست شر مرسان
- 21 لوندون كونفرانسى موناسىبىتىلە
- 22 ايرتىجاع باش قالدردى
- 23 آذربايجانين بۆيوك خالق و ماعارىف خادىمي روشدىيە
- 24 وطن دىلى
- 25 فىرقەمىزىن بىرىنجى كونفرەسى موناسىبىتىلە

- 27 بیزی اؤز حالیمیزا قویسونلار
- 28 فیرقه اویونجاق دئییلدیر
- 30 آذربایجان اؤز تاریخی وظیفه سینی اونوتماز
- 32 موختاریت مساله سی و انجومن ایالتی
- 33 فیرقه کونقره سی خالقیمیزین لیاقتینی ایثبات ائتدی
- 34 مرانامه میز
- 35 هر ایش اؤز واختیندا
- 36 آذربایجان یاتمامیشدیر
- 37 بیز ده بونو دئییریک
- 39 هوویت هوجره و دوکان ایله تعیین ائیلمز
- 41 آذربایجان اوتوز ایل بوندان اولکی مؤوقعینی توتمالیدیر
- 42 دؤولت موقتدر یعنی چه؟ 1
- 44 حقیقی سیاسی ایشچیلر تربیه ائتملی
- 46 هارا گئدیرسیز دورون!
- 48 جوجهنی پاییزدا سایارلار
- 49 گونون مساله سی حاقیندا
- 51 مصنوعی تعصوب
- 52 خالق اؤز باشینا چاره ائدیر
- 53 دوشمنین حيله سینی آنلاماق لازیمدیر

- 55 آذربایجانین ثروتی آذربایجاندا قالمالیدیر
- 56 کارلار ائشیتسین، کورلار دا گورسون
- 57 جینایتلرین منشایی
- 58 اوشاق توولاییرلار
- 61 ایستئماریچیلرین تهدیدی بیزی توتدوغوموز حاق یولدان قایتارا بیلمز. یا اولوم، یا آزادلیق، اوچونجو یول یوخدور
- 62 بولودلار چکیلیر فضالار ایشیقلا نیر
- 63 قارداش قانی توكولمه سین
- 65 مجلس میلی تشکیلی موناسیبتیله
- 66 دالدان آتیلان داش توپوغا دگر
- 68 بیز و تئهران
- 70 بیزجه آذربایجان و ایران مساله سی
- 72 اولدوروجو تنقید- آمانسیز موباریزه لازیمدیر
- 75 کولاهبردارلیقلار ایله شدید موباریزه ائتمک لازیمدیر
- 76 آلینان آزادلیغی ساخلاماق، اوندان خالقین سعادتلی اوچون ایستیفاده ائتمک لازیمدیر
- 77 «آذربایجان» موفقییتلریمیزین آیناسی دیر
- 79 اوزلرینی فیرقه میزه باغلایانلار حقیقنده
- 79 ایفتیرا آمیز تئلقرافی کیم ایضا ائتدیر میشدیر؟
- 80 اینتیخابات فرمانینی خالقیمیز اوزو صادیر ائتملی دیر

صدر دوشدو	81
تيجارت بازاري تايماق لازيمدير	84
هامي يا، هامي يا، هامي يا	85
هارا و نه اوچون گلير لر؟!	88
مرکزي حۆكومت نو ماينده سي ايله آپاريلان دانيشيقلار حاقيندا	91
سون سۆز	92

فیرقهمیز ایشه باشلادی

دوشنبه گونو فیرقهمیزین موراجیعتنامهسی (1) اینتیشار تاپدی. بو موراجیعتنامه خالقیمیز طرفیندن گنیش توجوه و بویوک رغبت ایله قارشیلانندی. مینارجه آذربایجانلی آذربایجان شهرلرینده موراجیعتنامه یاپیشدیرلمیش دیوارلارین قاباغیندا توپلانیب اورک دویونتوسو ایله اونو آخیرا قدر اوخودو، دوشوندو، آلقیشلادی. بو واسیطه ایله سعادت و آزادلیغی اوچون یول آچیلدیغینی حیس ائتدی.

بو ایستی ایستیقبال و حرارتلی توجوه گؤستردی کی، توتدو غوموز یول دوز و اینتیخاب ائتدیگیمیز هدف دوغرودور.

بیزیم باشقا فیرقهلر کیمی خالق جالب ائتمکدن اوترو عالی سؤزلر ایله دئییل، حقیقی یول گؤستریمک مقصدیله عملی تدبیرلر واسیطهسیله ایشه باشلادیغیمیزی خالق اوزو چوخ گوزل بیر صورتده تشخیص وئدیگی اوچوندور کی، موراجیعتنامه میز عوموم خالق طرفیندن بو قدر هوس و رغبت ایله قارشیلانماغا سبب اولور.

موراجیعتنامه میزین دلیلی اولدوقجا آیدین و صریح ایدی. بورادا خالقین ایستکلری، آرزولاری، احتیاجلاری آچیق-آیدین بیر صورتده گؤستریلیمیشدی.

بیز ایرانین ایستیقلالینا علاقهمند اولدو غوموز ایله برابر آذربایجان خالقینین فرهنگی ایختیاراتی و اوز موقدراتینی اوز گوجو ایله تامین ائتمه سینی آرزو ائدیریک.

بیز اوز دیلیمیزده فرهنگ، بئهداشت و دولت ایداره سی طلب ائدیریک. اوز دیلیمیزده کیتابیمیز، روزنامه میز و ادبیاتیمیز آزاد بیر صورتده وجودا گلیمک ایله خالقیمیزین موترقی بیر خالق اولماسینا ایمکان وئریمه لیدیر.

بیز بیرنجی نوبه ده اوز ائومیز اولان آذربایجاندا باشلاییب بورانین ترقی سینی تامین ائتمگه چالیشیریق. بونون اوچون چوخ ساده و طبیعی بیر تشکیلات وجودا کتیرمگی جیدن طلب ائدیریک. بو تشکیلات ایران قانونی-اساسی پایه سینی تشکیل ائدن ایالت و ویلایت انجومنلریدیر.

ایالت و ویلایت انجومنلری تزه بیر تشکیلات دئییلدیر. اونون بویوک و تاریخی کنجیمیشی واردیر. ایران خالقلاری آزادلیق و مشروطه آلماق ایشینده آذربایجان خالقینین ایالت انجومننین فعالیتینه و فداکارلیغینا بوجلودور. اونا گوره ده موستبیدلر و آزادلیق دوشمنلری بیرنجی نوبه ده بو تشکیلاتی اورتادان چیخارماغا مووفق اولموشدور.

فیرقهمیز خالقین ایراده و گوجونه دایاناراق بو حاکی آلاچاق، اونون واسیطه سی ایله خالقین آزادلیغینی و اولکهنین ترقی سینی تامین ائده جکدیر.

فیرقهمیز میلی بیر فیرقه اولدو غو اوچون صینیف و طبقه نظرده توتما ییب عوموم جامعاتی اوز بایراغی آلتینا چاغیریر. بو واسیطه ایله مرکز و حؤکومت و یئرلی مأمورلارین لیاقتسوزلیگی نتیجه سینده مئیدانا چیخان نیفاق و بعضی یاراماز عونصورلرین ناروا حرکتلری سایه سینده تۇرنن هر ج-مرج و شولوقلوغا خاتیمه وئریمکدیر.

قزنتیمیز فیرقهنین ناشیری-افکاری اولدو غو اوچون موراجیعتنامه نین اساسلارینی اونوتما ییب، یئرلی گلدیکجه اونون تعبیر و تفسیرینه چالیشاجاق و خالق میلی آزادلیق اوچون مباریزه حاضیر لایاجاقدیر.

بیز بیلیریک کی، آذربایجان خالقینین داخلی و خارجی دوشمنلری فیرقه میزین منیدانا چیخماسینا خفاش گونشدن قورخان کیمی قورخویا دوشوب ضیدیمیزه قالخاقلار.

قزئیمیز بو خاین عونصورلر ایله شدید موباریزه ائتدیگینه گوره اوخوجولار اوچون فوق العاده بیر صورتده جلب- توجوه اولاجاقدیر.

بو شانلی ووروشمالاردا بیز قطعن غالب چیخمالی بیق. چونکی یولوموز دوغرو و مقصدیمیز موقدسدیر. بیز رشید بیر میللتین حاق و ایختیاری اوچون موباریزه ائدیریک.

آذربایجان خالقی اوز آزادلیغینی آماقلا بوتون ایران خالقارینی دا آتارتدن خیلاص ائدهجکدیر.

«آذربایجان» قزنتی نومره 1. 1. 5 سننتیابر 1945-جی ایل.

1 مقصد-آذربایجان دموکرات فیرقه سی نین 12 شهر یور 1324- جو ایل تاریخی (3 سننتیابر، 1945- جی ایل) نشر ائتدیگی موراجیعتنامه سیدیر.

ایکی یول آیریجیندا بیزیم آخیر سوزوموز

تهراندان گلن خبرلر ایران خالقارینین ایکی یول آیریجیندا قرار توتدوقلارینی گوستریر.

اوج آیدان علاوه دیر کی، مرکزده رسمی و قانونی بیر حوکومت یوخدور. اکثریت گوج ایله صدر (1) حوکومتینی و یا اونون نظرینی خالقا تحمیل ائتمگه چالیشیر. میلی عونصورلر قوام خطرینی حیس ائدیپ اکثریتین تدبیرلری ایله چوخ جیدی بیر صورتده موباریزه آپاریرلار.

موحاریبه نتیجه سینده منیدانا چیخان، ظاهری دموکراتیک اوصولو بئله محو ائتمگه باشلامیشلار. ائشیتدیگیمیزه گوره دموکراتیک جمعیتلر قاداغان ائدیلیمیش، آزادیخواه قزنتلر قاپادیلیمیشدیر. بو جریانی اینگیلتره خارجی وزیرینین ایران حاقیندا ایراد ائتدیگی نیطقی قووتلندیرمیشدیر.

ظاهیرده ایرتیجعی جریانین شو عارلاری چوخ پارلاق و آدادیجیدیر. بو حوققبازلیق و شیدالیق ایله منیدانا آتیلان شو عار دیر کی، دالیندا دیکتاتورلوق، قودورلوق و ایستیداد گیزلنمیشدیر. بونلار وطنپرورلیک و ایستیقلاال پرده سی آلتیندا آزادلیق حرکاتینی پوزماغا چالیشیرلار. ایدئن و بئوین بو گوستریشلر ایله گوناھی اوز موقیقلری اولان شورالار ایتیفاقینین اوستونه سالماغا چالیشیرلار. بیزیم شورالار ایتیفاقینین سییاستیندن و جاوایبندان خبریمیز یوخدور. آنجاق بونو بیلیریک کی، تمام بو تبلیغات آزادلیق حرکاتینین قباغینی آماق، دموکرات دستلرینی بیگانه پرستلیک ایله ایتیهام ائدیپ منیداندان قاچیرماق مقصدی ایله باشلانمیشدیر.

بو تصادوفی دئییلدیر کی، سئید ضییا و اونون طرفدارلاری میسئر بئوین و میسئر ایدئنین سوزلرینی عئینن تکرار ائتمکده دیرلر. بونلارین هامیسی بیر چئشمه دن سو ایچیر. ایراندا قاتی بیر ایرتیجعی دؤولت یار ائتماق، او دؤولتین نوختاسینی لوندون سییاستمدارلارینین ایینه تاپشیرماق نیتینده دیرلر. تزه بیر ریضا خان، موعاصیر بیر ایران هیتلری وجودا گتیرمگه چالیشیرلار. آذربایجان جامعاتی بو ماجرایا قانی سویوقلوقلا باخا بیلمز.

تام آغیرلیق بیزیم آرخامیزا دوشموشدور. هر کس یئریندن تنز دورور آذربایجان حسابینا مقام قازانماق، وزارت و ثروت الدهه ائتمگه چالیشیر.

آذربایجان آزادلیق علمداري اولدوغو اوچون تئهراندا چئوریلن فیریلداقلارا قوربان اولای بیلیمز.

بیز دموکراتییا و آزادلیغی وار قوومیزله ساخلاماغا آند ایچمیشیک. تزه بیر هیئتئر مئیدانا چیخسا دا، اونون آذربایجانا یولو اولای بیلیمز. تزه ریضا خانلیق فیکرینه دوشن خاینلرین آذربایجاندا حاکیمیت سورمک آرزوسو اورکلرینده قالا جاقدیر.

آذربایجان اوزو اوز ایشلرینی ایداره ائتمگه قادیردیر. اگر تئهران حوققابازلاری لوندوندا آلدیقلاری ایلهم اوزره آزادلیغی محو ائتمکده داوام اندرسلر بیز بیر قدم ایرهلی قویوب تامامیله اورادان قطع- رابیطه ائتمگه مجبور اولاجاییق.

قوی مورتلر، آزادلیق و دموکراتییا اوصولو علئیهینه چالیشانلار اوز حسابلارینی دوشونسونلر و اوز تکلیفلرینی بیر دفعه قطعی صورتده آنلا سینلار.

تئهران حؤکومتی گرک بیلسین کی، او، ایکی یول آیرجیندا دایانمیشدیر. آذربایجان اوز یولونو اینتیخاب ائتمیش، او آزادلیق و دموکراتییا اوصولونا دوغرو گنده جکدیر. اگر تئهران ایرتیجاج یولونو اینتیخاب اندرسه خوداحافیظ بویوروب آذربایجانسیز یولونا داوام ائتسین.

بودور بیزیم آخیر سؤزوموز.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 5 سننتیابر 1945-جی ایل.

1 مقصد صدروالاشرافین باشچیلیق ائتدیگی ایران دؤولت کابینه سیدیر.

روزنامه‌میزین (1) دیلی

روزنامه‌میز آذربایجان دیلینه آرتیق اهمیت وئر مکه دیر. بیزیم دیلیمیز دوشمنلرین بوش ایدیعالارینا باخمایاراق چوخ گنیش و غنی بیر دیلدیر. اونون کؤکو خالقیمیزین قانیندا و اورگینده دیر. بیز اونو آنا سودو ایله امیب وطنیمیزین روحنواز هاواسی ایله تنفوس ائتمیشیک. اونا توهین ائدنلر، اونو تحمیلی و مصنوعی گؤستر مکه ایسته یئرلر بیزیم حقیقی دوشمنلریمیز دیر.

چوخ خاین و اجنبی عونصورلر قرینه لر ایله بو گؤزل دیلی اورتادان قالدیر ماغا چالیشمیشلار. اونون ترقی سینه و یاشاماسینا مانع اولماق مقصدیله مخصوصن ان قدار آزادلیق دوشمنلری. وار قوومسینی صرف ائتمیشدیر. بونونلا بئله او سارسیلماز و مؤحکم بیر حالدا خالقین ایچریسینده غالب اوز مؤوقعینی ساخلامیش، بو واسیطه ایله مدنی و موترقی بیر دیل اولدوغونو ایثباتا یئتیرمیشدیر.

آذربایجان دیلی دئی دئی دیر. اونون بؤیوک خالق، گنیش جاماعات قوومسی کیمی آرخاسی وار دیر. دیلیمیز خالقین یاراتدیغی داستانلار، ضربوالمثلر، حنکایه و ناغیلار واسیطه سی ایله دونیانین ان بؤیوک دیللی ایله رقابت انده بیلر. شاعیرلریمیز، ادیبیلریمیز بو دیل واسیطه سی ایله اوز احساساتلارینی و اوز هنر و صنعتلرینی وجودا کتیریب خالقین نظرینی جلب انله بییلرلر.

بیزیم وظیفه‌میز او نو گنیشلندنرمک، او نو مو عاصیر حالا سالماق، اونون گۆز للیکلرینی، اینجه‌لیکلرینی توز-تورپاق آراسیندان چیخاریب تمیز و عالی بیر ظرف ایچینده خالقا تقدیم ائتمکدن عیبارتدیر.

آذربایجان دیلی او قدر قووتلی و اونون صرف و نحو قایدالاری او قدر مؤحکم و طبیعیدیر کی، حتا اونون ایچینه وارید ائدیلمیش فارس و عرب کلمه‌لری ایخراج ائدیلسه بئله اونولا بؤیوک فیکیرلری، عالی مقصدلری یازیب شرح و ئرمک مومکوندور. لاکین بیز خالقین ایستعدادینی نظرده توتوب بو ایشی ناگهانی بیر صورتده گۆرمگه احتیاج حیس ائتمیریک.

عقیده‌میزه گۆره، یازی گرک خالقین دانیشدیگی و آنلادیگی بیر منتودلا داوام تاپسین. مقصدیمیز ادبی موسابیه دئییل. خالقی باشا سالماق، اونا حقیقتی آشکار بیر صورتده گۆسترمدیر. او جهندن بیز خالق طرفیندن قبول ائدیلب ایشله‌نیلن عرب و فارس کلمه‌لرینی موقتی اولسا بئله ساخلاماق لوزومو اینکار ائتمیریک. لاکین اولاری اؤز دیلمیزین قایدالارینا تطبیق ائدیپ آهنگینه او یغون بیر حالا گتیرملی بیک.

دونیادا بیر دیل تاپیلماز کی، او تامامیله مستقل اولسون و قونشو دیللرین تاثیرینه دوشمه‌سین. بیزیم آذربایجان دیلی ده آذربایجانین تاریخی و جوغرافی مؤوقعینه گۆره اجنبی دیللرین تاثیریندن کناردا قالمیشدیر. ایستر-ایسته‌مز بیر چوخ اجنبی سؤزلر خالقیمیزین آغزینا دوشموش، مورور- زمان ایله میلی‌لشمیشدیر. بیز دیلین تکاملونو نظرده توتوب او کلمه‌لردن ایستیفاده ائتمگی لازیم بیلیریک. لاکین بوندان سو- ایستیفاده ائدیپ دیل و یازینی غلیظ لشدیرمک، وحشی و معناسی آنلاشیلماز کلمه‌لری حسابا قاتماغا جیدن موخالیفت ائتملی بیک.

آذربایجان یازیچیلاری قبول ائدیکلری بو چتین و آغیر وظیفه‌نی ایمان و عقیده ایله ایفا ائتمکله دیلمیزین گۆزلیگینی و اونون ترقی و تکاملونو تامین ائده‌جکلرینه بیزیم جیدی ایمانیمیز وار دیر.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 1، 5 سئنتیابر 1945-جی ایل.

1- 1945-جی ایلین سئنتیابرین 5-ده نشر اولونموش آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین مرکزی اورقانی «آذربایجان» قرنتیدیر

بؤیوک بلالردن بیری

خالقیمیزی ایجتیماعی ایشلردن کناردا قالماغا مجبور ائدن سببلردن بیرسی ده ایرادگیرلیک، آدقویما، عئیبجولوق و بؤهتان دئمکدیر. بونون کؤکو خودپرستلیک و خودخاهلیق و خصوصیتله چالیشماقدیر. هر کس ایسته‌بیر باتمان اولسون. یاریم‌باتمان اولماق ایسته‌مین چوخ آزدیر. اونا گۆره بو واختا قدر آل- وئر باش توتمامیشدیر. جاماعات ایجتیماعدان قاجمیش، چوخ بؤیوک فیکیرلر و عالی نقشه‌لر و جیدی فداکارلیقلار نتیجه‌سیز قالیب اونودولموشدور.

بیزیم عقیده‌میزه گۆره ایرادگیرلر و عئیبجولار، خالقا توهنت آتان آدمالار هر سیمادا و هر آد ایله تظاهور ائتسه‌لر بئله ان قدارد موسئبیلردن ضرر لیدیرلر. بونلار اؤز خصوصی مؤوهوم شخصییتلری اوچون آز ادلیغا بؤیوک ضربه‌لر وورموش و بونلاردان گله‌جکده ده داها بؤیوک ضررلر گۆزله‌نیلیر.

فیرقه‌میز ان بیرنجی قدمده خطرناک عونصورلر ایله جیدی مباریزه آپارمالی، اؤز عوضولریندن سؤز دئییل، ایش طلب ائتمه‌لیدیر. (بونون بوراسی بئله، اونون اوراسی انله) بهانه‌لرله خالقی تشکیلاتدان مأیوس ائدنلره فیرقه‌میزده یول اولما بیلمز. بیزیم گیزلی

ایشیمیز و مخفي سيياستيميز يوخدور. فيرقهميز علني و رسمي فيرقهدير. اونون اساسلاريني موراجيعتنامهميزده آيدين بير ديل ايله يازميشيق. هر كس قئيد و شرطسيز بير صورتده مقصديميزي قبول ائديرسه تشكيلاتيميزا يازيلماليدير. هر كيمين آيري مقصدي وارسا خوش گلدي. بيزيم اونون نازيني چكمگه، اونا يالواريب ياخارماغا و اختميز يوخدور.

بيز وار قووهميز ايله موباريزه مئيدانينا گيرميشيك. بو يولدا هئچ كسه مينت قويماق فيكرينده دئييليك، كيمسهدن ده مينت چكمگه احتياجيميز يوخدور. هر كيم بيزيم ايله بو بؤيوك ايش و عالي مقصد يولوندا يولداش اولماق و چاليشماق ايستهسه بويورا بيلر، اونا فيرقهميزين قابيسي آچيقدير.

مسئوليتسيز آغيزلار، ايش و فعاليتي فقط شيرين سؤزلر و حرارتلي دانيشيقلاردان عيبارت بيلن آداملارا اصلن بيزيم احتياجيميز يوخدور. اونلار مادام كي، فيرقهميزين ضيدينه بير سؤز دانيشماييلار، اونلار ايله هئچ ايشيميز اولمايلاق، اما اگر بورادا-اورادا اوتوروب علتهيميزه بوشبوغازليق و ياراشمايان سؤزلر دانيشيب، خالقي موباريزهدن ساخلاماغا چاليشماق ايستسهر، بيز اونلاري آزادليق جبهه سى نين فراري سربازي تانىيب جیدن فيتتهكارليقلارنين قاباغيني آلماق ايقدام اندهجهيبك.

بيز بونولا بوتون آزاديخاللارا و دوستلاريميزا اعلان ائديرېك كي، اگر بيزيم حرکاتيميزدا، سؤزوموزده، ايشيميزده بير سهو و خطا گورسهر گليب دوستانه بير صورتده بيزيم اوزوموزه دئسينلر. بيز كمال-ممنونيتله اونلارين حاق سؤزلرينه قولاق آسيب فايديلي گؤستريلريني قبول ائديرېك. بو، هئچ وخت بيزيم بديميزه گلمز. بلکه چوخ شاد اولاريق كي، دوستلاريميز بيزه علاقمند اولدوقلاري اوچون ايشيميزين ايصلاحينا چاليشيرلار. لاکين بوشبوغازليق، يالان، توهمت، ايفتيرا، دالان بوغما چيخارماق بيزيم خوشموزا گلن ايشلردن دئييلدير. بونو بيز خاينليق و آزادليغا انگل تورتكم، مستبيلدر و مورتجلرين ديبرمانلارينا سو آچماق حساب ائديرېك. اونا گؤره بو كيمي عونصورلرله چوخ جيدي موباريزه ائديب وار قووهميزله بو موهليک و خطرناک بلانين قارشيسيني آلاجايق.

«آذربايجان» قرئتي نؤمره 2، 8 سننتياير 1945-جي ايل.

ايالت انجومنى

ايالت انجومنى بيزيم قانوني حاقيميزدير. آذربايجانليلار اونو سلاح گوجو و قوربانليقلار وئرمكله قازانميشدير. بيز اونو تشكيل ائتمك اوچون هئچ بير قووهدن اجازه آلماق مجبور دئييليك.

بو گونه قدر مستبيلدر، مشروطه حؤكومتيني اوز اللرينده آلت ائدنلر و آزادليق دوشمنلري بيزيم بو مشروع حاقيميزي پايمال ائتمگه موفق اولموشلار. ايندي دنيا دييشيب، دمokratليق و آزادليق جبههسي غالب چيخميشدير. ايرتيجاع و ايستيباد قووهسي محو اولماغا محكوم ائديلميشدير. اونا گؤره بيز فورستدن ايستيفاده ائديب حاقيميزي اوز گوجوموزله آلمالي ييق.

تئهران آرتيق اوز ظالمانه ايرادهسيني بيزه تحميل ائتمگه قادير دئييلدير. بيزيم يولوموز آيدين و آشكاردير. آزادليغي آليب، اونو عملي تشكيلات و اسيطهسي ايله ساخلامالى ييق.

كوميتهميز چوخ تئز بير صورتده بؤيومگه باشلاميشدير. بو بيزيم آزادليغيميزين ضاميني اولاييلر. لاکين بو كافي دئييلدير. فيرقه سياسي و ايجتماعى بير تشكيلاتدير و خالقي هيداييت و تشكيل انده بيلر. لاکين اونا حؤكومت انده بيلمز. خالفا حؤكومت انده بيلن تشكيلات ايالت انجومنى اولاجاقدير.

بو انجومن گرک دموکراتیک اوصول ایله عومومخالق طرفیندن سنجیلسین. بوتون دؤولت ایدارلری و اونلارین باشیندا دورانلار اؤز ایشلرینده بو عالی دؤولت تشکیلاتینا تابع اولوب اونون گؤستریشلرینی ایجرا ائتمگه مجبور دورلار.

آذربایجان ایالت انجومنی نین بؤیوک سیاسی معناسی واردیر. بو انجومن تئهران و ایرانین آیری شهرلرینده باش قالدیرمیش ایرتیجاع و ضیدی-دموکراتیک جریانینا مؤحکم بیر یومروق و دیش سیندیران بیر جاواب اولاجاقدیر.

تئهران ایرتیجاعی بیزیم انجومنین آدینی انشیتدیگده تیترهیب ال-آیاغینی ایتیرمگه مجبور اولاجاقدیر.

آذربایجان ایالت انجومنی تک آذربایجان مسالہسی نین حلی دئییلدیر، بوتون آزادلیق مسالہسی نین حلی دئمکدیر.

بیز مرکزده و سایر شهرلرده هورمگه باشلایان موخالیفله جاواب و نرملگه بنله تنزول ائتمک فیکرینده دئییلیک. بیز ایشه و عمله اهمیت و ئیریریک. عمل، خاینلر ایله خادیملری داها گؤزل صورته تانیدا بیلر.

آذربایجانلیلارین مؤحکم بیر مثلی واردیر، دئیرلر: (ایت هورر کاروان کئچر).

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 2، 8 سننتیابر 1945-جی ایل.

دؤزولمز جینایت

جینایت!! اوخوجولاریمیز البته تعجوب ائدهجکلر، دؤزولمز جینایت!! بو جینایت ندن عیبارتدیر. سانی کیمدیر و کیمه قارشی جینایت ائدیلیر؟

بشریت عالمی نین اینکیشافی و اینسان مدنیتی نین عصرلر بویو ترقیباتی نتیجه سینده بشر جمعیتینده بیر پارا قطعی و لایود اوصوللار وجودا گلیمیشدیر کی، عوام دئمیشکن سوننی و شیعه بو اوصوللارا اینانیر.

دونیادا اولان بوتون مدنی میلتلرین قبول و تصدیق ائتدیکلری اوصوللاردان بیرسی ده میللت آزادلیغی پرنسیپی دیر. مثلن بئین المیال حقوق مجموعله رینده درج اولوب و دونیانین عظمتلی دموکرات دؤولتلری طرفیندن تصدیق ائدیلمیش آتلانتیک منشوروندا دئییلیر:

هر خالقین موقدراتی اؤز طرفیندن تعیین ائدیلمه لیدیر. میللت آزادلیغی و هر خالقین اؤز موقدراتینی تعیین ائتمه ایشینده آزاد و موختار اولماسی نه کیمی تفررو عات و اوصوللاردان تشکیل تاپیر؟

دیل آزادلیغی، میلی مدنیت آزادلیغی و سایرہ ایقتیصادی، سیاسی و ایجتیماعی آزادلیقلار بو مسالہ نین اساس پرنسیپلریدیر.

آذربایجان میلیتی دونیانین ان قدیم و مدنی خالقلاریندان بیریسیدیر.

آذربایجانین اوچ مین ایلدن آرتیق پارلاق تاریخی وار.

بوتون دونیا ادبیباتیندا گؤرکملی یئر توتان شاعیرلری وار. بنله بؤیوک بیر خالقین اؤزونه لاییق تاریخی، میللتی، دیلی و ایجتیماعی خصوصیتی واردیر. بو دیل آنا دیلمیز حاجی میرزه حسن روشدییه نین دئیگی کیمی، آذربایجان دیلی- بو دیل بنش میلیوندان آرتیق نوفوسو اولان قهرمان، مباریز و آزادیخه بیر خالقین دیلیدیر. مقاله میزین عونوانینی تشکیل ائدن دؤزولمز جینایت هیتلریز مین محو

اولماسی ایله بوتون دونیادا پوچا چیخیمیش منفور عیرق نظریهسی نین عامیللری تئهران مور توجلری نین مدرسلرده، محکمهلرده و دؤولت ایدارهلرینده بیزیم موقدس و دوغما آنا دیلیمیزه قارشلی اولان بیر جینایتدیر.

معصوم آذربایجان اوشاقلاری چوروموش فاشیزمین طرفدارلاری اولان تئهران زیمامدارلارینین حاکیملیگی نتیجهسینده اؤز عزیز آنا دیلیرینده تحصیل ائتمکدن محروم قالمیشلار.

عجب طولمدور! 20-جی عصرده هیتلرلر و موسسولینی لر حؤکومتی دموکرات قوملرین قباغیندا دیز چؤکوب، محو اولدوغو بیر زاماندا، تئهران مور توجلری هله ده، یئنه ده بیزیم میلی مؤوجودیتیمیزی و تاریخی وارلیغیمیزی اینکار ائدیرک مدرسلرده یوز مینلرله آذربایجانلی بالالارینین دیلینی کسیرلر. اونون ستارخان و شیخ محمد خیبابانی دن یادیگار قالان عزیز گؤهرینی تاپدالاییرلار. بودور بیزیم حاقیمیزدا اولان دؤزولمز جینایت...!

بو جور دؤزولمز جینایتلردن تنگه گلیب اؤز موباریز وارلیغینی آذربایجان دموکرات فیرقهسینده گؤرن آذربایجان خالقی داها بو طولملره سون قویاجاق و اؤزو اوچون قانونی اساسییه اویغون ایالت و ویلایت انجومی و میلی موختاریت یاراداجاقدیر.

سمندر

«آذربایجان» قزنتی نومره 3، 12 سننتیادر 1945-جی ایل.

فیرقه میز ایرلی گئدیر

موراجیعتنامه اینتیشار تاپدیقدان سونرا خالقدان فیرقه میزه نیسبت بؤیوک رغبت مئیدانا چیخیمیشدیر. هر گون شهرین موختلیف طبقهلریندن داوطلبار دسته- دسته آخیب تشکیلاتیمیزین موقتی مرکزین گلیب عوضو یازیلماغا چالیشیرلار. قدیم آزادیخاھلار و ایمتاحان وئرمیش دموکراتلار ایستر یازی واسیطه سیله ایستر سه شخص بیزیم باشلادیغیمیز بؤیوک ایشی تبریک ائتمگه چالیشیرلار.

ائشیتدیگیمیزه گوره بعضی گوزو آچیق و دوشونجلی روحانلر منبرلرده خالقی بو موقدس تشکیلاتا یازیلماغا تشویق ائتمیشلر. گنت- گنده بدبینلیک، سوظن، تردود و ایکی اورکلی لیک آزالماقدا، خوشبین لیک، امید و اینام آرتماقدادیر.

روشنفیکر و جاوان نسیل تشکیلاتیمیزا آرتیق علاقه و محبتله یاناشماقدادیر.

شوعارلاریمیز عملی و دوغرو اولدوغو اوچون خالقین روحوندا بؤیوک ایمان و اعتقاد وجودا گتیریمیشدیر.

ساکیتلیک و امنییت طرفدارلی اولدوغوموز و بونو عملن ایثبات ائتمگه چالیشدیغیمیز اوچوندور کی، ایستر کندلرده، ایستر شهرلرده، فیرقه میز چوخ سریع قدملر ایله ایرلی گنتمگه باشلامیشدیر. فیرقه میزه یازیلماق ایسته نلرین شهر و کندلرین گورکملی و ساغلام آداملاریندان اولماسی، بیزیم خط حرکتیمیزین دوغرو اولدوغونو گؤستر مکده دیر.

چوخ یئرده طبیعی بیر صورتده کونفرانس لار، میتینقلر و بیغینجاقلار تشکیل ائدیلب موراجیعتنامه میزین اطرافیندا خالقا تؤولیحات وئر یلمیشدیر.

آذربایجان خالقى بو تشكىلاتا چوخ اوزون مودتدير كى، احتياج حيس انديردى. اونا گوره موراجيعتنامهميز اونون طرفيندن چوخ تنز آلاشيليب قبول انديلمكدهدير.

ديليميز ساده، يولوموز دوز و مقصدميز آيدين اولدوغو اوچون خالق بيزى تانييب انلاماقدا چتيليك چكمير.

ديل مسالهسى، ايختيار مسالهسى، كندچيلر ايله اربابلار آراسيندا چيخان ايختيلافلارين صولح و سازيش يولو ايله حل انديلمهسى، صنايع و تجارتنين ترقى و توسيعهسى آذربايجان خالقينين فيكرينى ايشغال انديب اونو دايمن دوشونمگه وادار ائدن مسالهدير.

فيرقهميز بو مسالهلى چوخ ساده بير يول ايله حل ائتمگى مئيدانا سوردوگو اوچوندور كى، خالق اونا ياخينلاشماق، اونون موسيسلرينى تانييب اؤيرنمك ايله برابر اونون گؤسترديگى يولو تعقيب ائتمگه باشلاميشدير.

«آذربايجان» روزنامهسى، نومره 2، شهر يورين 17 سى، 1324 جو ايل

ايرى بير يول يوخدور

انشيتديگيميزه گوره تئهرانين وضعيتي چوخ قارانليقدير. دولت و مجلسين اكثريتيني تشكيل ائدن مورجع عونصورلر قانونو آياقلاري آلتينا آيب چوخ وحشيبانه و قدارانه بير صورتده آزادليق ايله موباريزه گيريشميشلر.

بو موباريزه بيرنجي نؤوبده آزاديخاه مطبوعاتين قانونسوز جاسينا توقيفي و آزاديخاه حيس لرين فيشار و سيختيني آلتينا آينماسي، ايكنيجي نؤوبده ديكتاتورلوق، ظلم و فيشارا موخاليفت گؤستن افسرلر و نيطعاميلرين قوشوندان ايخراج انديلىب آبي-هاواسي زهرلي اولان شهرلره سورگون انديلمهسي شكلىنده مئيدانا چيخميشدير.

ضيبالي افسرلر و آزادليق اوغروندا موباريزه ائدن عسكرلرين سايي گوندن-گونه آتماقدادير. بونلار آرتشي، سربازليغي تحقير و توهين انديب، اولاري ميلت علئيهنه قالديريپ قارداش قاني توكمگه وادار ائدن ارکان - حرب رييسي ارفعين(1) آپارديغي خاينانه سياستي ايله جیدن موباريزه آپارماقداديرلار.

خوراسان حادئتهسي قطعن ساده بير ايتيفاق دئييلميش، گورونور بوتون حربي قوولرده قواما قارشي بويوك بير نيفرت حيسي اويانميشدير.

مرکزي دولتین آپارديغي كئيف سياست شيمال شهرلرينده بويوك موخاليفت جرياني و نيفرت حيسي اويانميشدير. بو نيفرت بعضي يئرلرده جيدي شوريش حالي آماغا باشلاميشدير. آديغيميز خبرلره گوره توركمنلر گونبد قابوس شهريني ايشغال انديب، گورگاني موخاصيريه سالميشلار. مركز ككليك كيمي باشيني قارا قويلاماقلا، خالقين احساساتينين اوزرينه پرده چمگي ايستهير.

بو خط-حرکت چوخ قورخولو و چوخ خطرناك بير خط-حرکتدير. حتا ريضا خان بئله اول ايشه گيريشديكده بو جور گوبودلوقلا رفتار ائتمگه جورأت ائتميردي. آديغيميز خبرلره گوره «فرمان» روزنامهسى نين موديري «شاهنده»، «ايران ما» روزنامهسى نين موديري تفصلي «رهبرين» مسؤل ايشچيلريندن حكيمي چاپخانادا و ايدارده ايشلهبيركن توقيف انديلميشلر.

بو توقيفارين نظيري فقط محمدلي ميرزائين باشلاديغي ايرتيجاى عمليات زاماني، يعني مشهور باغشاه حاديتيه سينده گوروله بيلميشدير.

گورونور صدروالاشراف جاوليغيني يادا ساليب، يئنه ده جلالديق شوغلونو تکرار ائتمک فيکرينه دوشموشدور.

بنله بير زاماندا، آذربايجان آزاديخالاري بئکار دورا بيلمزلردی. اولارين تاريخي بورجلاري و ميلي وظيفه لري بو شديد ايرتيجاين علنيهينه جيدي بير صورتده موباريزميه گيريشمک ايدي. بو موباريزه قطع اول آذربايجانين داخلي امنيت و آزاديغيني تامين ائتمکدن باشلانمالي ايدي.

اينکار ائتمک اولماز كي، آذربايجاندا بعضي دولت مأمورلارينين لياقتسيزليغي و منافعى بير-بيري ايله موخاليف اولان طبقه لرين ضيديتي سايه سينده بير نئچه گون بوندان قاباغا قدر بؤيوک شوريش و هرج-مرجليک حيس اولونوردو.

آذربايجان آزاديخالاري بو وضعيتي نظره آلدیقارلي اوچوندور كي، بيرينجي نؤوبه ده امنيت وجودا گتيريلمه سي مساله سيني اورتايا سورمکده ديرلر.

بیز بو خصوصدا اوزون موطاليعه ائتديکن سونرا يقين حاصل ائديريک كي، مؤحکم بير تشکيلات وجودا گلمزسه گوندن-گونه قوتلنمکده اولان سنلین قاباغيني سد ائتمک مومکون اولماياجاق. اونا گوره بيرينجي نؤوبه ده بؤيوک بير فيرقه يار اتماغا تشبوت ائتديک.

فيرقه ميز خالق طرفيندن گننیش رغبتله ايستيقبال اولوبدو. يوزلرجه تنلقرافلار ايداره ميزه آخماغا باشلادي.

تشکيلاتيميزدان داها اول وجودا گلن پارتيالار و جمعيتلر ده خط-حرکتيميزين دوزگون اولدوغونو درک ائديب، بؤيوک هوس و رغبتله بيزه ياخينلاشماغا باشلاديلار. چوخ تنز بير صورتده بوتون آذربايجانين ساغلام فيکيرلي آداملاري فيرقه ميزين بايرغي آلتينا توپلانماق، بو واسيطه ايله بورادا مؤحکم بير مرکز-ثيقل وجودا گله جکدير.

اگر بيز باشقا فيرقه لر کيمي قئيري-عملي شوعارلار ايله ايشه باشلايب بؤيوک داشي گؤتورسه بيديک قطع هدفه ياخينلاشا بيلمه جک ايديک.

آيري بير يول اول بيلمزدي. چوخ ساده بير صورتده آذربايجاندا باشلاديق. اول بوراني هرج-مرجليکن ساخلاديق و اوز اولر يميزي غارت و بيخماقدان قوروماق لازيم گليردي. سونرا دا گله جک اوچون بؤيوک بير قدم گؤتورمگه احتياج وار ايدي. او قدم، مخصوصن ايندي گؤتورولمه لي ايدي.

تئهران ايرتيجاى قوت تاپسايدى، بيز ايش گؤرمک سهدير، حتا دانيشماق ايمکانينا بنله ماليک اول بيلمزدیک.

فورصتن ايستيفاده انده بيلمک اوزو بؤيوک ايستعداد و لياقت ايسته يير. بيز فورصتي دن و نر مگه راضي اول بيلمزدیک.

فورصت بيزه قوربانلار باهاسينا مال اولموش قانون-اساسيني دير يلمتک ايمکاني وجودا گتير ميشدير.

ايالت انجومي و محلي موختاريت مساله سي قانون-اساسي نين اساس و کؤکودور. بيز ايرتيجاين نين ضعفيندن ايستيفاده ائديب اونو عملي بير صورتده حياتا کئچيرمه لي بيک. فورصتي دن و نرديکن سونرا پئشيمانليق فايدا و نر مز. «دالان آتيلان داش توپو غادير». بو کؤهنه بير آذربايجان مثلي دير. اونو هنج بير واخت اونوتماق اولماز. عربلر «و في تاخير آفات» دنميشلر. بو دوغرو سؤزدور.

ايندي آذربايجان خالقينين اليه بؤيوک بير فرصت دوشموشدور. بوندان ايستيفاده ائتمه مک خيانتدير.

بو کیمی فورستلری آذربایجان آزدیخاھلاری مؤھوم سۆزلره اینانیب موکرر صورتده دن وئرمیشلر. اگر سردار - میلی تئهرانا اینانماسایدی، اگر شئیخ محمد خیابانی خاین، یالانچی و مین اوزلو موشاویرلرینین سۆزلرینه اهمیت وئرمهسه یدی، اگر لاهوتی یه خیانت ائدن یالانچی پهلوانلار دارا چکیلسه یدی ایندی نه تک آذربایجان بلکه بوتون ایران دونیانین ان موترقی، ان دموکرات اولکلریندن بییری اولموشدو. بو سهولر دایما نظرده توتولوب مودبذب و موردد آداملارین خاینانه تلقینلرینه قولاق آسامیب اوز گوجوموزه بئل باغلامالی بییق.

آزادلیغی و آزدیخاھلیغی اوزلرینه دوکان قاییریپ هر بیر جیدی ایشی ایخلال ائندلرین حقیقی سیمالارینی آجیب خالقا گۆسترین!

اونلارین، یعنی او ماسکالی آزدیخاھلارین حیلله لری نتیجه سینده دیر کی، ایران مشروطه سی کاغیز اوستونده فالان اثرسیز بیر دوا و تیلسیم حالینا دوشموشدور.

«آذربایجان» قزنتی نومره 3، 12 سننتیابر 1945-جی ایل.

1 مقصد-واختی ایله ایران اوردوسونون باش قرارگاهی ریسی اولموش گننرال حسن ارفع دیر.

سیاسی فیرقه نین آفتی

بیر فیرقه و یا جمعیت تشکیل اولار-اولماز سالیم، خئییرخاه و فداکار شخصلر ایله برابر بیر عیده ایستیفادهچی، یالانچی و ایجتیماعی تشکیلاتلاری وسیله قرار وئریب، اوزلرینه ثروت و سامان قاییرماغا چالیشان عونصورلر و لشخورلار کیمی اونون اطرافینا هوجوم ائدیپلر. بونو بیز بو واختا قدر مئیدانا چیخان سیاسی فیرقلرین هامیسیندا گۆرموشوک.

بونلار خصوصی ایستیفاده بولوندا هنج بیر رزالت و آچاقلیقدان چکینمزلر. بونلارین تۆھمت، ایفتیرا، یالان آد قویماق کیمی کثیف حربلری واردیر.

بو پارازیت عونصورلر خارجی و سیاسی دوشمنلردن داها خطرلیدیرلر. خارجی دوشمنی تانی بیب اونون علئیهینه موباریزه آپارماق آساندیر، لاکین موفته خور و ایستیفادهچی عونصورلر تشکیلاتین ایچریسینی چورودوب اونو ایفلیج حالا سالما بیلرلر.

بونلار جوربجور شکیلده قاباغا چیخا بیلر. کندلرده بوینیو غولوق و قولچوماقلیق گۆستریب ایللردن بری داوام ائدن دوشمنلیکلری شدیدلشدیرمک و اوندان مادی ایستیفاده ائتمگه چالیشارلار. شهرده دؤولت ایدارملرینه سوخولوب اورادا ایستی بیر وظیفه توتماق و بو واسیطه ایله سو- ایستیفاده ائتمگه جان آتارلار. هر شکیلده و هر موحیطده اولور-اولسون بونلار یول تاپیب فیرقه آیدندان ایستیفاده ائتمکله، خالقا زور دئییر، اوزلرینین خصوصی ایشلرینی قاباقدان آپارماغا سعی ائدیپلر.

قدیم آزادلیق و مشروطیت حرکاتیدان ایستیفاده ائدیپ، وظیفه، ثروت و شخصیت قازانیب ایستیبدا خیدمت ائدن ماسکالی آزدیخاھلار آز دئییلدیر. اونلاری سیز ده یاخشی تانی بیرسینیز. تزه وجودا گلن فیرقه یه بونلار یول تاپا بیلر. چالیشاق فیرقه میز بو کیمی موذوویر و فاسید عونصورلرین اللرینده آلت اولماسین.

مقصدیمیز عالی، فیکریمیز بؤیوکدور. بؤیوک ایشی ناپاک اللر ایله گۆرمک اولماز. تظاهورچو، لووغا و یالانچی پهلوانلاردان پرهیز ائدین. خالقین مال، جان و ناموسونا گۆز تیکن بیس عونصورلری اولدن ایچرینیزه یول وئرمگین. قورخاق و ایکی اوزلو آداملاردان قاچین، بونلار سیزی یاری یولدا قویا بیلرلر.

«من باشيمي ساخلاماق اوچون قاريشميشديم» دنيلىرى چوخ گورموشوك. او اداملارين ظاهيرى سيزي آداتماسين. باشيني ساخلاماق ايستهييب دوشمنلره بعلي دئين اداملاري اولدن فيرقهيه يول وئرمگين. قوي اونلار گنديب آيري واسيطه ايله باشلاريني ساخلاسينلار.

بيز هنج كسي گوج ايله فيرقهميزه يازديرماق فيكرينده دئيلىك. خالقين هوسى- رغبتي و توجوهي بيزه كيفايت اندر. فقط كندلر و شهرلردن سنل كيمي آخيب گلن جاماعاتا بئل باغلامالي ييق.

بيزيم بويوك و آغير وظيفهميز بو جاماعاتي تشكيل ائتمك و اونون ايراده و قودرتيني جيدي صورته خالق آزدليغي يولوندا ايشه سالماقدير.

دوغرودور بيز بوتون خالقي، صينيف و طبقة نظرده توتولمادان فيرقهميزه قبول انديريك. ولي بو او دئمك دئيلى كي، بيز آزدياخاهليغي و وطنميزين ترقي يه دوغرو گنتمهسيني نظردن چيخارميشيق. بئله فيكير ائتمك هرگيز دوغرو دئيلىدير.

بيز وطنين و خالقين نيجاتيني آزدليقا آختاريب و آراماقداييق. بيز بونو گوزل بيليريك كي، خالقميزين اكثريتيني تشكيل ائدن كندلير بو گونه قدر هر بير حاق و ايختياردان محروم قالميشلار. بيز بيليريك كي، ايشسيزليك خالقميزين بويوك بير حيصه سيني فلاكته و اولومه سؤوق ائتميشدير. بيزه معلومدور كي، فهلهلريميزين حوقوقونو تامين ائتمك اوچون هله ده رسمي بير قانون الده يوخدور. عئين زاماندا بيز حيس انديريك كي، اربابلارين بعضيلري كندلردن و وسعتلنمكده اولان كندلي حركاتيندان قورخويا دوشوب ينرلرين آبداليغينا، چئشمهلرين تعميرينه اقدام ائتمك فيكرينده دئيلىدير. حتا بعضي ينرلرده خيرمنلر بيلا تكليف حالدادير. بعضي ايستيفادهچي عونصورلر ماليك ايله ارباب آراسينداكي ايختيلافي شيدتلنديريب بولانيق سودان باليق توماغا چاليشيرلار.

بونلارين هاميسيني بيلديگيميز اوچوندور كي، بيز اولكهده قانوني بير رنژيم، مؤعتديل بير وضعيت مئيدانا گتيرمگه اقدام ائتميشيك. چون طبيعيدير كي، كندلي ايله ارباب، فهله ايله ساحبيكارين منافعى چوخ و اخت بير-بيرينه موافيق گلمز. لاكين بير قيسيم منفعتلر وار كي، اونلار موشرتراك حساب اولونا بيلر.

مئلن، امنيت، خالقين سيباسي آزدليغي، محكمه و قانونلاردان موساوي صورته هر بير وطنداشين ايستيفاده ائتمك ايمكاني، اصلن فهله ايله صاحبيكار و ارباب ايله رعيت آراسيندا چيخا بيلن ايختيلافي آرادان آپارماق اوچون مؤحك بير قانون ووجودا گتيريلمهسي كيمي مسالهلر واردير كي، بيز اونو چوخ تنزليكله و بيرينجي نؤوبهده حل ائتمهلي بيك.

بونلارين هاميسي مومكون اولان ايشلردندير. لاكين سيز چاليشين ايش بيس اداملارين اينه دوشمهسين.

«آذربايجان» قزنتي نومره 4، 16 سننتيابر، 1945-جي ايل.

گوج بير ليكدهدير

آلديگيميز رسمي معلوماتا گوره حيزب تودهيي ايرانين آذربايجان تشكيلاتى آخيرينجى گنئيش ايالتى كونفرانسيندا فيرقهميزين موراجيعتنامهسيني ديقتله موذاكيره ائتديكدن سونرا اونو خالقميزين احتياجلارينا داهي اويغون و موناسيب تشخيص وئرميشدير. بو كونفرانس موراجيعتنامه و فيرقهميزين تشكيل خبريني چوخ شادليق ايله ايستيقبال انديب، آذربايجان خالقي نين سعادتيني اونون

شوعار لاریندا گوردوگو اوچون، بیر چوخ اساسی سبیلری نظره آراق حیزبین مرکزی کومیتتهسی ایله علاقه‌سینی کسب فیرقه‌میز ایله بیرلشمگی قرارا آلمیشدیر.

بو خالقیمیزین بیرلیگی و آزادلیغی بولوندا بویوک بیر قدمدیر.

بیز حیزب توده‌یی ایرانین آذربایجان تشکیلاتینا رهبرلیک ائدن وطنپرست و آزادیخواه شخصلرین بو بویوک فداکارلیقلارینی صمیم قلبه آقیشلاییریق.

بو قهرمان فیرقه‌چیلر بیزیم خط و حرکتیمیزین دوغرولوگونو اعتراف ائده‌رک، آتمیش میندن زییاده نوفوسا مالیک اولان بیر تشکیلاتی فیرقه‌میزه یاپیشدیرماقلا آذربایجان خالقی اوچون گوزل بیر نمونه اولاجاقلار.

حیزب توده‌یی ایران فیرقه‌میزه اوز شوعار لاریله گلنگه چالیشمیر. او بیزیم شوعار لاریمیزی تامیبله قبول ائدیر، بیزیم گنتدیگیمیز یول ایله گنتمک ایسته‌ییر.

بیزیم بولوموز چوخ دوز و آیدین بیر یولدور. بیز طبقاتی مباریزه آپارماق فیکرینده دئییلیک. فیرقه‌میز تام معناسیله میلی فیرقه‌دیر. اونا اوغرو، خاین و قانون اساسیمیزین دوشمنلریندن باشقا هر بیر آذربایجانلی عوضو اولاییلر.

بیز میلی صنایعیمیزی یوکسلتمگه، تاجارتیمیز اوچون دنیا بازارلارینا یول آچماغا، کندلیلر ایله اربابلار آراسیندا چیخان ایختیلافلاری صولح یولو ایله حل ائتمگه چالیشیریق. حیزب توده‌یی ایران باشچیلاری بونلارین هامیسینی قبول ائدیب حیاتا کنجیرمگی بیزه شرافت اوزرینده قول وئرمیشلر.

بونونلا بنله بو حیزبین اوچ سنهدن بری آپاردیغی مباریزه‌نی هرگیز اونودولا بیلمز. حیزب توده‌یی ایرانین مخصوصن فاشیزم علیهینه آپاردیغی قهرامانانه مباریزه‌سینی بیز همیشه ایفتیخار ایله خاطرلامالی‌ییق.

بو گوندن اعتیبارن توده تشکیلاتی تاریخه کئچیر. بیز اونون بویوک ایشلریله برابر سهولرینی ده نظرده ساخلامالی‌ییق. توده عوضولری آراسینا سوخولموش یابانجی عونصورلرین ضررینی فیرقه‌نین اوز رهبرلری ده اینکار ائتمک فیکرینده دئییلدیر. بیز اونلار ایله ال‌ال وئردیکدن سونرا ایستیفاده‌جو، یالانچی و فاسید عونصورلرین تازا تشکیلاتدان اوزاقلاشدیرلمالارینی تامین ائده‌جه‌ییک.

بیز هامینین ائشیدیب بیلدیگی بابالار سوزو ایله بو تاریخی یادداشتیمیزی قورتاریریق:

گوج بیرلیک‌دیر!

میر جعفر پیشه‌وری

«آذربایجان». نومره 5، شهر یور 26

فیرقه‌میزین تاریخی ایشی

فیرقه‌میزی و وجوده گتیرمگه پیشقدم اولان موسیسلر هئیاتی کچن پنجشنبه گونو موقتی تشکیلات کومیتہسی اینتیخاب ائتدیکن سونرا ایگیرمی گونه قدر رسمی کونقره تشکیلینی او کومیتہیه تاپشیردی. بو تازه بیر فیرقه اوچون بویوک و آغیر بیر وظیفه‌دیر. اونا آرزو اولونان شکیلده انجام وئرمک اوچون بوتون فیرقه عوضولری یورولماق بیلمه‌دن چالیشمالیدیر.

بوگونه قدره تبریزده و اطراف شهرلرده اون مین‌دن زییاده موختلیف طبقه‌لردن فیرقه‌میزین عوضولگینی قبول ائدنلر اولموشدور. بونا الی مین‌دن زییاده بیزه مولحق اولماق ایستہین حیزب توده ایران عوضولرینی علاوه ائتدیگده گنیش و بویوک بیر جمعیتین اطرافیمیزا توپلاندیغینی گؤرمه‌جکسیر. بو جمعیتی تشکیل ائدیپ اونلاری اینتیظام آلتینا آلماق و آرالاریندان کونقره‌یه نوماینده‌لر اینتیخاب ائتمک بئش-اوج نفرین لیندن گلن ایشلردن دئییلدیر. بو ایشده دئیگیمیز کیمی هامی چالیشمالیدیر.

کونقره‌نین تامامیله دموکرات عوضولردن و عموم طبقات نوماینده‌لریندن تشکیل اولونماسینی نظرده توتوب سابق حیزب توده عوضولریندن فداکارلیق گؤزله‌ییریک. بونلار هر یئرده چالیشیپ مستقیم دموکرات فیرقه‌سینه یازیلان عوضولردن (موکون اولدوغو قدر) اینتیخاب ائدیپ کونقره‌یه گؤنده‌رملی‌دیرلر.

محللر ده فیرقه‌یه بیرلشدیگی حاللاردا بونو نظرده دوتمالیدیر. حیزب توده‌یه و اونون فداکار عوضولرینه بیز چوخ احتیرام ائدیریک. لئیکن اونلار دموکرات فیرقه‌سی‌نین مرام و شوعارلارینی نظرده دوتوب تازا و عموم طبقاتا منسوب اولان عوضولره فعالیت مئیدانی وئرمک اوچون گؤذشته گنتملی. بعضی یئرلرده اونلارین سایلارینین آزلیغینی نظرده دوتماییب بیرنجی نؤوبه‌ده اونلاردان اینتیخاب ائتملی‌دیرلر...

حیزب توده ایران عملده طبقاتی بیر حیزب اولموشدور. اونون سیرالارینا فهله، کندلی و بعضی آشاغی طبقه‌یه منسوب اولان روشنی‌کرلردن باشقا طبقه‌لره یول وئریلمزدی. اونون وظیفه و شوعارلاری دا فقط بو طبقه‌لرین مقاصیدی اوستونده تعیین ائدیلمزدی. اونا گؤره حیزب توده عوضولری چوخ سول تانینمیش و سول شوعارلار ایشلتمگه عادت ائتمیشلر.

دموکرات فیرقه‌سینه مولحق اولماق ایستہین شخصلر گرک اؤز دانیشیق‌لارینی و شوعارلارینی تعدیل ائدیپ، بیزیم تعقیب ائتدیگیمیز شوعارلاری قبول ائلسینلر.

اگر بیزیم ایله میلی آزادلیق یولوندا چالیشماغا حاضیر اولموشلار سا حتا اؤزلرینین رفتار، کیردا و گوفتارلارینی دا بیزیم رفتار، کیردار و گوفتارلاریمیزا تطبیق ائدیپ اویغونلاشدیریب، تامام معناسیله بیر دموکرات اولمالیدیرلار...

بیز عوضولریمیزدن ایش طلب ائدیریک. بوش سؤزلر و خالق موتنفیر ائدن (دئماقو‌قلارا) عوام‌فریب‌لره یاراشان آجی تۆهملرین بیزیم بازاردا رواجی یوخدور.

بیز میلی آزادلیغی تامین ائتمک اوچون هر کسدن فداکارلیق طلب ائدیریک. مالیک، رعیت ارباب و کارگر هامی آذربایجانین ترقی و سعادت‌ی یولوندا بو فداکارلیغی گؤسترمه‌لیدیر.

بیز آرادا چیخان ایختیلاف‌لاری سازیش یولو ایله حل ائتمگی جیدی و لازیملی بیر موضوع بیلیریک. مباریزه لازیمدیر. لئیکن او میلی آزادلیق و وطنین ترقیسی یولوندا آپاریلمالیدیر.

کیم آزادلیق و ترقی‌یه موخالیفت ائدرسه، او میلیتمیزین غدار دوشمنی‌دیر. اونونلا آمانسیر بیر صورتده مباریزه ائتملی‌دیر.

کیم امنیتی ایخلال اندیب خالق آراسینا نیفرت سالیرسا، هر طبقمند اولور اولسون، او خالق آراسیندان ایخراج اولونوب ایجتیماعی حوقوقدان محروم اندیلمه‌لیدیر.

کونفره‌میزده شیرکت ائتمک ایسته‌ینلر و اونا نوماینده اینتیخاب ائتمگه گئندلر بو خط حرکتی نظرده توتماغا مجبور دورلار.

پ.

«آذربایجان» غزنتی، 27 شهریور، 1324 جو ایل، نؤمره 6

احتیاجلاریمیز تامین اندیلمه‌لیدیر

هر بیر خالق و جامعین حیات و بقاسی، یعنی یاشاییب یاراتماسی، موعین شرایط و وسایطدن آسیلیدیر.

میلی شکیلده و بئین المیلل مضموندا مدنیت، گئنیش خالق کوتله‌لرینین ساغلاملیغینی تامین ائدن صحیه، اهالینین وارلیدان توتوموش یوخسولا قدر هامینین ساوادلانیب، تحصیل-علم ائتمه‌سی، صنایع و کارخانالارین گئنیش له‌نیب ایقتیصادییات و ثروتین ترقی‌سی، سایرلر حال-حاضیردا بیر خالقین حیات و بقاسی اوچون ضروری شرایطدیر.

اگر بو شرایطدن بیر ناقیص اولارسا، او خالق ناچار اولاراق، مدنیت قافیه‌سیندن دالی قالیب و نهایت، محو اولوب گنده‌جکدیر.

بئین المیلل ایرتیجاعین موزدورو اولان سئید ضیا-نین 1299-جو شمسی (1921-جی ایل) دؤلت چئوریلشیندن اول و ریضا شاه پهلوینین حؤکومتیندن قابق، آذربایجان اؤزونون خصوصی جوغرافی مؤقعیتی سایه‌سینده آسیانین ثروتلی اولکه‌لریندن بیر سی ایدی. آذربایجاندا، آذربایجان دیلینده قزنتلر نشر اولوردو. مدرسه‌لرده آذربایجان دیلینده درس کئچیریلیردی.

آذربایجان دونیانین بؤیوک اولکه‌لری ایله تیجارت و ایقتیصادییات مونسایتی یاراتمیشدی. بئله‌لیکه، آذربایجانین ایگیرمنجی عصرین اوللرینه‌ک اؤزونه لاییق ثروت و تیجارتی، ماعاریف و مدنیتی وار ایدی.

لاکین سئید ضیا و ریضا شاه و بونلارین طرفدارلاری وجودا گلدیکدن سونرا، آذربایجان محو اولماغا اوز قویدو.

تئهرانین مورجع حؤکومتی آذربایجان خالقینا اؤز دوغما آنا دیلینده یازیب اوخوماغی قاداغان ائلیهرک، اونون میلی مدنیتی پوچا چیخارتماغا باشلادی.

تبریزین دنیا ایله ایقتیصادی و تیجارت رابیطه‌لرینی قطع ائهرک خالقین ماددی ثروتینین ان آچاق سوییه‌لره تنزول ائتمه‌سینه سبب اولدو.

آذربایجاندا اورتا مکتبلرین قاپیلاری داخی باغلانیب یالیز کیچیک ایبتیدای مکتبلر، او دا چوخ پیس وضعیتده قالدی.

آذربایجان خالقینین میلیونلارلا نوفوسونون امک بهره‌سینی موختلیف عونولارلا غصب اندیب خالق تالادی، صحیه، ماعاریف و مدنیتدن، نومونه اوچون ده اولسا، هنج بیر آثار قومادی.

بنهلیکله، 30 ایلین عرضینده آذربایجانین ایقتیصادی، ایجتیماعی وضعیتینی اورتا عصر لر مدنیتی سوییهسینه تنزول اندیب و نهایت، مین ایلدن آرتیق طنطنه لی تاریخی اولان بؤیوک آذربایجان خالقی محو اولماقدا ایدی. مینرله حؤکمرانلار بیزی محو ائتمک ایستیهیردیله. آذربایجان دموکرات فیرقهسی چوخ میلیونلو و موباریز آذربایجان خالقینین ناموسلو حرکاتی ایله بو بدبختلیکله سون قویاقدیر.

آذربایجان دموکرات فیرقهسی اؤز شو عارلارینی خالقین سینهسینده آلولانان اولداندان آلمیشدیر.

خالقا تکییه اندیب، خالقین آرزو و عملرینی حیاتا کئچیرن بیر فیرقه همیشه موظفدیر. بیزیم ایشیمیز حاقدیر و غالیبدیر.

سمندر

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 6، 18 سننتیابر 1945-جی ایل.

آیی دوستلوغو

فیرقه میزی قوروماقدا شیرکت ائدن مسلکداشلاریمیزین بویونلاریندا اولان آغیر یوکلردن بیزی ده بیزه یاخشیلیق ائتمک ایستیهینلرین آنلاق، هوش و ذکالارینی یوخلاماقدان عیبارتدیر. سیاسی تشکیلات ساده بیر ایتیحادییه دئییلدیر. اوندان چالیشماق ایستیهینلردن طبیعی عاغل و شو عوردان علاوه مسلک، عقیده و سیاسی بیلک طلب اندیلیر. قاباغا چیخان سیاسی، حوقوقی، میلی و ایجتیماعی مساله لرده دوزگون دوشونجه و آچیق فیکیر ایستهنیلیر.

بیز چوخ گؤزل بیلیریک کی، بیر چوخ تاریخی سببلره گؤره خالقیمیز دونیانین مو عاصیر و موترقی خالقلاریندان یوز ایللرجه دالی قالمیشدیر. بو خالقی بیرلشدیریب بؤیوک مقصده طرف آپارماغا چالیشان بیر فیرقه موترقی خالقلار ایچریسینده وجودا گلن فیرقه لر کیمی عوضولرینین هامیسینی ساو ادلی و سیاسی معلوماتا مالیک آدمالاردان توپلایا بیلمز. خالقیمیز عوام، جاهیل و دالی قالمیش خالقدیر. اونون مدنی و سیاسی جهتن تر بیهه اندیلمه سی ده فیرقه میزین عؤده سینه دوشور. بیز ناچار و مجبوروق مینلرجه کند و شهر زحمتکشلرینی تشکیلاتیمیزین ایچریسینه آلیب، اورادا تربیت اندک. بو اینکار دیمز بیر حقیقتدیر. بونولا بنله فیرقه مین اساس سنگر لری گرک دوزگون، دوشونجه لی و ساغلام فیکیر لی آدمالارین الینه تاپشیر بلسین.

جاهیل آدمالار بیلیب آنلامدان فیرقه یه بؤیوک ضربلر و ورا بیلر. مخصوصن کندلرده فیرقه سوزو چوخ یانلیش تعبیر اندیلیمیشدیر. اونون باشیندا دورانلار چوخ یئرلرده دؤولت ایدارلرینین وظیفه لرینی منیمسه میس و بعضی یئرلرده فیرقه مسئوللاری اؤز وظیفه لرینی اونودوب دهدار و کندخودالاردان علاوه محکمهلرین و قانونی ایدارلرین ده ایشینی اللرینه آلمیشلار.

اونلار بیلمه لییدیر کی، وورماق، دؤیمک و خالقین حوقوقی ایشلرینه قاریشماق فیرقه رهبرلرینه یاراشان ایشلردن دئییلدیر. بیز کند یا شهرلرده فیرقه عونوانی داشیب تزه کندخودالار، تزه ژاندارملار و بویونوغون قولچوماقلار مئیدانا چیخارماق فیکرینده دئییلک. بونلارین دوستلوغو آیی دوستلوغوندان داها خطرناک اول بیلر.

کندلرده و شهرلرده چالیشان فیرقه مسلکداشلاریمیز بیرینجی نؤبه تبلیغاتچی، ایکنجی نؤبه ده تشکیلاتچی اولوب خالقی فیرقه مین اطرافینا توپلاماقلا بؤیوک مقصدیمیزی ایجرا ائتمگه چالیشمالیدیر لار.

اونلار گرک بيلسينلر كي، فيرقه باشچيسي قديم ايمامجومعلرين ايشيني گۆرمهلي دنيلدير...

كندلييه زور دنمك، اوز شخصي دوست- دوشمنليگيني فيرقه سيرا ارينا يئريتمك ايستين ايستيفادهچي عونصورلرله فيرقهميز
آمانسيز بير صورتده موباريزه اندهجكدير...

مخصوصن كندلرده ساده و سالييم كندلييري اوز اقلاشدير ماقلا توده تشكيلاتينا سوخولان ايستيفادهچي جاناورلاردان جيدي صورتده
ايجتيناب انديب، اونلاري دموكرات فيرقهسي نين قايپسيندان ايجري قويماق اولماز، فيرقه اولدن ايشي مؤحكّم گۆتورمهلي، شؤعبه و
كوميتهلري تمير و دوزگون آداملار اليه تاپشير مالىدير.

تشكيلاتيميز قوي عددجه بؤيوك اولماسين، آما اينتيزظام و ايستحكامجا قوتلي اولماليدير. اوغرو، يالانچي، لووغا، عاوامفريب و
خالقي پيسلهيبب اوزونو قاباغا چكن آداملاري قووب انشيگه سالماق لازيمدير.

فيرقه، شخصلر دنيل، عموم ميلتين سعادتني اوچون چاليشير، عموم زحمتكشله نيجات وئرمك ايستهيير. بنش يومورتا ايكي
باتمان سوغان ايله كندلييه نيجات وئرمك ايستين و بو واسيطه ايله كندلرده نيفاق سالانلار كندلييره آييلار كييمي خيدمت انديرلر.

دوغرودور، اربابلارين ظولمو حددن آشميش، دؤلت مأمورلارينين دا قارني دويماق بيلمير. لاکين گرک بو مساله ني فيرقهميز
اساسلي بير صورتده بوتون اولکه ايجريسينده حل انتسين.

بو يولدا چوخ جيدي قديم گۆتورولموشدور. آذربايجاندا ياشايان ماليكلر ايله دانيشيق باشلانميش، چوخ تئز بير صورتده عومومي
بير قرار چيخار يلاجقدير.

آذربايجاني ترك انديب گئدن ماليكلر بيزدن هئچ بير كؤمك گۆزلهيه بيلمزلر.

كندليني آلت انديب اوز جيبيلرينين خنيرينه چالیشانلار فيرقهميزدن تاماه ديشلريني چكسينلر. بيز اونلارين كيچيك مقصدلرينه آلت
اولا بيلمريك. بو گؤندن سونرا گنديب و ز يئرلرينده اوتور مالىديرلار.

اگر كندلرده اربابلار كؤهنه ماهنيلارين باشلاماق ايستهسلر فيرقهميز اونلارا و زونون حاق سؤزلريني. دنمگه قاديردي.

بيز امنيت و بيريگه هر بير ايشدن آرتيق اهمييت وئيرريك.

بونو هر بير كس دوشونمهليدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 7، 19 سننتياير 1945-جي ايل.

مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان

سندن یاخشلیق اوماییرام، آرتیق ضرر ده یئتیرمه

تاریخ تکرار اولماقدادیر. ایران جامعاتینی، ظولم، اسارت و قارنلیقدا ساخلاماغی لازیم گۆرن سییاست ماحارییه نتیجه سینده جیرن منیدانا چیخان ظاهیری دموکراتلیغا آخیر قویماغا چالیشماقلا وطنیمیزی اجنبیلره ساتان خاین عونسورلرین فعالیتینه گنیش منیدان آچیلیمیشدیر.

تئهران سریع قدملره ایرتیجاغا طرف گنتمکدهدیر. باشیمیزا یونان خالقینین باشینا گلن اویونو گتیرمک فیکریندهدیرلر. مجلس، دولت و مطبوعات ساتیلیمیش خاینن آداملارین اینه دوشموشدور. بونلار ویریب، بیخیب، داغیدیب اوز سییاستلرینی یئرتمک ایستهمیرلر. آز ادلیق، دموکراتلیق نامینه چالیشماقدا اولان قوولر جوربجور باهانالار ایله بوغولوب تارومار اندیلیمکدهدیر.

ریضاخاندان داها قبا، داها خشین بیر جلا ووجودا گتیرمک نقشهسی جیدی صورتده مؤوقع ایجراهه قویولموشدور.

ایران ماحارییه زامانی دموکراتلیق جبههسینین غالیبیت کۆرپوسو اولدوغو حالدا، صلوح زامانی بؤیوک ایستعمار دونیاسینین سنگری اولمالیدیر، دنیب، میلیونلارا بالیغ ضعیف خالقاری اسارت و قول حالیندا ساخلاماق اوچون اونو حریم و سنگر یار اتماق، آز ادلیق و حورییتیمیزی بو مقصده قوربان ائتمگه چالیشیرلار.

سئید ضییا ایله چیخان ساییسز - حسابسیز ایرتیجاغی روزنامه لر، دشتی، دوکتور طاهری، اسفندیاری و سایرلرینین مجلسیده اوخودوقلاری رجزلر و چئویردیکلری حوققالار هامیسی بوندان اؤتروودور.

بوندان اؤتروودور کی، حتا تبریزده بنله بعضی پیس آداملار جورات اندیب آز ادلیق علنیهینه خایانه شایعه لر اینتیشار وئریر. منیخانلاردا، پیس یئرلرده سنل کیمی پول خرج اندیر. ماجراجو عونسورلری ساتین آلیب خالقین فیکرینی اونلارین واسیطه سیله زهرلمگه چالیشیرلار.

ساتیلیمیش ایرتیجاغی مطبوعات ایله، زمزمه باشلامیش، خاریجه رادیولارین هماهنگ اولماسی دا ایتیفاقی بیر مساله دنیلدیر. علنیهیمیزه قالخان ایرتیجاغی قوولر خاریجی ایستعمارچی منبعلرین بارماغی ایله اویناماقدادیر.

تاریخ بیزیم عؤده میزه بؤیوک بیر وظیفه قویموشدور. بیز آذربایجاندا سارسیلماز بیز آز ادلیق قالاسی ووجودا گتیرملی بیک. تئهراندا و ایرانین آیری ایالتلرینده اجنبی دستورو ایله ازیلن دموکرات و آزادبجاه شخصلر بیزه پناه گتیرمگک. آزاد و دموکرات وطنیمیزین شانلی بایراغی آلتیندا موقدس وظیفه لری اولان آز ادلیق موباریزه سینی داوام ائتدیرمگکلر.

آذربایجان تئهران ایله بیر یئرده اسیر هیندوستان اولماقدانسا اوزو اوچون آزاد ایرلند اولماغی ترجیح وئریر.

تئهران هرزه و هر جایی گؤزلر کیمی هر گون بیر لوتونون قوجاغینا آتیلا بیلر. آذربایجان ایسه ناموس و حنیثیتینه علاقه مند دیر. او بیر داها بییگانه لرین آچاق نوکری اولان ریضاخانلارین بو یوندوروغو آلتینا گیرمز و گونده بیر لوتی به تسلیم اولماز.

بیز هر قییمته اولور اولسون جاهانی حادیثه لرین وئردیگی ایمکاندان ایستیفاده اندیب آز ادلیغیمیزی تامین ائدهجه بیک.

بوشبوغاز و خاين يازيچيلارين قىلو قالى بىزى توتدو غوموز يولدان كئرى قاينارا بيلمز. فيرقهميز بوتون آذربايجان خالقى نين ساغلام و آزاديخاه عونصورلرينى اوز بايراغى آلتينا توپلاماغا موفوق اولموشدور...

آرتيق بىزيم فتح و غلبه مىزى حيس ائدن جاماعات دسته-دسته، گوروه-گوروه سىرالاريمىزدا داخيل اولماقدادير.

ايدارهميزه اطرافدان سئل كيمي آخيب گلن تبرىك تئلقرافلاريني چاپ انديب اينتيشار وئرمگه بئله فرصت تاپا بيلميريك. بو ايئبات اندير كى، آذربايجان خالقى نين دوشمنلرى وحشته دوشمكده ايشتيايه انتمه ميشلر.

آذربايجان آزادلىق و دموكراتلىق يولوندا بويوك قىلمرله ايرلى گئدير. تئهران ايسه برعكس ايرتيجاغا اويوب كئرى گئتمكدهدير. اونا گوره آزاديخاه آذربايجان ايله تئهرانى زورلاييب چنگالينا آلان ايرتيجاغى دؤلت آراسيندا فاصيله آرتير، بويويور، كيچيلمز بير حالا گلير. بو ايسه بىزيم تقصيريمز دنيلدير.

تئهران خالقى اوز گئديشيني حيدى صورتده بير داها نظردن كئچيرملىدير. او گوزلرينى آچيب قاباغا چوخ ديقتله باخماغا مجبوردور. او هنوز بيلمير كى، زور ايله ايش باشينا كئچنلر اونو هارا آپارير و نه كيمي مقصده سؤوق اندير.

ايشين آخبريني حساب ائتمك نتيجه سيندهدير كى بىز تئهرانا مونظير اولماييب بير چوخ مسالهلرده حساب و خرچيمىزى آييريپ اوز اليميزه آلماقچاليشيريقي. بىز حئيوان دنيليك كى، نوختامىزى مرموز و مشكوك آداملارا تاپشيريپ، اونلارين دالينجا گئتك. يولوموز آيريدير. بىز آزادلىق، دموكراتلىق يولوندا دؤنه بيلميريك. بو يولدان دؤنمك هلاكت و اينقىراضى قبول ائتمك دئمكدير. بو ايشى بىز گورميهجه ييك. سىز ايسه موختار سىز هارا گئدير سىز گئدين. لئيك بىزيم ايله ايشينىز اولماسين.

فارسلار دئميشكن: «مرا بخير تو اميد نيست شر مرسان»

پ

«آذربايجان» روزنامه سى 29 شهريور 1324 جو ايل، نؤمه 8

لوندون كونفرانسي مونا سيبتييله

لوندوندا تشكيل اولونان بويوك دموكراتيك دؤولتلرين خاريجه ناظيرلري بيغينجاغى گورونور كى: عموم دموكراتيك دؤولتلر كيمي بىزيم اوچون ده بويوك اهميته ماليكدير.

موحاربيبه خاتمه تاپار- تاپماز اولكهميزده ايرتيجاغى عونصورلر باش قالخيزيب ايگيرمى ايلليك ايستيبداد و ديكتاتورلوق اوصولونو دوبارهديريلتمگه باشلاميشلار.

مجلس و دؤولت ماشيني تاماميله دموكراتيزمين دوشمني اولان موستبيدلر الينه دوشوب اونلار بو بويوك واسيطه دن ايستيفاده انديرك خالق آزادلىغي و حقيقي دموكراتتيا يولوندا موباريزه ائدن فداكار قوهلري ازيب محو ائتمكدهديرلر.

داها قدار اولان بعضي ساتيلميش دؤولت مأمورلاري ايشي او يئره يئتيرميشلر كى، بويوك بيغينجاقلاردا خالقى سونگو گوجو ايله آياقدان ساليب توخونولمازلىق حوقوقو اولان ميلت نومايندهلرينى اولدورمگه جسارت انديرلر.

بوتون موحاربييه زاماني آلمان فاشيز مينين علئيهينه يورولمادان موباريزه آپاران آز ادبخاه روزنامه لريميز قانونسوز، محكمه سيز مملكتين اساس قانونلارينين خيلافينا اولراق باغلانميش و غئير - قانوني اولان حؤكومت - نظامي پايٲاخت اوزرينده حاكم - مطلق كسيلميشدير .

بيز بيلميريك آتلاتنيك خارتياسي نه اولدو . پوتسدام كونفرانسي نين قرارلاري نيبه ايرانا شعاميل اولابيلمه دي؟

بوگون ايرتيجاع و شرق دنسپوتيزم روحو ايله روحلانميش «حر»، «نسيم - صبا»، «كشور» كيمي ساتيلميش ساغ مطبوعات آچيق صورتده آز ادبخاهلاري و موحاربييه زامانيندا وار گوجلري ايله موفيقلر و آز ادليق جبهه سيني مودافيعه اندلري آغير، وحشيجه سينه جزالارلا تهديد انتمكه ديرلر . بونلار چوخ آشكار بير ديل ايله دنئيرلر . «قوي موفيقلر قوولريني آپار سينلار، اوندا بيز سيزه آز ادليق و دموكراتليق نه اولدو غونو گؤسترريك» .

لوندون كونفرانسي عجا بو قورخولو ايرتيجاعدان خبر سيزمي؟

بوتون دونيا آز ادليق و دموكراتليق ايله ايفتخار انئديگي بير حالدا، ايرانلار بئش - اوچ نفر آز ادليق دوشمنلرينين بويوندور و غو آلتيندا ابدي اولراق قالماليدير لارمي؟

بوندان علاوه آتلاتنيك خارتياسي بوتون دونيا ميلتالرينه اوز موقدراتيني تعيين انتمك حاقيني وئرميشدير . بيز آذربايجانلار دا بو حاقدان ايستيفاده انديب ايران داخيلينده اوز موقدراتيني تعيين انديب وئرديگيميز بؤيوك قوربانلار باهاسينا الده انديلن قانون - اساسيني ديريلتمك ايسته بيريك .

بونا لوندون كونفرانسي جیدن توجه انتمه ليدير . بيزه ثابت اولموشدور كي، اگر آذربايجاندا مؤحكوم بير آز ادليق سنگري وجودا گلمزسه ايران جاماعاتي حقيقي آز ادليغا نايلا بيلمز .

آذربايجان ايران آز ادليغينين ايشيqli مشعلي اولموش، او هميشه ايشيqli حالدا قالماليدير .

بونا گوره آرزو انديريك، موفيقلر بيميز ميلتيميزين بؤيوك خيدمتيني نظره آليب اونون مورجع عونصورلره اسير اولماق يوللاريني محدود اندهجك و خالقيميزا حقيقي دموكراتيك بير رئژيم وجودا كئيرمك ايمكاني وئرمجكلر .

پ .

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 9، 21 سننتياير 1945 - جي ايل .

ايرتيجاع باش قالديردي

هله موفيقلرين قوشونلاري نئهران دارواز اسيندان رد اولماميشدي كي، قوام باش قالديريپ آز ادليق يولوندا موباريزه اندن سيياسي جمعيتلري فيشار آلتينا آماغا باشلاميشدير .

بندر انزلي نو ماينده سي نين حوكومتي نيظامي مأمور لاريندان زررين كفش واسيطه سي ايله شديد بير صورتده يار الانماسيني روزنامه مي زده ياز ميشديق. تزه گلن خبر لرده دئييلير كي، بير چوخ آزاديخاهلار توقيف انديلميش، سول جريانا منسوب اولان جمعيتلر قاداغان اولونموش. معروف و مشهور آزاديخاهلارين موهم بير حيصه سي زيندانا سالينميشدير. زيندانيلر آراسيندا ايران كارگرلري شوراسي نين مشهور كاتيب لارين ريضا روستا دا واردير. روستا گويا پاريسده تشكيل اولونان بئين الخالق كارگر ايتيحاديه لرينين كونقره سينده شيركت انتمك اوچون ويزا آليب بير نجه ساعاتدان سونر عزيمت انده جگيميش.

صدر دؤولت نين بو وحشي حركتي ايراندا حؤكرمان اولان فاشيزم حاكيمي تينه سؤز سوز بير دليلدير. قوي دونيا كارگرلري گؤروب، انشيديب آنلا سينلار كي، آزادليق جبهه سي نين جيدي مودافيعه چيلري دره بگلر و موستبيدلر طرفيندن نه كيمي شرايط آلتيندا موباريزه آپارماق مجبور يتينده ديرلر. قوي آمريكايين، فرانسايين، اينگيلتره نين فهله لري بيلسينلر كي، ايراندا دموكراتيا و آزادليق بوش و مؤوهم سؤزلردن عيبار تدير.

قوي بوتون زحمتكش دونيا بيلسين كي، بربريت و زور اكليق انله بير مرحله يه گليب چاتميش كي، مينلرجه خالقين حوضوروندا سوقصد، توهين و تحقيره معروض قالان، مجلس نو ماينده سي مجلسده اؤز شيكاي تيني دنمگه قادي ر اولمايير. او، يارالي حالدا دانيشماق ايستيميركن خاين، يالانچي و فيتنه كار عونصورلر كمال- نامر دليك ايله مجلس ايجلا سيني ترك انديرلر. اؤزونون شهامت و ايستعدادي سايه سينده بوتون ايراندا شؤهرت و محبت كسب اندن نو ماينده مجبور اولور مجلسين تاماشاچيلاري اوچون سؤزلريني دئسين.

بو قابيل- تحمل بير وضعيت دئييلدير. موتيفلر يميرز گرگ بو ايرتجاعين قارشيسيني آماقدا ايران آزاديخاهلارينا كؤمك انتسينلر. ايرتجاع يارالي اژداها كيمي قودوروب حمله يه كنجميشدير. موتيفلر بو مسالده گرگ بي طرف قالماسينلار. اوندان اؤترو كي، ايرتجاع نين خاينانه پنجه سي آلتيندا ازبيلنلر اولارين دوستلو غوندان باشقا آيري بير ايتيهام ايله موتهيم دئييلديرلر.

بو گون تهران حبس خانالاريني دولدوران آزاديخاهلار ايل ياريم بوندان اول ضيد- فاشيست اولدوقلاري اوچون همين اوغرو و جاهيل فرماندهلر طرفيندن توهين و تحقير انديليلر ديلر. ايندي ده بو يالانچي پهلو انلار، بو پهلو انلار كي، سرباز ليغي ن و ايران ميلتي نين شرافتي و ناموسو حساب اولونان افسر ليگين حئيثيت و آبيريني آياقلار آلتينا آليب دؤولت اؤتوموبيللريندن ايستيفاده اندهرك اوزاق شهرلره قاجميشديلار. ايندي ده ميهنپرست و فداكار سرباز و افسر لر ين باشيني آشاغي سالماق اوچون خالقين باشينا بلا كسيليب آزادليغي ن كؤكونو كسمگه، آزاديخاهلاري آياقدان سالماغا چاليشيرلار.

بيز بو يالانچي پهلو انلارين شوجاعتلريني ايمتاحتان چبخار ميشيق. بونلار سيلاحسيز خالق اوچون قهرمانديرلار. مرحوم بؤيوك يالانچي پهلو ان(1) بونو اؤزونون سون حركتي، يعني پاي تاختي ترك انديب ايسفا هانا دوغرو قاجماسي ايله ايثبات انتميشدي.

ايران خالقي تجروبه ده گؤروب آنلا ديغي ني بير داها ايمتاحتان انده بيلمز. بيزه يالانچي قهرمانلار و فورا باشيندا بلا كسيلن قهرمانلار دئييل، ميلتين اعتمادي ني قازانيب اونون سعادت يولوندا وارليغي ايله موباريزه اندن ميلي آزاديخاهلار رهبر ليك انتمه لي، دؤولتيميز، حؤكومتيميز دموكراسي اوصولونا اينانان شخصلرين اي نه تاپشير يلماليدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 24، 11 سننتيابر 1945-جي ايل.

آذربایجانین بؤیوک خالق و ماعاریف خادیمی روشدییه

یوز ایله یاخین عؤمرونو ماعاریف یولوندا، آز ادلیق یولوندا نادانلیق و جهالت علئیهینه موباریزه ایشینه صرف ائتمیش اولان قوجامان موعلم، مرحوم حاجی میرزه حسن روشدییه آذربایجان میلتی نین فخر اندهجگی، ان پارلاق و تاریخی سیمالاردان بیریدیر.

روشدییه آذربایجان خالقینین ان بؤیوک خالق ماعاریف خادیمیدیر. او، یاخشی بیلیردی کی، هر خالقین ترقی سی اونون مدنی ماعاریف سویه سی نین ترقی سی اوچون شرایط و وسایلین موجود اولماسیندان آسیلیدیر. محض بونا گۆره ده او، بو شرایطی یاراتماق و لازیملی وسایلی اله ائتمک اوغروندا وار قوه سی ایله چالیشمیشدیر.

روشدییه بؤیوک تجربوعلی بیر موعلم ایدی. او، تعلیم و تربیت اوصولون اساسی اولان آنا دیلینی تبلیغ و ترویج اندیردی. بئله کی، او هر شئیدن اول آذربایجان الیفبایینی آسانلاشدیرماق فیکرینه دوشموش و صوتی اوصول ایله آذربایجان دیلینی درس دئتمک تشبوئونده اولموشدور. بو اوصولون کؤمگی ایله اوشاقلار اؤز آنا دیلیرینی آئتمیش ساعاتلیق تدریس مودتینده یازیب-اوخوماغی اؤیرنه بیلیردیلر.

آذربایجان دیلینین تدریسی اوچون روشدییه نین اولوب ایله تالیف ائدیگی مشهور کیتاب قیرخ ایل بوندان قاباق تبریزده چاپ و نشر اولونموش «وطن دیلی» ادلی تاریخی اثریدیر. بو کیتاب ایستر دوغما آذربایجان دیلینده اولماسی اعتباری ایله ایستر تزه صوتی اوصول تدریسی ایله یازیلماسی جهندن و ایستر سه ده علمی نؤقطه یی-نظردن آذربایجان ماعاریفی تاریخینده میثلسیز بیر اثر دیر. حاجی میرزه حسن روشدییه نین تزه تدریس اوصولی اساسیندا مکتبلر آچماسی سعیی خصوصیله اهمیتلیدیر.

روشدییه نین آچدیغی مکتب ایستیبداد و مؤوه ماتچیلار طرفیندن دوققوز دفعه باغلانندیسدا، او اؤز فیکریندن ال چکمه دی. تزه مکتبه، تزه الیفبا اساسیندا آذربایجان دیلینده تدریسی داوام ائتدیردی. بؤیوک ماعاریفپور خادیم حاجی میرزه حسنین فعالیتینی بو کیچیک مقاله ده لازیمینجا شرح ائتمک غئیر- مومکوندور. بیز اوخوجولاریمیزا آذربایجان دیلینده اولان اونون «وطن دیلی» عونوانلی اثرینین علمی تحلیلینی و نومونه اولاراق بیر صحیفه سی نین کلیشه سینی چاپ ائتمگی وعده اندیریک.

پ.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 24، 11 سننتیابر 1945-جیل،

1 ریضا شاه نظرده توتولور.

ارباب و رعیت مساله سی نین حلی

ارباب و رعیت مساله سی شهرین خارجینده انظارلی جلب ائدن مسالهلردن بیریدیر. رعیت مقامات مربوطه طرفیندن گؤندریلن بخشنامه یه دایانیب په لوی دؤوره سینده و اوندان ایرلی زمانلاردا بعضی طاماحکار اربابلار طرفیندن ایختیراع اولونان بیدعتلری وئرمک ایسته میر. اربابلار ایسه تویوق بیر قیجلی دیر دئییه، بیر قدم ده اولسون ایرلی گلمیر، بیر دینار دا گؤذشت ائتمگه تنزول ائتمیرلر.

نتیجده خرمنلرین چوخو بیغیلمامیش قالمیشدیر. باشقا بیر طرفدن ده کنلیلرین ایچینده بعضی آداملار تاپیلیب کی بالتانی دیدن ووروب بهره وئرمک بئله ایسته‌میرلر.

بو محصولون پایمال اولماسی، یاغیش و قار آلتیندا قالماسینا مونجر اولاییلر. اونا گوره مومکوندور کندلینی آجلیق وادار ائتسین اوز الینین رنجینی اربابین ایجازه‌سینه مونته‌ظیر اولمادان تصروف ائتسین. بو صورتده اربابلارین نارضایتی و دادقالی اوجالاجاق، رعیت و ارباب ایختیلافی گوندن گونه گنیشلنه‌جکدیر.

بیلدیگیمیزه گوره اربابلارین اکثری بو ایختیلافین تنزلیکله رفع اولماسینا طرفداردیرلار. اونلار ایضافی وئرگیلردن صرفنظر ائتمگه راضی‌دیرلار. لئیکن بعضی نایینصاف و بوینو یوغونلار بو ایشه مانع اولور. اولکده شولوق و هر جمرج یار اتماق اوچون زمینه حاضیرلاماغا سعی ائدیر، اونسوز دا باشلانمیش حریق اولولاندیریرلار.

ایستر امینیت و آسایشی برقرار ائتمک، ایسترسه عدل و اینصافی گوزله‌ییب زور دنمگین قاباغینی آماق، ایسترسه محصولون تلف اولماسینا یول وئرمه‌مک اوچون دؤولت مامورلاری بو ایشه بیر آخیر قویمالی‌دیر.

بیز آرزو ائدیریک آغایی اوستاندار رسمن بیر بخشنامه ایله ارباب و رعیتین تکلیفلرینی موعین ائتسین و کندلی‌یه نه قدر وئرگی وئرمک لازیم اولدوغونو یازیب گؤسترسین و هانسی بیدعتلرین لغو ائدیلمیگینی اربابلارا قاندرسین.

اگر بونولا بئله اربابلار ایختیلافی داوام ائدیرمکه ایصرار ائدرسه کندین آغساقالاریندن بیر نچه نفر و کندلرده دؤولت نواینده‌سی اولان کدخدالار حضوریله خرمنلر گؤتورولسون. بو صورتده ارباب اوز حاقینی گؤتورمک ایسته‌مزسه، اوز الیه اوزونه ضرر ویرمیش اولور.

اگر بو خصوصدا جیدی بیر قدم گؤتورولمزسه مؤیدانا چیخان هر حادثه و ایفتیفاغا سماجت ائدن اربابلار ایله کندلیلری اللرینده آلت ائدن ماجراجو عونصورلردن علاوه دؤولت مامورلاری دا مسول حساب اولوناجاقلار.

فیرقه‌میز بو ایختیلافین عادیلانه‌بیر صورتده رفع ائدیلمه‌سینه جیدن طرفداردیر. امنییت عومومینی حیفظ ائتمک اوچون گؤذشته حاضیر اولان اربابلارا، بیز وار قوه‌میزله کؤمک ائده‌جیمیک. شرارت‌پیشه و ماجراجو آداملارین الینده آلت اولمایاجاییق. قانونی بهره وئرن کندلیلر ده بیزم صمیمی دوستلاریمیز اولدوغو اوچون چالیشاجاییق اونلارین حاقلاری پایمال اولماسین. لئیکن یومورتادان، دؤشک پولوندان، بایراملیقدان، قوزو و جوجه کیمی بیرحمانه وئرگیلردن اؤترو دونیانی قان دریا‌سینا دؤندرمک ایسته‌مین اربابلار ایله، فورصتدن ایستیفاده ائدیب مالیک و رعیت ایختیلافی، هر جمرج و شولوقو غا چکمک ایسته‌مین ماجراجو و ایستیفاده‌چی عونصورلر ایله فیرقه‌میز خالق دوشمنلری کیمی ماعامیله ائده‌جکدیر.

میر جعفر پیشه‌وری

«آذربایجان» شوماره 13 مهر 4- سنپتامبر 26

بیزی اؤز حالیمیزا قویسونلار

تئهران روزناملریندن بیری فیرقه میزی تنقید اندرکن یازمیشدی کی، آذربایجانلیلارین شیکایتی یئرسیزدیر. چونکی ایرانین آیری ایالتلرینه ده توجه اندیلمه میشدیر.

بیز آیری ایالتلر باره سینده بحث ائتمک ایستهمیریک. مومکوندور بو ایدیعا چوخ حقیقته یاخین اولسون. لاکین آذربایجانین مرکزی اولان تبریز شهرینی او مقاله یازانلار گلیب گۆرسهیدیلر تصدیق اندردیله کی، جندق و بندر عابباس ایله ده بئله رفتار اندیلمه میشدیر. اورمییه، اردبیل، خوی، قطن کاشان و قوم ایله موقایسه اندیله بیلملر. حالبوکی، ریضا خان مئیدانا چیخمازدان اول بو شهرلر آبادانلیق و مدنیت جهتن حتا تئهرانین اوزوندن بئله ایره لیده ایدیله.

تبریزده تئاتر، تاماشاخانلار اولدوغو زاماندا تئهراندا بو آد ایله آدلاندیرماق مومکون اولان بیر موسیسه بئله یوخ ایدی. آستارادا خالقین اؤز کؤمگی و تشبوئو ایله آچیلان مدرسه نین نظیرینی ایسفاهاندا گۆرمک اولمازدی. تبریزین، اردبیلین تیجارت موسیسه لری بوتون ایراندا شؤهرت و اعتباردا بیرینجی حساب اولوناردی. اورمییه نین گۆزلیگی، آبدلیغی ایرانین سیاحت ائدن آروپالیلارین اثرلرینه موهوم یئرلر توتاردی.

ایندی ایستهبیردیگ آذربایجان حاقیندا مقاله یازانلار گلیب بو شهرلری نظردن کنچیره ایدیله. تبریز حتا قزوین ایله موقایسه اندیله بیللمز. اورادا اقلن تزه اوصولا ایجاد اندیلمیش اوچ آسفالت خیابانلار تصادوف اندیلیر. بؤیوک تبریز شهرینین مرکزی خیابانینین یاریسی بئله آسفالت دئییلدیر. یایدا توز- تورپاق، قیشدا پالچیق و میردابلار سورونوب سوروکلنن جامعاتی بورادا ساخلایان فقط ناچارلیقدیر.

قیشدا یاناجاق یوخلوقو، یایدا سو قحطلیگیندن تبریزین حاماملاریندان ایستیفاده ائتمک غنیر- مومکون اولان ایشلردندیر.

باغچالار و حیطلرده اولان آغاج و گۆیرتی قورویوب محو اولوب گئدیر. خالقین سوسوزلوقدان فریادی گۆیله قالخیر.

ساده بیر تحقیقات آپاریلارسا اهالینین یوزده یئتمیشی تراخوم و سایر گۆز ناخوشلوقلارینا موبتلا اولدوغونون ایدیعا دئییل، حقیقت اولدوغو آشکارا چیخار. ایشسزلیک خالقیمیزین اکثریتینی تهدید اندیر. بو جهتن شهرلریمیزی ترک اندیب بیر پارچا چورک دالینجا باشقا شهرلره موهاجیرت اندلرین سایی گون-گوندن آرتیر و قورخولو بیر شکیل آلیر.

مدرسه لریمیز چوخ فنا بیر حالدادیر. خالقین توجه و رغبتینه باخمایاراق حتا شهر اهالیسی اوشاقلارین یوزده اونونو مدرسه یه گۆندره بیلیمیر. آجلیق و فلاکت نتیجه سینده آلتی یاشلی بالالارین زحمتیندن بیرحمانه صورتده ایستیفاده اندیلیر. خالی کارخانلاریندا، پارچا توخیوان ال دزگاهلاریندا چالیشان کارگرلرین یوزده هشتادی کیچیک یاشلی تدریس و تربیه محتاج اوشاقلاردیر. بونلارین گونده ایکی ریبال، بلکه اوتوز شاهي موزد آلانلاری واردیر. بئله لیکله، آذربایجانین نسلی کسلیلر و آذربایجان خرابه زار حالا دوشور.

آذربایجان خالقینی ایرانین آیری ایالتلرینده یاشایان خالقلارا بنزهمز. بیزیم کندیلریمیز قول گوجو ایله حاصل یارادیر. باغبانلریمیز زحمت و رنج سایه سینده آبادلیق و وجودا گنیریرلر.

آب- هوامیزین سرتلیگی و اولکه میزده اوزون مودت داوام ائدن قیش فصلی خالقیمیزی فعال و زحمتکش، قوتلی بیر خالق اولماغا وادار ائتمیشدیر. اونا گۆره نه تک آذربایجان بلکه بوتون ایراندا وجودا گلن صنایع بو خالقین قودرت و دوزومونه مینتداردیر.

بندر شاهدان بندر شاهپورا قدر قورولان دمير يول خطي بيزيم زحمت و رنجيميزين محصولودور. مازانداران و ساير شهرلرده وجودا گلن فابريکلري آذربايجان کارگرلري دولانديرير. حتا، تئهرانين آغير ايشلري بيزيم کندلريميزي ترک انديب چؤرک دالينجا گئدن جاوانلاريميزين عؤدهسيندهدير.

تئهران روزنامهلري تک قاضيه گندير. آذربايجان ايله ايرانين آيري يئرلرينده فرق يوخدور دنمکله، اؤزلرينين جهالت و غرضلريني ثبوت يئتيريرلر.

آذربايجان تئهراندا بير شئي ايسته مير. اونا اؤز حالينا قويسالار کافيدير. اونا ايکمان وئرسلر، اؤز ايله اؤز ايشلريني ايداره انتسين، بسدير. تئهران بيزي ايفليج و موعطل انتميشدير. گؤز آچماغا يول وئر مير، خيردا بير ايش گؤرمک ايسترسک نفسميزي کسير، ال- قولوموزو باغلايير.

هر گون بير اوغرونو اوستاندار، فرماندار عونواني آلتيندا ايلنه بؤيوک بير چمدان وئريب، اوستوموزه گؤندريير. تزه و ايتي بير اولگوج ايله مين دفعه لر ايله قير خيلميش باشلاريميزي قير خماقدان اوتانميرلار. نئچه ايدان زييادهدير شهر انجومي اينتيخاب انتميشيک. هله اونون تصديقندن بير خبر يوخدور. اوغرو لار، دؤولت پولونو منيمسه ينلر باشيميزا حاکيم کسيليب هر بير قدمده قارشيميزا انگل چيخاريرلار.

نه اوچون اللي ايلرله مملکتي موعطل اندن اوغرو، يالانچي و خاين مأمورلار يئنه گرک مملکته علاقمند اولان فعال و تزه نفس بو آذربايجانليردان قاباق توتولسون؟

آذربايجانلي، حتا بو ناقيص قانونلار باقي قالسا بنله اؤزونو ايداره انتمگه قاديردير. تئهراندا بير هئج بير کؤمک ايسته ميريك. بيزي اؤز حاليميزا قويسونلار. بو فقير وضعيته بنله اونلارين خاين مأمورلاريندان يوز قات ياخشي بير صورتده ايشلهيه بيليريك.

«آذربايجان» قزنتي، 27 سئنتيابر 1945-جي ايل.

فيرقهميزين بيرينجي کونقرهسي موناسيبتيله

موسيسلر جلسهسي نين قراري اوزره 1324-جو ايل مئهر آيين 9-دا (1 اؤکتياير 1945-جي ايل) فيرقهميزين بيرينجي کونقرهسي دعوت انديلميشدير. بو کونقرهيه آذربايجانين تامام شهرلريندن نومایندهلر گلگه حاضيرلاشيرلار.

بو گون آخشام 5-ده عموم عوضولريميزين بؤيوک ايجلاسي فيردوسي سالونوندا (1) تشکيل انديلهجکدير. بو ايجلاسدا شهر تشکيلاتيميزين اساسي قورولماليدير.

کونقرهميزين قارشيسيندا بؤيوک بير وظيفه واردير. او درواق تشکيلاتيميزين مجلسي-موسيسان وظيفهسيني ايفا اندهجکدير.

کونقره چوخ تجبلي چاغريلميشدير. لاکين او خالقين احساساتي، شووق و ذوقوي اوزره قورولور. اونا گؤر، اونون تسميلري گلجهک کونقره لر اوچون چوخ قيمتلي اولاييله جکدير.

كونقره بيرينجي نوبهده گرک فیرقهميزين مرانامهسینی تصویب انتسین. گلهجک فعالیتیمیزین برنامهسی اولان بو بؤیوک سندین تنظیمینه آرتیق درجه دیق ائتمهلی بیک. فیرقهميزین یورولماق بیلمه یین موسیسلری بو آز مودته اونو یازیب حاضرلاماغا موقوف اولموشلار. كونقره ایسه اونو نظر دن کنچیریپ ایصلاح ائدهجکدیر.

موراجیعتنامه میزده اولدوغو کیمی مرانامه میزین ده اساسینی مشروطه و قانون-اساسی نین احیاسی، آذربایجان خالقینین اوز داخلی ایشلرینی ایداره ائتمکده موختار اولماسینی تامین ائتمک اوچون تئزلیکله ایالت و ویلایت انجومنلرینین اینتیخابی ایله برابر آنا دیلیمیزده یازیب-اوخویوب دؤولت ایدارلریندن ایستیفاده ائتمک مساله سی تشکیل ائدیر.

بو اساس اوزره مرانامهده کند و تورپاق مسالهسی، ماعاریف و فرهنگین ترقیسی، آذربایجانین صنعتیلشدیریلمهسی، همچین تیحارتیمیزین دوزگون یولا قویولوب گوندن-گونه آرتماقدا اولان ایشسیرلیگین قاباغینین آینماسی کیمی موهم حیاتی مسالهلر اترافیندا عملی تدبیرلر و ساده یوللار گؤستریلیمیشدیر.

بیز ایستردیک كونقرهیه اینتیخاب ائدیلمسکداشلاریمیز بو خصوصلاردا حاضرلانیب اوز فیکیرلرینی آچیق و آیدین صورتده بیان ائتمکله فیرقهمین قورولوشوندا ایرادهلرینی دخالت وئرسینلر.

حتا فیرقه میزه داخل اولمامیش خئییرخاه اشخاصین دا گؤستریشلرینی بیز کمال- ممنونیتله نظرده توماغا حاضریریق.

فیرقه میز خالق فیرقهسی اولوب عموم میلته دایاندیغیندان خالقین فیکرینه چوخ جیدی صورتده اهمیت وئرمه لیدیر. بونو بیز همیشه یادیمیزدا ساخلامالی بیق.

اینکار ائتمیریک هر بیر تشکیلات اوچون اولدوغو کیمی، تشکیلاتیمیزا موخالیف اولانلار تاپیلا بیلر. اگر بو موخالیفت صیرف عقیده و مسلک اوستونده اولموش اولسا بیزیم بدیمیزه گلمز. لاکین، یالانچی، موغریض، خودخاه و ایستیفادهچی، یاخود مورتجلر طرفیندن تحریک یا تطمع ائدیلمسک عونصورلر طرفیندن گؤستریلن موخالیقلرله مباریزه میز آمانسیر و رحمسیر اولاجاقدیر.

عقیده، فیکیر، مسلک بیزیم نظری میزده دموکرات اولدوغوموز اوچون مؤحترم دیر. مرانامه میزده دخی بو مؤوضوعو چوخ صراحتله یازمیشیق. لاکین شیدالیق، سیاسی کولاهبرداریق، فیتنه جولوق و خالقین روحونو مودویر تبلیغات ایله زهرله مک، فیکیر، عقیده و تشکیلات آز ادلیغینا ضربه اولدوغو اوچون فیرقه میز طرفیندن بؤیوک خیانت ساییلیر و بیز بو کیمی جریانلارین گنیشلنمه سینه ایمکان وئره بیلیمیریک. تولکولر کیمی گیزله نیب موستبید روزنامه لره یالان خبر یازانلار آدلارینی یازیلارینین آلتیندا قئید ائتسه ایدیلر، خالق گؤروب بیلردی کی، نه کیمی آخماق و کیچیک آداملاری بیزیم قارشیمیزا چیخارماق فیکرینده دیرلر.

ماراغادا ریس-جومهور نامیزد گؤستریمک، 888 نؤمرلی خفییه نامیندان اولو تو یوغو گولدوره بیلن ایفتیرالارلا، حتا تئهرانین گؤزوباغلی بی طرفلرینی ایغفال ائتمک مومکون دئییلدیر.

فیرقه میزین موسیسلری اوز سؤزلرین علنی صورتده روزنامه میزده یازیب خالقا گؤستریرلر. بؤیوک کونفرانسلاردا دانیشیلان سؤزلریمیز خالقان گیزلی دئییلدیر. بونولا بنله یالان شایعه لره ایله اوز کؤنوللرینی شاد ائتمک ایسته ییلر عجباً دونیانین ان آخماق آداملاری دئییلدیرمی؟

بیزیم یالان شایعه لردن ائله بدیمیز گلیمیر. چونکی خالق اونلارین اینتیشار وئرلرین موغریض اولدوغونو بو واسیطه ایله داها تئز تشخیص وئره بیلر. قوی هر نه اللرینه گلیر یازیب تئهرانا گؤندر سینلر. یا تئهراندا اوز ایدارلرینین پنجره سیندن انشیگی گوره بیلیمین

روزنامه موديرلري ايستدیکلري سۆز و قوراشديريب روزنامهلرينده يئرلشديرسينلر. بونلارين جاميعده هنج بير تائيري اولاي بيلمز. بيز هميشه يازميشيق: يولوموز دوز و مقصديميز آشکاردير.

بيز آذربايجان خالقينين سعادتينين و ايرانين سفالت و فلاکتدن خيلاصيني ايستهييريك.

پ.

«آذربايجان» قزنتي 25 سننتياير 1945-جي ايل، نو 12

1- تبريزده فيردووسي آدينا اورتا مکتب

فیرقه اویونجاق دئییلدير

خالقین فیرقه‌میزه اولان هوس و رغبتی چوخلارینی یوخودان اویادیب تشکیلاتیمیزا چکمکدهدير. موختلیف طبقه و دستلره منسوب اولان اشخاص، دسته-دسته گلیب یازیب اؤزلرینی عوضو اولماغا موعرفیلیک ائديرلر.

بو آخینین ایچریسینده یاخشی آداملار و ساغلام فیکیرلی آزادیخاهلار، تجروبه‌لی دموکراتلار اولدوغو کیمی، یالانچی عونصورلر ده واردیر.

بو عونصورلر کناردا موخالیفت ائتمکدن مایوس اولوب، بیزه تشکیلاتیمیزین ایچریسینده اویون آچماق فیکریندهديرلر.

بونلارین بعضی‌سی چوخ شئیطانلیق و بدذاتلیق ایله ایشه گیریشمیشلر. اول فیرقه‌دن، جمعیتدن، مرام و مسلکدن دم وورور، سونرا خیردا و اهمیت‌سیز نظره گلن ایرادلارلا ساده عوضولرین ائتمکده چالیشیرلار. بونلارین نئیرنگ و حيله لری چوخ ماهیرانهدير. بیز واخت عوضولریمیزین و موسیسلریمیزین بعضیلرینی تمجید ائدير، آنجاق بیز، یا نئچه نفره نيسبت بدبینلیک گؤستریرلر. آیری بیز واخت فیرقه باشیندا دورانلاردان بیرینه تملوق دئییر، آیریلارینی یارایان- یارامایان تۆهمتلر ایله لکه لنديرمگه و بو واسیطه ایله اورتایا نیفاق سالماغا چالیشیرلار.

البته، بو حوقالارین قاباغینی آماق چوخ تئز بیز زاماندا مومکون اولاجاقدير و فیرقه عوضولری چوخ تئزلیکله اونلاری تانییبب آغیزلارینی یوماجاقلار. بوندان چوخ بحث ائتمگه گلمز.

قورخمالی- یاراماز عونصورلرین باشچیسی عقیده و مسلک موخالیفلرینین تشکیلاتیمیزا سوخولمالاریدیر. بونون ایندین قاباغي آلینماز ساق فیرقه چوخ تئز بیز زاماندا شیکست تاپا بیلر.

بونلار فیرقه‌میزین سیرالارینا قئید و شرطله داخل اولماق ایستهيئرلر.

بونلار او آداملاردير کي، دئییرلر: بیز سیزین شو عارلارینیزین هامیسینی قبول ائده بيلمیریک. اونلارین بعضی سی بیزیم سلیقه‌میزه اویغون دئییلدير. بیز دموکرات اولاریق اما بو مادهلره سس وئرمریک. بیز اونلارا دئمه‌لی بیک کي، سیز بویورون اؤز مسلکی نیزه مووافق بیز فیرقه یارادین. بیزیم مسلکی میز بودور. کیم بو مسلکی تامامیله قبول ائدرسه بیزیم جرگه‌میزه داخل اولای بیلر. کیم قئید و شرط

قویماق ایستهبیرسه، بو یوروب گنتسین. فیرقه اوندان اوترو دنیل کی، هر کس اونون ایچینده اوزونه مخصوص بیر مسلک و بیر پرنسیپ ایجاد ائتسین. فیرقه همفیکرلر، همسلکلر تشکیلاتیدیر. اونون بوتون عوضولری بیر مرام و بیر نیظاما تابع اولمالیدیرلار.

یالانچی عونصورلر ائشیتدیگیمیزه گوره شهرلرده تشکیلاتیمیزا یول تاپا بیلیمشلر، اولارین ایچریسینده مرموز آداملار دا واردیر.

بیز بونو آشکار صورتده دئییریک: دموکراتیک فیرقه میزین مرام و نیظامی داخیلینده هر کس اوز فیکرینی بیان ائده بیلر. شو عارلاریمیزی تامامیله قبول ائدن اشخاصین شدید تنقیدلرین ائشیتیمک بیزیم ان موهوم و وظیفه لری میزدندیر. لاکین شو عاردان کناردا ائدیلن تکلیفلر بیزیم دوشمنلریمیزین تلقینی اولدوغو اوچون ابدن نظرده توتولمایاجاق. او فیکرلر طرفیندن ایصرار ائدنلر ایستر فیرقه نین کونقره سینده، ایستر آیری موسیسلرده گورونورسه چوخ ساده بیر صورتده تشکیلاتدان ایخراج ائدیله جکدیر.

اطرافا اینتیخاب ایشیندن اوترو گندن فیرقه مأمورلاری بونو آچیق و آیدین بیر صورتده فیرقه ده دؤ وطلب اولانلارین نظرینه یئتیرمه لیدیرلر.

اگر بو کیمی آداملار کونقره ده اینتیخاب ائدیلمیش اولسالار زحمت چکیب گلمه سینلر. اولاری اعتیبارنامه کومیسسیونو رد ائده جکدیر.

دموکرات فیرقه سینده دموکرات اولمایان آداملار یئر یوخدور.

موراجیعتنامه میزده گؤستریلن شو عارلاری ایصلاح ائتمک مومکوندور. لاکین اولارین اساس و پرنسیپینی دیشتمک اولماز.

میلی دیلده تدریس، محلی و ایقتیصادی موختاریتین قانون اساسی اوزرینده قورولماسی، لازیم اولان ایالت و ویلایت انجومی کیمی مسالهلر دیشیلیمز.

بوندان علاوه بعضی سول سوز دانیشان، اوزونو داها آز ادیخواه گؤستمک ایستهمین آداملارین دا ضررلی سوزلرینین قاباگی آلینمالیدیر. بونلار اگر اوز خطرناک شو عارلارینی تکرار ائدرلرسه، ساغ و ایرتیجاعی عونصورلر کیمی فیرقه دن اوزاقلاشدیریلیرلار. بونلار آذربایجانین ایلحاقی مساله سینا اینتیشار وئرلر دیر.

آذربایجان ایراندان آیریب آیری مملکته یاپیشدیرماق سوزو فقط فیرقه میزین بوتون دوشمنلری طرفیندن اینتیشار تاپمیشدیر. بیز بو شو عارلارین یالان و معناسیز اولدوغونو عملده ایثبات ائدیریک. بیز ایرانین ایستیقلال و تامامیتینه شدیدن علاقمندیک. آذربایجان ایسه ایران داخیلینده اوز مدنی، میلی حاقینا مالیک اولمالیدیر.

بو حاق و ایختیباری آذربایجان خالقی قیرخ ایل بوندان اول سیلاح گوجو ایله آماغا موفق اولموشدور. بیز اونودیر یلتمک ایستهبیریک.

یالانچی دموکراتلار ایسه دئییرلر: آذربایجان سوزونو بئله آغیزا آماق اولماز. اصلن آذربایجانلینین دیلی: یوخدور.

یا اینکی آذربایجانین وارینی چکیب تئهرانا آپارانلار باره سینده دانیشماق زولفی- یاره توخونماق دئمکدیر. عصریمیز بو سوزلره گولر و اونو دینلری مسخره ائدر.

بئله دموکراتلار بورویوب ذولفقاری (1) کیمی اوز خصوصی و عایله وی دموکرات فیرقه لری قورسونلار، بیزیم اولار ایله رفاقتیمیز توتماز.

«آذربایجان» قزنتی نۆمره 15، 28 سئنتیابر 1945-جی ایل.

1-آذربایجانین زنجان ماحالیندا ایری تورپاق صاحیبی اولموشدور.

آذربایجان اؤز تاریخی و وظیفه سینی اونوتماز

آذربایجان آزادیخواه‌لارینین فیرقه تشکیلی ایله مشغول اولدوقلارینی گؤرونور، تئهران موستبیدلری اونلارین عموم ایران آزادیغینا لاقنید اولمالاری کیمی تلقی ائتمیشلر. بو دوغرو بیر تفسیر دئییلدیر. تئهران و ایرانین ایری شهرلرینده آزادیغی محو ائتمگه باشلایان قارا قوولر اؤز تکلیفلرینی دوشونمه‌لیدیر.

آذربایجان تئهرانین اویونلارینا چوخ منفی و بدبینلیک ایله باخیر. بو ساده‌لیک ایله مشروطه و قانون-اساسینی اورتاندا آپارماق اولماز. بئش-اون نفر موستبید ایستدیگی کیمی خالقین قان و سیلاح گوجو ایله آدیغی آزادیغی پوزا بیلمز. خاین و موستبید مجلس وکیللری بیر داها قان و قوربانلیق طلب اندیرلر.

صدروالشرافین قبول ائدیلمه‌سی، آزادیخواه جمعیتلرین قاداغان اولونماسی، روزنامه‌لریمیزین قاپانماسی، آزادیق یولوندا مبارزه ائدن قهرمانلارین حبس ائدیلمه‌سی ایران ملتینه اعلان-حرب دئمکدیر. صدر حؤکومتی و مجلسین موستبید نوماینده‌لری بو اعلان-حربدن غالب چیخا بیلیمه‌جکلر.

اون و اون بئش نفر دن چوخ اولمایان ستار خان دسته‌سی بیر گون بوتون دنیا ایجتیماعتینه قارشی دایاناراق مشروطه‌نی ایرملیتمگه مووفق اولدو. اونون آلتیمیش میندن زیاده موتشکیل شاگیردلری بو آسانلیق ایله مشروطه و آزادیق پرچمینین آیقلار آلتینا سالیمناسینا یول وئرجه‌کلرینی آرزو ائندلر قطعن آخماق و دیوانه‌لر اولما بیلر.

آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی بوتون ایران خالق‌لارینین آزادیق و نیجات اوردوسودور. بو فیرقه ایگیری بئش گونلوک سوردویو عؤمرونده بؤیوک مووفقیت قازانمیش، اونون صداسی بوتون آذربایجان شهرلرینی بوروموشدور.

ایگیری بئش گونده آلتیمیش مین عوضو توپلاماق دنیا تاریخینده آز تصادوف اولان ایشلردندیر. خالقی بو آزادیخواه تشکیلاتین طرفینه توپلایان عجا ایمان، عقیده و احساساتدان باشقا نه اولما بیلر؟ بو احساساتین قباغینی هنج بیر قوه سد ائده بیلمز.

بیز مقاله‌لریمیزین بیرینده یازمیشدیق: «اگر تئهران اوزونو ایرتیجاع‌نین قوجاغینا آتارسا، بیز اؤز آزادیغیمیزی موستبیلر بیر صورتده تامین ائده‌جیمیک». او ایشیمیزین باشلانغیجی ایدی. ایندی فیرقه‌میزین قودرتی او قدر آرتمیشدیر کی، بیر قدم ایرملی قویوب دئییریک: «اگر تئهران توتدوغو ایرتیجاعی یولدان قاییتماق ایستهمزسه، بیز اونو قهر و غضب ایله او یولدان قایتارمالی‌بیق».

ایران آزادیخواه‌لاری آرخابین اولسونلار کی، آذربایجان اونلاری ترک ائتمه‌یب، همیشه اولدوغو کیمی قطعی چارپیشمادا اونلارین مؤحکم آرخاسی اولماق‌دیر.

بیزیم امنیت و آسایش شوعارلاریمیزی سو- تعبیر ائدیپ خالقین امنیت و آسایشینی ایری یوللار ایله پوزماق ایستهنلر اود ایله اوینادیقلارینی بیر دفعه آنلامالیدیرلار.

آذربایجان خالقی یاتمامیشدیر. او، بو گون هر بیر زاماندا قودرتلیدیر. اگر اوچ هفته بوندان ایرملی آزادیخاهلار صفینده اینتیظامسزلیق، عجله و هدفسز حرکتلر نظره چارپیردیس، بو گون اونلاری ایداره ائتمگه قادیر مونتظم بیر مرکز وجودا گلمیشدیر. ایختیلاف و نیفاق نغمهسی چالماغا باشلایانلار آغیزلارینی یوموب بیئرلرینده اوتورمالیدیر.

بیز تکرار دئمیشیک: طبقاتی مبارزه آپارمیریق. اما، اگر بیزیم حوسنی-عملیمیزدن سو-ایستیفاده ائدیپ آزادیخاهلار و خالقین زحمتکش طبقهسینی فیشار آلتینا آماق ایستینلر تاپیلارسا، فیرقه‌میزین اونلارا نیسبتن رفتاری چوخ شیددتلی اولاجاقدیر.

تهران بونو بیر دفعه بیلسین کی، آذربایجان آزادیخاهلاری اونلارین خیانتکار حرکتلرینی دقیق بیر صورتده تعقیب ائدیپلر.

صدروالاشرافی حؤکومت باشینا کئچیرن مجلس ایران میلتنه و مشروطیته خیانت ائتمیشدیر. چونکی، بو موستبید ایران آزادیخاهلارینین و ایران مشروطه‌سی‌نین باش دوشمنلریندیر.

خاینلرین جزاسینی میلت اوزو تعیین ائدهجکدیر.

ایران آزادیخاهلاری جیدن اومیدوار اولمالیدیر. صدروالاشرافلارین خاین اللریله زیندانلارا سالینمیش، مبارزه آپاران آزادلیق قهرمانلارینا قارداشلیق سالامی!

ج

«آذربایجان» قزنتی نومره 16،30 سننتیابر 1945-جی ایل.

موختاریت مساله سی و انجومن ایالتی

تهرانین داد-فریادی یئرسیزدیر. بو داد-فریاد ایران میلتی‌نین دئییل، مملکتین آثارتیندن سو-ایستیفاده ائدنلریندیر کی، هوچولوقلا، بیزیم باشلادیغیمیز میلی ایشی اثرسیز قویماق ایستیبیرلر. دموکراتیک بیر اولکده احزاب و عقاید آزاددیر.

احزاب اوز فیکیر و عقیده لرینی ایستهدیکلری کیمی یازیب اینتیشار وئره بیلرلر. بو گونه قدر وطنیمیزین فئدراتیو و یا خودموختار ایالتلریندن تشکیل ائدیلمه‌سی مساله‌سی‌نین اوز مرانامه‌لرینده یازان جمعیتلر آز اولمامیشدیر. حتا سئید ضیاینین شعائری-میلی آدی آلتیندا یازیب اینتیشار وئردیگی اعلامیه‌ده آچققدان-آچیغا ایرانین موعهید دؤلتلر حالینا سالینماسی ایرملی سورولموشدو. بو گون بیزیم ایالت انجومنی واسیطه‌سی ایله داخلی ایختیار ائتمیزین تامین ائدیلمه‌سی شوعارینی آذربایجانین ایراندان ایریلماسی آدلانیران یالانچی مجلس نوماینده‌لری او گون بیر کلمه ده اولسون بو خصوصدا دانشمادیقلاری حالدا، بو گون ریپاکار دول آوادلار کیمی گوز یاشی تۆکمگه باشلامیشلار.

بس گورونور مطلبین کؤکو آیری یئرده‌دیر.

اونلار ایالت انجومنی یا آذربایجان دیلیندن وحشت ائتمیرلر. اونلاری قورخویا سالان بؤیوک آزادلیق مساله‌سی‌دیر. اونلار تاریخین تکراریندان وحشته دوشموشلر. اونلار قورخورلار آذربایجان مشروطه آلدیگی کیمی اونودیریلتمگه قیام ائتسین. اونلار قورخورلار آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی اونلارین زور و پول واسیطه‌سی ایله نوماینده چیخمالارینا خاتمه قویسون.

بو تصادوفو دئيبيل، علئيهيميزه اعلاميه صادير ائدن خاينلر آذربايجانين ثروت و سامانيني تئهرانا چکيب آپارانلاردير.

بیز اينکار انتميریک، اليميزه قودرت دوشرسه آذربايجاني ترک انديب تئهرانا و يا آيري شهرلرده آذربايجانين گوندن-گونه گنئيشلنمکده اولان آز ادليق حرکاتينا موخاليفت ائدن خاينلرين املاکينين موصاديره اولونوب ميلت ايختيارينا وئريلمهسيني تامين اندهجيمک.

بو تزه بير ايش دئييلدير. بؤيوک فرانسايي اينقيلابي بونو بوتون دونيايا اوڤيرتميشدير.

خالقن دسترنجي ايله توپلانميش ثروت اونون آز ادليغي علئيهينه صرف انديله بيلمز و بونا يول وئرمک خيانتدير. فيرقهميزين بو شوعاريني مولکيت علئيهينه تعبير و تفسير ائدنلرين موغريص و فيتنه کار اولدوغو معلومدور. تورپاق مسالہسى و يئر ايصلاحاتي بوتون موترقى دؤولتلرين برنامہسيني تشکيل ائتديگي حالدا، بير فيرقهني کندالييه حيمائيت ائتمکده موقصير حساب ائتمک اولماز.

اگر اعلاحضرت شاه ايله رويتئر موخبيرينين موصاحيهسى دوغرو ايسه، اگر شاه يئر بؤلگوسونو شخصن مئيدانا آتميش اولسا و بو تبليغات اوچون و نوفوذ قازانماق اوچون دئييلمهيميش اولسا، اونداسيياسي بير فيرقهين آز ادليق اوچون و وطنين ترقىسي اوچون پيشنهاده ائتديگي ايجتيماعى تدبيرلري نيبه گرک سوتعبير ائدلسين؟ تزه بئش نفر مستبيدين ياخا پاره ائتمهلرين نه اهميتي اولاييلر. بيز اوز آچيق و آيدين شوعارلاريميز ايله نه تک آذربايجانين بلکه بوتون ايراندا ياشايان 15 ميليونلوق جاماعاتين آز ادليغيني تامين ائتمک يولونا قدم قويوشوق. بو عالي و موقدس مقصده چاتماق اوچون بوتون آذربايجان خالقي بيزيم آرخاميزجا گندهجکدير.

پ.

«آذربايجان» قزئتي نومره 18، 2 اؤکتياير 1945-جي ايل.

فيرقه کونقرهسى خالقيميزين لياقتيني ايثبات ائتدي

کونقرهميزين آذربايجانين ان گورکملی سيمالاريندان تشکيل تاپميش اولدوغو ثابت ائدير کي، يئرلرده خالقين گوزه گورونن، باشيبيلن و آدلي-سانلي قيسمي فيرقهميزين اطرافينا توپلانماقدادير. اولنجي جلسده کونقرهين ايچري اوزو تاماميله آشکارا چيخدي. سلماس نومائندهسي آغايي موکرم الملک، ماکو نومائندهسي آغايي موراد بيات ماکو، اردبيل نومائندهسي آغايي حسن جودت، سراب نومائندهسي آغايي هاشيمي نين معنالي نيطقلري گؤسترير کي، کونقره موراجيعتنامهميزي ايمان و عقیده اوزره قبول ائدنلردن تشکيل اولونموشدور.

«بیز ايران و آذربايجانين نيچاتيني بو فيرقهين بايراغي آلتيندا گوروروک. اونون موقدس شوعارلاريني حياتا کئچيرمک اوچون جانيميز، ماليميز و ناموسوموز ايله موباريزه اندهجه بيک».

بو ايدي شهرلريميزدن گلن نومائندهلرين آخير سؤزو. مخصوصن آغايي موکرم الملکون ديل مساله سي حاقيندا سؤيلهديگي منطبيقي و متين سؤزلري خالقين آنا ديليميزه اولان توجه و علاقہسيني چوخ گؤزل صورتده آشکارا چيخاردی.

آغايي موکرم دئدي: «آذربايجانليلارا موقوللارين گوج ايله اوز ديللريني تحمیل ائتديکلريني ايديعا ائدنلر چوخ نادان آداملاردير. موقوللار يوز ايلدن آرتيق آذربايجاندا حؤکومت انده بيلمهديکلري حالدا اوز ديللريني بيزه تحمیل ائتميشسه، عجا آلتی يوز ايلدن زيياده حؤکومت ائدن فارسلا نه اوچون بو ديلي دبشديرمگه موقوف اولماميشلار؟»

بو ايثبات اندير كي، ديلي زور و يا آيري واسيطلر ايله دييشديرمك اولماز. ديليميزين موخاليقلري فقط بو پوچ ايديعالاري ايله آذربايجانين فرهنگيني بوغماق، بو واسيطلر ايله خالقيميزي جهالته ساخلاماغا جان آتيرلار».

آغايي موكرم بو سوزلري اوركدن دنديگي اوچون اونون نيطقي كونقرهميزين توجهيني جلب ائدي. گورولتولو آقيشلارلا كونقره گؤستردى كي، ناطيق اونون افكارينين موفسيري اولموشدو. كونقرهميزده مىلى موختاريت مساله سى چوخ بؤيوك يئر توتموشدور. ايرانين ايستيقلايت و تماميتي محفوظ اولماقلا آذربايجانين اوز داخيلي ايشلريني آزاد بير صورتده ايداره ائتمگه قادير اولماسي و بونو عملي ائتمك اوچون بيلا تاخير ايالت و ويلايت انجمنلرينين چاغيريلماسي اطرافدان گان نومايندهلرهميزين كونقرهمن طلب ائديگي ان اساس بير مسالهدير.

همين گون كندلردن و اطرافدان تبريزه گلن مينلرجه كند و شهر زحمتكشلي اوز شو عارلاري ايله بيلديرديلر كي، خالقيميزين گنئيش اكثرיתי فيرقهميزه اعتماد اندير، اوندان اوز حياتيني ياخشيلاشديرماق يولوندا بؤيوك اوميد گؤزلهدير.

كونقره ساده بير بيغينجاق دنيل. فيرقهمنين پايه و اساسيني مؤحكيم زمينه اوزرينده قورماغا لاييق جيدي بير ايجماع اولدوغو اوچون سؤزه بوخ، ايشه آرتيق درجه اهميت وئريب، اونا گوره تظهور و اوزون نيطقلردن پرهيز ائديب مرانامه و نيطانامه تصويبي كيمي بؤيوك و اساسي مؤوضوعلارلا مشغول اولماقداير.

كونقره گؤتوردو يو قدم و باشلاديغي ايشين قييمتيني و مسؤليتيني چوخ گؤزل بير صورتده دوشونوب آنلاميشدير. اونا گوره نومايندهلرين هاميسي ايستر نيطقلرينده، ايسترسه پيشنهادلاريندا چوخ ديقت و متانتله ايظهار عقیده ائديرلر.

بو واختا قدر آذربايجاندا سابقيسي اولماميش بير ايجماع اولدوغونا باخمايلاق، كونقرهميز تام معناسي ايله مو عاصير و مونظم بير بيغينجاقدير. بونون اوزو ايثبات اندير كي، خالقيميز اوزونو ايداره ائتمگه لاييق و قادير بير خالقدير.

ايكي گون عرضينده مرانامه كيمي اساس بير مسالهمنين حلي ايثبات اندير كي، بيزيم كونقرهميز، مركزي پارلامان آدلانان مجلسدن، فعاليت و ياراديجيلىق جهتنن تصووره گلهمين بير فاصيلهده ايرملي دوشموشدور..

مجلس ايل ياريمدا كيچيك بير قانون كنجيرمگه موفق اولاي بيلمه ميشدير. چونكي اونو تشكيل ائدنلرين اكثريني يالانچي خاين، خودپسند و موغريض آاملاردير. كونقره بير گونده گلهجك بؤيوك بير فيرقهمنين اساسيني قورماق، بلكه مملكتي موترقى و مو عاصير بير حالا سالماق يوللاريني تعيين ائتمك كيمي بؤيوك ايشي انجام وئرمكله ايثبات ائدي كي، اونو تشكيل ائدنلر، اونا ايشتيراك ائدنلر واحيد بير روح، واحيد بير مسلک، واحيد بير يول تعقيب ائدن فداكار، جيدي و لاييق آاملاردير.

خالقلاري آثارت آلتيندا ساخلايبب گوج ايله حؤكومت سورمك ايستهين خاينلر گوزلريني آچمالي و خالقين ايستعداد و لياقتيني تصديق ائتمه ليديرلر.

كونقره ميزين معناسي اولدوقجا بؤيوك و اونون گوردو يو بؤيوك ايشلر اولدوقجا معنالي اولدوغوندان بيز اونون باره سينده گلهجك نؤمره لريميزده موفصل معلومات وئرمه لي بيك.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 20، 4 اوكتيابر 1945 جي ايل.

مرانامه‌میز

كونفرمنين ايکينجي گونو باشدانباشا فيرقه مرانامه‌سي نين اطرافيندا کئچدي. نومايندهلر اساس ماده اوزرينده چوخ شديد علاقه ايله بحث ائتديلر. 48 مادهدن عيبارت اولان بو بؤيوک مرانامه‌ده ايجتيماعي، سياسي، ايقتيصادي، فرهنگي و مدني حياتيميزين يئنيدن قورولماسي، اولکه‌میزنن ان موترقي و موترديد بير اولکه حالينا سالينماسي اوچون اساس و عملي تدبيرلر گؤستريلميشدي. كونفره اونو شديد موذاکيره‌دن سونرا موختصر تغييرات ايله موترقي اورراي اولراق قبول ائتدي.

ميلي موختاريت، ديل آزادليغي و بير ده تورپاق مساله‌سي چوخ حرارتله موذاکيره ائتيلدي. نومايندهلر بو مسالهلرين تاماميله آچيليب آنلاديلماسيني اوز سواللاري و چيخيشلاري ايله اورتايا سوروب، نهايت بير چوخ تغييراتدان سونرا قبول ائتديلر.

نومايندهلر يميز مرانامه‌میزين تکميل لشمه‌سي اوچون الليدن زيباده تکليف يازميشديلار. بونلارين بعضيلريندن ايستيفاده اولوندو. بعضيسي ايسه كيفايت قدر ايضاح ائتيلديکن سونرا رد ائتيلدي.

كونفره‌میز مرانامه کيمي اساس و موهوم مسالهنی اوز انا ديليميزده موذاکيره ائتدي و گؤستردي كي، ديليميز شعير و ادب ديلي اولدوغو کيمي، سياسي، ايجتيماعي و دوولتي مسالهلري حل ائتمکده آرتيق درجه يارارلي بير ديلدير.

مرانامه‌میزين رسمي صورتده قبول ائتيلمه‌سي ايله فيرقه اوزونون يولونو تاپدي، دندي- قودولارا سون قويدو. اگرچه موراجيعتنامه‌میز بو واختا قدر مرانامه يئرینده ايشلنيلير، تزه عوضولر اونون اساسيني قبول ائتمکله فيرقه سيرالارينا داخيل اولاييلردي. لاکين بو کافي دئييلدير. مرانامه‌سيز فيرقه اولاييلمزدی. بوندان سونرا بو نوقصان تاماميله آرادان قالخير. کيم فيرقه‌يه گيرمک ايسترسه اولجه مرانامه‌میز ي قبول ائدير، سونرا درخاست وئريب عضو اولور.

بیز دفعه لرله يازميشيق: کيم ايفتيخار اندرسه گليب فيرقه‌میزه يازيلا بيلر. موترديد و ايکي اوزلو، قورخاق و بير آياغي موستبيلر يانيندا، او بيري آياغي آزاديخالار اطرافيندا اولان سوست عونصور آداملارا بيزيم هنج بير صورتده احتياجيميز يوخدور.

مرکزده و شهرلرده تشکيلات ايشي ايله مشغول اولانلارين وظيفه‌سي بو گوندن سونرا آسانلاشير. اونلار بير کيمسه ايله بحث ائتميهجک، شوبه‌لي آداملارين نازيني چکمک ايله واختلاريني ايتيرميهجکلر. کيم مرانامه‌میز ي قبول ائديرسه بويورسون، گوزوموز اوستونده يئري واردير. کيم اوزونون شخصي سلبه‌سيني بيزه قبول ائديرمک فيکرينده ايسه، بويوروب گنده بيلر، دئييب تشکيلات ايشلريني آپاراجاق هدف و مقصدیمیزه يئتشمکدن اوترو باشلاديجي بؤيوک ايشي تعقيب ائدهجکدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نومره 21، 5 اوتيابر 1945 جي ايل.

يننه ده ماليک و رعيت مساله‌سي

فيرقه‌میز امنيت و آساييشی اوزونون ان موهوم وظيفهلريندن حساب ائتديگی اوچون بيرينجي قدمده کندلی ايله ارباب آراسيندا چيخان ايختيلافلاری حل ائتمگه اقدام ائتدی.

بونون اوچون اوزونون ان مسولیتلی و سوزو کئچن عوضولریندن نچه نفر اینتیخاب انتدیلر کی، مسول دؤولت مامورلاری و بعضی مالیکلر ایله دانیشیغا گیریشیلدی. اونلارا بو واختا قدر چوخ یئرلرده خرمنرین بیغیلماسینی آنلاتدیلار. نتیجهده هر اوچ طرفین ریضاسی ایله بیر بخشنامه تنظیم اندیلدی، بخشنامهنین ایجراسی اوستاندارین شخصینه موحول اولوندو. بو واسیطه ایله اومید اولونوردو کی، ایختیلاف اورتادان قالدیریلسین. موتاسیفانه هر بیر یاخشی عملدن سواستیفاده ائتمگه چالیشان طماع عونصورلر و بوینو یوغون تجااوزکارلار بو قییمتلی ایشه دایم انگل تورهتمکدهدیرلر.

ایدارمیزه بعضی مالیکلر طرفیندن موباشیرلره و کدخدالارا یازیلیمیش بعضی مکتوبلار گلیب چیخیمشیدیر کی، اینسان اونلاری گوردوکده اسارت و بربریت دؤورسی خاطرینه گلیر.

مالیکلردن بیری یازیر: رعیت چوخ غلط اندیر، ایالت ده همچینین، ایریلاری دا بو مینوال. یئر منیمدیر، ایستمدیگیم وئرگینی آلاجام. یومورتا دا گرک بیغیلسین، یاغ دا، یورغان پولو دا، بایراملیق دا، یونجا دا، سردیرختی ده، بهرمنی ده اگر چوخ دانیشسالار دؤرتدن بیر عوضینده اوچده بیر بیغمالی سیز.

بو آدامجیغاز انله ظن اندیر کی، ایندیکی کندلی یوز ایل بوندان قاباغین کندلیسی دیر. آنلاماق ایستمدیر کی، کندلی نین گوزو آچیلیمشیدیر. اونون قاباغیندا مونظم بیر تشکیلات واردیر. بوندان علاوه مملکت باشلی باشینا دئییلدیر کی، هر کس هر نه ایسترسه اوز کئی ایستمدیگی کیمی انده بیلسین. حیرص و طاماح و لجاجتین ده اندازسی واردیر.

بیز و بیزیم یولداشلاریمیز البته کندلی ایله ارباب آراسیندا چیخان ایختیلافلارین صولح و سازیش یولو ایله حل اندیلمهسینه چالیشیریق. بو او دئمک دئییلدیر کی، وحشیلیگه و قان ایچمگه ده ریضایت وئرجههیک.

انشیتدیگیمیزه گوره بعضی کندلره اربابلار ژاندارم گؤجوندن ایستیفاده ائتمگه باشلامیشلار. بو دوغرو بیر حرکت دئییلدیر. ژاندارم حقوقی ایشلره قاریشا بیلمز. او فقط عدلیه نین قوهی موجدیسی دیر، محکمەنین رسمی حؤکو ایله رفتار انده بیلر.

وانگهی ژاندارمین کندلی ایله مالیک ایشینه قاریشماسی مالیکلرین ده خئیرینه دئییل.

بیز تجروبهده گورموشوک کی، ژاندارم و دؤولت مامورلارینین الینه دوشن ایش اونلار اوچون تازا بیر غارت یولو اولور و اونلارین تجااوزکارلیغی، طولم و شرارتینه تازا بیر مئیدان آچیر.

ژاندارما روجوع اندن مالیک هم کندلیلری سویماغا و هم اوزونون منافعینی محو ائتمگه چالیشیر.

ژاندارمئری و یا امنیه یاخشی ایداره اولونورسا، اگر موعریض و موستبید شخصلرین هاوا و هوسلرینی تامین ائتمگه خیدمت ائتمزسه چوخ یاخشی بیر موسیسه دیر.

ولی افسوس کی، بو آخیر واختلاردا، مخصوصن مرکزده اونو خالقین آزادلیق حرکاتینی بوغماق یولوندا ایشلتمگه باشلامیشلار.

ایراندان ژاندارم موسیسه نین اوزون بیر تاریخی وار. بیرینجی نؤوبده خاریجی مستشارلار واسیطه سیله تشکیل اولونان ژاندارمئری میلی بیر قوه حساب اولونوردو. استیباد کؤمکچی سی اولان قازاق قوه سی نین ضیدینه اولدوغو اوچون خالق اونو سئور و چوخ محبتله اونون ایشلرینین پیشرفتینه چالیشاردی.

کئچن جنگ زامانی (17-1914) بو قوه چوخ گوزل ایمتاحان وئردی و اونون ایچریسیندن چیخان وطنپرست قهرمانلار میلین رغبینی قازاندی.

دونیادا یاخشیلیغا و خالقین خوشو گلن هر بیر ایشه و هر بیر ایداره و شخصه دشمن اولان ریضاخان او میلی قووهنی اورتادان قالدیردی. غالب چیخان بیر رقیب کیمی اونون ریشهسینی کسدی، باشیند دورانلاری جوربجور آدلار ایله اورتادان آپاردی. و حتا اونون آدینین بئله قالماسینا یول وئرمهدی. اونون یئرینده آناسی نین امجکلرینی کسن قولدورلاردان امنییه تشکیلاتی ووجودا گتیردی.

امنیه ایگیری می ایل تمام خالقا جلا کسیددی، کندلرده ووردو، بیخدی، داغیتدی، باسدی، کسدی، یئدی و کیمسه نین اونا موخالیفت و یا اعتبار ائتمگه قودرتی اولمادی.

شهریوردن سونرا خالقی اومیدوار ائتمک مقصدی ایله اونون آدینی دگیشدیردی. قدیم ژاندارمین تاریخی شؤهرتیندن ایستیفاده ائتمک اوچون تازا تشکیلاتا او آدی وئردیلر.

ماحاریبه زامانی، مووقتی دموکراتلیق زامانی موستبیلر و بوینو یوغونلارین مو تفیق دؤولتترین قوولریندن قورخوب سیچان دلیگی آراییب گیزلندیکلری گونلرده ژاندارم چوخ مولاییمتله رفتار ائتمگه باشلادی.

بو چوخ طبیعی بیر ایش ایدی.

لئیکن ایرتیجاع باشینی قالدیران کیمی آمریکا پالتاری گنیدیریلیمیش کؤهنه امنیه اوزونون فیسقینی بوروزا وئردی. ریضاخان دؤور مسینده گوردوگو ایشلری تازادان داها شدید بیر صورتده گورمگه باشلادی.

تئهراندا و ایرانین آیری یئرلرینده ایش ایندی بو حالدا دیر. آذربایجانین بعضی کندلرینده بالا بالا زممهلر ائشیدیلیر، دئییرلر بو دستوری صدر میستقیم اوزو صادیر ائدیپ اولنلارا گوندر میشدیر.

بیزیم هله تئهران مسالسه ایله مشغول اولماق ایمکانیمیز یوخدور، لئیکن آذربایجاندا بو ایشه یول وئرلمه یه جکدیر.

بیز واختیندا ژاندارم ایدارسه باشیندا دورانلارا خصوصی صورتده اوز نظریمیزی دئیشیک. اولنلار ظاهرده امنییتی بیطرفانه صورتده حیفظ ائدیپ ژاندارم قووه سینی نین سیاسی ایشلره موداخیله ائتمه یه جگینی ایدیعا ائتمیشلر. الله ائله سین وئردیکلری قول دوغرو چیخسین، الله ائله مه سین کی، تئهراندا آپاریلان ایرتیجاعی حیله نین بورادا باشلانماسی دوغرو اولسون. بئله اولورسا ژاندارم کندلره یول تاپا بیلمز و امنییت پوزولدوقدا ژاندارم رییسلری چوخ دا فایدالی چیخا بیلمز.

امنیت حیفظ ائدیلمی، ژاندارملار قانونا ریعا ییت ائتملی، مالیکلر طاماحلارینی آزالدیپ کندلی ایله سازیشه گیریشملی.

آذربایجان خالقی نین سعادت یونو طلب ائدیر. کیم بونون علنیه یه اولورسا او خالقین دشمنی حساب اولوناجاقدیر.

آلدیغیمیز تازا خبرلرده دئییلیر کی، هشته روددا عجم کندی مالیکی صادق مجتهدی ژاندارملارین کؤمگی ایله رعیتی بیر اوتاغا بیغیب اون بیر نفری یارالامیش و ایکی نفری اوز ایله اولدورموشدور. ژاندارما امر ائدیپ دؤیون کندلیلری ژاندارم امرینه ایطاعت ائتمه دیگی اوچون ژاندارمی دا قتله یئتیر میشدیر.

میر جعفر پیشه وری

«آذربایجان» شوماره 22، مهر 15 اوقتیابر 7

وطن ديلي

(آذربايجان ديلينده بيرينجي درس كيتابينا داير)

بیز كئچن مقاله ميزده قزئتین 11 جی نؤمره سینده آذربايجانین بؤيوك خالق ماعاریف خادیمی روشدییه نین موختصر شرح- حالینی یازیب قئید ائتدیك كي، روشدییه بؤيوك تجربهلې بیر موعلیم ایدي. او، تعلیم و تربیت اوصولونون اساسی اولان آنادیله نین تبلیغ و ترویج ائدیردی. بئله كي، او هر شئیدن اول آذربايجان الیفباسینی آسانلاشدیرماق فیکرینه دو شמוש و صوتی اوصول ایله آذربايجان دیله نین درس دنمک تشبوتونده اولموشدور. بو اوصولون کؤمگی ایله اوشاقلار اؤز آنا دیللرینی 60 ساتلیق تدریس مودتینده یازیب- اوخوماگی اویرنه بیلیرلر.

آذربايجان دیله نین تدریسی اوچون روشدییه نین تالیف ائتدیگی مشهور کیتاب، قیرخ ایل بوندان قاباق تبریزده چاپ و نشر اولموش «وطن ديلي» آدی تاریخی اثر دیر. بو اثرین موختصر علمی تحلیله ندن قاباق دیگر ائتمک لازیم دیر كي، حاجی میرزه حسن روشدییه نین آذربايجان دیله نده تعلیم آلان شاگیردلری بو گون آذربايجانین ان معروف گؤرکملی ماعاریف خادیم لرینی وجودا گئیرمیشلر. اونلار ریضا شاه دؤورونده حال حاضریدا «فارسیدان فارسییا» تحصیل آلان بعضی بدبخت جاوانلار کیمی ساوادسیز، ایراده سیز و سوست دنیله دیرلر. اونلار یاشاییب یارتماغا اویرنمیشلر. اونلار اؤز آنا دیللرینی، آذربايجان دیله نین گؤز بیگی کیمی سئویب قوروماگی اؤزلرینه ان موهم بیر وظیفه حساب ائدیرلر.

یئری گلمیشکن قئید ائتمک لازیم دیر كي، بیر چوخ ساتقین و خاین دؤولت باشچیلاری و تئهرانین دیگر یازچی و قزنتچیلری بیزی آذربايجان دیله نین، خالقین اؤز دیله نین اوخوماگی و بونولا آذربايجان خالقینین میلی مدنیت و موختاریتینین بونؤره سینی یارتماقدا «خاین» حساب ائدیرلر. بیز فیرقه میزین قراری اوزره بونلارین هزیانلارینا جاواب وئرمهجه بیگ. لاکین دنمک ایستیه بیر کی، خوب آغالار! یوز ایلدن آرتیق عؤمرونو ماعاریف و مدنیتین اینکیشافی اوغروندا وقف ائتمیش میرزه حسن روشدییه لره خاین ایدیله ر؟ حؤرمتلی یازچی و قزنتچیلر، آیا 3 مین ایلدن آرتیق مدنیت تاریخی اولان چوخ میلیونلو بؤيوك میلتین اؤز دیله نده یازیب اوخوماگی و ساوادلانیب ترقی ائتمه سی خیانت دیر؟

«وطن ديلي» آنا دیله نین دنمک دیر. بؤيوك ماعاریف ورور بو کیتابی بازارکن حقیقی بیر روانشناس کیمی اوشاقلارین یاش سوییه سینی، قلبینی و احوال- روحیه سینی نظره آلاق اونون ایدراک قابیلیتینه موافیق صورتده حنکایه و میثاللاری ترتیب ائتمیشدیر.

مؤلیف داها چوخ کیتابین دیل و اولوبونا فیکر وئرمیشدیر. دیله ن سادده، طبیعی اولماسینی، اوشاق اوچون چتینلیک تورتیه جگینی و حیاتی درک ائتمک اوچون سؤزون بؤيوك اهمیتی نظره آلان روشدییه آذربايجان دیله نین صافلیغینی قوروماغا خصوصی سعی ائتمیشدیر.

او، آیری- آیری شئیلر و مفهولاری اوشاغین ذهنینه حک ائتمک اوچون ان جانلی و حیاتی بیر اوصول سئچیر. بو دا آتالار سؤزلری واسیطه سی ایله مفهولاری آناشدیرماقدیر. اوشاق عایله ده ائشیتدیگی آتالار سؤزو واسیطه سی ایله مؤلیفین آشیلاماق ایسته دیگی تزه بیر مفهومو داها تنز منیمسه بیر، اوزون مودت ذهنینه ساخلا بیر.

نصیحتچیلیک کیتابدا اساس مساله دیر. لاکین روشدییه نین نصیحتچیلیگی خورافاتدان خالی دیر. مؤلیفین مقصدی یالنیز جانلی اینسان تربیه ائتمک اولدوغو اوچون او، ان تاثیرلی واسیطه لردن ایستیفاده ائتمیشدیر. کیتابدا درج اولونان حنکایه و منظوملرده اخلاقی نتیجه لر

علاھیدە قنید اولونور. «وطن دىلى» كىتابى آذربايجان دىلېنىن بىرىنچى درس كىتابى كىمى تارىخىدە قالاچاق و خالق اونون مۇلىفېنى قىدىر دانلىقلا ياد اندەمكەدەر.

سمندر

«آذربايجان» قزنتى نۇمرە 23 ، 8 اۆكتيابر 1945 جى ايل.

هر ايش اۆز و اختىندا

بىقنيدىلىك و بوگونون ايشىنى صاباھا قويماق و اختى، ساعات و دىقېنى نظردن اوزاق ساخلاماق ايجتىماعى ايشلرىن ايرمىلەمەسىندە بۇيوك انگللىرىن تۇرەنېشىنە سبب اولاي بىلر.

موحىط و ايجتىماعى حىياتىمىز عطالت، تىنبللىك و لاوبالىلىق يارادان بىر موحىط اولدوغو اوچون فىرقەمىزدە مسؤلېتلى ايشلرى بويونلارينا كۆتورنلر بو خطرناك خىستەلىكلردن داىما پرهىز انتمەلىدىرلر.

اگر بو گونه قدر فىرقەمىز بۇيوك موفقىتە نايى اولموشسا، او شوعارلارېمىزىن دوغرو و دوزگونلوگوندن علاوه، فىرقەنى ياراتماق اىستەبىلرىن دىقتلرى و موعىن نقشە، برنامە اوزرە ايشلەمكلرىنىن نتيجهسىدىر. هر ايش اۆز و اخت و ساعاتىندا كۆرولمەلىدىر. بو اولماسا ايش آخسار، آخىردا نتيجهسىز قالار.

ايندى بىز باشلانغىچ و تاسىس دۇورەسىنى كىچىر مېشىك. بىرىنچى كونفرەنسىن قورتارماسىلە موقدىمە بېتىب قورتاردى. تشكىلات رسمىت تاپدى. اساسلى مرانامە و نىظامنامە بە مالىك اولدوق. قانونى و رسمى مركزى كومىتە ووجودا كىتىردىك.

بوندان سونرا تشكىلات دۇورو باشلاندى. تشكىلات اىنتىظامسىز، نقشەسىز و برنامەسىز اولاي بىلمز. بىر دە سىياسى بىر فىرقە اۆز عوضولرىندن فىرقە اخلاقي طلب انتمزسە مقصد و هدفىنە يىتىشە بىلمز.

فىرقە اخلاقي، فىرقە ايدارە و روسومو مىلتىن و اولكەنىن گلەجگى و موقدراتىنى تعىبن انتمك اوچون ان واجىب شرطلردندىر. هر بىر دموكرات گرک خالق اىچرىسىندە دوز، عادىل، مونصىف و غرضسىز تانىماقلا، خالقىن اعتمادىنى قازانا بىلسىن. بو بىرىنچى شرطدىر. اىكىنچى شرط ايسە بعضن داھا موھوم حساب اولونور. بو شرط فىرقەىە علاقە، ايشە جان ياندىرماق، اىنتىظام و نقشەنى چوخ شدىد بىر دىقتلە كۆزلەمكەدەر. كومىتەلر، كونفرانسلا و حۇوزە ايجلاسلارى گرک موعىن ساعاتدا تشكىل تاپسىن و موعىن مسالەلرى برنامە و پلاندا تعىبن اولدوغو كىمى حل اندىب اۆز وظيفەسىن يىرىنە يىتىرسىن.

آبان (1) آىبىنن اونونجو گونونە قدر بوتون وىلاىت و شەر كونفرانسلارى باشا چاتمالى و قانونى فىرقە كومىتەلرى اىنتىخاب اولونمايدىر. بونو بىر دىقتە بئله تاخىرە سالماق اولماز.

بىرلى فىرقە كومىتەلرى گرک ايشلرىنى انلە باشلاسىنلار كى، مركزى كومىتەنىن بو قرارى يوزە- يوز عملى اولاي بىلسىن. هر ساعاتىن بىر تقاضاسى و هر گونون بىر طلبى وار. گون و ساعاتىمىزىن طلب و تقاضاسى بودور.

هر كس اۆز وظيفەسىنى دىقتلە يىرىنە يىتىر مەلى. قبول اندىگى ايشى موعىن ساعاتدا كۆسترىلدىگى كىمى كۆر مەلىدىر.

فیرقه بوشبوغاز لار بیغینجی دئییلدیر. اودیبری، فعال، فداکار اینسانلارین آمال و هدفی الده ائتمک اوچون مال، جان و وارلیغی ایله موباریزه مئیدانینا قدم قویان مواهیدلرین اوردوسودور. بو اوردونون سیلاحی بیلیک، ایمان، مسلک، اینتیظام و فعالیتدیر. هر بیر دموکرات اؤز ایشینده بو شو عاری نظرده توتمالیدیر.

پ

«آذربایجان» قزنتی نومره 24، 10 اؤکتیابر 1945 جی ایل.

1- نویابرین بیرى.

آذربایجان یاتمامیشدیر

انشیتدیگیمیزه گؤره دوکتور موصدقین اوغرو لار یواسی آدلاندیردیغی مجلس شورا ایران خالقینین فقیر و یوخسول جیبیندن آذربایجان زحمتکئنشلرینین فرهنگ، بئهداشت کیمی عومومی احتیاجلاریمیزا صرف ائتمک مقصدیله وئردیگی وئرگیدن آیدا یوز اللی مین ریبال سئید مهدی فروخون (فرخ) ایختیارینا قویموشدور کی، گلیب آذربایجاندا آزادلیق و دموکراتیک حرکاتی بوغوب اورتادان آپارسین. فروخا بوندان علاوه گئنیش ایختیار وئرلمیشدیر. حتا دئییرلر امنیه و نیظامی قوهسی ده اونون اینه تاپشیریلماق. بو واسیطه ایله آذربایجاندا دیکتاتورلوق مقامی کسب ائدهجکدیر.

هله تئهرانین داروازا سیندان خاریح اولمامیش اونون بورادا آپارماق فیکرینده اولدوغو خایانه و موستبیدانه سییاستین اثری ضاهیر اولماقدادیر.

اوستانداریق کفیلی آغایی نیکخو تئهرانا چاغیریلیمیش، شهرداری ریسی آغایی ایلهامی خیدمتدن چیخاریلیمیشدیر.

ازقرار معلوم آغالار آذربایجاندا اولان دؤولت ایدارلرینی آذربایجانلیلاردان تمیزلهمک فیکریندهدیرلر.

بونو ایجرا ائتمک اوچون فروخ بوتون ایدارلریمیزی اؤز آداملارینین اینه تاپشیرماقدیر. انشیتدیگیمیزه گؤره او اؤزو ایله اون نپردن آرتیق اوجا روتبهلی مأمور گئیریر. بو مأمورلار ایدارلریمیزده صداقتله چالیشان آذربایجانلیلارین یئرلرینی ایشغال ائدهجکلر.

گؤرونور، آذربایجانلیلارین دیلرینی کسمک لازیمدیر، دئین خاین نوایندهلر بیر نفر ده اولسون آذربایجان دیلی ایشچییه ایدارلریمیزده یول وئرمیهجک، گوج و زور ایله میلتمیزی فارسلاشدیرماق ایستهینلر بو واسیطه ایله آذربایجان خالقینی دؤولت ایدارلریندن تامامیله ال اوزمگه وادار ائدهجکلر.

بیز مخصوصن دؤولت مأمورلارینین فیرقه میزه داخل اولمالارینا چوخ دا هوس گؤسترمه میشدیک. اوندان اؤترو کی، تئهران حؤکومتین تام معناسی ایله مورتجع عونصورلر و بیگانهلرین کورکورانه بیر صورتده آلتی اولان شخصلرین اینده اولدوغونو بیلیردیک.

بیز بیلیردیک کی، صدر حؤکومتی اصل معنادا سئید ضیاینین گئندیگی یول ایله گئدیر. بو گون ایرانین ال- قولونو باغلایب بیگانهلره تسلیم ائتمگه چالیشیر. اونا گؤره ده فورصدن ایستیفاده ائدیپ، السیز، آیاقسیز دؤولت مأمورلارینی آجلیغا محکوم ائده بیلر. ایندی

ایسه پرده قالدیر یلمیش، حمله باشلانمیشدیر. بئله بیر موقعدده فیرقه میز بیطرف دورا بیلمز. آذربایجانین حؤکومتی آذربایجانلیلارین اوز اللرینده اولمالیدیر. بیز وار قوه میز ایله هموطنلریمیزین حقوقوندان دیفاع ائدهجه ییک.

آذربایجان خالقینن میلی مرکز ثقیلی اولان فیرقه میزین گوزو آچیق اولدوغو اوچون بو خالقی قافیله گیر ائتمک اولماز. آذربایجانلی اویقادیر.

پ.

«آذربایجان» قزنتی نؤمره 2611 اؤکتیابر 1945 جی ایل،

چاغریلمامیش قوناقلار

خالقیمیزین شیدتلی اعتراضینا باخماییب، تئهران بیزه ایگیری ایل بوتون مملکتی اسارت، قارنلیق و جهاننده ساخلاییب، اونو فلاکت حالینا سالان ریضاخان رژیمنین قهرامانلاریندن بیر نئچه سینی سووقات گؤندردی.

بیر نئچه گون بوندان اول سنید ضیانتین اوغرولانمیش پوللارین گوجو ایله آزادیخاھلاری، بلکه بوتون خالقی توهین و تحقیر ائدن تئقرفین اینتیشاری دا هنوز تازا ایشدیر. باشدان باشا آذربایجان کندلرینده بعضی ژاندارملار طرفیندن برپا ائدیلن بؤیوک فیتنه آلاوینین گوندن گونه شیدتلمه سی ده هر کسه بللی دیر.

آز چوخ سییاست ایله آشینا اولانلار بیلیرلر کی بو اوچ بؤیوک ساختا حادثه کامیلن بیر بیر ایله مربوطور.

مرموز اللر بو واسیطه ایله ظاهیری آزدلیغیمیزی بوغماق، تئهراندا باشلادیقلاری مورجعانه اویونو بورادا دا تکرار ائتمگه باشلامیشلار.

خالق بو خصوصدا اوز فیکرینی دئمیش و بو خایانه سییاستین هر بیر طرفینی واختیندا دونیا اعلان ائدیپ اوندان تولید اولابیلن هر بیر سونتیجه نین گوناھینی اوز بوینوندان آتمیشدیر. بیزه بعضیلری قیصاص قبل از جینایت اولماز مثلی موجبینجه دئییرلر کی، قوی سیزین اعتراض ائدیپ سئومه دیگینیز مامورلار گلیب ایشه باشلا سینلار. اوندان سونرا سیز قضاوت ائدیز. بو آیری اشخاصین باره سینده دوغرو اولابیلردی. آما باشیمیزا آتش و پول ایله گؤندریلن چاغریلمامیش تازا قوناقلارین چوخونو بیز تانی ییریق. ایمتاحان اولونان بیر ایشی داها ایمتاحان ائدنلر پنشمانلیقدان باشقا بیر نتیجه اده ائده بیلمز.

بیز بونلاری قیرخ ایل ایمتاحاندان کئچیرمیشیک و داها تانی ییریق.

علاوه بر این بونلارین بعضی سی حتا آخیر گونلرده بئله ایران خالقی نین محوی دئمک اولان بیر طرفلی سییاستین آچیق عامیللریندن اولموش، مملکتی قوی پنجه و قهار بیر بییگانه سییاسته تابع دوشمگه چالیشمشلار.

بونلاری آذربایجانا گؤندرمکله، صدر حؤکومتی ایرانی قورخولو پرتگاھا سووق ائتمیشدیر.

مملکتین سرنیویشتی ایله اوینایان بئش- اوچ مورجع بو کیمی عنودانه سییاستله اوزلرینین مملکته خابین اولدوقلارینی بیر داها ایثبات ائندیلر. بونلار ایگیری ایل ریضاخان طرفیندن شیدتلی بیر صورتده تعقیب اولونان بیر طرفلی سییاستین مزه سینین آنلادیقلاری حالدا، اگر

وطنپرست آدمالار اولسايديلار اونون تکرار يندان پر هيز انتملى ايديلر. لاکين بونلار اوز شخصى و طبقاتى منافعىنى حيفظ انتمک اوچون بويوک خيانتدن چکينمهييب او خطرناک يولو تازادان شيدتلى بير سور عتله گنتمگه باشلاميشلار.

بيز اوز سوزوموزو دئميشيک. چاغريلماميش قوناقلارين گلهمسى نتيجهسينده هر بير سو حاديثه اوز وئرسه او اونلارين و اونلارى پول و سيلاحلا تجهيز انديب اوستوموزه گوندرنلرين عؤدهسينهدير.

قوناقلار اونوتماسينلار كي، آذربايجان، ايسفاهان، يزد و کيرمانا بنزمز. بنش اوچ بازار دللالارى دا آذربايجان خالقينين نومايندهسى دئييلدير. خالق آزادليغا علاقهمنديير. يونجا يئييب آلدیغى قانون اساسينى حيفظ اندهجک، مشروطهينين پوزولماسينا يول وئرمهيهجکدير.

قلم آزادليغى، ديل آزادليغى، ويجدان و عقیده آزادليغى، ايجتيماع و جمعيت آزادليغينا توخونماق اولماز. بونو بير کره تازا قوناقلار بيلملىديرلر. او خالقين ناموسو دور، بونا ال آتانلارين اللرى کسيلر و اوزلرى محو و نابود اولارلار.

مير جعفر پيشهورى

«آذربايجان» شوماره 31، مهر 26، اوکتياير 18

بيز ده بونو دئييريك

آخير واختلاردا، يعنى بيزيم تکان وئريجي موراجيعتنامهميزه جاواب اولماق مقصديله، وزارت کيشور (1) اوزون مودت گوتور- قويدان سونرا ايالت و ويلايت انجومنى باره سينده گولونج بخشنامه صادير انئدي.

بو بخشنامه ده دئييلير كي، 1328 جي هيجريدن (1910) بو طرفه چوخلو قانونلار وئريلميشدير كي، اونلارين بعضي مادهلري ايالت و ويلايت انجومنى قانونلارينين خيلافيندير. مثلن، يول چکمک و فرهنگ اوچون آيري قانونلاري موراعات انتمک يولو ايله چوخلو پوللار صرف انديلميشدير. اساسن تزه قانونلار انجومن قانونون ايجراسينى چوخ موشکول حالا سالميشدير. اونا گوره انجومن تشکيلي فايدا عوضينه ضرر وئير و ايشي موشکول لشديرير. چون دؤولت ايستهير بو قانونو ايصلاح انئسين، انجومنى ايستهينلره دنمه ليدير كي، اونون ايجراسينا مانع وار، ايجرا انديله بيلمز.

بو ايدي آغايي صدر و الاشراف حؤکومتينين آيالت و ويلايت انجومنى ايستهين، آزاديخالارا جاوابي. بونا فارسلا دئييرلر (يعنى کشک) (2).

آغايي صدر و الاشراف و اونون وزير- کيشوري گرک بيلسينلر كي، ايالت و ويلايت انجومنى ميلتين حاقيدير. او، مشروطه و دموکراسي رئييمينين اساسلارينداندير. مجلس- شورادان ديکتاتورلوق زامانيندا ايمتاحان اوچون کئچيريلن غلط و ضيدي آزادي قانونلار و همچنين قانون- اساسيه موغايير اولان قانونلار وئرن و ايجرا انديلن قانون مؤوجيبينجه موجريم حساب اولونوب جزالانمايديرلار. پهلوي دؤورونون وکيللري و اوندان ايرملي دؤورلرده وکيل اولان نومايندملر آزادليغا خيانت انديب 1328 هيجريدن بري مورور- زمان ايله مشروطه قانونلارينى اوصولن لوغو انتمگه چالشميشلار. حالبوکي قانون-اساسي جوزن تعطيل بردار دئييل.

وزارت- کیشور اۆز بخشنامه سینده بونا اعتیراف اندییدیر. عملن مجلس طرفیندن ائله قانونلار وجودا گئیر یلمیشدیر کی، اونلارین ایجرا سی ایالت و ویلایت انجومنلرینین ایجرا سینا مانعچیلیک تۇرهدیر. دئمک ایرتیجاعی مجلسدن ائله قانونلار کئچیر یلمیش کی، اونلار قانون- اساسیه موغاییردیر.

بو قانونلارین ایجرا سی قاداغان اندیلمک عوضینده قانون- اساسینی دییشدیرمگه جان آتان صدر حؤکومتی بیلملهیدیر کی، خالق اۆز قانونی حاقیندان بو گوناهدان پیس اولان(عوزر بدتر از گوناه) باهانالار ایله کئچه بیلمز.

انجومن ایالتی و ویلایتینین دایاندر یلماسی نتیجه سیندهدیر کی، ایران جاماعاتی مشروطه و آز ادلیقدان مایوس اولموش، بنش- اوچ نفر خاین بوتون مملکتین موقدر اتینی اللرینه کئچیرمگه موقوف اولموشلار.

ایختیلاسار، سو- ایستیفادهلر، خالقین مالینا، جانینا، ناموسونا تجاوز انتمکلر، هامیسی قانون- اساسی نین پایه سینینی تشکیل ائدن میلی حؤکومت و محلی ایختیار اتین اورتادان گنتمه سیندن ایرهلی گلمیشدیر.

صدر دئییر: «قیرخ ایلدن بری مورور- زمان ایله قانون- اساسی و خالقلارین ایختیار اتی نقض اندیلمیشدیر. ایندی اونو گئری قایتارماق ایستهنلر، گرک گۆزله سینلر. او، بیر تزه لایحه دوزلتسین. اوندان سونرا اگر مجلس شورانی اۆزلرینه دوکان قاییران لوتولار صلاح گۆرسلر، ایستهدیکلری کیمی اونو قبول ائدر، اوندان سونرا میلّت اۆز حاقینا مالیک اولار. اگر صلاح گۆرملر سه هئچ بو، مسخرهدن ده مسخرهدیر.

اگر آذربایجان خالقینا هئچ بیر دلیل گۆسترملر، وزارت کیشوری ایداره ائدن آخماقلارین بو بخشناملری کافیدیر کی، اونلار تئهران حؤکومتینین ساققالینا گولوب، دئسینلر: سیزین مملکتی ایداره ائتمگه لیاقتینیز یوخدور، قوی خالق اۆزو اۆزونو ایداره ائتسین. سیز کی، ساده بیر جاواب وئرمگه قادیر دئیلسینیز، سیز کی، اۆزونوزه او قدر زحمت وئره بیلیر سیز خالقین قانونی طلباتینا منطیقی جاواب وئره سیز، سیزین حاکیمیتیز آلتیندا یاشاماغا خالقی مجبور ائتمک آرزوسوندا اولماغیز سفاهت دئییلدیر بس ندیر؟

موراجیعتنامه میز اینتیشار تاپدیقدان سونرا، تئهران مطبوعاتیندا قوپان گورولتودان نظره چاتانی فقط بو بخشنامه ایدی کی، او دا خوشبختانه گوردوبوز کیمی چوخ ضعیف، چوخ ناقیص، چوخ غیر منطیقی و چوخ احمقانه بیر طرزده اینشا اندیلمیشدیر.

بو گۆستریر کی، مرکزین خالقا دییهجک حسابی بیر سۆزو یوخدور. اونا گۆره سؤیوش و توهمت وورماق ایله خالق بیزیم علنیهمیزه تحریک ائتمگه چالیشیرلار.

تئهران روزناملری بیزیم شو عارلاریمیزی رد ائتمک عوضینده فیرقه میزین موسیسلرینین شخصیتلرینه توهین ائتمکله، نادان و کؤودن اوشاقلار کیمی اۆزلرینین ضعفلرینی ایثبات اندیرلر.

وزارت کیشورین بخشنامه سینینی اوخویانلارا موراجیعتنامه میزین ایالت و ویلایت انجومنلری حاقیندا یاز یلمیش حیصه سینین اوخوماغی تؤولوییه اندیریک.

اورادا بیز انجومنلرین باره سینده گنئیش بیر صورتده بحث اندیب و عملی دلیللر ایله ایثبات ائتمیشیک کی، انجومنلر عملی اولماسا دموکراسی اوصولو عملی اولای بیلمز.

صدرولاشراف دئییر: قیرخ ایلدیر خالقین بو قانونی حاقی یالانچی نو مایندهلرین قبول ائدیگی قانونلار موجیبینجه پوزولموشدور. اونو وئرمک اولماز.

بیز ده بونو دئییریک، آما بیر فرق ایله. بیز دئییریک: قیرخ ایلدیر صدرولاشرفلار، داورلر و مجلسده اوتوران خاینلر خالقین حاقینی پایمال ائتمیشلر. بو گون آذربایجان خالقی اوز حاقینی آماغی قرارا آلمیشدیر.

بیز اوانو صدرولاشرفدان دا طلب ائتمیریک. چونکی، اوانون حوکومتی غیرقانونی بیر حوکومتدیر. او، همیشه آزادلیق علئیهینه موباریزه ائتمیشدیر. بیز اوز خالقیمیزین کومگی ایله حاقیمیزی آماغا چالیشیریق و چوخ گوزل بیلیریک کی، مستبیدلر خالقین حاقینی بو سادهلیک ایله وئرمزلر.

خالق او حاقی آلاجاقدیر و اونا چالیشیر. وزارت کیشور بونا جاواب وئرمه لیدیر. یوخسا بیز ده بیلیریک مستبیدلر و خالق آزادلیغینی بوغانلار قانون- اساسینی پوزوب خالقین حاقی اولان ایالت و ویلایت انجومنینین ضیدینه قانونلار چیخارمیشلار.

پ.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 27، 14 اکتیابر 1945 جی ایل.

1 - داخلی ایشر ناظیری. 2 - قوروت دنمکیدر.

هؤویت هوجره و دوکان ایله تعیین اندیلمز

دونن گیزلی بیر صورتده باغلانان نامشروع نوقطه آشکار بیر صورتده دوغورلوب، دونیایا قدم قویدو. بیر آیدان بری حاجی سئید حوسئین کاروانساراسی و باشقا قارائلیق هوجره لرده چالیشان مرموز اللری تاپیب دوزلدیب، ایضا ائتدیکلرینی ایفتیرامیز تنلقرافین صورتی تئهرانین ایرتیجاج روزنامه لری واسیطه سیله گلیب، تیریزده اینتیشار تاپدی.

بیز دموکراسی اوصولونون جیدی طرفداري اولدوغوموز اوچون بو کیمی ایشلردن موتاتیر اولمایاراق، البتته، هر کس اوز فیکرینی، اوز عقیده سینی اینتیشار وئرمکده آزاددیر. بو شراییط کی، اوانون اینتیشار وئردیگی سند و مطلب اوزگه لرین حاقینی پایمال ائتمه سین.

آزادلیق علئیهینه یازیلان بو تنلقرافدا بو اصل ابدن گوزله نیلمه میشدی. تنلقرافلاری یازانلار 10 مین نوسخه لرده چاپ و نشر اندیلیمیش رسمی بیر سندی تحریف، تفسیر ائتمک کیمی بو کودکانه یولا قدم قویموشلار.

شهریورین 29-دا (سنتیابرین 19-دا) شیرخورشید سالونوندا ایجتیماع ائتمیش مین بئش یوز نفرلیک جمعیتی تحقیر ائتمک کیشیلره، شرافتلی آداملارا یاراماز.

لندن کونفرانسینا بو 1500 نفرلیک جمعیت طرفیندن موخابیره اندیلن تنلقرافدا هر گیز آذربایجانین تفکیکی و تجزییه سی مسالهمسی باره سینده تنلقراف یوخدور. ایران اوصول-ایداره سینده بحث اندیلیمیش مشروطه و دموکراسی اساسلارینین اورتادان قالدیریلماسی گؤستریمیشدی.

بونون علئیهینه اولاراق، تنلقرافی دوشونمهدن ایضا ائدن هموطنلریمیزه و بو خصوصدا آغابی تقی زاده نین لندندن گوندردیگی تنلقرافلاری اوخوماغی تؤولیبیه اندیریک.

آذربایجان خالقی نین تئلقرافیندا آذربایجانین بر بادلیغی تصویر اولونوب، انجومن ایالتی و ویلایتی واسیطه سیله خالقیمین داخیلی موختارییتی نین تامین ائدیلمه سی ایرلی چکیلمیشدیر.

بو حاق و ایختیاری آذربایجان خالقی سیلاح گوجو ایله آلمیشدیر و بو حاقی وار قوووه سیله دیر یلتمگه چالیشاجاقدیر.

تئلقرافیمیزین ضیدینی ایضا ائتدیرن آغالار بونو آذربایجان خالقینا آیری رنگه گؤستر مکله آز ادلیغا بؤیوک ضربه لر ائتدیرمگه ایقدام ائتمیشلردیر.

دیل مساله سی بیزیم حیات و ممات مساله میزدیر. بیز جیدی بیر محکمه اولسا ایثبات ائدریک کی، موخالیفلریمیزین یوزده اونو بئله فارس دیلینجه دانیشا بیلمز لر و دانیشدیقلاری حالدا، خالقی گولدرمکن مصون قالمازلار.

دیلی باهانا ائدیپ خالقی آز ادلیق علییهینه تحریک ائتمکن نامردانه بیر ایش اولما بیلمز.

بوندان علاوه آغالار گرک بیلسینلر کی، تبریز 5-3 بازار کاروانساراسیندان عیبارت دئییلدیر. آذربایجانلی دئینده تک اون- اون بئش نفر تبریز بازارینی اللرینده آلت قرار وئرن ایستیفادهجو مؤحتکیرلر نظرده توتولمور.

آذربایجاندا 5 میلیون نوفوس یاشاییر. بونلارین هامیسی بو تورپاغین صاحیبی اولدوغو اوچون اونون گلهجگی باره سینده دانیشیق حاقینا مالیکدیرلر.

دموکرات اولکلرده رای هوجره و دوکان ایله تعیین ائدیلمز. شخصیت، مولک و املاکا باغلی دئییلدیر. هوویت تشخیصی اوچون بانکلاردا دا اعتبار آختارمازلار.

آذربایجاندا دوغولوب، اورادا نشوو-نوما ائدیپ، یاشایان بوتون اینسانلار اورانین اوولادی حساب اولونور و اونون باره سینده دانیشماغا حاقیدیرلر.

قارنلیق هوجرلرده خالقین جیبینی سویماقدان باشقا مقصد تعقیب ائتمهین 5-3 مؤحتکیر 5 میلیونلوق خالقی مجهول اولهوییه آدلاندیرا بیلمز و اونون دیلیندن دانیشماقلا دونیانی آداتماغا موفق اولمازلار.

بوندان علاوه فیرقه میزین بعضی کارخانا صاحیبلرینین طاماحی نتیجه سینده مئیدانا چیخان طبقاتی ایختیلافی یاتیرماق یولوندا موباریزه ائدیپ، آرامیش و امنیتی تامین ائتدیگی بیر حالدا، اولرینین پیشیکلرینه قدر تئلقراف ایضا ائدن بعضی ماجراجو سرمایادارلارین بو ایشی آز ادلیق صغینده چالیشان قوولمه دالدان خنجر وورماقدادیر.

آغالار بو واسیطه ایله طبقاتی ایختیلافی شیدتلندیریرلر. سؤنمکه اولان حریقی تزه دن گنیشلندیریرلر. بیز چوخ گؤزل بیلیریک، بو کیمی یاراماز ایشلر بیر نچه نفر مرموز آدمالارین ناحیه سیندن خالقی مسموم ائتمک اوچون اینتیشار تاپماقدادیر، یعنی بازار آدمالارینین بئله اولارین اصلی مقصودندان خبرلری یوخدور. بو تئلقرافلاری ایضا ائدنلرین چوخو گلیب ایداره میزده اولرینین ایضا ائتدیگی تئلقرافی اوخویوب آنلامادیقلارینی اعتبار ائدیرلر.

آز ادلیق علییهینه فیتنه و فساد تورمدن عونصورلرین آز ادیخواه لار الینه وئردیکلری بو مدرک باره سینده بیزیم دئیجهک سؤزوموز چوخدور. فیرقه میز ایسه بو خصوصدا اؤز تصمیمینی اعلان ائده جکدیر.

بیز بو سۆزلری فقط روزنامه‌نوویسیلیک وظیفه سی اولراق، یازدیق عقیده‌میزه گۆره موخالیفلره دیش سیندیران جاواب فیرقه صفلرینی مؤحکم‌لندیرمک و خالقیمیزین ساغلام و فداکار افرادینی اونون باشینا توپلاماقدیر.

بیزیم سۆزوموز حاقیدیر، حاق اولمز باطیل ایسه محو اولماغا محکوم‌دور. علئیهیمیزه وئریلن تئلقرافلار ایسه دوروست محمدعلی میرزانین طرفدارلارینین لحنینی خاطریره کتیریر و عئینن ایسلامیه‌دن چیخان ضیدی آزادی تئلقرافلارا بنزمیر.

تاریخ تکرار اولونور، حتا بو تئلقرافلاردا ایسلامیه تئلقرافلارینی ایضا اندنلرین اوولادینین آدی نظره گلیر. او فامیلر آشکار بیر صورتده منیدانا چیخیر. قوی اولسون آذربایجان آزادیخواه‌لاری بیر گون بو پرده لری بیرتیب، بو خاین سیمالاری خالقا گۆسترمه لیدیلر. نه قدر تئز اولورسا، او قدر خالقین خیرینه‌دیر.

پ

آذربایجان قزنتی 24 منهر 1324، نومره 29

آذربایجان اوتوز ایل بوندان اولکی مؤوقعینی توتمالیدیر

اگر جانلار بیلیم‌رسه، یاشلیلار بیلیر کی، بیرینجی دنیا موچارویه سیندن قاباق، آذربایجان، خصوصن تبریز ایرانین، بلکه یاخین شرقین ان بویوک تیجارت مرکز لریندن حساب اولونوردو.

گنیش تیجارتین ترقی سی مؤوجبینه تبریز، اردبیل، اهر، مخصوصن اورمییه گوندن- گونه ترقی ائدیر، بویویور، آبادلاشیر، موعاصیر حالا دوشوردو. آذربایجاندا اوزومچولوک، بادامچیلیق و باشقا دگرلی مئوملر وجودا کتیرمک، کوهنه و قایداسیز اکینچیلیگی ایکینجی سیرایا سالیر، خالقین ایقتیصادی وضعیتینی گوندن- گونه یاخشیلشدیریر، اولکهنین عومومی ثروتینی آرتیریدی، تأسوف کی، بیرینجی دنیا موچارویه‌سین منیدانا چیخاردیگی بویوک دییشیکلیک هر بیر یئردن آرتیق آذربایجانین فلاکتینه سبب اولدو. بو واسیطه ایله اونون تیجارت یوللاری کسیددی. نتیجه‌ده ال- قولو باغلاندی. نه تک شهرلر، حتا کندلر بئله بو دییشیکلیگین نتیجه‌سینده بوشالماغا، خارابازارا دؤنمگه اوز قویبدو. قییمتلی محصول وئرن اریک، هولو، بادام، حتا اوزوم آغاجلارینی بئله کندیلر کسید، یاندیردیقدان سونرا باغلارین یئرینده بوغدا، آریا اکمگه مجبور اولدولار.

موچارویه‌دن سونرا ریضا خان ایش باشینا گلنه قدر آذربایجان خالقی عصرلردن بری بیغیب ساخلادیگی ذخیره ایله باش ساخلایب، تیجارت یوللارینین آچیلماسی او میدی ایله اولمه‌دیریل بیر صورتده گون کچیریدی.

ریضا خان ایشه باشلاماقلا بو اومید تامامیله یاسا دؤندو. چونکی، اونون تعقیب انتدیگی بیرطرفلی سییاست آذربایجان تیجارت مالینین ان موناسیب و ان فایدالی موشریسی اولان شورا اولکلهری بازارینی تامامیله ایراندان اوزاقلشدیردی. نتیجه‌ده گۆزل تبریز تیجارت جهتنن ایکینجی، اوچونجو و دؤردونجو سیرایا کنجیب، خارابازار بیر کند حالینا دوشدو. اونون بویوک تاجیرلری ناچار اولدولار اوز سرمایه‌لرینی تهرانا و باشقا تیجارت شهرلرینه کؤچوروب، اوزلرینه تزه بیر بازارلار آراسینلار.

پهلوی اوزونون جاهیلانه سییاستی نتیجه‌سینده مملکته بویوک ضرر ووردو غو حالدا آذربایجانی تامامیله آیاقدان سالیب، خالقین یاشاییش واسیطلرینی تامامیله محو ائدیپ اورتادان قالدیردی. موچارویه باشلانان زامان تبریزین، اردبیلین، اورمییه‌نین ان فلاکتلی

دؤورلري ايدى. موحاربييه ايسه اونو بير قدر ده شيدتلنديردى. هرگاه خالق طرفيندن بعضى جيدي تدبيرلر گؤرولمسه يدي و قيزيل اوردو موساعيدت گؤسترمهسه يدي همين دؤرد ايلين موحاربييه زاماني بورانين بوتون محصولو و آزوقهسي چكيليپ آپاريلاجاق و جاماعات تاماميله آجيدان تلف اولوب گندهجك ايدى. هر حالدا ايندي آذربايجانيميز ايتقيصادي جهتنن چوخ خطرلي بير حالدادير. اگر وضعيت بنله داوام اندرسه خالق هاميسي ناچار اؤز ائو- ائشيگيني ترك انديب باشقا يئرلره كندهجك، گوندن- گونه اولكه بوخسوللاشيب تاماميله آيقدان دوشهجكدير. بو فلاكتين قارشيسيني آلماق، وطنيميزي فلاكتدن تاماميله نيجات وئريب، اوتوز ايل بوندان اولكي مقاما چاتديرماق اوچون فيرقهميز جيدي صورتده دوشونمگه، دوزگون و ساغلام تدبيرلر گؤرمگه باشلاميشدير.

بو تدبير گؤزل نتيجهلر وئرمكدهدير. خالقيميز خصوصن، تاجيرلر گرگ فيرقهين باشلاديغي بو بؤيوك ايشي جيدي صورتده ايتيقبال انديب اونون عملي اولماسينا وار قوه ايله كؤمك گؤسترسينلر.

بيز چاليشاجاييق كي، شورا ماللاري آذربايجان يولو ايله گليب، ايرانين باشقا بازارلارينا گؤندريلسين. تبريز، اردبيل و اورميه بؤيوك تيجارت مركزلري حالينا دوشسونلر.

بيزيم اكينچيليك محصولوموز و همچنين خوشكاريميز شورا بازارلارينا، همچنين اروپا بازارلارينا يول تاپسين. همچنين اروپا بازارلاري ايله تيجارته گيريشمك اوچون آذربايجان بازارگانلاري شورا دمير يوللاريندان و ساير نقلليات وسايتيندن ايتيفاده ائتمك ايمكانينا ماليك اولسونلر.

بيز اينانيريق كي، فيرقهين تعقيب ائتديكي بو ايتقيصادي تدبيرلر نتيجهسينده شهرلر و كندلريميز تزه دن چيچكلنمگه و گولمگه باشلاياجاق، خالقا ياشاماق و خوشبخت اولماق اوچون گنئيش مئيدان وئريلهجكدير.

موحاربييه آذربايجان تيجارتي آسانلاشديرماق اوچون طبيعي واسيطه لر وجودا گنير ميشدير. بو واسيطه لردن جيدي صورتده ايتيفاده ائتمك لازيمدير.

ايندي بيزيم سرحدديميزه ايكي دمير يولو گليب چيخميشدير. موحاربييه دن اول اوللاردان ايتيفاده ائتمك ايمكاني يوخ ايدى. اونلارين بيري جولفا ايله باكي ني بير بيرينه باغلايان ان قيسا دمير يولودور. ايكينجيسي ايسه آستار ادان باكي يا چكيلن يولودور. بو يوللار واسيطه سي ايله آذربايجانين تيجارت مالي بوتون شورا بازارلاريندان باشقا، اروپانين ان اوزاق گوشه لرينه بنله گنديب چيخا بيلر. تاجيرلريميز گؤزلريني آچيب دونيايا آچيق بير نظر ايله باخماليديرلار. آذربايجانين گله جگي بؤيوكدور.

ايران تيجارتي نين ياريدان چوخو هميشه روسيا ايله اولموشدور. بوندان سونرا وضعيت طلب اندير كي، بو فايدالي آلور داها دا گنئيش لنسين.

قاباغا چيخان بو فورصدن ايتيفاده ائتمك لازيمدير. اونا گوره گرگ فيرقهين گؤتوردوبو بو جيدي قده مي تعقيب ائتمك و ايران تيجارتي نين مجراسيني آذربايجاندا سالماق، يوخاريدا قئيد ائتديگيميز دمير يوللاريندان جيدي صورتده ايتيفاده ائتمك لازيمدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نومره 34، 22 اوكتيابر 1945 جي ايل.

دۆلەت موقتدر یعنی چه؟ (1)

كئچن دونيا موچارىبه سي قورتاردىقدان سونرا ايراني غئير رسمي، بلكه رسمي صورتده يابانچي ايستعمارچيلارين آغوشونا آتماغا چالیشان محبت دللاللاري موقتدير حؤكومت شو عاري ايله اورتايا چيخيب ووثوق دؤوله كابينه سيني ووجودا كئيرديلر.

ووثوق الدؤوله كابينه سي، هامى بيلير كي، ايرانيين آزادليغيني پوزوب قانون- اساسيني آياقلاماق واسيطه سي ايله رىضا خانين موقتى حؤكومتينين زمينه سيني دوزلتمكدن باشقا بير ايش گؤرموش ايسه، او دا مجلسي شورايي ميلى نين تعطيلي، اينگيلتره دؤولتinden علني بير صورتده آلدغي پوللارين گوجو ايله ايرانا تحميل ائتمك ايسته ديگي معروف قرار داد ايدي.

تئهران روزناملرينين موقتدير حؤكومت دئيب، قولاقلاريميزي گورولتو ايله دولورماقلاري قطعن همين سىياستين تكرر ايدير.

تئهران سىياستمدارلاري او قدر كور، او قدر جاهيل و او قدر كؤوندديرلر كي، حؤكومتين قودرتيني تك- تك شخصلرين اخلاقيندا آختارير و اون بير وزير واسيطه سي ايله دردلريميزه چاره انديله بيله جگينه خالقي اينانديرماغا چاليشيرلار. دؤولتين ايقتيداري وحشت توليد ائتمك، ووروب، بيخيب، خالقي قورخوتماق و آزادليغي محدود ائتمك ايله الده انديله بيلمز.

بونو، اؤزلريني بوتون ايران جاماعاتينين آغاسي، باشي و نورچشمي حساب ائدن تئهراني سىياست دللاللاري بير كره دوشونمليديلر.

دؤولتين قودرتي خالقين اونا اولان مئيل و رغبتيندن آسليديلر. خالقا دايانمايان بير حؤكومت داهيلردن و ناييغهلردن بئله تشكيل اولونورسا ياشايا بيلمز، ياشاسا دا مملكت و ميلتي فلاكتلره دوچار ائتمكدن باشقا بير نتيجه يه يئتشمگه قادير اولماز.

خالقسيز، ميلتسيز بوروكرات بير حؤكومت ايستر- ايسته مز قبا ديكتاتورلوغا تشبوث ائتمكله، خالقي اؤزونه دوشمن ائدر و اؤزونون قودرتيني الدن وئرمگه مجبور قالار.

خالقين محبت و توجؤه ي اولمادان و خالقين دوشمني ساييلان بير حؤكومت تنز- گنج روسوايلىق ايله بيخيلماغا مجبور اولار. بو ايجتماعي طبعي قانوندور. بيز بونلارين هاميسيني دوشونوب نظره آلدغيميز اوچوندور كي، خالقين حؤكومت ايشلرينه ياخينلاشديريلماسيني ايره لي سوروب انجومنلر واسيطه سيه ميلى بير دؤولت ووجودا گلمه سيني طلب ائديرىك.

اگر بيزيم محلي موختاريت شو عاريميز ايرانيين هر بير ايالت و ويلايتينده عملي اولورسا ميليونلار ايله شرافتلي اينسانلار دؤولتين پوشتيباني اولماغا يول تاپار، بو واسيطه ايله قودرتلي بير حؤكومت مئيدانا چيخيب مملكتين دردلرينه علاج ائتمگه موفوق اولار. حقيقي مركزيت ايسه بو واسيطه ايله ووجودا گلگه باشلار.

ياريم ميليون ريبالا اؤزلريني ساتان تئهران مطبوعاتي بيلمليديلر كن، ايرانيين حقيقي ساحيبي اونون كندليسي، زحمتكنشي و ويلايتلرده ياشايان شريف اهالي سي دير. بو قوه لري نظره آلماييب اونلارين احتياجيني تامين ائتمگه قادير اولمايان بير دؤولت ياشاماغا قادير اولما بيلمز.

تئهران يازيچيلاري ناحاق باشيميزي آغريتماسينلار. بيز ده قودرتلي بير دؤولته طرفداريق. بيز ده هر بير جمعيت و هر بير كسدن آرتيق ايراندا امين امانلىق طرفدارلارينين ايش باشينا گللمه لرينه طاليب ايكم. بيز ده وار قوتيميزله اولكه ميزين قانوني دموكراتيكم بير اولكه اولدوغونو آرزو ائدير و بو يولدا مال و جانيميز لا چاليشيريق. بونولا بئله تئهراني سىياستمدارلارينين خاين، يالانچي و نالاييق

اولدوقلاريني هرگيز اونودا بيلميريك. بيز اينكار انتميريك، تهراندا دا آزاديخواه و شريف آداملار تاپيلا بيلر. لاکين اونلارين بوگونکو سياست بازارينا يوللاري يوخدور. اورا، ايندي جاهيل موتعصب و ساتيلميش هووچولارين بارماغي ايله رقص اندير.

تهران يالان دانيشير، حوقابازليق اندير، آزادليغا مايل دئييل. ايران خالقلارينين هاميسيني جهانته ساخلايب زلي کيمي اونلارين قانيني سورماقلا شيشمار قارنيني داها دا يوغونلتماغا چاليشير.

تهرانين باشچيلاري ويلايت و ايالت اهاليسي اوچون حاق- حيات قایل دئييلر. اونلار اوزلريني اشرف مخلوقات حساب اندير، اونلار اوز نظرلرينده فيلين بورنوندان دوشموش بؤيوک آداملاردان عيبارتديرلر. بو سفيل و جاهيلر آنلاميرلار كي، ويلايتلري برباد انديليب مملکتين اهاليسي کور، جاهيل و اسير حاليندا قالماغا محکوم اولورسا، اونلارين قودرتي و خانليغي اللرينده قالا بيلمز. بو صورتده اوزگهله اونلارين باشلارينا ووروب چؤرکلريني اللريندن آلا. قارينلارين پيبي ده چوخ تنزليکله ارييب گندر.

ايران بؤيوک بير مملکتدير. اونون طبيعي ثروتی اون بئش ميليون دئييل، اللي بلکه يوز ميليونلوق بير جاماعاتين حياتيني تامين انده بيلر. بو مملکتين ساحيبي يوخدور. اونون حقيقي صاحيبي اولان محلي خالقلارين ال- قوللارين تهران موفتخورلاري باغلاميشلار.

تهران هووچولاري دوروست حرمسرا خاجهلرينين اخلاقي بوروزه وئريرلر. اوزلرينين گوزلردن ايستيفاده انتمک ايستعدادلاري يوخدور، اوزگهله ده حرمسرايه يول وئرمک ايسته ميرلر. بو، اوزون مودت داوام انده بيلمز، تنز يا گنج سوتوهه گليب، جاني بوغازينا بيغيلميش خالق اوزونه چاره آختارماغا مجبور اولار. او واخت ايسه خاجهسرالار اوچون ال- اله سورتوب افسوس دنمکن باشقا بير چاره قالماز. تهران بونو دوشونملي، بونو آنلاماليدير. گوج ايله ايش کچمز.

چو در تاس لغزنده اوفتاد مور، رهاننده را چاره بايد نه زور (2).

چاره ايسه لاجت آتيدان دوشوب، خالقا آزادليق وئرمک، ايالت و ويلايت انجمنلريني دعوت انديب جاماعاتين ايختياريني اوز اليه تاپشيرماق و بوتون ايران ايلتلرينده ياشايان شريف و پاک عونصورلرين کؤمگي ايله مملکتی ترقیيه دوغرو اپارماقدان عيبارتدير.

کور موستبيلر بوندان باشقا هر بير کوزميه ال آتميش اولسالار، قولبو اللرينده قالاچاقدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 35، 23 اوتکيابر 1945 جي ايل.

1 قاريشقا سوروشکن تاسا دوشدوکه، خيلاصکار زور ايشلتمک دئييل، چاره تاپماليدير.

2 «قودرتلي دولت نه دنمکدير». بو باشليق ايران مورتعيلرينين شو عارينا ايشارهدير.

حقيقي سياسي ايشچيلر تربيه ائتملی

فيرقه بؤيوک بير سياسي تشکيلاتدير. او، بير دسته بيساواد و معلوماتسيز آداملارين بيغينجاغيندان عيبارت اول بيلمز. سياسي بير تشکيلاتين پايسه يالينز احساسات اوسته دورارسا، او، تشکيلات اوزون مودت داوام انديب، بؤيوک سياسي ايشلرين يوکونه دؤزمز.

احساسات و آني منفعتلر ديشيب تغيير تاپار. اونلارين سايه سينده توپلانان جمعيتلر ده ناچار پوزولوب اورتادان گنتمگه مجبور اولار. اساسلي بير فيرقه دوشونجه، آنلاق و سياسي معلومات اوستونده قورولمالي، عوضولرين بيلگينه داينماليدير.

مينلرجه معلوماتسيز و سياسي بيلگيسيز آداملاري بير نچه فایدالي شوعارلار ايله بيغماق مومكوندور. لاکين اونلاري اوزون مودت ساخلاماق او واخت مومكون اولار كي، فيرقه يوزلرجه آنلاقلي، باجاريقلي، سياسي جهندن معلوماتلي آداملار يئتيشدير مگه موفق اولموش اولار.

بونسوز ايش قاباقدان گنده بيلمز. فيرقه باشچيلاري اوردولارين افسرلرينه بنزر. نيظامی و حربي معلوماتي اولمايان بير افسر هنج بير واخت قوشونو فتح و ظفره نایل انده بيلمز.

ايشيميزين اولي اولدوغو اوچون بو واختا قدر گؤبلك کيمي ياغيش نتيجه سينده چيخيب فوريته محو اولوب گندن سياسي فيرقلردن عيبارت اولونماليدير.

ايستر آذربايجان، ايسترسه ايرانين آيري نوقطهلرينده بو گونه قدر يوزلرجه فيرقه لر و جمعيتلر وجودا گل ميشدير. ايندي ايسه اونلارين اکثريندن قورو بير آد بنله قالماميشدير. نه اوچون؟ اوندان اوترو كي، او فيرقه لري تشکيل انديب اونلارين باشيندا دورانلار سياسي معلوماتا ماليک دئييلميشلر.

بيز بو نوقصاني جيدي بير صورتده رفع انديب فيرقه عوضولرين احساساتيني تحريک ائتمکدن آرتيق اونلارين معلوماتيني آرتيرماغا چاليشمالي ييق.

هله ليک گننیش و علمي- سياسي بير مدرسه آچماق ايمکاتيميز يوخودور. لاکين الده اولان واسيطه لر دن حداکثر ايستيفاده ائتمکدن صرف نظر ائتمک اولماز.

سياسي فيرقه لر ين پوزولمالارينين عيانتيني خالقين طبعي اخلاقيندا و اولکهنين آب- هاواسيندا آراييب آختارانلار ايشتيباه انديرلر. دونيادا جهالت، اينفیرادي حيات سوروب غير مومتمدين بير حالدا ابدي اولراق قالماعا محکوم بير ميلت يوخودور. بشر موعين شرايط آلتيندا ترقی يه دوغرو يئريمگه مجبور دور. ايجتيماعين قانونلاريندا دخي طبيعتين قانونلاريندا اولماديغي کيمي ايسيتينا يوخودور. بورادا ساده بير سبب وار. او، فيرقه وجودا گتيرمک ايسته ينلرين سياسي ساوادي ليغي و فيرقه لري ايداره ائتمک اوچون لاييق باشچيلار يئتيرمگه اهميت وئريلمه مسيدير.

بيزيم فيرقه ميز عومومي ساواد جهندن فقير دئييلدير. لاکين عومومي ساواد کيفاييت ائتمز. سياسي ايشله مشغول اولان اشخاص بو ايشده بصير و موسلطان اولماليدير.

فيرقه ميز توده تشکيلاتيندان گننیش کندلي و فهله دسته لري آلميشدير. بو دسته لر ين چوخو احساسات اوزرينده جلب انديلميش حساس و ساده آداملاردان توپلانميشدير.

کندلي و فهله يه آني منفعت گؤستريب، جلب ائتمک موشکول بير ايش دئييلدير. لاکين اونلاري تشکيل انديب سياسي مباريزه ده مونظم بير صورتده چاليشديرماق، بو آسانليق ايله مومكون اولار بيلمز.

ايندي ايستر مركزده، ايسترسه كند و شهرلرده فيرقه ايشچيلاريميزين واختينين هاميسيني ايشغال ائدن كندليلرين شيكايت مساله سيدير. البته، بونون آيري سبيلري ده وار. مثلن، ژاندارملارين باشلاديقلاري وحشيبانه حركتلر ده وار. لاکين اساس سبب دورد ايل مودتinde كندلييه وئريلن سايسيز - حسابسيز و عدلردير.

اونلارا بو وعدلرين يوزده اونو قدر سيياسي بيليك و فيرقهوي تربيت وئريلسهيدي ايندي قاباغا بو بويوك موشكولات چيخمازدي. سيياسي موباريزه اود يانديرماق، توفان چيخارماق دئيلىدير. اودو و حريقي يانديرماق آساندير. لاکين اونو سؤندورمك، يا ايستغينلن مقصد اوچون اوندان ايستيفاده ائتمك گوچ، بيليك و آلاماق ايستر...

بيزيم سيياسي جهتن ساوادسيز اولان ايشچيلاريميزين چوخو اود يانديرماق، حريق ووجودا گتيرمك، يعني ايشين آسان قيسمينده چوخ چالاك و اوستادديرلار. لاکين سؤندورمگه يا مقصده آپارماغين فيكرينده بئله اولماميشلار.

اونا گوره كندليلر آراسيندا چالیشان فيرقه عوضولري بئله آني ايستيفاده گؤرمهديكلري حالدا مأيوس اولور، ال-آياقلاريني ايتيرير، حتا بعضاً فيرقهمن کنار دورماق ايستهيرلر.

ليقوان حاديهسي، همچنين كندلرده باش وئرن اينديكي حاديهلر ايشبات اندير كي، كنجميش تشكيلات خالقي اوز دالينجا آپارماق عوضينه جريانا تابع اولوب اونون آردينجا گنتمگه مجبور ايميش. بئله بير تشكيلات اوزون مودت داوام انده بيلمز.

فيرقه باشچيلاري بو ناخوش و ياراماز ايشه آخير قويمالي. كوتلهني اينتيزام و رهبرليك آلتينا آلاماق اوچون فيرقه شو عبهلريني دوزگون اساس اوستونده قورماليديرلار.

عوامفريلىق، كندلينين آني منافعى اوزرينده احساساتيني تحريك انديب، يامان گونده باشينا بوراخيپ كوميتهلرين قاپيسينا چكمك خيانتدير.

بيز سيزدن يوز مينلرجه عضو طلب ائتميريك. بيز سيزه ايجازه وئرميريك بي طرف كندلينين خوشونا گللك اوچون باجاريب وئره بيلمهديگيميز بدل و بخشيشلر ايله اونلاري ايغفال انديب فيرقهيه يازديراسيز. بيزه يوز نفر آني منفعت اوچون گلن آداملاردان ايسه بير نفر فيرقهميزين مرام، نيزام و مقصديني آلايان عوضون فايداسي داها آرتيق اولاييلر.

چاليشين عوضولرين سيياسي بيلگيني آرتيرين. اوزونوز يعني فيرقه باشيندا دورانلار سيياسي بيليك ايله موجه اولون. فيرقهميزين مرانامهسينده بويوك سيياسي و ايجتماعى مسالهره ايشاره انديلميشدير.

كوميته عوضولريميزين اكثرني اگر او دايرهده سيياسي معلوماتا ماليك اولاييلسلر، فيرقه چوخ بويوك قدملر گؤتوره بيلر. اوندان علاوه، مملكتين قانون-اساسي سي، اونون ياخشي و پيس طرفلري فيرقه باشچيلاري طرفيندن دقيق بير صورته خالقا آلاماليدير.

دموكراتليق و دونيادا اولان دموكرات دؤولتلرين قورولوشو و دموكراتيزم بولوندا آپاريلان تاريخي موباريزملر گرک فيرقه باشچيلارينين نظريندن اوزاق قالماسين. شيكايتلر، خصوصي داوالار، شخصي موناقيشه و اينفيرادي عريضهلر تشكيلاتي بوغوب ايشدن سالمقاددير. بونا آخير قويماق اوچون اقلن فيرقه عوضولرينه فيرقهين مقصديني قانديرماق لازيمدير.

كندلرده آت اوپناديب يالان وعدلر وئرن ساوادسيز، معلوماتسيز عوامفريب تعليماتچيلارا كندلرده بول وئرمهلي بيك. بونلار فيرقهين باشينا بلا آچماقدان باشقا بير ايش گوره بيلمه ميشلر.

قاباقدا دوران فيرقه وظيفهسي، سيياسي بيليك، حقيقي تشكيلات ياراتماقدان عيبارتدير.

بو يولدا هر بير ساوادلي و معلوماتلي فيرقه عوضو سفربرليگه آينمالي، يئرلي كوميتهلر وار قوهلري ايله ايشه گيريشمليدير.

پ. «آذربايجان» قزنتي نؤمره 37، 25 اوكتيابر 1945 جي ايل.

ھارا گنديرسيز دورون!

فيرقهميز ايشه باشلايدقان سونرا تئهران ايرتيجاى چوخ برک تکان يئييب عجيب و قريب تدبيرلر گورمكدهدير.

بير طرفدن كيچيک، آچاق و دالدا قالميش يازيچيلاري ايت کيمي هورمگه و ادار انديب، شرفسيزليک، ناموس سوزلوق و يالانچليق لوغتنامه سينده ايفتيرا، توهمت، اويدورما و مؤهوم جينايتلري آنديرا بيلن نه قدر لوغت و ايصطلاح وارسا بيزيم تک- توک عوضولر بيزه نيسبت وئرمگه جان آتير. ديگر طرفدن بيزيم حاق سوزوموزه قولاق آسماق عوضينده خالقيميزين نيفرتنني قازانان موردار عونصورلري بيزه حاکيم گوندرمک، پول و سيلاح گوجو ايله سسيميزي بوغماغا چاليشير. اوچونچو طرفدن ايسه ژاندارم قوه سيني کندلره داغيديب، صونعي صورتده شولوقلوق انديب، آر آغاريشديرماق و اسيطه سي ايله خالقي ياغي گوستورمک ايستهدير.

بيز بو موردار و آچاقلارا ياراشان سيياستين ايچ اوزونو چوخ ياخشى بيليريك. اونا گوره ده ايندييه قدر اونلارا اعتينا انتمه ييب اوز توتدوغوموز يولا داوام انديب، ايرهلي گنديريك. لاکين هر ايشين بير اينتيهاسي و آخيري واردير.

تئهران روزنامه لري بيلاخره ايتديکلري توهمت و ايفتيرالاري تکرار انديب يورولاچاقلار. خالق دا او قدر جاهيل دئييل، تنز يا گنج دوشونر، آنلار، غرض ايله حقيقتي تشخيص وئرر. دوولتين آچاق مأمورلاري ايسه اگر بنش- اوچ گون حوکومت سورمگه موفوق اولسالار بئله، نهايت، خالق اوز باشلاديغي ايشي آخيرا يئتيريب اولکهنين حاکيمي اول بيلن ايلات و ويلايت انجومنلريني وجودا گتيرمکله اونلارين خيانتلرينين قاباغيني آلا. ايندي ژاندارم مساله سي اهميتليدير.

ايش بئله گندرسه آذربايجان کندلي سي نين قاباغيني ساخلاماق اولماز. ايندييه دک فيرقهميز مرکزده و محله لرده وار قوه سي ايله کندليني صبر و متانتده دعوت انديب، امنيتي ساخلاماغا موفوق اولموشدور. لاکين بو اوزون مودت داوام انده بيلمز. بوندان باشقا وانگهي بيزيم ويجدانيميز ايجازه وئرمز ميلتين قان تري ايله قازانيب وئرديگي وئرگي اونون حئيثيت و ناموسونو تاپدالاماق اوچون امنيه شکلينه دوشوب کندلره گوندريلسين.

ايگير منجي عصرده خالقين مال، جان و ناموسونا تجاوز ائتمک اولماز. داغ باسماق و شاللاق آلتيندا اولدورمک، آغيز تيکمک، دوداق کسمک زاماني کچميشدير.

بيز آچيق دنبييريك، اگر ژاندارم رييسلري باشلاديقلاري جينايتلردن ال گوتورمزسه، فيرقه کندلره چيخا بيله جک توقوشمايا، ايختيلا لا جاو ابدنه دئييلدير.

کندلنين صبر و طاقتي توکميشدير. ماليکلر ايسه بو ايشه ابدن راضي اول بيلمزديلر. ماليک دنبيير: ژاندارم کنده آياق قويدوقدا او کند اون ايله دک آباد اول بيلمز.

ژاندارم هم کندلي، هم اربابين وار يوخونو سويوب قورتارماسا ال گوتورمز.

ژاندارم رييسلري تقصيري مركزي دؤولتين بونونا آتيب (المامور، معذور 1) مساله سینه چوخ دا بئل باغلاماسينلار. بيلاخره محلين امنيتي اونلارا تاپشيري لميشدير.

اونلار هر بير تک- تک ژاندارمين گوردويو ايشه مسؤل دورلار. اونلار چوخ گؤزل بيليرلر كي، مملكتين افرادينين مال، جان و حئيثيتي قانون مؤوجبينجه موقدسدير. اونا هنج بير كس ال اوزادا بيلمز. كندلينين ائوينه رسمي محكمه و دادسيستان امري اولمادان گيرمك اولماز. ژاندارم و يا باشقا دؤولت مأمورلارينين حوقوقي ايشلره قاتيشمالاري قانونن قاداغان ائدلميشدير. كندليني دؤيمك يا اونون محصولونا ال آتماق جورمدور. كيم اولورسا اولسون اونو جزالانديرير.

كم فورصتليک و مظلومكوشلوق، فقير و ضعيفلرين حوقوقونو پايمال ائتمك بؤيوك ايران مملكتيني فلاكت و اينقيراضا سؤوق ائتميشدير. موقوللار، عربلر و ساير ميلتيرين ايران شاهلاري اوزرينده غلبه چالمالاري هاميسي بوندان ايرهلي گلّميشدير.

بو گون مينلرجه مظلوم آذربايجانليلارين نجات تاپماق اوچون خاريجي تبعهسي اولماغا چاليشمالارينا آيري بير دليل يوخدور.

بيلاخره كندلي ده اينساندير. ياشاماق و اوز اليين محصولوندا اينستيفاده ائتمك ايستهير. اليه كنجيرديگي بئش- اوچ توفنگه مغرور اولوب، ظولم و وحشتلر توره دن جلالدارلار كور گؤزلريني آچيب باخسينلار. بو گون كندلي- ارباب مسالهسي آرتيق مئيداندا چيخيب تاريخه كنجميشدير. بئله بير دؤورده آناسي نين امجكلريني كسن جلالداري توفنگ و امنيه ايله موجه ائديب كندلره گؤندرمك جزاسيز قالماز. فارسلارين بير مثلي واردير دئييرلر:

«گر نكند شاه خدا ميكند» (2).

ايندي ايسه مساله داها آيديندير. اگر دؤولت مأمورلاري يئرلرينده اوتورمازسا، خالق اوزو قالخار، اونو يئرینده اوتوردار. او واخت خالقين اينتقامي شديد و رحيمسيز اولار. يانغين كي، باشلاندي، ياش و قوروي باخماز، قاباغينا چيخاني يانديريب، ياخيب، محو و نابود ائدر. ژاندارم رييسلري اود ايله اويناماسينلار و هر ج مرچ سالماغا چوخ دا هوس گؤستر مه سينلر. فيرقه بوندان سونرا مسؤليني اوز بونوندان آتير.

عئين زاماندا ژاندارملار اونوتماسينلار كي، فيرقه عوضونو تحقير ائتمك، فيرقه بيناسينا ياخين دوشمك اولماز. نئز- گنج بو ايشه قاريشان اللر كسيلر. بيزيم آخير سؤزوموز بو ايدي.

قوي بوتون دنيا بيلسين كي، تئهران ژاندارم واسيطه سي ايله آذربايجان كندلرينده صونعي شولوق و اوزباشيناليق ياراتماق ايستهير.

قوي بوتون دنيا بيلسين كي، آسييا دنسپوتيزمي روحو ايله روحلانا مركززي حؤكومت مملكتي صلح و آراميش يولو ايله ايداره ائتمگه قاديير دنيلدير.

قوي بوتون دنيا بيلسين كي، آذربايجان خالقي بو جينايتكار دؤولتين منحوس سياستي نتيجه سينده نه بلالار چكيش، نه سببه اوزونو ايداره ائتمك اوچون چاره آختارماغا باشلاميشدير.

بونولا بيز اوز ويجداني وظيفه ميزي يئرینه بئتيريب اونلاردان سوروشوروق: هارا گنديرسيز؟ دورون! باشلاديغيز اويونون آخيري ني دوشونوب پاپاغيزي قاضي ائدين! بو ايشين داليسي ياخشى چيخماز.

«آذربايجان» قزنتي، نؤمره 38، 26 اوكتيابر 1945 جي ايل.

1 ترجمه‌سی مأمور اولان عوذورلودور.

2 ترجمه‌سی: شاه دا ائتمه‌دیگی تقدیرده آلاه اندر.

گونون وظیفه‌لری

ویلايت و محلی کونفرانس‌لار خاتیمه تاپماقلا، تشکیلاتیمیز مونظم و طبیعی حالاً دوشموشدور. چون تنز بیر زاماندا مرکزی کومیته‌نین گنیش عمومی ایجلاسی اولاجاقدير. بو ایجلاسدا بیرینجی کونفره‌میزین قرار لارینی حیاتا کئچیرمک اوچون عملی تدبیرلر گؤرولملی‌دیر. ویلايتلرده و محللرده اولان مرکزی کومیته عوضولری و تشکیلات رهبرلری بو جلسیه حاضرلیق ایله گلملی‌دیرلر. مجلسین وضعیتینی و ایش شرایطی گرک مرکزی کومیته‌نین نظرینده قطعی صورتده معلوم اولسون. بو اولمازسا گؤرولن تدبیرلرده سهو و تقاضا اولایبیلر.

عمومی ایجلاسین ان چوخ مشغول اولاجاغی مساله‌لر، ایالت و ویلايت انجومنلری اینتیخابی و 15 جی مجلس سئچگیلریندن عیبارتدیر.

بو ایکی مساله‌نین هر ایکیسی اساس مساله‌دیر کی، کومیته گرک اولارین عملی یوللارینی مو عین ائدیپ، عموم فیرقه کومیته‌لرینه قطعی و آچیق دستورلار وئرسین.

فیرقه ایشچیلری اونوتما سینلار کی، اینتیخاب مساله‌سی عمومی و میلی بیر مساله‌دیر. اوند خالقین موهم بیر قیسمی گرک ایشتیراک ائتسین.

ایستیداد و دیکتاتورلوق اساسی اؤز رینده قورولان رژیمده خالقین اینتیخاباتدا شیرکتینه اهمییت وئرمه‌یب، اونو اؤرت باسدير ائتمکله خالا خاطرین قالماسین دئییب ظاهری و پوچ شکله انجام وئیردیلر و بو واسیطه ایله ایسته‌دیکلری نامزدلر کئچه بیلیردی، همده ظاهری قانونو موراعات ائتمیش اولوردولار.

بیزیم وظیفه‌میز ایسه تامامیله بونون عکسینه‌دیر. بیز گرک چالیشیب عموم میلتنین بارماغینی دولت قورولوشوندا و قانون قویان مقاماتدا دخالت وئرک. مجلسین و انجومنلرین قوتی اولاردا شیرکت ائدن خالقین ماهییت و عدجه قوی وضعیتینی، چوخ و آلیغیندان آسلی‌دیر.

دموکراتیزمین حقیقی مفهومی خالق حاکیمییتی دئمکدیر. هر بیر ایشی و هر بیر سببی اؤز خصوصی و طبقاتی نفعینه تطبیق ائدن تئهران بوروکراتلاری بو گؤزل آدی و درین پیرینسیپی ده خالقین نظریندن سالیب اؤز منفعتلری (اوچون) اویونجاق قرار وئرمیشلر. بیز ایسه بو عالی پیرینسیپی دیریلدیب، عملن اونون معناسینی خالقا آلاتمالی اولدوغوموزدان، قاباقدا دوران سئچگیلر بیزیم اوچون چوخ بؤیوک واسیطه اولایبیلر.

بیز گرک خالقا عملده ایثبات اندک کی، اگر ایراندا حقیقی دموکراتیزم طرفداری وارسا او دا بیزیک. بیز چوخ گؤزل بیلیریک کی، بو ایکی بؤیوک وظیفه‌نی انجام وئریب مئیدانا چیخارماق چوخ موشگول و آغیردیر. لاکین اونو دا بیلیریک کی، مال و جان ایله موبارزه‌یه حاضرلاشان بیر فیرقه هر جور موشگولانا فایق گله بیلر. فیرقه‌میز بو یولدا ایمتاحان وئرمیش آدمالردان تشکیل اولونموشدور.

بونونلا بئله، ايشى سهل سايماييب عمومى ايجلاسا حاضيرلىق ايله گلگم لازيمدير.

مرکزی كوميته بوتون فيرقه نين باشى و رهبرى اولدوغو اوچون اونون گوزو آچيق، هدفى معلوم، يولو دوزگون و ايشين وسايطى سينانميش اولمالىدير. بو دا اونون عوضولرينين حاضيرليغيندان اسىلىدير.

سنييد جعفر پيشه ورى

«آذربايجان» شوماره 39، آبان 6، اوقتيابر 28

جوجهنى پاييزدا سايارلار

تئهران روزناملرينين يازديقلاريني تبريزده و آذربايجاندا اوخوياندا اينسانين ايران اهاليسينه اورگي يانير و بو جامعاتين فنا و زاوالا محكوم اولدوغونو حيس ائتمكله موتاسيف اولور.

ايفتيرا، توهمت، ياراماز فوحشلىر، يئرسيز خبرلر، جعلي كوميتلر، بنش- اوچ نفرين آدينى از برلهيب اونلاري كليشه كيمي هر مؤوضوعدا ايشلتمك، موجود قورولوشدا فساد- اخلاقين سون درجهيه يئتيشديگيني ايبات اندير.

گورونور، تئهران موحيطيني پوليس و ساير شوبهلي قوطلرله البيير اولان ايرتيجاعى دستلر ائله زهرلهميشلر كي، بوينوزلو و قويروقلو يالانلاري اورادا آزاد بيير صورتده يازيب اينتيشار وئرمك اوزون مودت داوام انده بيير. كيمسه ده آياق ايرلي قويوب اونلارين حياسزليغيني و خالقي سويوب مسخره ائديكلريني دئمگه تشبوت ائتمير. شاهنامه نين مرد قهرمانى روستمين اخلاقيندان افسوس كي، اونون او اولادينا هنج بيير اثر قالماميشدير. قهرمانلىق، بويوكلوك، ايفتوخار و شرافت، صداقت و دوزلوكدهدير. شرعيف آداملار هميشه اوز موخالفلاري ايله مردانهليك و صداقت سيلاحي ايله موباريزه انديرلر. تئهرانين ساتيلميش و خاين روزنامهچيلري او قدر آلچاق، او قدر موردار آداملاردير لار كي، اوز موخالفلارينين قاباغينا يالان، ايفتيرا حربلري ايله چيخماقدان پرهيز ائتميرلر.

بيز اوز سوزلر يميزي چوخ آچيق و آيدين بيير ديل ايله دئييب و ساده بيير قلم ايله يازيريق. تعقيب ائنديگيميز مرام و توتدوغوموز پرينسيپ بيزيم اوچون موقدسدير. موخالفلر يميزين حمللريني دفع ائتمك و يا اونلارا حملهور اولماق اوچون صداقت و دوغرولوقدان باشقا بيير سيلاحم يوخدور.

بيز آذربايجاني هر بيير جهتن اوزونون داخيلي ايشلريني ايداره ائتمگه لاييق بييريك. خالقيميزين دانيشديغي ديل ده فارسي دئييلدير. اونا گوره چاليشيريق، اوز ديلميز ايله خالقيميزي دونانين مومددين خالقلارينين مقامينا يئتيرك.

بيز اون دوردونجو مجلسي ايرتيجاعى بيير مجلس بييريك و اونون قرارا آلدغي غئيرقانوني قرالاري سينديريپ، اون بنشينجي مجلس سئچكيلر ينين باشلانماسيني اوزوموزون ميلي وظيفلر يميزدن سايب، بو يولدا خالقي حاضيرليغا دعوت ائديريك.

سيز خاينلر، بو مسالهنين باره سينده دانيشمالي اولدوغوموز حالدا بحثي توهمت، ايفتيرا و تحريف ائيلميش حاديشلره چكيپ، مؤوضوعو چيغير- باغير ايله اورت- باسدير ائتمگه چاليشيرسيز. بو واسيطه ايله خالقي اغفال ائتمك، موحيطي زهرلهمك كيمي بويوك جينايتلردن بئله ال چكمك فيكرينده دئييلسيز.

بیز ایستردیک بیلک کی، بو داد- فریاد نه و اختا کیمی داوام انده بیلر. آذربایجان دموکرات فیرقهسی نین رهبرلرینی مثلن، ننجه آبی جمهوریت ریسی آدلاندیرماقلا ورقبارملریزی دولدوروب مجانن پایلایا بیلر سیز؟

آما بیز ایشه سوزدن آرتیق اهمیت وئردیگیمیز اوچون یازدیقلاریزی اوخویوب ساققالاریزا گولدوکن سونرا باشلادیگیمیز بویوک ایشی تعقیب اندیریک.

سیزه دئیجهک سوزوموزو آذربایجان کیشیلرینین بو مثلینده خولاصه اندیریک: «جوجهنی پاییزدا سایارلار».

«آذربایجان» قرنتی، نؤمره 4029 اوکتیابر 1945 جی ایل.

فیرقه میزین شهر کونفرانسی موناسبتیله

دوغرودور کندلی ایله ارباب مساله سینی دستاویز اندنلر، کندلی بیرینجی سیرایا چکیب فیرقه افکار عامه سینی تبریزین خاریجینه موتوجه ائتمیشدیر. بونولا بئله شهر فیرقه تشکیلاتی نین آرتیق درجه اهمیتی اولدوغونو فیرقه عوضولری اونودا بیلملر.

شهر، مخصوصن تبریز شهری آذربایجانین دوشونن باشی و گؤرن گؤزودور. اونا چوخ دیقتلی بیر صورتده مواظیب اولماق لازیمدیر.

کندلی بیزیم دؤنمز اوزوموز و بوکولمز قوللاریمزدیر. اونا یوزده یوز اینانیب بئل باغلا یا بیلریک. اربابلار ایله خیردا مالیکلر گنت گنده بیزیم حوسن نییتمیزی گوروب، بو وختا قدر دوچار اولدوقلاری وحشت و ایظطیرابدان خیلاص اولوب، بیزیمله یاخندان تشریک مساعی ائدهجکلر. بونا بیزیم شوبه میز یوخدور. لئیکن شهر بئله دئییلدیر. دوشمنلریمیزین صرف انتدیکلری پوللار و مالیک اولدوقلاری واسیطه لر اورادا تاثیر سیز قالا بیلمز. بوندان علاوه شهرده ایرتیجاعی سییاستدن ایستیفاده اندیب خالق سویماقلا طوفیلی حیات سورن یوزلرجه لشکری و کئشوری مامورلار واردیر کی، اونلارین اللرینه آلدیقلاری ایدارملر افکار عامه نی آسانلیقلا زهرله بیرلر.

بو نوقطیی نظر دن، بئله اولسا شهر تشکیلاتی نین وظیفه سی بویوک و آغیردیر.

بو وختا قدر بو تشکیلاتا کیفیت قدر اهمیت وئرلمه دیگینی خصوصی صورتده قئید ائتمک لازیمدیر.

توده ایستر- ایسته مز طبقاتی بیر تشکیلات حالینا دوشدوگو اوچون فقط کارگر و زحمتکنش طبقه دایانیب باشقا طبقه لری: مثلن کسبه، توجار، خیردا مالیک، روشنفکر و دؤلت مامورلارینی جلب ائتمگه تشبوث اندردیسه، آز موفق اولای بیلیردی. فیرقه میز وار قوه سیله بو نوقصانی رفع ائتمگه چالیشمالی دیر. شهرده فیرقه ایشینده چالیشان ایشچیلریمیزه گرک بونو جیدی صورتده قاندریق کی، دموکرات فیرقه سی میلی بیر فیرقه دیر، مورتجملر و آذربایجان خالق نین طبیعی و میلی حقوقونو تاپدالاماغا چالیشان خاین عنصورلردن باشقا هر بیر آذربایجانلی و آذربایجاندا یاشییان ایران تبعه سی بیزیم پیرینسپلریمیزی قبول ائتمک شرطی ایله اونا عضو اولای بیلر و گرک هر بیر آذربایجانلی، ایستر کارگر اولسون، ایستر رعیت و یا مالیک و یا ارباب، بیلسین کی، میلی آزادلیق و عومومی آسایش اولماسا طبقاتی آزادلیق اولای بیلمز.

ایندی بیزیم مملکتیمیزین ایختیاری وحشیلر، اوغرولار، جلدلار و خالقین حق و ایختیارینی پایمال ائدن موستیبدلر الینده دیر. بیزیم خالقیمیز آروپا میلنلرینین کنچیردیگی قورون ووسطا شرایطی آلتیندا یاشاماغا محکومدورلار. بویوک فرانسایقنیلایی نین نشر ائتدیگی

اینسان و هموطن حقوقو اعلامیه‌سی‌نین وئردیگی آز ادلیغا نایل اولا بیلیمه‌میشیک. بیزده فرد آز ادلیغی، مسکن آز ادلیغی، ایجتیماع و عقیده آز ادلیغیندان هنج بیر اثر یوخدور. کیم گوجلو ایسه، ایسته‌دیکلرینی گوجسوزلره تحمیل اندیر. کیمین قودرتی آرتیق ایسه، قودرتی آز اولانلاری آیقلاری آلتیندا محو و نابود انده‌بیلیر. کیچیک بیر پاسبان، اهمیت سیز بیر ژاندارم دونیادا موتمدین میلنتر آراسیندا ان بؤیوک، ان موقدس ساییلان قانونلاری، بیزده واهیمه‌سیز و قورخوسوز بیر صورتده آیقلایب اورتادان آپارا بیلیر. بئله بیر اولکده آز ادیخاه، بشر دوست و ساغلام فیکرلی شخصلرین طبقاتی مباریزه شوعاری ایله مئیدانا دوشمهلری موفید اولان ایشلردن دئییلدیر. بو سوزلری اورتایا آتانلار قطعن تجروبه‌سیز، معلوماتسیز و دونیا سییاستیندن اوزاق آدمالاردیر. شهر کونفرانسیمیز قطعن میلی و عمومی آز ادلیق شوعاری ایله باشلانیب قورتامالیدیر. بونولا بیز هرگیز میلنتمیزین اکثر بیینی تشکیل ائدن زحمتکشلری اونودا بیلیمریک. اولارین منافعی دها دوزگون بیر صورتده تامین ائتمک اوچوندور کی، بیز میلی ترقی و دموکرات بیر رنژیم یاراتماق شوعاری ایله چالیشیریق. شهر تشکیلاتیمیز گوندن گونه آرتماقدا و خطرناک حالا دوشمکده اولان ایشسیزلیک مساله‌سینه بیقئید قالا بیلیمز. همچنین شهر صناعی‌نین ترقیسی و تیجارت یوللاری آراماق واسیطه‌سیله بازارین خطرندن نجات وئریمه‌سی ده شهر کونفرانسیندا نظرده توتولماسی لازیم اولان مساله‌دیر.

بیز اصولن کارخانالاردا فیرقه حوزملرینه دایانیریق. بو حوزملرده سییاسی معلومات جهندن چوخ آز ایش گورولموشدور. کونفرانس شهر کومیته‌سی اوچون ائله شخصلر اینتیخاب ائتملی دیر کی حوزملر و سازمانلاریمز سییاسی غذا وئریمه قادیر اولا بیلسین. هر حالدا بیز شهر کونفرانسینا بؤیوک سییاسی بیر حادثه کیمی باخیریق و اومیدواریق فیرقه‌میز بو بؤیوک مساله‌نی ده دوزگون بیر صورتده حل ائتمگه موفق اولاجاق.

میر جعفر پیشه‌وری

«آذربایجان» سوماره 41 ، آبان 8 ، اوقتیابر 30

حوزملر فیرقه‌نین اساسی دیر

بیرینجی شهر کونفرانسیمیز گؤستردی کی، شهرده حوزملره توجه ائدیلمه‌میش، نتیجه‌ده فیرقه‌نین اینتظامیندا سوستلوق وجودا گلیمشیدیر. بو کونفرانسیمیزین ان بؤیوک خدماتیندان دیر. بیز هنجواخت عئیب و نوقصانلاریمیزی دئییب و یازماقدان قورخمالی دئییلیک. نوقصانی اورت باسدیر اندیب، عئیب و ایرادلارینی اؤز عوضولریندن گیزلدن بیر تشکیلات یاشاماز و هدفه یئتمگه موفق اولا بیلیمز. کونفرانس بو ساحه‌ده دموکراتلار یاراشان بیر دیل ایله شهر تشکیلاتیمیزین رهبرلیگینی تنقید اندیب چوخ شیدتلی بیر صورتده بو نوقصانین اورتادان قالدیریلماسینی مرکزی کومیته و شهر تشکیلاتینا تاپشیردی. کونفرانس تام معناسیله شهر حوزملرینین ایچ اوزونو آچیب مئیدانا قویدو. خوشبینلیک و ظاهیری یاخشی گؤستریمگین خطرلی اولدوغو بو واسیطه ایله مئیدانا چیخدی.

ایندی بیز اؤز ایشیمیزین طرفلرینی آنلاماقلا و اولارین قوومتلنمه‌سی‌نین چارملرینی آختاریب تاپماغا موفق اولدوق. اونا گوره اونو چوخ سورعتله ایصلاح اندیب، تشکیلاتیمیزی کوللی کونفرانسا دک مونظم و جانلی بیر حالا سالما بیلیمه‌جیبیک.

حوز ملر ده فعالیبت گؤستریمب موسیقیمن خالق ایله تاماسدا اولان فیرقه عوضولری اؤز تجربولرینه دایناماقلا بیزه اولدوقجا قییمتلی بوللار گؤستریمب اؤزلرینین ساده ولی درین معنالی سؤزلری ایله گؤزلریمیزی آجدیلار، حقیقتی اولدوغو کیمی منیدانا چیخاریب بیزی گنیش معلومات ایله سیلاخلاندیردیبار.

بیزه ساده عوضولرین اؤز گوندهلیک فعالیتلری حاقیندا وئردیکلری معلومات بؤیوک فیلسوفلار و یوکسک ساوادلی اوستادلارین قالین کیتابلاریندان داها فایدالی و داها دگرلی اولدو.

عاقیل و تجربولری فیرقه عوضولری بو معلوماتدان جیدی صورته ایستیفاده ائتملی دیرلر.

بیرینجی کونفرانس واسیطه سیله شهر تشکیلاتیمیزین پایاسی قویولموش ایدی. بو کونفرانسدا حیزب تودهیی ایران تشکیلاتی تامامیله فیرقه میزه مولحق اولماقلا بوتون آزادیخاه قوملره رهبرلیک ائتمک و بؤیوک مقصده ینتیشمک اوچون واحید بیر تشکیلات وجودا گلمله، باشسوزلیغا و تکلیف سوزلیگه آخیر قویولدو.

بو جهتن ده شهر کونفرانسیمیزین قییمتی چوخ چوخ بؤیوکدور. کونفرانسین اینتیخاب ائدیگی تازا کومیته کئچمیش موقتی کومیته نین ایشتیباھلاریندن عبیرت آلیب حوز ملریمیزه آرتیق درجه دیقت ائتملی دیر.

حوز هسوز کومیته، قوشونسوز ژنرال بنزر. قوشونسوز ژنرال تک باشینا موحاریبه نی قازانماغا موفوق اولما بیلرسه، ائله ده حوز ملری غنیر موزم و عوضولری غنیر موشکیل اولان سییاسی بیر فیرقه (ده) اؤز موباریزه سینده ائلییه بیبار موفقیبت قازانسین.

تازا کومیته اؤزونو آلداتماق، نوقصانلاری اؤرتوب باسدیرماق کیمی خطرلی ایشدن دایمن پر هیز ائتملی دیر. ایش نه قدر یاخشی اولورسا نوقصان سوز اولماز. اونا گوره مسول ایشچی، دایمن گرک نوقصانلار ایله موباریزه حاضیر و آماده اولسون.

نوقصانلار قورخامالی، نوقصانی رفع ائتمگه چالیشماق قورخولودور. نوقصان همیشه اولماق دیر. اونسوز ایجتیماعی ایش اولماز. لاکین اونا رفع ائتمک، اوندان عبیرت آتماق، اونا تکرارینا یول وئرمه مک ایشین اساسی شرطی دیر.

کونفرانسیمیز ایثبات ائندی کی، فیرقه نین ارکانینی تشکیل ائدن علاقهمند عوضولر بو مساله نی چوخ گؤزل بیر صورته دوشونموشلر.

اونا گوره شهر تشکیلاتیمیزین تاریخینده، کونفرانس قورتارماقلا تازا بیر دؤور باشلانیر. بو دؤور بیز جور اتله موفقیبت دؤورو آدلاندیرا بیلریک.

میر جعفر پیشه وری

«آذربایجان» سوماره 43، آبان 10 نوایبر 1

گونون مساله سی حاقیندا

فیرقه میزین شو عارلاری گنت- گنده ایران آزادیخاهلاری طرفیندن آنلاشیلماق دیر. ایرتیجاعی مطبوعاتین های- کوی سالماسینا و حقیقتی جور بچور رنگلر ایله بویاییب منیدانا چیخارماسینا باخماییب، ایرانین سییاسی موحیطی چوخ سور عتله بیزیم خنیریمیزه دبیشمکده دیر.

تئهراندان و ایرانین آیری شهرلریندن آلدیغیمیز مکتوبلاردان معلوم اولور کی، فیرقه‌میز جامیعه‌ده گنت- گنده اوز حقیقی بیئرینی توتوب آز ادلیغین دایاگی، دموکراسی اوصولونون ضامینی اولماغا باشلامیشدیر.

ایرانین ایستیق‌الیتمینی بی طرف و مولاییم بیر؛ سیاست بیئریمکله ساخلاماغا چالیشان وطنپرست عونصورلر گوزلرینی آچیب، بییزی گوتوردویوموز بویوک و مردانه قدمین بو یوللا ناگاهانی بیر وسیله اولدو غونو اعتراف ائتمگه مجبور قالمیشلار.

صدرین سوقوطو، فرروخون تامام وسایل ایله موجهز اولدو غونا باخمایاراق، اونون آذربایجان والی‌لیگینه حسرت قالماسی ایثبات ائدیر کی، فیرقه‌میزین قودرتی بیئر طرفلی سیاستی تیرمه‌دیپ سیندیرماغا باشلامیشدیر.

وطنپرست و آزادیخواه کیشیلر آچیق صورتده بییزدن اومید گوزله‌دیکلرینی یازیر، بییزی باشلادیغیمیز ایشی آخیرا یئتیرمگه تشویق ائدیر و اوزوموزو عموم مملکت سییاستینده موثر بیر عامل اولدو غونو گوستریر.

بو حقیقتدیر. اولارین حوسن‌نیتی بیزه ایرتیجاعین دیوانه‌لره یاراشان واسیطه‌لر ایله دوننه کیمی آدینی بئله انشیتیمک ایستمه‌دیگی آذربایجانا ال آتماسی چوخ آیدین بیر صورتده گوسترمکده‌دیر.

اگر اوخوجولاریمیز روزنامه‌میزی دیقتله تعقیب ائتمیش اولسالار، تصدیق ائدرلر کی، بییز هئچ واخت تئهرانا یعنی ایرتیجاعین باشینا و بیگانه‌لرین آغوشونا آتیلان هرزه و هر جایی سییاست اوینچولارینا موراجیعت ائتمه‌ییب، اولاردان هئچ بیر اومید گوزلمه‌میشیک. اولارین اوینادیقلاری خیانتکار اوینلار دا بییزیم نظریمیزی جلب ائتمیر. کابینه‌لرین دییشمه‌سی، وزیرلرین بییره‌بیر عوض اولماسی بییزیم ایشیمیزده بویوک یئر توتما‌ییب و توتما‌یاجاق. لاکین تئهران ایندی بییزیم فیرقه‌مین اطرافیندا فیرلانیر و بییزیم ساده و طبیعی سسیمیزدن وحشته دوشموشدور.

ایران جاماعتینین قانینی سوروب، اونو فقر و فلاکته سالان موستبیدلرین آرتیق یوخوسو آپارمیر. بونلار میلیونلارلا خالقین وارلیغینی غارت ائدیپ، اونولا وجودا کئیردیکلری جئنلرده راحت دورا بیلمیرلر. نه اوچون؟

اوندان اوترو کی، آذربایجاندا خالقین آزادلیق و دموکراتلیق موباریزه‌سینه رهبرلیک ائتمگه قودرتی اولان بویوک بیر فیرقه وجودا گلیب، میلتین اوز گوجو ایله ایشی قاباغا آپارماغا باشلامیشدیر.

گونون فیکری، گونون مساله‌سی، مطبوعاتین حرارتله تعقیب ائدیگی مؤوضوع ایندی بودور.

فقط بونا گوره کیسه‌لرین باشی آچیلیب یالانچی پهلو انلارین بازاری رواج تاپمیشدیر. آختاریب گوشه و کناردان اوزونو آذربایجانا علاقه‌دار گوسترن چوروموش کور و کارلاری تاپیب اولارین وجودندان ایستیفاده ائتمک ایسته‌ییرلر.

آذربایجان خالقینین سییاسی حاقینی خایانه یوللار ایله آیقلا‌ییب مجلس کورسولرینی ایشغال ائدن ایرتیجاعی نوماینده‌لر ده بیر آن حرکتدن ال چکمیرلر. سییاستین مرکزی چوخ قورخولو بیئرله کئچمیشدیر. ریضا خانین گوردویو ایشی تکرار ائتمکده‌دیرلر. وزیرلر هئیاتی و مجلس ایکنجی و اوچونجو سیرایا کئچمیش، داخلی ایشلره قاریشماغا صلاحیتی اولمایان حربی اورقانلار، حاکیمیت سورمگه و اویندا بییرنجی رولو اویناماغا باشلامیشدیر. مرکز و شمال اهالیسیندن توتولان ژاندارم و نیظامی قوملره بئله اعتماد یوخدور. جنوبدان و مرکزی شهرلردن قوه کئیریب تئهرانی بو واسیطه ایله بوغدو غونندان سونرا بییزیم قاباغیمیزا مانیعه چبخارماغا جان آتیرلار.

بییز کئندلرده ژاندارم مأمورلارینین یانددیردیقلاری اودون اساس مقصدینی بیلدیگیمیز حالدا، امنیت ساخلاماغا وار قوه‌میزله چالیشیریق. ژاندارم باشچیلاری دیلده امنیت طرفداری اولوب، مساله‌نین صلوح یولو ایله حل ائدیلمه‌سینه حاضر اولدوقلارینی بیان ائدیر،

عملده ايسه بو گونه قدر بير قدم بنله گوتورمگه حاضير اولماميشلار. بيز موعين ژاندارم رييسلري حاقيندا بير سوز دنمك، يا توهين و تحقير آميز سوزلر ايشلتمك فيكرينده دئييليك. لاکين عوموميتله، الده اولان دليل و مدرکلر گؤسترير كي، بو واسيطه ايله کندليلر يميزده هر جمرج و شوريش يار اتماق يولو ايله ايشه باشلاميشلار.

کندليلري ووروب. دؤيمک، حبس و تبعيد ائتمکله جانا دويدوروب امنيتي پوزماغا و ادار ائتمک ايستهيرلر. اگر بنله اولماسايدی، اونلارين وئردیکلري مينلرجه عريضه لر تاثير سيز قالمازدي.

بو چوخ حساس و جيدي بير مسالهدير. بونا خالقيميز چوخ ديقتله ياناشماليدير. فرروخون گوره بيلمهديگي ايشي ژاندارم وکيلباشيلارينين ايله گورمگه چاليشيرلار. بونو دوشوندويوموز اوچوندور كي، توهين و تحقيرلره اهميت وئرمهيب، کندلرده وجودا گلن بؤيوک ناراضيلغين قاباغيني آلماماغا بو گونه قدر موفق اولموشوق. بوندان سونرا دا بو سياستي بيز تعقيب ائدهجهيک. لاکين اود ايله اونييان شولوق سالانلار آپار ديقلاري سياستين نتيجه سيني ديقتله دوشونمليديرلر. کندليني ناراحات ائديب، اونو سيخيپ آيقدان سالماق اود ايله اوينماقدان داها خطر ليدير.

هر جمرج سالانلار اوزلري ده اونون قورباني اولماقدان ياخا قورتارا بيلمزلر. سعدنين حکيمانه سوزونو ياددان چيخارماين.

اگر صد سال گبر آتش فروزد،

اگر يکدم در او اوفتد بسوزد 1

پ.

«آذربايجان» قرنتي نؤمره 45، 4 نوياير 1945 جي ايل.

1 ترجمه سي: آتشرست يوز ايل اود باندير سا دا، بير آن اونون ايچينه دوشدو کده يانار.

مصنوعی تعصوب

انشيتديگيميزه گوره مور تجلر و سئييد ضيبا دسته سي تئهراندا مصنوعی صورتده تعصوب ايجاد ائتمک فيکريندهديرلر. حسين اتکا، زهتاب و بو کيمي شييدالاري پول واسيطه سي ايله توپلايب، آذربايجان ناميندن هايهوي سالماق فيکريندهديرلر.

جمال امامي، سرتييزده، ثقه الاسلامي نين بدبختليگي او يئره چيخميشدير كي، کور، کار، کثيف، تيريه كي و اوزون مودت دليخانادا عؤمور سورن حسين اتکا ايله ماجراجو، آنلاماز، لجوج، طاماحکار، کجخيال و نجيسدن نجيسراق اولان غلام حسين رضازاده نين اتگيندن ياپيشماغا و اوندان کؤمک گؤزله مگه مجبور اولموشلار.

فيرقه ميزين مؤحکم سيلله سي يالانچي پهلو انلاري بيرلشدير ميشدير.

امير نوصرت اسکندر بنين کنچن گونه دک سرتييز اده ني گؤرن گوزو يوخ ايدي. سرتييزده ايسه بورنونو آشاغي ساليب «امير نوصرت ايله سلام علنيک ائدن آداملار ايله، من دانيشمارام» دئييردي. دوکتور موجهدي ايله ثقه الاسلامين تاريخي دشمن اولدوقلاريني آذربايجاندا بيلمه ين يوخدور. بونلارين فاميلي ياريم عصر تامام بير- بير ايله شديد و قانلي موباريزه آپار ميشلار. بو فاميلر بير- بيرينين

آداملاريني كافير و قاني حلال بيلير و هنج و اخت بير - بيري ايله تماس توتماز لار. سرتييز اده ايسه بو اشخاصين نظر بنده ايبليسدن منفور حساب اولونوردو. آما ايندي بونلارين هاميسي البير اولوب حسين اتكا و زهتاب واسيطهسي ايله آذربايجان خالقينين سسيني بو غماق و قانوني حاقيني آياقلار آلتينا سالماغا چاليشير لار. بيز بو تشبوتلر، بو رجز خانليقلار، بو يالان بير ليكلره گولوب اوز ايشيميزي تعقيب انديريك و بيزه ثابت اولموشدور كي، ايش تشكيلاتدان، صداقت و ايمان اوزره توپلانان بير ليكدن آسليدير.

سرتييز اده، امير نصرت، ثقه الاسلامي و دوكتور موختهدينين ايتيحاډي باش توتسا دا، مشهور روس تمثيل نئويسي كريلوون يازديغي (باليق، اوردك و خرچنگين) بير ليگي كيمي، آراباني يئردن تكان وئره بيلمز. چونكي، اونلارين هر بيري بير آيري مقصد تعقيب اندير و آراباني اوز يولونا طرف چكمگه چاليشير.

بيزيم فيرقه تشكيلاتيميز ايسه همفبكي، همسلك و هم عقيدده آداملاردان تشكيل اولونموشدور. بيز فيرقه ميزين بيرينجي كونقره سينده چوخ آچيق و ساده بير ديل ايله دميشيك: فيرقه بير مقصد و بير هدف تعقيب اندنلرين تشكيلاتيدير.

اونون مرام و نيظاميني قبول انده بيلمه يئر، بويوروب گنده بيلر لر. بيز كيمسه ني ايكراه و گوج ايله فيرقه يه چكمك فيكر بنده دئييليك. بو ساده و طبيعي سياست نتيجه سينده فيرقه ميز گوندن - گونه مؤحكملشيب، متين و مؤحكملرله ايرله ي گندير.

بيز تهر اندا هايكوي سالان آغالارا دئييريك، اگر سيزين دوغوردان دا آذربايجان اورگينيز يانير سا، بويورون، بو گوي، بو مئيدان. بورادا خالقين اچريسينده چاليشيب اوز فيكرينين دوغولو غونو ايثبات اندين. دالان بامباچا چيخار ماغين معناسي يوخدور. آذربايجان مساله سي آذربايجاندا حل اولونا بيلر. تهر ان اگر زيرك و چوخ قوچاق ايسه بويوروب اوز كئافتكار ليغيني تميز له ييب، دوزگون بير دولت وجودا گتير سين. اوندان علاوه حقيقي آذربايجانليق تعصوبو تهر اندا ياشايان زحمتكش و كسبه آراسيندا آختار يلما ليدير.

بيزيم دقيق حسابيميزا گور، اورادا يوز ميندن زياده آذربايجانليار صميم - قلوبن بيزيم طرفدار يميدير لار. سيز اونلارين آراسيندا گندين، فارسجا نيطقه باشلايين، گورون سيزه نه جاواب وئير لر. اگر آذربايجانلي ديلي ايله دانيشماغا باشلا ساز اوندا اونلارين سيزه نيسبت بسله ديكلري احتير امين لذتيني آلا ر سيز.

سيز مصنوعی فارسليق تعصوبو ايله ني فرتدن باشقا خالق آراسيندا بير نتيجه اده ائده بيلمز سيز. هله اوزونوز بئله ياخشي فارسي دانيشماغا قادي ر دئييل سيز. سرتييز اده غلط دانيشماق قورخوسوندان بئش كلمه ده اولسا مجلس تريبونوندا صؤحبت ائتمگه جورأت تاپما ميشدير.

جمال امامي ايسه فارسلاشميش، بلكه اينگيليسلشميش بير آدامدير، ثقه الاسلامي نين لهجه سي اوز اقدان فارس اولما ديغيني بيلدير ير. امير نصرت فارسي دانيشا بيلمه مكم قورخوسوندان سسيني چيخار مير. بو آداملارين فارس موعصبيي كيمي مئيدانا آتيلما لاري عجا مسخره بازليق دئييلدير، ندير؟

بيز فارس جاماعاتيني بيگانه لره اسير اندن استخر كيمي، يا لوبناندان 1 ايرانا موهاجيرت اندن جواهر الكلام كيمي يازيچيلارين درديني آنلاما ميش دئييليك. اونلارين داد - فريادي طبيعيدير. چونكي، سوت وئرن آذربايجان ادلي اينكلري، آرتيق اونلارا سوت وئرمك ايسته مير. سوتونو اوز عزيز بالاسينا صرف ائتمك ايسته مير. لاکين بيزيم فارسلا ر دميشكن (كاسه از آش داغتر) 2 و كيل جيغاز لار يميزين فارسليق تعصوبو مزمليدير.

پ. «آذربايجان» قزنتي نؤمه 47، 6 نويا بر 1945 جي ايل.

خالق اؤز باشينا چاره ائدير

بئش- اوچ نفر ايستيفادهچي اونسوز دا آجلىق و ايشسيزلييه محكوم اولان خالقين آزوقه سيني چكيب آپارماقلا مصنوعى قحطليک ياراتماق ايسته ييرلر. بو خصوصدا شهريستانلاردا و تيريزين اؤزونده فيرقه موزه موراجيعت ائديب چاره ايسته ييرلرين سابي گوندن- گونه آرتيب، وحشتناک بير وضعيت آلميشدي. اونا گؤز، دفعه لرله فيرقه طرفيندن دؤولت ايدارلرينه موراجيعت ائيلدي. موتاسيفانه ايدارلرين باشيندا دورانلاردان، عيجز و گؤز ياشلاريندان باشقا بير جاواب آينمادي. نهايت، ايشين قورخولو اولدوغونو نظره آليب اهالييه اؤز واسيطه لري ايله بو خطرلي اويونا خاتيمه وئرمه لري تؤولصيه اولوندو.

او گوندن اعتبارن، آذربايجان حودودندان ياغ، پئندير، اون، بوغدا، قويون، ات، تويوق كييمي خاربار شئيلرينين چيخاريلماسي نين اهالي طرفيندن قاباغي آليماغا باشلادي. انشيتديگيميزه گؤره بو شئيلرين چوخوسو حتا ايران سرحديندن ده خاريجه گؤندريليرميش. صلاحيتدار اولان شخصلرين وئرديجي رقم لر چوخ قورخولودور. ايش بئله داوام ائتسه يدي، ياغين باتماني يوز تومنه ده تاپيلمازدي. هله ايندي بازاردا يئمعلي تميز ياغ تاپماق مومكون دئييلدير. تفلو بچيلر پي و باشقا ياغلاردان تجاوز ائديب وازنلن، پارافين و گرچک ياغينا دا ال آتميشلار. پئندير، سوت، قاتيق قابيلي ايستيفاده دئييلدير. ياغ باها اولدوغو اوچون سوتو چرخه وئير، اوزونو کره اوچون گؤتورور، اونون دادسيز - تامسيز سويوندان پئندير و يوغورت دوزلديب باها قييمته خالقا ساتماقدا ديرلار.

ميينادا مينلر ايله قويون، ميليونلارلا يومورتا، تويوق و كاميونلارلا ياغ و پئندير ساخلانيلميشدير. مثلن اورانين كاروانسارالاريندا اوچ ميليون يومورتا مؤوجوددور كي، کندليلردن چوخ اوجوز قييمته آيب تئهرانا حمل ائديرميشلر. ايندي تيريزين اؤزونده يومورتانين بير ييري ريبالدا يوخاريدير.

هنچ بير يئردن گليري اولمايان خالق بو مصنوعى باهاليغا دؤزه بيلمز. تئهراندا موفته پول چوخدور. بوتون ايراني غارت ائديب اورادا خرجه لين موفتخورلار هر قييمته اولسا يومورتا تاپيب زهر يمار انده بيليرلر. بيز گؤزوموزون قاباغيندا خالقيميزين آجيندان اولدورولمه سينه دؤزه بيلمريک. احتيکار و خالقي آجليغا محكوم ائندلرين جاوابي اودور كي، بوستاناباد و واسمينج، تورکمنچاي و مييانا اهاليسي وئيرلر.

بير ميثقال ياغ، بير باتمان بوغدا، بير باش قويون، بير حلبي پئندير خاريجه چيخماي اچاقدير.

بودور خالقين آرزوسو. بودور بيچاره لري آجيندان اولدورمک ايسته مين ايستيفادهچيلرين جاوابي.

تيجارت مالينا ايسه، اگر اهتيکار و آزوقه جنبه سي اولمازسا، مانع اولونما ليدير. مثلن، فرش، خوشکبار، بادام و بو كييمي شئيلري آزاد بير صورتده آپاريب دونيا بازارلارينا يئتيرمگين ضرري يوخدور.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نومره 47، 6 نويابر 1945 جي ايل

دو شمنين حيله سيني آنلاماق لازيمدير

فیرقه‌میزین شدید موقایمتی و جیدی متانتی سایه‌سینده خاریجده قویار دیقلاری مصنوعی توفاندان مایوس اولان دو شمنلریمیز آخیر گونلرده سییاستلرینی دییشمگه مجبور اولموشلار.

بونلار تشکیلاتیمیزی ایچریدن گوجدن سالیب، داغیتماق فیکرینده‌دیرلر.

بیز بو کثیف سییاستی آنلادیغیمیز اوچون اونون دا چوخ تئز بیر زاماندا ساده واسیطه‌لر ایله قاباغینی آماغا ایمکانیمیز واردیر.

بونونلا بئله یئرلرده فیرقه رهبرلرینین گوزونو آچیب اونلاری باشا سالماق لازیمدير.

سئیید ضییانین گوندردیگی پوللارا ساتیلیمیش آچاق عونصورلر مملکتی هر جمرج و قولچوماقلیغا چکمگه چالیشان بعضی مقاملارین سایه‌لری ایندی بیر یئرده البیر اولوب چالیشماقدا دیرلار.

آلدیغیمیز معلوماتا گوره تنهراندان غنیر نیظامی لیباسدا مزاجی قولدورلوق و دیکتاتورلوقا ماییل اولان نچه افسر گلیمیش، فیرقه‌میزه یاخین اولان آدمالارا یاناشیب، بو واسیطه ایله موحیطی زهرلهمگه چالیشیرلار. سئیید ضییا آدمالاری مخصوصن بو آخیر گونلرده بو افسرلر ایله سیخ رابیطه‌یه گیریپ، فیرقه‌میزه سوخولماغا تشبوت اندیرلر. بونلاردان علاوه شهریمیزی تانییب فیرقه‌نین مهشور عوضولری ایله سایقه و آشینالیغی اولان بیر چوخ ناجاوانمرد آدمالارین تزه‌لیکله وارید اولدوغونو و اونلارین جوربجور واسیطه‌لر ایله اوزلرینین شو عارلاریمیزین بعضی‌سینه طرفدار گوسترمه‌لری فیرقه‌نین نظریندن گیزلی ساخلانیلا بیلیمه‌میشدیر.

بونلاری تانیماق فیرقه ایشچیلری اوچون چوخ موشکولدور. اونلار چوخ یومشاق و حاق‌به‌جانیب لحن ایله سیزه یاناشیر. مثلاً، انجومن ایالتی و ویلایتی، یا مجلس اینتیخاباتی تمجید اندیر. اونون باشلانماسی حاقیندا حرارتلی دلیلر گتیریر، فقط دیل مساله‌سینین لازیم اولمادیغینی مئیدانا چکیپ، اوندان تجزییه کیمی، یا آذربایجانین ایراندان آیریلیب باشقا بیر اولکهمه یاپیشدیریلماسی کیمی معنالار چیخاریر. بو واسیطه ایله سیزین قلبینیزده شوبهه یاراتماق ایستیه‌یرلر.

یا برعکس، دیل مساله‌سی ایله یوزده یوز طرفدارلیق اندیب مجلس اینتیخاباتی و ایالت انجومنینی آیری معنادا تفسیر اندیب، اوزو اوچون بارماق یئری قویور و قولاق آسانلارین ذهنینی قارالیدیب فیکرینی زهرلهمگه چالیشیر.

حنا، الیمیزده مدرک و دلیل وار کی، تنهراندان گوجلومیقاردا پول آلیب گلن ماجراجولار فیرقه‌میزه چوخ سول سوزلر ایله سوخولوب فیرقه رهبرلرینی ساغ و موحافیظه‌کار سییاست آپارماقدا موتهیم اندیرلر.

بونلار یئر بؤلگوسو، جومهوریت و سرمایدارلاری محو ائتمک شو عاری ایله فیرقه‌میزین ایچینه سوخولماغا، فیرقه‌نین ساده عوضولرینی ناراضی سالماغا چالیشیرلار. مخصوصن ژاندارملارین کندلرده گوردوکلری ایشلر نتیجه‌سینده کندلیلر آراسیندا چیخان ناراضیلیقدان خایانه بیر صورتده سو ایستیفاده ائندلر ده آز دئییلدیر.

بیر آیاهی شیداء، کولاهبرداریق ایله اوزونو تبلیغات ایداره‌سینین نوامینده‌سی آدلاندیران کاتوزیانین خیانت دوکانیندا، بیر آیاهی دا فیرقه‌میزین بینالاریندا اولان آدمالارین گوردوکلری ایشلر و اینتیشار وئردیکلری خبرلر ده بیزیم نظریمیزدن مخفی دئییلدیر...

اولاجاقلار. بو پنشمانلىق اونلار اوچون فايداسيز اولاييلر. بو بيزه مربوط دئييلدير. بيزيم نظريمىزى جلب ائدن ايشين آيري جهتيدير. تنهران بيزيم ثروت و وارليغيمىزى بو واسيطه ايله اليمىزدن آماق، اولكهنى فورو- فلاكته سؤوق ائتمك ايستيمير. فيرقهميز بو جيدي مسالهنى نظرده توتمايدير.

بيز ايشه باشلايدىمىز زامان دوشمنلر بيزين گؤستر مجكلري عكسول عملي اونوتمايشديق. چوخ گؤزل بيليرديك كي، اونلار بيزيم قاباغيمىز جوريبور انگلر چيخارا بيلرلر. مخصوصن، مصنوعى ايشسيزليك ياراديب، خالق آراسيندا وحشت ياراتماقلا اللرينه باهانا ساليب خالقين مالينا و حئيثيتينه ال آتماقلا سودان باليق توماق كيمي آلچاقليقد اونلارين ماهير اولدوغونو موكرر ايمتاحان ائتميشديك. اونا گؤره امنيتي ساخلاماغي، خالقين مال، جان و حئيثيتيني قوروماغي اساس بير شوعار اولاراق تعقيب انديب عملن هر يئرده باش وئرن هر جمرجين قاباغيني آماغا اولدن تدبيرلر گؤرموشدوك.

آذربايجان خالقينين دوشمنلري ايشه بو زحمتي پوچا چيخارماق يولوندا ايكي آي تامام وار قوهلريني صرف انديب جوريبور اويونلار اويناديلار. لاکين بيزيم تصميمىز خللناپزير ايدي. ايندي دوشمنه هنج بير باهانا وئرمهيب، باشلايدىمىز بؤيوك ايشي متانت و خونسردليك ايله تعقيب انديب فيرقهني مؤحکم پايه و اساس اوستونده قويماغا موفوق اولدوق.

ايندي خالقي قورخودوب بو واسيطه ايله ثروتيمىزي چكيب آپاران خاينانه سياست ايله جيدي صورتده موباريزه ائتمك زاماني گليب چاتميشدير.

بو ايشده دخي متانت و خونسردليگي حيفظ ائتمك لازيمدير.

دوشمنلرين تورتديكلري وحشت و قورخونو اورتادان قالديرماق و خالقي فيرقهميزين شوعارلارينين حقيقتينه اينانديرماق اوچون شهرلرده تبليغات ايشيني گوجلنديرمك لازيمدير.

بو ايش چوخ ضعيف بير حالدير. مركزي كوميتهميزين عومومي ايجلاسي كونفرانسلا و منتينقلر تشكيلينه ايجازه وئرميشدير. آرتيق فيرقه داخيلي ايشلريني يولونا قويموش، كافي ميقداردا فيرقه سياستي ايله آشينا اولان آداملار يئتميرمگه موفوق اولموشدور.

بو گوندن اعتيبارن تبليغاتا گيريشيب، شوعارلاريمىزي خالق اوچون بؤيوك ايجلاسار و گئنيش ميتينقلر واسيطهسي ايله ايصاح ائتمهلي و خالقين گؤزونو آچيب اونو پنشمانلىق توره دن ايشلردن قايتارمايدير.

هرگاه بو ايش بير قدر جيدي شكيل آلاسا، يعني خالقي وحشته سالان عونصورلر وطنمىزين ثروتيني چكيب آپارماقدان ال گؤتورمزلسه، اونها خالق اؤز گوجو ايله بو ايشين قاباغيني آمايدير.

آذربايجانين توليد ائنديگي ثروت اونون دوغما خالقينين احتياجلاريني رفع ائتمگه صرف اولونمايدير. بونون علئيهينه چالیشان خاينلره دنينين: بيز اولومه محكوم اولساق دا اؤز وطنمىزده، اؤز آنا يوردوموزدا دفن اولماغا ايفتيخار انديريك.

پ.

«آذربايجان» قرنتي نومره، 52، 12 نوياير 1945 جي ايل.

کارلار انشیتسین، کورلار دا گورسون

بیر آیین ایچریسینده فیر قه میزین دفترینه و روزنامه لری میزین ایدار هسینه میندن آرتیق شیکایت عریضه لری گلمیشدیر. بو عریضه لرده دولت مأمورلارینین و اونلارین تجهیز ائتدیکلری اشرار و جلاد دستلرینین آذربایجان خالقی ایله ائتدیکلری وحشیانه رفتار چوخ دیری و جانلی بیر صورتده تنظیم ائدیلب، خالقیمیزین گوز یاشلاری ایله زینت لشمیشدیر. سیز اگر بیر و یا ایکی گون ایدار لری میزه گلیب، بو عریضه لری گتیرن آذربایجانلیلارین قیافه لری نه باخساز اوندان بیزیم قلیبیمیزین یانديغي، ووجدانیمیزین عوصیان ائتدیگینین سببلرینی آنلارسیز.

آذربایجان خالقینین دیلینی باغلایب، اونی ظولم و فشار نتیجه سینده محو ائتمک فیکرینده دیرلر. دموکرات دنیا و اونون شهریمیزده اولان نوماینده لری بو فجائیعی و وحشیلیکلری اگر گوره بیلیرلرسه، اوندان اوز آدیخاه و دموکرات خالقلارینین اونلارا تاپشیردیقلاری وظیفه نی لایقینجه بیئرینه بیئر مه دیکلری اوچون وجدان و اخلاق بشریت موقابیلینده مسؤلدورلار. اگر گوروب، انشیدیرلرسه بس نه اوچون اونی اوز میلنلرینین و اوز روزنامه لری نین نظرینه بیئریمک ایسته میرلر.

خالق محو اولونور. اینسانلارین وارلیگی و حیثیتی ایقلاز آلتیندا تاپدالانیر. بو ایندیکی عصر اوچون ننگدیر. بو عصرده موتدین میلنلرین عالی مقام نوماینده لری نین یاشادیگی بیر اولکده خالقین دوداقلارینی کسیر، دیرلرینی سویورلار. کنچن نؤمره ده اوچ یا دورد یاشلی قیزین ژاندارم سرنیزه سی ایله اولدورولموش جسدینین قراورونو اینتیشار وئردیک. او بییری گون ژاندارم مأمورلارینین بیر کندلینی چکمه آلتیندا ازیب حیاتینا خاتمه وئردیگی خبری یازدیق. اوچ نفری اولدوروب، دوققوز نفری آغیر صورتده یارالایان صادیق موجهدی آزاد بیر صورتده تبریزین کوچه و خیابانلاریندا گزیب، سینه سینی داها قاباغا وئرمکده دیر. عدلییه پول آلیب بویوک جینایتکاری بور احمیش، دادستان ایسه، میزینین دالیندا کاغیزلار و پروندملر ایچریسینده غرق اولوب قالمیشدیر.

سردوددا بربریت دؤور هسی نین آغیر وحشیتینی آندیران جاوان اوشاقلارین دوداقلارینا داغ باسماق افسانه نییل، حقیقتدیر. بو حقیقی اورتوب باسدیرماق اوچون تئهران دولتی آذربایجان روزنامه سی نین تئهراندا اینتیشارینی قدهن اندیر و خالقین گوزونو باغلایب، قولاغینی کار ساخلاماق ایسته ییر.

قوی بوتون دنیا بیلسین و آذربایجانین مرکزینده یاشایان موتدین دؤولترین نوماینده لری گوزلرینی آچیب گورسونلر کی، تئهران دولتی آذربایجان خالقینان اینتیقام چکیر، اونا آدلیق عوضینده جلادلاردان، قاتیلردن حیمایت ائدن، اونلارین جینایتلرینین اوستونو اورتن خاین عدلییه مأمورلاری، جانی ژاندارم ریسلری، وحشی و قان ایچن بخشدار و دهدارلار وئرمکده دیر.

بیز بو گوندن اعتبارن جینایت قوربانلارینی موتدین اولکلرین نوماینده لری نین قاپیلارینا گوندرمگه مجبوروق. قوی بوتون دنیا بیلسین کی، آذربایجاندا قانون و عدالتدن بیر اثر یوخدور. تئهران حوکومتی و آدلیگی محو ائتمگه چالیشان مورتجلر خالقیمیزی ایقلاز آلتیندا محو، نابود ائتمک فیکرینده دیرلر. قوی هامی بیلسین کی، آذربایجان خالقی اوزونون داخیلی ایشلرینی ایداره ائتمگه بشریت موقابیلینده مسؤلدور.

قوی منشور آتانتیک کیمی میلنلر آدلیغینین اساسینی تعقیب ائدن سندلرده بو جینایتلری تبرئه ائتمک اوچون مادهلر و دلیللر تاپیب گؤسترسیلر. آذربایجان خالقی بو وحشیلیکلره باخماییب یاشایاجاق، اوزونون رهبری اولان دموکرات فیرقه سی نین بایراگی آلتیندا ظولم و اثارته خاتمه وئرمکده دیر.

پ. «آذربایجان» قرنتی نومره 53، 13 نوایر 1945 جی ایل.

جینایتلرین منشایی

امنیتن دانیشاندا نظره خلوت یوللار، درین درملر، اوزاق داغلار گلیر و اوخوجو انله خیال اندیر کی، امنیتسزلیک فقط بو یئرلرده یولکهکسنلر واسیطهسی ایله اولایبیلر.

مورور زمان ایله چوخ عیبارتلر حقیقی معناسینی ایئتیردیگی کیمی، بو عیبارت ده ایندی اوز معناسینی وئره بیلیمیر. امنیتسزلیک اوجا داغلار، خلوت درملردن کندلر و شهرلره کؤچوب آج، چیلپاق، یوخسول و بینوا خالقین وئردیگی آغیر مالییاتلار ایله ساخلانیلان دولت مأمورلاری حرامیلر و یولکسنلرین ایشینی اؤز عۆدهلرینه گۆتورموشلر.

ایندی اولکهمیزده هئچ کس اوچون امنیت یوخدور. دولت سیلاحی ایله موجهز اولان ژاندارم اؤزونو کندلرده حاکیمی مطلق بیلیر.

کندلینین چۆرگینی، قویونونو، یومورتاسینی، یاغینی زهریمار انلهدیکن سونرا، اونون ناموسونا و جانینا بئله تجاویز ائتمکدن چکینمیر. بیر وخت بابی آدی خالقی سویماق اوچون بیر باهانا ایدی. هر کسین بیر پارچا چۆرگی وار ایدی. اونون اوستونه بو آدی قویوب آیاقدان سالیردیلا. ایندی ده آزاخاهلیق و فیرقه عوضولوگونو، جناب وکیلباشی بابی لیک کیمی تۆهمت واسیطهسی قرار وئریب بو عونوان ایله گۆز چیخاردیر، باش کسیر، گۆن سویور، دوداق کسدیریر، ائو غارت اندیر، اؤکوز، اینک آپارتدیریر.

ایندینین امنیتسزلیگینه بیر قدر دیقت اولونارسا، بربریت دؤور هسینده نظیری اولمادیگی نظره چارپار. سعدي دئمیشکن «سنگها را بسته، سگها را باز کردند» 1.

دست و پای مردم را بسته عدهای دزد، قاتل، راهزن را با تفنگهای بئرنو مسلح کرده گفتند، بزئید، بکوید پدر هرچه نفسکش است دربیایرید. 2.

عدلییه مأمورلاری ایسه دستپوردئی سیمورغ 3 اولدوقلاریندان ژاندارملاردان آیاق دالی قویمورلار. بونلارین بیعورضهلیگی و جینایتکارلیگی سببی ایله جانیلر، قاتیلر اؤز مقامیدان سوا ایستیفاده ائدن دولت مأمورلارینین جینایتلرینه باخان یوخدور. اونون عوضینده یوزلرجه کندیلر ی اسیر کیمی دسته-دسته گتیریب محکمهسیز، موحاکیمهسیز زیندانلارا دولدوروب خالقین ریشهسینی کسمگه داوام اندیرلر.

قوی آچیق دئیک، ایندی امنیتسزلیک سرچشمهسی عدلییهدیر. عدلییه مأمورلاری اؤز وظیفهلرینی انجام وئرمک عوضینده (شریک دزد و یار قافله 4) رولو اویناییب امنیتی خلدار اندیرلر. اونلار پول و نوفوذ واسیطهسی ایله جینایتکارلاری آزاد قویوب، بیگونه کندیلر ی توقیفده ساخلاییرلار. امنیهلرین جینایتلریندن گۆز یوموب، اونلارین حوقوقو ایشلره مواخیلله ائتمهلرینه آچیق بیر صورتده یول وئیرلر.

مظلوملارین گۆز یاشلاری ایله یازدیقلاری عربضه و شیکایتلری جاوبسیز قویوب، هارادان منفعت گۆزلهنیرسه اورا قاچیرلار. بونلارین بو کثیف حرکتلرینین نتیجهسینده اوغورلوق، روشوتخورلوق، سو- ایستیفاده آدی و طبیعی بیر ایش اولموشدور. دولت میزلیرینین باشیندا اوتورانلار یوخاریدان آشاغییا، یعنی وزیردن پیشخیدمه قدر، خالقی سویماگی اؤزلری اوچون مشروع حاق حساب اندیرلر.

آزان، ژاندارم ایسه مستقیم خالق ایله مربوط اولدوغو اوچون بو کثافتکارلیغین مظهری حساب اولونور.

بو گونون امنیتسزلیگینین، بو گونون یول کسنلیگینین و راهزنلیگینین شکلی بودور.

آرتیق هنج بیر قاجاق یئر و پناه یوخدور. فیرقه ایشچیلریمیز ظولم و جینایتلردن قاجیب فیرقه قاپیلارینا پناهنده اولان مظلوملارین آه ناله سیندن جانا گلیمشیدیر.

آرتیق چاره و علاج یولو قالمامیشدیر. ژاندارم و عدلییه باشچیلاری گورونور قصدن و عامدن بو آتسه اتک وورورلار. بوندان سونرا خالق اوز باشییا چاره ائتمه لیدیر.

قوی دونیا بیلسین کی، بنش- اوچ جینایتکارین اینده خالق نه گونه قالمیشدیر. قیش گلیب قاپینی آدیغی حالدا مینلرچه کندلیلر ائو و زیندگانلیقلارینی ترک اندیب داغلاردا یاشاماغا مجبور اولموشلار. دیلنچیلیگه مجبور اولان اورتاباب اکینجیلر ناچار کندلری ترک اندیب شهرلره پناه گنیریرلر. بو جینایتنه تنز یا گنج سون قویماق لازیمدیر.

پ.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 56، 16 نوایبر 1945چی ایل.

1- ترجمه سی: داشلاری باغلامیش، ایتلری ایسه آچمیشلار.

2- ترجمه سی: خالقین ال- آیاغینی باغلیاراق بیر بیغین اوغرو قاتیل و یول کسینی بئرنو توفنگلر ایله سیلاحلاندیراراق بئله گؤستریش وئرمیشدیلر: وورون، دویون، نفسی گلن بوتون آداملارین آتاسینی یاندیرین.

3- بو ایصطیلاح بورادا قوامین ال آلتیسی اولماق معناسیندا ایشله دیلمیشدیر.

4- ترجمه سی: اوغرو ایله شریک، کاروان ایله یولداش دئمکدیر.

اوشاق توولایبیرلار

بیز ریضا خان زمانیندا شهرلریمیزی خرابازاره دؤندرمک مقصدیله آپاریلان خایانه سیاستدن آرتیق بحث ائتمک ایسته میریک. اوانو آذربایجان خالقینین دوشمنلری ده بو گون تصدیق ائتمگه مجبور دولار. سوز تزه اورتالیغا آتیلان یالانچی پهلوانداردیر. بونلار بیزیم اینتیشار وئردیگیمیز جیدی شوعلارین قاباغینا چیخماق مقصدیله ایندی آذربایجانا دیلسوز لوق گؤسترمگه باشلامیشلار. اوانو یاغلی سؤزلرل، تومار لاییب یاتیرماق ایله برابر اوانون اوچون خلیفه نین کیسه سیندن بزل، بخشیشلر ده قاباغا چکمیشلر. کئچن گون انشیتدیگیمیزه گوره شهرداریمیز بویوک بیر اعلان نشر اندیب، شهریمیزین خیبابانلارینی آسفالت ائتمک فیکرینده اولدوغونو خالقین قولاغینا چاتدیرماق ایسته میشدی.

گورونور، دورد ایل تمام اهالی میزین داد- فریادلارینا قولاق آسماق ایسته مهین تئهران سیاستمدارلارینا آذربایجان دموکرات فیرقه سی نین تشکیلی چوخ تکان وئرمیشدیر. اوانا گوره دیر کی، تنز ال- آیاغا دوشوب خالقا روشوت وئر مکله فیرقه نین قوونلمه سی نین قاباغینی کسمک ایسته بییرلر.

آذربایجان خالقی، مخصوصن تبریز اهالیسی چوخ گوزل بیلیر کی، بو بیهوده تشبوتلره فقط فیرقه میزین مورتجعلر قلبینده تورتدیگی قورخو سبب اولموشدور. اگر بئله اولماسا ایدی، موخابیره اولونان ساییسیز- حسابسیز تئلقرافلار، اوزون- اوزادی مقاله لر، الی مین

نفرلیک بؤیوک میتینفلرده چیخاریلان قرارلار بو گونهک جاوابسیز قالماددی. بونلارین هامیسی بیر یانا، اگر واقیعن تهران مورتجعلری آذربایجان خالقینا یا اقلن تبریز جامعاتینا حاق- حیات قایل اولسایدی اونون اینتیخاب ائتدیگی شهر انجومنی نین فعالیتینین قباغینی آماق کیمی خیانتته حاضیر اولمازدی.

بیزه اعتراض اندیرلر کی، نییه آذربایجان اوزونون آبدالیغی باره سینده ایقدمات اندیر. ایرانین آیری ایالتلری ده آذربایجانان آباد حالدا دئییلدیر. اونلار ایسه سسلرینی چیخارمیرلار.

بیز بونو دا تصدیق اندیریک. ولی باشقا ایالتلرین بریدالیغی، بیزی اوز وطنیمیزی آزاد ائتمک فیکریندن قایتارا بیلمز.

بیز شهرلریمیزین آبدالیغی، میلتیمیزین فرهنگ، بئهداشت و ایقتیصاد یولوندا جیدی قدلر گؤتورمسیدن، بو کیمی احمقانه دلیلره اؤرره صرف نظر انده بیلیمیک.

مقصدیمیز بو مقاله ده بو کیمی باهانالارا جاواب وئرمک دئییل. بیز اصلن بحث و موناقیشه اهلی دئییلیک. بیزیم نظریمیزده بیر عملی قدم یئتمیش باتمانلیق مثنوی تشکیل ائدن موباهیسه دن قییمتلیدیر.

بیزیم مؤحکم یومرو غوموزدان تیتزمین تهران قوامی ایندی جامعاتیمیزین باشینی توولاماق اوچون شهریمیزی آسفالت ائتمک فیکرینه دوشموش. اولسون، بیز بونا موخالیف دئییلیک. هله عصرلرجه وطنیمیزی سویوب، میلتیمیزین وار- یوخونو غصب ائدن تهرانین قوامی دؤولتی بیزه چوخ بورجلودور. قوی بئش- اوچ خیابانی، خالقی توولاماق مقصدیله ده اولسا، آسفالت ائتسینلر.

گولونج بوراسیدیر کی، بو قدر دادفریاد و بیبابیر چیلیقدان سونرا، تزه دؤولت بوتجه سیندن دئییل، شهریمیزی بورجلو سالماقلا وئردیکلری بوش و دلره عمل ائتمک ایسته ییرلر.

بونلار او قدر جاهیلدیرلر کی، قانون مؤوجیبینجه انجومن شهردارینین قراری اولمادان شهر نامینه بیر دینار بئله بورج ائتمگه هاقلی اولمادیقلارینی نظرده توتا بیلیمیرلر و خیال اندیرلر کی، خالقین بو ساده حقیقتدن خبری یوخدور و تصور اندیرلر کی، سئید ضییانین تووصیه سی ایله بانکلار اوصولو یاددان چیخاریب تباتبای کیمی نادان بیر آداما شهر نامینه بورج وئره بیلرلر. تباتبایلرین قانونن رسمیتلری اولمادیغینی دا بونلار آنلاماق ایسته مییرلر. بونلار اوزباشینالیق و هیاسیزلیغی او بئره یئئیرمیشلر کی، شهرین آغاسی خالق طرفیندن اینتیخاب اولونان شهر انجومنی اولدو غونو دا عملن اینکار ائتمگه جسارت اندیرلر. بونو یازماقدان مقصدیمیز شهرین آسفالتینا موخالیفت ائتمک دئییلدیر. شهر گرک آسفالت اولسون، بونون اوچون گلیر منبعی ده واردیر. بیزی بو دلدوزلوق ایل، بو کیمی آمولمنفه ایشلره موخالیف گؤستره بیلیمزلر. خالق اوزو بیلیر کی، آذربایجان دموکرات فیرقه سی نین گورولتولو سسی اولماسایدی، مورتجعلر حتا، ائلام بئله وئرمزدیلر.

ائشیددیگیمیزه گور، شهرداری ایشچیلرینین ماعاشی بئله آیلارلا تاخیره دوشور. هله انجومنین قراری اولمادان وئریلن ماعاشلار دا اوغورلوق و سوی- ایستیفاده حساب اولونور. بو ماعاشلاری وئرلر و اختیندا گرک شهر اهالیسی نین نو ماینده لرینه حاق- حساب وئرسینلر.

«دره خلوت، تولکو بی» اویونلارینین واختی کنچمیشدیر. اوشاق باشی آلداتماق کیمی، گولونج حرکتلرین فایداسی یوخدور. خالق بو کیمی فیریداقلارا آلدانماز.

خالقیمیزین نیجاتی اونون حقیقی رهبری اولان دموکرات فیرقه سی نین بایراغی آلتیندادیر. بو فیرقه قانونن هیما یئتندجیسی و گؤز تچیسیدیر. اونون اولدو غو بیر شهرده قانونسوزلوق ائتمک اولماز.

چاغي ريلماميش قوناقلار شهريميزين باشيني سينديريب اتگينه قوز توكمك فيكريندن گوز يومسونلار.

بيز هميشه دنمپشيك، حاقي وئرمز لر، اونا آماق لازيمدير.

تبريز شهري اوز حاقيني آماقا قدير بير شهردير. اونا اينتيخاب اتديگي انجمن گرگ بوتون شهردارليق ايشلرينه نظارت ائتسين. بيز دوزگون دوشونجهلي و سلامت فيكرلي دولت مأمورلارينين وجودنو اينكار ائتميريك. لاکين ايش باشيندا دورانلارين چوخوسونون اوغرو اولدوغونو دا اينكار ائتمك اولماز. بو اوغرو لار ايندي نفسلريني آريديب، شهرين آسفالتني باهاتاسي ايله اوزلري اوچون كيسه لر تيكي رلر. اونا لر بيلمه ليدير لر كي، كيسه لري بوش قالاچاق. شهر انجمنی اوزو بوتون شهر ايشلرينه ياخيندان نظارت ائده جکدير.

بيز شهر اهالي سي طرفيندن سئچيلن نو ماينده لر دن ايش و فداكارليق طلب انديريك. اونا لر دن كيم عؤده سينه خالق طرفيندن قويولان وظيفه ني ايفا ائتمگه اوزونو لاييق گورمورسه ايسئنفا وئريب گئتمه لي، فداكارليغا و خالقا خيدمت ائتمگه حاضر اولانلار ايشه باشلامالي و اوز قانوني وظيفه لريني انجام وئرمه ليدير لر.

انجمن چوخ ساده بير صورتده شهردارن ريسيني چاغي ريب اونا دنه بيلر كي، آغا شهرين ساهيبي واردير. سن اونا قرار ايلما دن هئچ بير ايش گوره بيلمز سن، قانون سنه بو ايختياري وئرمه ميشدير.

فعاميلي و خودماني بير صورتده چاغي ريلان هئيتلرين هئچ جوره رسميتي اولا بيلمز. مملكت مشروطه دير. هله قانوني ساسيميز تغيير تاپماميش و شهردارين حاكي مي مطلق اولا بيلمه سي قانوني اعلان اولونماميشدير. شهرين دخلي و خرجي انجمن شهردارينين مستقيم نظارتي آلتيندا اولا بيلر.

اگر شهردار ايسرار ائدرسه اونا انجمن شهر اهالي سيني توپلار، اونا لرا انجمن ايشه باشلاما دن، انجمنن رسمي قبضي اولما دن وئرگي وئرمه جک ريني اعلان ائدر.

قوي تباتباي گنديب سئييد ضييا دن تبريزين قس سابلاري، هامامچيلاري، كسبسي اوچون تؤولصيه لر گئير سين و او تؤولصيه واسيطه سي ايله شهرين عاييد اتيني توپلا سين. آنلا ديزمي؟

«آذربايجان» قرنتي نؤمره 57، 17 نويا بر 1945 جي ايل.

بؤيوك ميلي كونقره ميزين قودرت منبعی

بوتون آذربايجان شهر و کندلرينده تشكيل تاپان بؤيوك ميتينقلرده سئچيلميش نو ماينده لر شهريميزده توپلانيب، بؤيوك ميلي كونقره ميزي بو گون تشكيل وئرمكده دير لر.

خالقimiz طرفيندن چيخاريلان قرار لاري ايمضا ائدنلرين سايي يوز ميندن تجا ووز ائتميشدير.

بو او دنمكدير كي، ايللرجه اسارت و ظولم زنجيري آلتيندا ياشايان مظلوم ميلت آياغا قالخوب گنده جک يولونو تامين ائتمك فيكرينده دير. آذربايجان تاريخي حاديثه لر چوخ گورموشدور. لاکين عصرimizده بو گونكو ايشين نظيريني نيشان وئرمك اولماز.

مشروطه اینقیلابی دوغرودور خالقیمیزین باشینی اوجالدیب، اونا ابدی ایفتیخار یاراتمیش، مرحوم شیخ محمد خیابانی اوز قیامی ایله بو ایفتیخاری تشکیل اتمیشدیر. لاکین اونلار تشکیلات و سورعت عمل جهتن فیرقه‌میزین باشلادیغی بو بؤیوک ایشدن چوخ ضعیف و چوخ محدود ایمیشلر.

سردار میلی و سالار میلی‌نین اصلن تبریز شهریندن باشقا کند اهالی‌سیندن سس وئرن اولمامیش، قیامچیلارین فعالیتی فقط تبریز شهرینین حدودوندا تمرکز تاپماق مجبور بیتینده قالمیشدیر. بیچاره شیخین سوقونو دا بوندا آراماق لازیمدیر.

دوغرودور مشروطه اینقیلابیندا تبریز شهرینین گؤستریدیگی ایستقامت تاریخده بینظیر و فؤوق‌العاده ایشلردندیر. لاکین بؤیوک میلی بیر ایش اوچون بیر شهر اهالیسی کیفیت ائتمز. اوگونون شراپیتی ایسه آرتیق شیخ زامانیندا مؤوجود دئییلدی. ایندی ایسه موحیط تامامیله دگیشمیشدیر.

آرتیق بؤیوک خالق و اساس حساب اولونان کندلره دایانمایان بیر قوه، هرگیز اوز آرزوسونا موفق اولایللمز. کندلی ایسه بیزیمله اولدوغونو عملن ایثبات ائتمکده مال و جان و ناموس و حنیثیتی ایله آزادلیق یولوندا آپاریلان مباریزه‌نی آخیرا قدر آپارماق اوچون چالیشماقدادیر. شهرده ایسه بؤیوک تحوول و دگیشیک عمله گلیمیشدیر. ایندی تبریزده ایگیرمی مینلیک کارگر قوه‌سی واردیر. بو قوه شیخ قیامیندا صیفر منزله‌سینده ایدی.

بوندان علاوه شیخین رهبرلیک ائتدیگی دموکرات تشکیلاتیندا، اونون شخصییتیندن سیوا، صمیمی و فداکار آدمالار چوخ آز ایدی. اونلاری بیر بیرینه باغلابان فیکیر و عقیده ایسه روشن و آشکار دئییلدی. حتا مرحوم شیخ اوزو ده میلیتاری آپاردیغینی آشکارا بیر صورتده اعلان ائده بیلمیردی.

بیز اونون نیطقلرینی و اونون رهبرلیگی ایله نشر اولونان تجود روزنامه‌سینی اوخودوقدا، اونو بیر گون جیدی بیر آنراباجانلی، بیر ایشکالدان قورخمایان جومهوریخاه حتا چوخ سول تجزیه‌چی، آیری بیر گون شدید مرکزیت طلب ائدن، مودهش مشروطه‌چی گوروب تعجب ائدیریک.

حالبوکی، تعجب یئری یوخدور. چونکی قیام تصادوفی حادثه‌لر نتیجه‌سینده و جودا گلدیگی اوچون مرحوم شیخین فعالیتی جریان و سؤوق طبیعی‌یه تابع اولموش ماجرالار اونا وقتدن قاباق دوشونوب موعین بیر برنامه، آشکارا بیر هدف تعیین ائتمگه ماجال وئرمه‌میشدیر.

بوندان علاوه شیخ سریع موفقیتلره مغرور اولوب، خالق تشکیلاتی ائتمک، نهضت قانونی شکل وئرمک فیکرینه دوشه بیلمه‌میش، فیرقه ایله حوکومت ایشینی بیر بیرینه قاریشدیرمیش، اوزو ایسه ایشین ایچریسینده ایتیب.

بیز باشلادیغیمیز ایش ایسه تامامیله آیری بیر روحدا و باشقا بیر شکله‌دیر. اولن بیزیم تکبیه‌میز فیرقه تشکیلاتینا دئییلدیر، خالفا و عموم میلته دایانیریق و اونو جلب ائتمک اوچون جیدی شوعلار و عملی واسیطه‌لر ایله ایشیمیزه داوام ائدیریک. ثانین بیزیم روشن و آیدین هدفیمیز واردیر و دانشدیقلاریمیز و ایشلریمیز او هدفه یئتیشمک یولوندا کنار چیمیر.

اوچونجو، بیز جریانا تابع اولماییب بلکه اونو ایداره ائتمک اوچون تدبیر گؤرمگه چالیشیریق.

دوردونجو، بیز هرگیز برنامه‌سیز، نقشه‌سیز دوشونولوب، اولچولوب بیچیمه‌میش بیر ایش گورموروک و باشلادیغیمیز ایشلرین اولدن نتیجه‌سینی بیلیریک.

بئشینجی، بیزده وحدت فیکر، وحدت عقیده واردیر. ایشچیلریمیز و رهبرلریمیزه اینانیریق و اونلاری اینانیرماق اوچون هنج بیر فداکارلیقدان آياق گئری قویموروق.

بیزیم الیمیزده باشچیلاریمیزا حیدی ابطاعت اولدوغو حالدا آچیق و حیدی اینتیقاد کیمی بؤیوک وسییله و سیلاحیمیز وار.

بیر سؤزله بیزیم باشلادیغیمیز ایش یوزده یوز موققییتله انجام تاپاجاق، بؤیوک میلی کونقره میز میلتن موقدراتینی تعیین ائتمک کیمی بؤیوک وظیفهنی ایفتیخار ایله انجام و نرمله قادیر اولاجاقدیر.

میر جعفر پیشهوری

«آذربایجان»، شماره 57، آبان 27، نوایر 18

میلی مجلس اینتیخاباتینی هانسی شو عار ایله ایجرا ائتملی بیک؟

آذربایجان خالقین ایدار هسینی تمثیل ائدن بو بؤیوک میلت کونقره سی اوزونو موسیسلر مجلسی آدلاندریب، تنزلیکله خالقیمیزین داخلی موقدراتینی تامین ائتمک اوچون میلی مجلس اینتیخاباتینی دستورونو وئردی.

بو میلی مجلس آذربایجان خالقین سرنیویشتینی موعین ائتمک، اونا ترقی و سعادت یوللارینی آچماق اوچون اساسی بیر واسیطه دیر.

بیز آرزو اندیریک بو میلی وظیفهنی ایفا ائتمک اوچون بوتون میلت طبقه، صیغ نظرده توتمایب سچکیلرده ایشتیراک ائتسین. بیز فیرقه میزین نامزدلرینی کچیرتمگی فقط ساده نیطق و یازی واسیطه سیله تبلیغ ائدهجک، آیری دسته و شخصلردن گنیش دایره ده سچگیلرده شیرکت ائتمه سینه ایمکان وئرجه بیک.

بونو اینکار ائتمک اولماز کی، آذربایجان کندلیسی دمورات فیرقه سینی اوز رهبر و ناجی سی حساب ائدیپ، اونون نردیگی نامزدلری اینتیخاب ائدهجک و اونون ویجدانی و ایمانی ایستدیگی کیمی موقدراتینی فیرقه رهبرلرینه تاپشیرماقدان چکیمه یه جکدیر. بونولا بئله بیز بوتون فیرقه عوضولریندن، ایستر مرکزده ایستر شه ریستانلاردا، عوموم خالق ایشتیراک ائتمگه تبلیغ ائتمه لرینی طلب ائدیریک.

بو میلی بیر ایشدیر. بورادا ایگراه و مومانیعت بؤیوک بیر خیانت دیر. قوی هر کس ایستیهیر اوزونو نامزد گؤسترسین و هر کس آرتیق رای آماغا موقوف اولورسا وکیل سچیلسین.

مخصوصن اعلانلاردا نامزدلرین آدلارینی یازیپ اینتیشار و نرمله، امنییتی خلدار ائتمه ییب، خالق وحشته سالمادان تشکیل تاپان بیغینجاقلار، میتینقلر و مجلسلر مطلقن آزاد اولمالی و هر کس ایستدیگی شخصی نامزد ائدیپ اونو خالقا تانیتمالی دیر.

مجلس موسیسانیمیز، مجلس شورایی میلی نین اینتیخابات نیظامنامه سینده اولان نواقیصی نظرده توتوب داخلی میلی مجلسیمیزین دموراتیک اساسلار اوستونده قورولماسینی تامین ائتمک قصدی ایله اینتیخابات حوزملرینین ساینی آرتیریب، بخشله ایمکان وئریشدیر کی، اوزلری مستقیم ایستدیگری اشخاصی اینتیخاب ائده بیلسینلر. شهرلرده ایسه تقریبین کندين دخالتی اولمادان اینتیخابات ایشی مستقیل صورتده آپاریلمالی دیر.

بو مجلس شورایی میلی اینتیخاباتی تغییر و ثریب، اونا داها دموکراتیک بیر اصول اوستونده قورماق اوچون قییمتلی بیر آزمایش دیر.

بوندان علاوه داخلی نیظامنامه‌میز، اینتیخابات گونونو آزادیب عوضینده صاندیق‌لارین میقدارینی گنیش بیر دایره‌ده آرتیرمیشدیر.

بو واسیطه‌ایله تهدید، تطمیع و سایر خیلاف قانون حرکت‌لرین قاباغی جیدی صورته آلیناجاقدیر.

هله نیظامنامه موجیبینجه تعیین اولونان بنش گون رای وئرمک مودتی ده هر دؤوره‌ده بیر گون آزالیب نهایت بوتون دموکراتیک اولکلرده اولدوغو کیمی بوتون آذربایجاندا موعین بیر گونلرده خالق اوز رایینی وئرمگه موفق اولاجاقدیر.

بیرده بیزیم بؤیوک کونقره‌میز ان بؤیوک بیر ایشه اقدام ائدیب آنا و باجیلاریمیزین دا اینتیخاباتدا شیرکتینی جایز گورموشدور.

بو ایسه ریضاشاهین حوقوق‌بازلیق ایله خانیم‌لاریمیزا بازیچه، عروسک و لهو و لعب واسیطه‌سی اوچون وئردیگی ظاهیری آزادلیغی رد ائدیب نسلیمیزی تربیت ائدن آنا و باجیلاریمیزین اینسان مقامینا یئنیشمه‌سینه و اولارین بؤیوک و موقدس سایدیغیمیز آنا آدینی داشیماغا لاییق اولماسینا ایمکان وئرن بؤیوک بیر واسیطه‌دیر.

البته نیظامنامه‌میز سابقه‌سیز اولدوغو اوچون نوقصانسیز دئییلدیر. بو نوقصانلار آزمایشدن سونرا رفع اولوب گنت- گنده دوزگون و خالقیمیزین احتیاجینا و اخلاقینا متناسب بیر حالا گله‌جکدیر.

بونلارین هامیسی ایله برابر خالقیمیز و بوتون دونیا بیللملی دیر کی، بیز هنجوجه ایله ایرانین تجزیه‌سی و یا آذربایجانین ایراندان آیریلماسینا بول وئرمک ایسته‌میریک. بیز مشروطه و ایران بایداغینا صادق قالب ایران تورپاغینین تامامیتینی حیفظ ائتمگه وار قوه‌میز ایله چالیشاجاییق.

خالق دوشمنلرینین، داخلی و خارجی ایرتیجای عونصورلرین فیتنه‌انگیز تبلیغاتینا باخماییب، بو گونه قدر چالیشیب اوز مرامیمیزی صلح و آرامیش بولو ایله تعقیب ائتمیشیک. بوندان سونرا دا بو سیاستی وار قوه‌میزله تعقیب ائده‌جاییک. اگر دؤلت مامورلارینین ایچریسینده میهنپرست و عاقیل آدمالار اولوب، امنیه تشکیلاتی‌نین کندلرده یاندیردیغی آتش و یاراتدیغی جهنمین قاباغینی آلماق بولوندا جیدی قدم گؤتورولسه‌ایدی، حتا کندلرده ایش بو یئره چیخمازایدی.

اگر بیر گون حقیقی بیر محکمه وجودا گلرسه اورایا تقدیم ائتمک اوچون بیزیم کندلرده وجودا گلن حادثه‌لرین حقیقی سببلرینی ثبوت ائتمک اوچون اینسانلاری حیرته سالاجاق قدر اسناد و مداریکیمیز واردیر.

هر حالدا فیرقه رهبرلری و عوموم آذربایجان خالق اوزنون میلی وظیفه‌سینی صداقتله ایجرا ائدیب مجلس میلی اینتیخاباتینی ویجدان و ایمان و صداقتله یئرینه یئتمیرملی دیرلر.

مخصوصن فیرقه ایشچیلرینه تؤولیبه ائدیریک اینتیخابات ایشینده دوغرولوق و صداقت ایله رفتار ائتسینلر. تقلوب، حیله، تهدید و تطمیع اساسن خیانت بلکه جینایتدیر.

میلی مجلس بیزیم ناموسوموز، آنامیز دیر. اونا پیس گوز ایله باخیب تقلوب و نئیرنگ ایله اونون دامن لکه‌دار ائتمه‌یین. قوی سیزین ایسته‌دیگیز شخص اینتیخاب اولماسین، اونون ضرری یوخدور. آما چالیشین ایش دوزگون و صداقتله انجام تاپسین. خالقین ال قولونو باغلامایین! اینانین سیزین بولوز دوز و هدفینیز موقدس دیر. ایشی اورک و تمیز اللر ایله انجام وئرمک لازیمدیر.

قوی خالق سیزین صداقتینیزی گؤروب حقیقی میلت خادیمی اولدو غوزو یقین انتسین اینانین موفقییت دوغرو لوقدادیر.

اینتیخابات شو عار لاریمیزی اونوتمایین.

یاشاسین میلی موختاریتیمیز! یاشاسین میلی دیل و میلی فرهنگیمیز!

یاشاسین دموکراتیک ایرانین تامییت و ایستیقلائی!

بیز ایرانین مرز لرینین ایچریسینده بوتون دونیانین موترقی میلتلری کیمی اؤز ائومیزین آغاسی اولماق، اؤز میلی دموکراسی اوصولوموز ایله ایداره ائتمک ایستهییریک.

ایرانین سعادت و ایفتیخاراتینا همیشه اولدو غوموز کیمی بوندان سونرا دا اؤزوموزو شریک حساب اندهجهییک.

میر جعفر پیشهوری

«آذربایجان» شماره 63 آذر 5 نوایبر 26

تئهران بو مو عامیلهده قازانا بیلمز

کئچن شومارهمیزده شمشک کارگرلرینین عریضهسینی درج ائتدیک. بو عریضهده تئهران حؤکومتینین آذربایجانلیلار ایله ائتدیگی وحشیانه رفتاردان فجیيع بیر پرده تصویر ائدیلمیش عوموم ایران صنایعی و دمیر یوللارینی ووجودا کتیرن آذربایجان ایشچیلریندن بیر دسته هامان عریضه واسیطهسیله اؤز آنا یوردونا موراجیعت ائدیپ اؤز دوغما قارداشلاریندان کؤمک ایسته میشلردی.

کؤمور معدنلرینین قارائلیق و مسموم ائدیجی یئر آلتی دالانلاریندا قان تر تۆکن بو فعله لری آذربایجانلی اولماق و آذربایجان دیلینده دانیشماق اوچون تئهران دؤولتی نین مامورلاری دؤیوب، ازیب، اؤلدوروب، زیندانلارا دولدورماق ایله خالقیمیزدان اینتیقام چکمک ایسته ییر.

بونون نظیری تئهرانین خیابانلاریندا و قهوه خانلاریندا دانظری جلب ائتمکده دیر. پولیس و ارکان حرب طرفیندن تحریک و تجهیز ائدیلمیش چاقوکنش لر و باش کسنلر ایندی تئهرانین کوچهلرینده آذربایجانلی شیکارینا چیخیر، سیلاحسیز و زحمتکش هموطنلریمیزین قانینی آخیتماقدان ذوق آلیرلار.

اینکار ائتمک اولماز کی، آذربایجانلی اللی ایل فارسی دانیشسا یئنه ده میلی لهجهسینی دگیشه بیلمز. مثلن دوکتور ریضازاده شفق قیرخ ایل فارسلا ایله مو عاشیرت ائدیپ عالی مدرسه لرده فارسی ادبیاتی موعلمی اولدو غو حالدا، آغزینی آچان کیمی آذربایجانلی اولدو غو آشکارا چیخار. بو جهتن هئچ بیر آذربایجانلی اؤز ملیت و دیلینی گیزلتمگه قادیر اولایلمز. تازا فلکه باش اگمک ایسته مه ییب، اؤز میلی غورورونای علاقه مند اولان آذربایجانلی هئچواخت دیل و ملیتینی اینکار ائتمز. اونا گؤره پیچاقچکنلر اوچون اونلاری تاپماق و اونلارین مردانا خاصیتلریندن نامردانا ایستیفاده ائتمک مو شگول دئییلدیر.

تئهراندان گلن موعمد آداملاردان بیری دئییردی کی، آرتیق اورادا آذربایجانلیلار اوچون یاشاماق غنیر مومکون بیر حالا گل میشدیر. حتا کور میر جاواد ایله ریضازادهیه ده ائشیتدیگیمیزه گۆره فارس بیچاقچیلاری پاداش اولاراق دادلی کۆتک ووروب گۆزلرینین آلتینی قارالتمیشلار.

بیز میلتمیزه خیانت اندیب اونو سئیید ضییا کیمی آچاقلارا ساتانلاری اوزوموز تنبیه ائتمگی ترجیح وئریریک. اونلارین آذربایجانلی نامینا بییگانلر طرفیندن تحقیر اولماسی بیزیم خوشموزا گلن ایشلردن دئییدیر.

آما کارگر دستهلری و بیطرف آذربایجانلیلار، مخصوصن میلی غورور و میلی حئیثیتی حیفظ ائتمک ایستهین شرافتلی و مرد هموطنلریمیزین حوقوقوندان مودافیعه ائتمکده موسامیحه ائلمک بیزیم عقیده میزجه خیانتدیر.

اگر تئهران بو خایانه حرکتی تنزلیکله آخیر قویمازسا، بیز ده هامان تدبیر ایله جواب وئریمگه مجبور اولاجایم.

اگر تئهراندا آذربایجان دموکرات فیرقسی نین طرفدارلیغی و یاخود آذربایجانلی لیک جورم ایسه، آذربایجاندا اونو جورم حساب ائدنلر جانی و خاین حساب اولونوب موجازات ائدیله جکدیر. ایش بئله گندرسه بیزده خالقیمیزین اینده اولان واسیطهلردن ایستیفاده اندیب زیندانا زیندان ایله جواب وئریریک. تئهران ایسه بو موامیلهدن منفعت آپارا بیلیمز.

میر جعفر پیشهوری

«آذربایجان» شماره 65 آذر 7 نوایر 28

ایستعمارچیلارین تهدیدی بیزی توتدو غوموز حاق یولدان قایتارا بیلیمز. یا اولوم، یا

آزادلیق، اوچونجو یول یوخدور

بیز هنج بیر قوم و هنج بیر میلت و هنج بیر جاماعاتا دشمن دئییلیک. اوزوموزه روا گوردویوموز یاشاماق و ترقی ائتمک وسیله لرینی اوزگهلر اوچون ده روا گوروب بو گونه دهک کیمسه نین ترقی و تالیسینه موخالیفت ائتمه میشیک. حتا، تئهران قوامی حوکومتینین آزدلیغیمیز علنیه ایشلمکده اولدو غو خایانه تدبیرلری ده فارس میلتی نین حسابینا یازماق ایسته میریک. میلی آتارت و قبا ایستیداد اوصولونون مزه سینی آنلادیغیمیزا گۆره اسیر میلتلره اورگیمیز یانیب، اونلارین آتارت و ایستئمار بویوندور غو آلتیندان خیلاس اولماقلارین صمیمی- قلبدن آرزو ائدیگیمیز حالدا، زولفی- یاره توخونماق قورخوسوندان اونلارین آزدلیق حرکاتی حاقیندا نهایت درجه ائهتیبات ایله دانیشماغا آدت ائتمیشیک.

عاصییا، آسترالیا و آفریقا قیته لرینده ایستئمار هالیندا یاشایان بدبخت و بیچاره اینسانلارین فلاکتلی هالی بیزی موته سیر ائدیر. بیر اووج قان ایچن موهافیزارلارین حیسوه تامینین قوربانی اولان بشر سیزیلتیسی بیزی آغلادیر. آما نه ائتمه لی کی، ملعون دیپلوماسی مولاحیظلر بیزی سوسدوروب روحوموزدان قویان اعتیراض سسلریمیزی دوداقلاریمیزدا قورودوب، فضایا چیخماغا ایمکان وئریمز.

بیزیم اسیر هیندوستان، بیچاره عرب دونیاسی، مظلوم یونان جامعاتی، واختی ایله بویوک مدنیه مالیک اولان یازیق میصیر اهالیسی باره سینده دنمه لی سوزلریمیز چوخدور. نه ائتمه لی کی، قونشولوق مولاحیظه سی ایله ویجدانیمیزین وئریدیگی عذابا موتمیل اولوب سسیمیزی چیخارمیریق. فارسلا رین گۆزل بیر مثلی واردیر: (گر به بدهکار چیزی نگویی، بستانکار میشود1). بو تامامیله دوغردور. بیز

دونياني آثارت آلتيندا ساخلايان ايستينمار چيلارين قونشولو غونو مولاخيظه انديب ساكيت اولدو غوموزدان اونلار سو - ايستيفاده انديب، بيزيم ساده و طبيعي حاقيميزي پايما ائتمك اوچون اينسانلاري تحقير ائدن و ادبلي آداملارا ياراشمايان واسيطه لره ال آتماقدا ديرلار.

بيز هيندوستاني، عرب دونياسيني، ميصري، بيلاخره اؤز وطنيميزين اساس ثروتيني تشكيل ائدن جنوب نئفت معدنلريني آزاد ائتمك شو عاري ايله ايشه باشلاميشيق، ايستعمارچي و خالقلارين قانلاريني سوران موخافيطه كار دؤولتlerin داخيلي و خصوصي ايشلري ايله ده ايشيميز يوخورد. ساده بير صورتده اؤز ائوميزي ايسته ديگيميز كيمي ايداره ائتمك ايسته بيريك. بونا ايسه ايستعمار دونياسيني تحمل ائتمك ايسته مير.

نه ائتمه لي، ميلتيميز قرينه لر بويو تحمل ائنديگي آثارت و هرج مرجدن يورولموشدور. ايندي او دا ايسته بير بوتون ميلتير كيمي، اؤز سعادتيني تامين ائتمك ايمكانينا ماليك اولسون. بو آرزو هنج بير ميلتيرين دوشمنليگي اوزرينده اساسلانميشدير. بيز مين دفعه تكرر ائتميشيك كي، ايسته ديكلريميز مملكتيميزين سرحددي داخيلينده محدود اولموشدور. ايراندان هنج وجهله ايريلماق ايسته ميريك و مشروطه اوصولونا دا صميمي - قلدن صداقتيميز واردير. بونولا بئله ايستعمار هئيكلاري دونيانين او باشيندان بيزه قان توش حربي گوزلريني برلديب دنير: يوخ، سيز ده ايرانين بوتون اهالي سي كيمي آثارت حاليندا قالماليسيز. بيزيم مستعمرلر يميزين حيفظ و حراستي بونو طلب ائدير. بيزيم سلطنت و قودرتيميز ميلتيرين گوز ياشلاري اوزرينده اساسلانميشدير. بونو نظره آلمايان ميلت محو و نابود اولماغا محكوم دور.

اما بيز اؤز نؤوبه ميزده ياشاماق ايسته ديگيميز اوچون ايستعمار چيلارين تهديدينه قولاق آسمايب، آزادليغيميزين تاميني اوچون موباريزه ني آخيرا قدر داوام ائنديرمگه آند اچميشيك.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 66، 25 نويابر 1945 جي ايل.

1-ترجومه سي: بورجلويا سؤز دنمه سن او، طلبكار اولار.

بولودلار چكيلير فضالار ايشيقلانير

خالقimizين قليبندن قالخان شو عارلار يميز دونيادا بومب كيمي گورولدادي. بوتون اولكله رين راديو لاري بيري- بيريندن آديقلاري خبري جورجور تفسير و تعبير ايله اينتيشار و نريب بشريتيرين افكاريني وطنيميزه معطوف ائتمكله فضاني قار انليق و ايبهام بولودلاري ايله بير صورتده مستور ائندي كي، دونيانين بويوك دؤولتلي بئله هيجانا گليب رسمي يادداشلاري ايله يئكديگرينه موراجيعت ائتمكله مسالهنه آيدينلاشديرماق مجبور يئتنده قالديلار.

البته، بو ايشده نئهران ايرتيجاعي مطبوعاتي و زور ايله ايش باشينا كئچن قوجاليب ايرتيميز ايرتيجاع هئيكلي، يعني صدر ولاشراف كابينه سي، اتي، قاني، ايليگي و سوموكلري بيگانهلرين مالي اولان سرلشكر ارفع و اونون اعوان- انصاري بويوك رول اويناديلار. فاشيزم و ايرتيجاع روحو ايله تربيت ائديلميش آنقارا راديو سو و همچنين ايران ايرتيجاعي نين اينانيليمش كؤمگي حساب ائديلن لوندون اينسپئكتورلاري ايسه اونلارين دييرمانلارينا سو توكمكله دنيا افكار عومومي سيني ايغفال ائتمك، خالقimiz ياراشمايان ايفتيرالار ايله توهنتلنديرمگه مووقت نايمل اولان كيمي گوروندولر.

فیرقهمیزین عزمی، ایراده، متانت و ایستقامتی سایه‌سیند، خالق فساداکی قارا بولدولارا اهمیت وئرمه‌یب، باشلادیغی بؤیوک ایشی تعقیب ائدیپ، سؤزدن ایشه کئچدی. نهایت، بؤیوک میلی کونقره‌میزی تشکیل ائدیپ، اوندان میلی بیر مجلس موسیسان ووجودا کتیرمکله دونیانی واقع اولموش بیر عمل موقابیلینده قویدو.

بو بؤیوک ایشدن سونرا میلت بولدولاری داغیتماق، پوچ سؤزلر و مؤهوم ایفتیرالارا بؤیوک بیر تکان ایله سون قویماقدان اؤترو اؤز اعلامیه‌سینی رسمی صورتده بوتون دموکراتیک دؤولتئر، همچنین تئهرانین رسمی مقاماتینا گؤندریپ، بو واسیطه ایله اؤزونو عالمه تانیدیپ. اساس سؤزلرینی دئدی. اعلامیه‌میز خالقیمیزین قلبی کیمی صاف، ساده، راست و سلیس بیر دیل ایله یازیلدیغی اوچون ایستر داخلده، ایستر ایسه خاریجده درین بیر تاثیر بوراخدی.

اونون معنالی سؤزلری واسیطه‌سی ایله دنیا بیلدی کی، بیزیم ایدیعالاریمیز طبیعی و طلباتیمیز قانونیدیر. بیز عاصی و شوریش طلب دئییلیک. ایران میلتی‌نین ده ایستقلال و تامامیتی ایله ایشیمیز یوخدور. ساده بیر صورتده اؤز ائویمیزین ایدارهمینی اؤز الیمیزه آلماق ایسته‌ییریک. بو جهندن بیر- ایکی موغریض و موفتین یالانچیلاردان باشقا بوتون دنیا رادیولارینین لحنی دیشدی. حتا بعضیلری بیزیم حاق سؤزلریمیزدن طرفدارلیق ائتمک اوچون ععادیلانه و مونصیفانه دلیلر بنله بیان ائدیپلر.

داخلده ایسه ایرتیجای مطبوعاتین زهرلی اینتیشاراتی گوندن- گونه ضعیف‌لشیپ، بی‌طرف و آزادیخاه روزنامه‌لر حقیقتین اوستونو آچماقلا اؤز میلی وظیفه‌لرینی انجام وئریر و بیزیم میلی ایشیمیزی خالقا تانیتماق ایسته‌ییرلر.

آزادلیق و دموکراتلیق اساسلارینا وفادار اولان جبهه‌یی آزادی روزنامه‌لری ایله شه‌ریوردن سونرا ایران اوفوقونده دان اولدوزو کیمی پارلاماغا باشلایان «ایران ما» روزنامه‌سی ایندی بیزدن جیدی صورتده حیمایت ائدیر، ریضا خانین آچاق نؤکری و موختاری‌نین کثیف خفیه‌سی اولان مسعودی‌لرین اوزلرینین ماسکاسینی بیرتیر و اونلارین خالقیمیزا نیسبت بسله‌دیکلری خایانه فیکیرلرینی ایفشا ائدیرلر.

آرتیق بوتون ایران آزادیخاهلاری اوچون بیزیم توتدو غوموز یولون دوز اولدو غو باره‌سینده شوبهه قالمامیشدیر.

آزادیخاه مطبوعات جیدی بیر صورتده دؤولتی تنقید ائدیپ، چوخ دوغرو اولراق دئییر: «آذربایجان مسالهمی آذربایجاندا فقط حل اولایبیلر. دؤولت بو داخللی و میلی مسالهمی خاریجه چیخارماقلا ایرانین ایستقلالیت و میلی حاکیمیتینی خلدار ائدیر.

مخصوصن فداکار تئهران یازیچیلاری خاریجه دؤولت‌لرین بو خصوصدا قوپاردیقلاری گورولتویا اعتبارض ائدیپ اونلاری بو ایشه قاریشمالارینی زاید، بلکه غئیر ععادیلانه گؤرورلر.

ریضا شاهدان قالان اوغورلوق پوللاری ایله تئهران وکیلی چیخان دوکتور عبدینین اراجیفی بؤیوک خیانتکارلیغینین قبا تظهورلریندن بیرسیدیر کی، 14- جو مجلسین چیرکین و کثیف سیماسینی آچیق بیر صورتده نیشان وئریر و بو خاین جمعیتین هارادان سو ایچدیگینی آچیب خالقا گؤستریر.

آزادیخاه مطبوعات ایسه دؤولتدن آذربایجان خالقینین قانونی و طبیعی حاقینی وئرمگی طلب ائدیر و اونو بیر میلت تانی‌یب اؤز داخللی اوموراتینی ایداره ائتمگی طبیعی بیر حاق آدلاندیریر.

بوندان علاوه تئهراندان گلن مؤعمد اشخاصین ایظهاراتینا گؤر، ایندی بوتون ایران خالقی اؤز نیجات و سعادتینی بیزیم میلی حرکاتیمیزدا گؤرور و اورک. دؤیونتوسو ایله بیزیم مووفقیتمیزی آرزو ائدیر.

حتا جنوب شهرلردن گليب اليميزه چاتان مکتوبلاردا بئله، خالقيميزا، فيرقهميزه و ايشيميزه بؤيوك اوميد حيس لري نظره چارپير.

بونلارين هاميسي گؤسترير كي، آرتيق توفان كنجميش و فضالار قارا بولودلاردان تميزلنمگه باشلاميشدير، بوندان سونرا ايرتيجاعي قوولر نه قدر جان آتيب چاليشسالار، اوز ضررلرينه تامام اولاجاقدير. آرتيق دونيا بيزي تانيميش و حاق سوزوموز قولاقلارا يول تاپميشدير.

پ.

«آذربايجان» قزنتي، نومره 72، 6 دىكابىر 1945 جي ايل.

قارداش قانى توكولمهسين

فيرقهميزين و هنيات ميلين جيدي ايقداماتي سايهسينده بو گونه قدر شهرين امنيتي حيفظ اولونوب، مؤوقعدن ايسنيفاده انتمك ايستهين اشخاصين ناروا حركتلرينه ايمان وئريلمهيميشدير. بونو اوزونون منافعينه موخاليف گورن دؤولت مأمورلاري آخير و اختلاردا جورجور خاينانه تشبوتلره ال آتير و شهر يميزين آساييشيني پوزماق ايستهبيرلر.

مئلن، بونلار اوزلري ده بيلير كي، آذربايجاندا ژاندارملارا نيسبت شديد حيس تنفور ووجودا گلتميشدير. بونا باخماياراق، كندلرده سيلاحلاريني فدايلره تسليم انديب شهره گلن ژاندارملاري دوباره سيلاحلانديريپ شهرين خيابانلارينا دولدورور و يا اونلارا غئيريرسمي لياس گئييديريپ كوچلرده خالقي تهديد انتمك كيمي آلچاق و ياراماز وظيفلره موعين انديرلر. هامى بيلير كي، سرباز لار يميز و خيردا افسرلر يميزين توجوهى خالقا اولدوغو اوچون درخشاني ايله وهرام اونلاري سربازخانالاردا حبس انديب اسير حاليندا ساخلايير. بونونلا بئله بعضي شرور و بيچاقچيلارا افسر و سرباز لياسي گئيديريپ كوچلره گونديرير. اونلارين واسيطهسي ايله خالقين احساساتيني تحريك انتمك ايستهبيرلر.

بيز باشا دوشموروك ايندي دئربان تبريز شهرينده نهيه لازيمدير؟ مادام كي، سرباز لارا سربازخانانان كنارا چيخماغا يول وئريلمير، دئربان كيمي جلب اندهجكدير و اونون خيابانلاردا گزمهسيندن خالقي تهديد انتمكدن باشقا معناسي ندير؟

بيز چوخ گوزل بيليريك كي، تئهران ايرتيجاعي خالقيميزين وئرديگي بؤيوك تكان واسيطهسي ايله موتزلزل اولوب، قورخودان تئهراني ترك انتمگه چاليشديغي حالدا، آذربايجان خالقيني بير-بيرينين جانينا سالماق و دونيايا اوزونو حاق بئجانيب گؤسترتمك ايستهبير. بيزه معلومدور كي، درخشاني ايله وهرام آذربايجان خالقينين اينتيقام پنجهسيندن قاچماق اوچون باهانا آختارير و بو باهاناني سرباز ايله خالق آراسيندا چارپيشمادان عيبارت بيلير. بو نؤقطهسي نظر ايلهدير كي، فيرقهميز بو گونه قدر اونلارين اوينايديقلاري اويونلارا اهميت وئرمهيب گوردوكلري جسورانه و نامردانه تدبيرلري جاوابسيز قويموشدور.

ايندي ايسه وضعيت تاماميله دييشميشدير. فدايي دستلري شهرين داروازالارينا سيراييت انتمكدهدير. آرتيق شهرين اوزو درخشاني و اونون آنلاماز همكاري اولان وهرامين احمقانه حركتلريندن جانا دويموشدور. بئله بير حالدا، بيز آذربايجانلي سرباز و افسرلري سربازخانالاردا اسير كيمي ساخلاييب، اونلاري ميلت علنيهينه سيلاح گؤتورمگه وادار انتمگين خطريني خالقا بيلديرمگه بيلميريك.

سربازلار و افسرلریمیز، اونلارین قوهوم و اقربالاری بیللاخره بو طیلسیمیی سیندیریب درخشانیلرین خیانتلرینه خاتیمه وئرمهلی، سربازلاریمیز بیر دفعهسیلاخلارینی تۆکوب خالقا مولحق اولمالیدیرلار.

آتالاری، آنالاری، قارداش و باجیلاری دموکرات فیرقهسینین آزادلیق بایراخی آلتیندا موباریزه ائدن سربازی اوزون مودت قوش کیمی قفسده ساخلاماق اولماز. میلّت و وطن یولوندا شرف و ایفتیخار قازانماق اوچون نیظامی پالئار گئین افسرلری احمقانه بیر صورتده قارداش قانی تۆکمگه و ادار ائتمک قاباقدان گئتمز.

گئدین بالالارینیزی، قارداشلارینیزی، قوهوم و اقربا، دوست و آشنالارینیزی سربازخانالاردان ایستهمین. قوی سربازلارین اؤزلری بو شرافتمندانه قومی گؤتورسونلر.

بؤیوک فرانسا اینقیلابی، بؤیوک روسییا اینقیلابی، بیللاخره دونیادا وجودا گلن میلی اینقیلابلاردا سربازلارین گؤتوردوکلری قهرمانه قدملری اونلارا قانیدیرین. سرباز همیشه میلّت ایله اولموشدور. افسرین ایفتیخاری میلّت ایله البیر اولماقدادیر. او، فقط سرحدلرده دوشمن ایله ووروشا بیلر. داخیلده میلّتین پوشتیبانی گرک اولسون. بیز بیلیریک، سربازلار و افسرلریمیزی غفلتده ساخلاماق اوچون، اونلارا روزنامه اوخوماق و مملکتین حالیندان خبر توتماق ایمکانی وئرمیرلر. لاکین میلّتین گوج و قودرتی قالا و دیوار آنلاماز. هر واسیطه و هر یول ایله اولور - اولسون اونون فیکری یئرینه یئتیشر و ایستهدیگی نتیجهنی حاصل ائدر.

سبز گندیب سرباز و افسرلریمیزی باشا سالین، اونلارین میلی وظیفهلرینی شرح وئرین. آزادیخاهلار آراسیندا اونلارین یئرلرینین بوش قالدیغینی گؤسترین.

قوی قارداش قانی تۆکمکله اؤزلرینه شان و شرف قازانماق ایستهمین خاینلرین عالی بوشا چیخیب بورونلاری ازلیسین.

آذربایجانین سرباز و افسرلری بیزیم قارداشلاریمیزدیر. بیز اونلاردان قارداشلیق گؤزله بییریک. گرک چالیشیب، آزادلیق دوشمنلرینین اللرینده آلت اولماسینلار.

حتا ایسفاهان، شیراز و تهران سربازلاری دا آذربایجان خالقینین اوزونه آتش آچماق ایستهمیرلر. اونلار دا بیزیم بؤیوک ایشیمیزدن اؤزلرینه نیجات و آزادلیق گؤزله بییرلر.

سربازخانلار چوخ تنز بیر صورتده حبسخانا و زیندان حالیندان چیخمالی، سربازا خالق حرکاتیندا شیرکت ائتمک ایمکانی وئریمه لیدیر. سرباز و شرافتلی افسرلرین روحو بیزیمله دیر.

بیز اونلاری اؤز سیرالاریمیزدا گؤرمک ایستهمیریک. یاشاسین آذربایجانین غیور و آزادیخاه سربازلاری! جاوان و فداکار افسرلریمیز! آذربایجان سیزدن امید گؤزله بییر، دموکرات قارداشلاریز سیزی کؤمگه چاغیریر!

پ.

«آذربایجان» قزنتی نؤمره 73، 7 دئکابری 1945 جی ایل.

مجلس میلی تشکیلی مونسیتیله

اینٹیخابات موققتیله باشا چاتیب مجلس میلی نوایندهلری بیر - بیرنین آردینجا مرکزده توپلانماقتادیرلار. بو بؤیوک ایش فیرقهمیز اوچون بؤیوک بیر آزمایش ایدی. فیرقه اینٹیخابات تبلیغاتینی چوخ بؤیوک موققتیله آخیرا آپاردی. اصلن اینٹیخاباتین اوزو خالقی جلب ائتمک، جاماعاتا فیرقه و میلی هیئاتین مقصد و مرامینی آندیرماق اوچون گئنیش تبلیغات واسیطهسی اولدو.

دوغرودور، میلیمیز چوخ اوزون مودتدن بری اوز میلیتینی حیس ائدیپ، آشکار و غیری آشکار، عمدی و غیرعمدی اولماق اوزره، زامان و مکانا گوره اوزونون آزادلیق و موختاریتی یولوندا مباریزه آپارمیشدیر. لاکین بونلارین هامیسی بو اوچ آی مودتینده آپاریلان مباریزه قلعن موساوی توتولا بیلمز. ایندی آذربایجانلی سریع بیر صورتده آپاریلان سئچکیلر و اونلاردان بحث ائیلن مسالهلر واسیطهسی ایله حقیقی بیر خالق و تام معناسی ایله مدنی و حساس بیر میلّت مقامینا یئتیشمیشدیر.

مین ایللرله تاریخه مالیک اولان ایران دؤولتینین آرخاسیندا بو گون اون مین نفر تاپماق اولماز. جاوان دؤولتیمیز ایسه باشینی اوجالیدیپ، ایفتیخار ایله دئییه بیلر کی، بو گون اونون آرخاسیندا میلیونلار ایله کیشی و خانیملار قان تۆکوب، اولوب، اولدورمگه ایفتیخار ایله حاضریدیرلار.

بو ایش میلّتین قلیبندن چیخمیشسا دا، فیرقهمیزین اونو تشکیل ائتمکده بؤیوک خیدمتی اولموشدور.

خالقیمیز حاقشوناس و صاف اورکلی بیر خالق اولدوغو اوچون عملن اوزونون مردلیگینی گؤسترملکه فیرقهنین شوعلارینین ایستقبال ائتمک، اونون گؤستریدیگی نامیزدلره رای وئرمک و اونون ایستهدیگی تدبیرلری جان و دیل ایله ایجرا ائلمک یولوندا بؤیوک قدملر گؤتوردو.

بوتون آذربایجاندا فیرقهنین گؤستریدیگی کاندیدلرین اینتیخاب اولونماسی خالقین فیرقهنه اولان اعتیما دینی و اینامینی ثبوت ائتمکدهدیر. آرتیق، خالق شخصیتلر دئییل، فیرقهنه اینانیر و اونون آدینا و بهایصطیلاح اونون مارکاسینا رای وئریر. بو ایسه، یننی و جاوان بیر فیرقه اوچون بؤیوک موققتیدیر.

چوخ یئرده کندیلر چوخ ساده بیر صورتده «بیز دموکرات فیرقهنی گؤسترن کاندیدلردن باشقاسینا رای وئره بیلمیریک. فیرقه کاندیدلری ایمتاحاندان چیخمیش آداملار اولماقلا برابر، فیرقه قارشیسیندا مسؤل اولدوقلاری اوچون، بیزه خیانت ائده بیلمز لر» دئییب اوز رایلرینی ساندیقلارا تۆکموشلر. کندیلین منطیقی تامامیله دوغرو و دوشونولموش بیر منطقدیر. میلّتینه رهبرلیک ائتمک ایدیعاسیندا اولان بیر فیرقه بئله ده اولمالیدیر.

تک کندلی دئییلدیر، شهرده و بی طرف جاماعات، مخصوصن کسبه و توجار دا ساده بیر صورتده کندیلرین منطیقی اوزره رفتار ائدیپ، فیرقهنین گؤستریدیگی کاندیدلره رای وئرمیشلر.

بو واختا قدر ایراندا بو گورولمه میس بیر ایش اولدوغو اوچون، بیز میلّتین گلجهگی اوچون بونو فالنیک حساب ائدیریک. میلّت نه قدر منظم حرکت ائدرسه، نه قدر اوزونون فیرقهنه و باشچیلارینا آرتیق اینانا بیلرسه، یوز او قدر تئز بیر صورتده اوز آرزولارینا یئتیشمگه موقوف اولار.

مجلس میلی میز تزه بیر موسیسه اولدوغو اوچون اونا جوربجور نوقصانلار اولما بیلر. بونو بیز هرگیز اونودا بیلمیریک. لاکین بو مجلس عموم خالقا دایانیب تزه بیر دؤولت یارتماق و میلی موختاریتیمیزین بیناسینی قویماق کیمی آغیر و موهم وظیفه داشیدیغینا گوره،

اولدوقجا جالیبتوجوه، اولدوقجا بؤیوک بیر مجلسدیر. اورادا دانیشیلان سۆزلر و چیخاریلان قرارلارین خالقانیئیریلیمهسینه آرتیق درجهده اهمیت وئرمک لازیم گلیر. گرک روشنفیکیر و ضیالی جاوانلاریمیز، مخصوصن یازی و مطبوعات ایله مشغول اولانلار بو یولدا بؤیوک فداکارلیق گؤسترسیلر.

بیز گرک اؤزوموزو میلیمیزه و بوتون دونیا میلنلرینه تانییب، اولکه میزیدایداره انتمگه لاییق اولدوغوموزو ایثبات اندک.

بونو دا مجلس میلی میزدن گؤزله بیریک.

پ. «آذربایجان» قزنتی نؤمره 74، 9 دنکابر 1945 جی ایل.

مجلس میلیمیزدن نه گؤزله نیلیر

آذین 21 ده مجلس میلیمیزین ایفتتاحی گؤزله نیلیر. اولایلسین کی، یوللارین باغلی اولدوغونا گؤره اردبیل، خالخال و آستارا نوامیندهلری گلیب چیخا بیلیمه سیلر. بونولا بنله اکثریت و اختیندا حاضر اولایبله جکدیر.

مجلسین قاباغیند چوخلو اساسلی مسالهلر دورور کی اولارین هامیسیندان اصلن، اونون اساسی و داخلی نیظامنامه سینی ووجودا گنیرمک ایشلرینی دوزگون یولا قویماقدیر.

بو ایش بیزده سابقه سیز اولدوغو اوچون نوقصان اولایبلر. ولی ایشین بیناسینی قوردوقدان سونرا نوقصانلاری رفع ائتمک موشگول دنیبلدیر.

مجلسین قورولوشوندان سونرا میلی موختار بیتمیزی عملی ائتمک یعنی دؤولت ووجودا گنیرمک مساله سی دورور. مجلس گرک بو مساله نی چوخ جیدی و دقیق بیر صورتده حل ائتسین. قطعن میلی حؤکومتیمیز دؤولت هئیاتی یعنی وزیرلر کابینه سی شکلینده اولمالی. مجلس میلیمیز اؤزونون ان فعال، ان معلوماتلی، ان فداکار عوضولریندن اونو تشکیل ائتملی دیر.

دؤولتین برنامه سینه، پروقرامینا آرتیق دیقت ائتمک لازیمدیر. بو برنامه خالقیمیزین احتیاجلاری، آرزولاری و تکامل و ترقی پایا و اساسلاری اوزرینده تنظیم اندیلمی دیر. میلی شو عارلاریمیز، فیرقه میزین مرامنامه سی، دؤولتیمیزین پروقرامی نین اساسینی تشکیل ائتملی، خالقا وئریلن و عدملری انجام وئرمک برنامه واسیطه سیله دؤولته تاپشیریلمالیدیر.

هامی بیلیر کی، میلی بیر حؤکومت، میلی موسلح بیر قوه یه مالیک اولماسا اؤز آرزو و آمالینی اجرا ائده بیلمز و دایمن خطرده و تهدید آلتیندا قالار. اونا گؤره مجلسیمیز میلی موسلح خالق قوشونی ووجودا گنیرمک اوچون دؤولته جیدی تاپشیریق وئرملی، خالق قوتی نین تشکیلینی قانون واسیطه سیله تامین ائتملی دیر.

بو مسالهلر ظاهیرده نظره کیچیک گلیرسه، حقیقت امرده چوخ بؤیوک و چوخ موهوم مسالهلر دیر. ملتیمیزین موقدراتی و وطنیمیزین گلجه کی بو مسالهلرین دوزگون صورتده حل اندیلیمه سینه باغلیدیر.

میر جعفر پیشه وری

«آذربایجان» شوماره 76 آذر 20 دنکابر 11

تاجيرلر يميز تئهرانين احمقانه تشبوتلرينه ايستيقامت و متانت ايله جاواب وئرمهلي و اوزلرينين اعتيبار و حئيثيتلريني گوزلهمك اوچون بيربيرينه موسايدت گؤسترمهليدير. دؤولتين جيدي تدبيرلري حياتا كئچمهك بازارين وضعيتيني اولدوغو كيمي ساخلاماليدير لار.

تئهران، ائشيدگيميزه گؤره، ايالت و ويلايت انجوملرينين اينتيخاباتيني باشلاماغا تشبوت ائدير. بو چوخ گئجدير، آرتيق انجومن بيزي تامين انده بيلمز. بو دالدا انيلاق داش كيميدير كي، فقط توپوغا دگر و هئچ بير تاثير باغيشلاماز.

سرتيپ درخشاني و اونون كؤمكچيلريني موحاكيمة انتمك داها گولونج بير تدبيردير. سرتيپ اوز منيل و ايرادهسي ايله تسليم اولمادي. او، موحاصيره حاليندا ايدي. اونون سرباز و افسرلري خالقا آتش آچماق ايسته ميردي. او، چوخ گوزل بيليردي كي، موقاويمت قان توكمك و شهرين برباد اولماسيندان باشقا بير نتيجه وئره بيلمز. او آنلاميشدي كي، سيلاحا ساريلميش كندلي اونو مغلوب اندهجكدير. بو مغلوبيت اونون سربازليق آبريسيني و حئيثيتيني لكهدار انده بيلر.

تئهران اونو توقيف انتمكله بير داها ايثبات ائندي كي، قان توكمك و خالقيميزي فلاكتة سؤوق انتمك يولوندا هر جور جينايتة حاضير ايميش.

سرتيپ درخشانيين توقيفي ايثبات ائندي كي، فيرقهميزين گؤسترديگي يول دوز ايميش. خالقيميز اگر اوز ميلي دؤولتيني وجودا گتيريب ميلي قوشون يارادا بيلمزسه تئهران ايرتجاعی اونون حاق و ايختيياريني هر آن اليندن آلا بيلر.

بيز ايرانين ايستيقلال و تاماميتينه دفعه لرله اعتراف انتميشيك. تئهران ايسه بو ايستيقلاليتي پوزماق يولوندا هر گون تزه فيريلداق چيخارير. ايش بنله گنديرسه، بيز تاماميله آبريليب مستقيل بير دؤولت تشكيل انتمگه مجبور اولاجاييق. آيري چاره يوخدور.

او، ريضا خانين نورچنشمي سرهنگ زنگنه كيمي جالدارين ايله آذربايجان خالقينين قانيني توكور، ائويني غارت ائتديرير، شهرلريني خارابازارا دؤنديرير. ابتهاج واسيطه سيله آذربايجان بازاريني پولسوز قويوب، خالقي آياقدان دوشوب ورشيكست اولماغا وادار ائدير.

ايش بنله گندرسه بيزيم آيري چاره ميز قالمايلاق. ناچار گرک دئيك: «سيزينكي سيزده، بيزيمكي بيزده» ياخاميزدان ال چكيب، قويون بيلديگيميز كيمي اوز ائويميزي ايداره ائدك.

پ.

«آذربايجان» قزنتي نؤمره 84، 23 دئكابري 1945 جي ايل.

بيز و تئهران

يکشنبه گونو ناگاهاني اولاراق هولاسو(1) طرفيندن دؤولت قوه سي فدايي دستلر يميزين سنگرلرينه خومپارا آتشي ايله تعرضه باشلادي. هميشه اولدوغو كيمي فداييلر يميز اوزلرينين قهرمانانه ايستيقامتني ايله بو تعرضو سينديريب اوز سنگرلريني الدهه ساخلاماقلا دوشمني دالي چكيلمگه مجبور ائتديلر. بو غئير-موترقيه حاديه نين آدي مؤوقلرده البته بؤيوك تاثيري اولاي بيلمزدي. لاکين ايندي كي، تئهران حؤكومتني ايله آذربايجان ميلي حؤكومتني آراسيندا دانيشيق گئدير، بو حرکتن بيزيم عقيدهميزه گؤره بؤيوك و درين معناسي واردير. بيزيم نومايندهلر يميز تئهراندا اولدوقلاري واخت، همين مؤوقعه همين مرموز دستلرين سنگرلر يميزه تعرضه ائديب تلفات و اسپر

وئردیکن سونرا گئری چکیلمگه مجبور اولدوقلارینی دؤولت رییسینه بیلدیرمیشلردی. سونرا دا دؤولت طرفیندن تحقیق اوچون گؤندریلن کومیسویون نومایندهلریمیز دئدیگینی تایید ائتمیش، تعر ووضون دؤولت قوهسی طرفیندن باشلانیدیغینی تنظیم ائدیگی صورت جلسده و الده اولان قطعی مداریک واسیطهسی ایله تصدیق ائتمیشدی. دؤولت ایسه موقصیرلری و خالقی بیر-بیرینین جانینا سالیب قارداش قانی تۆکمگه وادار اندلری موجازات ائتمک و خاینلرین اللرینی کسمک عوضینده، کاغیز بازلیغا تشبوت ائدیپ مسالهنی سمبل ائتمک ایستهنلره مسخره و شوْ عدملرینی بیر داها تکرار ائتمک ایمکانی وئرمیشدیر.

بیز بو ایشده مستقیمن آغایی قوام-السلطنه نین دخالتی اولدوغونو ایرملی سوره بیلیمیریک. شاید حقیقتن ده دؤولتین بو ایشلردن ایطیلاعی یوخدور. لاکین خاینلرین موجازات اولونماسی بو کیمی باریک و اینجه بیر موقعه یئنی ماجرا لارا ایمکان وئرمیشدیر.

بیز ایستهمیریک قبول ائدک کی، آغایی قوامین بو ایشلردن ایطیلاعی یوخدور. ایستهمیریک ایناناق کی، بعضی ماجراجو و مورتح عونصورلر شاید ایران خالقینین دوشمنلرینین تحریکی ایله بو کیمی او یونلارا تشبوت ائتمکده دیرلر. شاید بعضیلرینین ایدیعاسی دوغرو اولا کی، دئییرلر: غیر مسؤل مقامات بو کیمی تشبوتلر واسیطهسی ایله آذربایجان نهضتینین قباغینی آماغا چالیشیر. شاید ایش بوندان داها دریندیر. بلکه دونیانی یئنی قان دریاسینا دؤنرمک ایستهمین ایمپئریالیست دؤولتلرین بارماغی ایله اوینایانلارین نقشهسیدیر کی، هولاسودا، ساقیزدا-سردشده اولان قارانیق و مرموز حرکت رهبرلیک اندیرلر. شاید بو ایشده، تئهراندا و آذربایجاندا گنج-گوندوز فعالیتده اولان خارجی جاسوسلار طرفیندن موعین نقشه اوزره حرکت اندیلیر.

بو شایدلرین هامیسی ایله بئله، بیز دؤولتین مسؤلیتسزلیگینی ده تصدیق ائده بیلیمیریک. دؤولت اگر بیرنجی حمله ده خاینلری، اوزباشینالیق و سرکنشلیک اندلری شدید بیر صورتده موجازات ائتمیش اولسایدی، ایکینجی دفعه بو ایتفاق دوشمزدی و بو بدناملیق دا مئیدانا چیخمازدی.

بیز بیلیمیریک کی، تئهران ایرتیجایی قوهلری راحت اوتورا بیلیمیرلر. بیز بیلیمیریک کی، خالقین مال، جان و ناموسونا تجاوز اندیب اوزلرینه شخصی ثروت و سامان دوزلدن یالانچی پهوانلار بولانیق سودان بالیق توماغا چالیشاجاق، آذربایجانی، لورستان و ایرانین سایر ایالتلری کیمی اوزلرینه تاخت- تاز مئیدانی دوزلمک اوچون هر بیر جینایتیه حاضر اولا بیلرلر. بیز ایندی ایران مطبوعاتی نامینه تظهور اندن ماشالا خان و ریضا جوزانی نوکرلرینین و سایر پهلوئی مدداحلارینین مزبوهانه تشبوتلریندن خبرسز دئییلیک. بیز موختاری نظمیهسی جاسوسلارینین و سئید ضییا باندینین باشیندا دوران خاینلرین تئهران مطبوعاتی مئیدانیندا آت اویناتمالارینی دا بیلیمیریک. بیز پول، گوج و نامشروع نوفوذ واسیطهسی ایله وکیل اولماقدان اوترو جیگرلرینه خال دوشنلری ده تانی بیریق. بیز تئهرانین عالی هوتل و مهمانخانالارینی دولدوران نففت کومپانیلری نومایندهلرینین سئل کیمی مصرف ائدیکلری پول و اروپا و آمئریکانین بورس دللالارینا مخصوص شیوه ایله چؤیردیکلری فیریلداقلارین دا بو کیمی حادثهلرده تاثیرینی حیس ائتمکدن عاجیز دئییلیک.

آغایی قوام-السلطنه اگر واقعن آذربایجان خالقی ایله صمیمانه همکارلیق ائتمک فیکرینده ایسه جیدی قدلر گؤتورمهلی، تئهران موحیطینی کثیف عونصورلر و چاغیریلمامیش قوناقلار و ماجراجو افسرلردن تمیزله مملیدیر.

ایگیرمی ایلیک آثارت دؤرهسی نین قهرمانلاری گرک میلی محکمطره وئریلیب موجازات ائدیلسین. اوغرو افسرلر، خاین و اوغرو دؤولت مأمورلاری گرک میلته حساب وئرسینلر، اوزلرینین اله کئچیردیکلری سرشار ثروتین منشا و منبعینی گؤستر سینلر.

ایشی سهل توتماق، کومیسویونبالیق ایله اویناماق زمانی کئچمیشدیر. بیز ایشه اینانیریق. سؤز آرتیق هر کسی یوروب از میشدیر. حقیقت بیلنر نظرینده بیر میلیون ایدیعدان، کیچیک بیر قدم داها قییمتلیدیر.

آما داخيلي وضعيتيميزه گلدیکده مورتجعلرين چابالاييب علنيهميزه ائتديکلري ايقدامات بيزيم اوچون داها فايدالي اولور. هولاسو حاديهسي خالقيميزين گوزونو اچيب اونلاري اوز فيرقلري اطرافيندا توپلانماغا هر بير تيليغاتدان داها آرتيق تاثير ائتميشدير.

دونن تيريز راديسو بو خبري اينتیشار وئردیگی آندا بوتون خالق هیجانا گلیب سیلاح طلب ائدیردی. بوتون فیرقه افرادی، دؤولت ایشچیلری مونظم سرباز دستلری کیمی اوز پوستلارینی ایشغال ائدیپ فیرقه و دؤولتیمیزین فرمانینا مونظیر ایدیله. اون دقیقه ده بوتون شهریمیزده نیظامی وضعیت ووجودا گلیب، دؤولت، فدایی، قوشون دستگاهی مونظم بیر ماشین کیمی مو عین هدفه دوغرو حرکتیه باشلامیشدی. بو، بؤیوک بیر ایمتاحان ایدی. بو ایمتاحانلاردان خالقیمیز باشی اوچا چیخدی. اویاق و گوزو اچیق خالق همیشه بنلهدير، او هر بیر حادیهدن موثبت نتیجه اده ائده بیلر. بیز دوشمنلریمیزین تعرضوندن بنله موثبت بیر نتیجه اده ائدیپ، صفاریمیزی مؤحکم لندیردیک. تئهران حؤکومتی ایسه اقلن اوز وضعیتی، اوزونون قوشون تشکیلاتینی، اوزونون مسؤولیتلی مأمورلارینین حرکتینی کونترول ائده بیلسه بؤیوک ایش گورموشدور. بیز حقیقتن آغایی قوام-السلطنه کابینهسی نین افرادینی نظره آلدیقا معروف روس افسانه نویسی کریلوون بالیق، اوردک و خرچنگ حکایهسی اینسانین نظرینده موجسم اولماغا باشلاپیر.

بو وصف ایله آذربایجان خالقینی موتهیم ائتمک آیا بؤیوک اینصاف سیزلیق دئییلدیرمی؟ بیز آذربایجاندا باشقا بیر مو حیطده یاشاییریق. بیزیم خالقیمیزین افرادی بیر-بیری ایله قارداش کیمی یاشاییب، اوز میلی فیرقه و میلی رهبرلرینین امرینی مذهبی بیر حؤکم-آسیمانی کیمی ایجرا ائدیپ. وطنین و میلتین سعادتینی ده او، امرین دوزگون و صداقتلی ایجرا سیندا آریپیر. بیزده بیرلیک، قارداشلیق، صمیمیت و دوزلوک واردیر. بیز اوز باشچیلاریمیزا اینانیریق، اونلارا احتیرام ائدیپ آرزولارینی انجام وئیریپ. رهبرلریمیز ایسه بیزیم اعتماد و ایمانیمیزا آرخالانیب بؤیوک و جیدی فداکارلیقلارا ايقدام ائتمگه ايفتخار ائدیپلر. تئهران ایسه بیزیم بو بؤیوک ایشیمیزین معنا و اهمیتی هله ده درک ائتمه میشدیر.

پ.

«آذربایجان» قزنتی نومره 204، 21 مای 1946-جی ایل.

1 آذربایجانداکی سایین قالا شهرینین جنوبوندا داغ سیلسیلهسی نین آدیپیر.

بیزجه آذربایجان و ایران مسالهسی

میلی دموکراتیک حرکتیمیزین بؤیوک جاهان ماحارییهسینه تصادوف ائتمهسی دونیا سییاست بازاریندا شدید گؤفتگولارا و چیغیر باغیرا سبب اولموشدور. بؤیوک و کیچیک دؤولتلرین دیپلوماسی و مطبوعات دوایری هر مسالهده اولدوغو کیمی بیزیم دموکراتیک حرکتیمیزده داخی اوزلرینین منافعینی تامین ائتمک و سویو بولاندریب بالیق توتماق مقصدیله حنیرت آور شایعهلر و شوگوفت انگیز خبرلر پیشیریپ بشرییتین خوردونا وئرمگه چالیشیرلار.

دوغرودان دا یالنیز ایرانین داخیلی تکامل و تعالی سینه عایید اولان آذربایجان نهضتی منفعت جو سییاستمدارلار واسیطهسیله میلچک اولدوغو حالدا فیل شکیلینه دؤندر یلمیش و دونیا نظرینده بئین الخالق بؤیوک بیر ماجرا حالینا گئیر یلمیشدیر.

ضعیف میلتلری اسارتده ساخلاماق و دالی قالمیش میلتلرین قانلارینی سوروب اونلارین اولکهلرینی موستعمیره قرار وئرمک ایستمین مقاماتین موستقیم و غیر موستقیم آژانسلاری ایسه حتا بو ساده مؤوضوعدان بؤیوک حربی ماجرا دا یار اتماقدان صرف نظر ائتمک

فیکرینده دئییلدیرلر. بیز اؤزونو ایران سفیری آدلاندیرانن حوسئین علا ایله امنییت شوراسیندا آنادان داها مهربان اولان دایرهلرین، یعنی اینگیلیس و آمریکا نومایندهلرینین چیخیشلارینی ساده تلقی ائده بیلیمزیک. داخلی و خارجی ابرتجاجی قوولرین الیرلیگی ایله بورادا ضعیف میلترین موقدراتینی اؤز اللریله تعیین ائتمک حاقینین خللدار ائدیلمهسی قبا بیر شکیلده مئیدانا چیخماقدادیر.

علا ایسه اؤز چیخیشی ایله خارجی ایمپریالیستلرین ضعیف اولکلرده ترتیب ائتدیکلری خابین، وطن ساتان عوضولرین حقیقی نومایندهسی اولماق صیفتی ایله اؤزونون ایچ سیماسینی آشکارا چیخارماقدان بئله خجالت چکمیر و اونون بو آچاق رفتارینا ایسه بعضی بؤیوک دؤولتلرین نومایندهلری نزاکت بنین المیلینی خللدار ائدیرک ترتیب وئریر و بو واسیطه ایله صولحجو ایران خالقینی جریحه دار ائتمکدن بئله چکیمه بیلرلر.

ایران دؤولتینین آچیق و آشکار صورتده ایرانی قیزیل اوردودان تخلیه ائدیلمهسینی تایید و تصدیق ائدن اعلامیه سینین اینتیشاریندان سونرا علانین امنییت شوراسی کیمی رسمی مقامادا اؤز دؤولتینین رسمی ایبلاغیه سینین خیلافینا ایظهارات ائدیپ مسالهنین شورادا ساخالنیلماسی اوچون چالیشماسی گؤستریر کی، علا اونا دایاناراق مملکتین ایستیقلالینا و میلترین حاق حاکیمییتینه خاتیمه وئرگه چالیشیر.

شورا قوولرینین تامامیله ایرانی تخلیه ائتمهسی، ائله بیر حقیقتدیر کی، حتا امنییت شوراسینی ضید امنییت اوجاغینا تبدیل ائتمک درجه سینه تنزول وئرلر دیپلوماتلارین اؤزلری بئله صریح صورتده اینکار ائده بیلمزلر. بونولا بئله امنییت شوراسیندا جریان ائدن گؤفتگو اؤزلوگونده فؤوق العاده شوبهه لی و خطرناک بیر ایش اولدوغو دا اینکار ائدیله بیلمه یین بیر حقیقت اولوب قالمماقدادیر. واقیعن امنییت شوراسیندا اوتوران آغالارین رفتاری دوزسوز و او قدر بییمزه دیر کی، حتا ساده آدمالار دا اونلارین زهرلی غرضلره آلوده اولدوغونو حیس ائتمکده دیرلر.

بیز همیشه دئمیشیک و ایندی ده صریح بیر صورتده دئییریک: ایرانین ایستیقلال و تامامییت ارضی سینه جیدن علاقه مندیک. اگر بیر طرفدن خلل گلرسه شاید ایرانین آیری ایالتلرینده یاشایانلاردان داها جیدی. داها فداکارانه بیر صورتده قارشیسینی آلاما ائقدام ائده بییک، بونولا بئله اؤز میلتمیزی، اؤز دیلمیزی، اؤز آداب- روسوموزو و اؤز خصوصیاتیمیزی مملکتیمیزین، یعنی ایرانی خللدار ائتمه مک شرطیله مودافیعه ائتمکدن ده هرگیز صرف نظر ائتمگه حاضیر دئییلیک. بورادا قانونا و ایران خالقارینین حاق حاکیمییتینه موغاییر بیر ایش یوخدور. برعکس بیز اؤزوموزو اؤز الیمیزله ایداره ائتمگیمیز ایرانی تکامل و ترقی سینه داها آرتیق پیشرفت وئرهبیلر. میلی نهضتیمیزین ایسه آرتیق میلی چارچوبدان چیخیب ایراندا دموکراتیک حرکاتین پیشاهنگی مقامینی آلمیشدیر. بو مسالهنی ایندی آرتیق ایران خالق عومومیته آلاماغا و اونون حقیقی معناسینی دوشونمگه باشلامیشدیر.

تئهراندا باشلانان دانشیق ایسه دوشمنلریمیزن طرفیندن جورجور واسیطه و باهانالار ایله ایجاد ائدیلن آنلاشیلمازلیق و سوتفاهومی آیدینلاشدیریب، آذربایجان خالق ایله اونون خارجینده یاشایان ایرانلیلار آراسیندا اساسی بیر حوسن تفاهوم وجودا گنیرمیشدیر. داخلی و خارجی مورتجکلرین مذبحانه تشبوتلرینه باخمایاراق بو حوسن تفاهوم گوندن- گونه درینلشمکده و موثیت نتیجه لر وئرمدکده دیر.

بئله بیر حالدا خارجیلرین داها آرتیق چیغیر- باغیر قوپاریب بو ساده مسالهنی دونیا مسالهنی شکلینه سالماغا چالیشلاریندا ایران اوچون ضررلی و گیزلی بیر مقصد اولمایا بیلمز. مخصوصن اورتالیغی قاریشدیرماقدا هامیدان آرتیق حرارت خرجه وئرلر تورکییه رادیوسو اولموشدور. بو رادیونون لحنی بیزی جیدی بیر صورتده دوشونمگه وادار ائدیر.

کنچن گونه قدر اوستوموزه اولمازین توهمت و ایفتیرا یاغیدیرماقدان پر هیز انتمهین آداملار، ایندی آذربایجانی مستقیل بیر دؤولت کیمی گؤستریب نهضتیمیزین بوتون ایراندا اینتیشاری حاقیندا جورجور اویدورما معنالار و ئرمگه و بونونلا دونیانین ذهنینی قارالماغا چالیشیرلار.

بیز هله میلی دموکراتیک نهضتیمیز باشلانان گونلرده یازمیشدیق کی، «عوثمانلی افندیلر ناحاق بیئر آغیزلارینین سویونو قورت وئرمه سینلر، بو کئچهدن اولار بؤرک اولای بیلمز». آذربایجان هر نه ایسته میش اولسا ایرانین داخیلینده قالماق شرطیله ایسته ییر. بیلاخره بیز هر دیل ایله دانیشمیش اولساق، هر بیر هدف انتسک، ایرانلی اولماق، ایران خودودوندا قالماق اساسی اوزره اولاجاقدیر. بیزیم مرکزی حؤکومتیمیز ایله آنلاشمامیز مؤحکملندیکجه آنکارانین تشویش و ایضطیرابی شیدتلنیر. امریکا موخبیرلرینین بعضیلری ده بو ایشده چوخ راضی نظره گلیرلر.

بیز آنکار رادیوسو، امریکا موخبیرلری، حوسئین علا و شورای امنییتده ایظهار وجود ائدن اوسترالیا نوماینده سی نین ایظهاریندا حقیقی بیر رابطه حیس ائدیریک. بو رابطه بیزیم عقیده میزه گؤره تصادوفی بیر رابطه دئییلدیر. قطع بونلارین هامیسی بیر سرچشمهدن سو ایچیر و عومومی مو عین مشاقین (دیبریژورون) تعلیمی اوزره گوندن گونده شیدتلنمکده اولان ناسازگار نغمه لری ترنوم ائدیرلر.

بونلارین هامیسی ایله بنله بیز باشلادیغیمیز دموکراتیک ایصلاحاتی ایدامه وئرمکله برابر مرکزی حؤکومت ایله اولان ایختیلافیمیزی سازیش و صلوح یولو ایله حل ائتمگه چالیشماقدان صرف نظر ائتملی دئییلیک. هرگاه خودای نکرده تئهران ایرتیجاعی عونصرلرینین خایبانه تحریکلری سایه سینده مساله سیلاح گوجو ایله حل ائدیلسه بنله بیز، بییگانهلرین داخیلی ایشلریمیزه دخالتینه ایمکان وئرمه یه جاییک.

تورکییه مورتلعلری اگر تورک خالقینی امریکا مستعمیرمچیلرینین قوجاغینا ائتمکده بگه نیرسه بیزیم بونا سؤزوموز اولای بیلمز. لاکین بیز آذربایجان خالقینی ایراندان آیرماق فیکرینده دئییلیک. تورکلر آنلا سین و خایبانه سسلرینی کسب بیزی اؤز حالیمیزا بوراخیسنلار. بیز تکرار دئیمیشیک: آذربایجان مساله سی آنجاق آذربایجاندا، آذربایجان خالقینی مستقیم دخالتی ایله حل اولونمالیدیر.

ایران و آذربایجان خالقینی مشروع و قانونی اولان بو حاقی شورای امنییتده مربوط اولان مساله دئییلدیر.

اگر بینا اولسا عوموم اولکهلرین داخیلینده چیخان ایختیلافلارا شورای امنییت دخالت ائده اوندای بیز ایرانلی لاردا امریکادا گوندن گونه شیدتلنمکده اولان اعتیصاب حرکاتینا موقیق میلنلرین جرگه سینده اولدوغوموز اوچون نظارت ائتمک ایسته ییریک و امریکا رییس جمهورونون اله ائدیگی گئنیش ایختیاراتی دونیا صلوح و امنییتی نین خلدار ائدیلمه سیله برابر دونیادا دموکراسی رئژیمینه بؤیوک ضربه حساب ائدیریک. بو ایختیاراتین محدود ائدیلمه سینی امنییت شوراسینا مصلحت گؤروروک. بیز کیچیک بیر میلته اولدوغوموز اوچون بو کیمی ایدیعامیز گولونج نظره گلعبیلر، اما اوسترالیانین کی، هنوز حقیقی ایستیقلا لا مالیک دئییلدیر و اونا مالیک اولماق لیاقتینی ده بوروزا وئرمه یلمه میشدیر، شورای امنییت تریبونوندا نچه مین ایل تاریخ و ایستیقلا لا مالیک اولان ایران دؤولتی نین داخیلی ایشلرینده موداخیله ائتمه سی مسخره دئییلدیر نهدیر؟

بیزجه امریکانین یئنی مستعمیره سییاستی و دونیا نفتینی هر قییمته اولورسا- اولسون اینحیصار ائتمک یولوندا گؤستریدیگی حیرص و ولع بشرییتی بؤیوک تهلیکه و خطرلره سؤوق ائتمکده اولدوغو اوچون بیزیم صلوحجو خالقیمیزین ساده و طبیعی حرکتینه موخالفت

گۆستر مهسی، بیزیم اوچون بشریبت قارشیسیندا ایفتیخار و آمریکا نفت شیرکتلرینین بارماغیله حرکت ائدن دیپلوماتلار و مطبوعات نومایندهلری اوچون اخلاقی سوقودور.

بیز شرق جاماعتی آمریکا و اونون مدنییتی نی بو ماحاریبه باشلانانا قدر لازیمینجه تانیبا بیلمه میشدیک. اونلارین چاغریلمامیش قوناقلار منزله سینده اولان نیظامی افرادینین پایتاختدا گۆستر دیگی جیلف حرکتلری و مالی ایدارلریمیزده اونلارین مالی موخصیصلرینین کثیف و آچاق رفتاری خالیص مادی و بیروح مدنییتین ایچ اوزونو آچیب بیزه گۆستر دی، آمریکا مذهبی موبلیغلرینین یاریم قرن چکدیکلری زحمت و آپاردیقلاری تبلیغاتی ایران خالق نظرینده صیفر درجه سینده سوقود ائتدیر پرلر. شرقلی لر، معنویاتا داها آرتیق اهمیبت وئردیکلری اوچون آمریکالیلارین مادییات مخصوصن نفت داعوالارینی گۆردوکده اونلاردان تامامیله اوز دؤندر مگه مجبور اولورلار. شورای امنیبتده اوتوران نومایندهلر بیزیم معروف مولانصرالدین کیمی اوز سوار اولدوقلارینی هنج ده حسابا آلماق ایسته میرلر.

هنج کس ده آمریکا نوماینده سیندن سوروشا بیلیمیر کی، نه صلاحیبت و هانکی قرار اوزره آمریکا قوه سی بیطرف ایران توپراغینا وارید اولموشدو؟ نه صلاحیبت ایله آمریکالی موخصیصلر اوز وظیفه لرینین خیلافینا اولاراق ایران خالقین داخیلی ایشلرینه موداخیله ائتمکده اوزلرینی موزاج حساب ائدیردیلر؟ شووارتسکوف و سایبر آمریکالی موخصیصلرین ایراندا گۆردوکلری خیلاف قانون حرکتلری هنوز ایران خالقین یادیندان چیخمامیشدیر. ایندی بیزه آنادان مهربان دایه لر لازیم دئییلدیر. اوزوموز اوز اولکه میزی مین ایللر ایله ایداره ائتمیشیک. بوندان سونرا دا ائده جه ییک. هنج بیر خارجی قوه بیزی بو مشروع حقدن محروم انده بیلمز. علانین خیانت آمیز حرکتی ایسه بیزیم اوچون تازا بیر مساله دئییلدیر. بیز اولکه میزین پایتاختدا بییگانلرین تحت حیمایه سینده ایبراز فعالیت ائدن ایرتیجای قوه لرین ایجرا ائتمکده اولدوقلاری نقشه دن بی ایطیلاع دئییلیک و ایران خالقینین بو عونصورلر ایله تکلیفی تنز، یا گنج گرگ معلوم اولسون.

بونلار ایرانی قان دریاسینا دؤندر مگه چالی شیرلار. بو واسیطه ایله ایستیقلا لیمیزی پوزوب طبیعی ثروتلریمیزی بییگانلره تقدیم ائدن ساتیلیمیش آدمالردیر. علانین غیر مسول تشبوتی داها آرتیق قارانیقلاشدیر ماقدادیر. بو ایش ایران موحیطینه آشینا اولانلاری چوخ درین حالدا دوشونمگه وادار ائدیر. ایراندا بو گون رسمی قوه یی موجریبه تانیلان آغای قوام اولسلطنه حؤکومتی نین رسمی گۆستریشلرینه آچیقدان- آچیغا موخالیفت ائدن بیر مامورون اگر ایراندا گیزلی و غیر مسول مقاماتا مربوط اولموش اولورسا اوندان ایران خالق بؤیوک بیر سیاسی ایفتیضاح ایله اوز- اوزه گلیمیش اولور.

اگر واقعن علا، سابق دربار وزیر، غیر مسول مقاماتین امری ایله حرکت ائدیرسه ایران مشروطه سی و ایران قانون اساسی سی مستقیمن خلدار ائدیلمیش اولور کی، بو دا بیزیم عقیده میزه گۆره ایران میلی طرفیندن خونسردلیکله ایله ایستیقبال اول بیلمز.

اگر کومندی نین اوستو آچیلارسا اوندان ایش چوخ باریک یئرلره چکر کی، بیزیم عقیده میزه گۆره ایرانین منفعتی اوندان دئییلدیر. ایندی ایران گرک تام معنا سیله دموکراتیک بیر اولکه اولسون و بو رنژیم قانسیز و داعواسیز بیر صورتده تمام ایراندا عملی اولسون. ایندی داخیلی و میلی آزادلیغیمیزی حیفظ ائتمکله برابر بو هدفه دوغرو گئدیریک. بیزیم ایرانین داخیلینده قالب ایران میلی نین سرنویشینه شریک اولماغا الیمیزده مینلرجه دلیل و بورهانیمیز واردیر. تورکلرین و سایر مهربان دایه لرین خاطرلری جمع اولسون. آذربایجان ایراندان آیریلماق فیکرینده اولمامیش و اولمایا جاقدیر. ولی اوز ایله اوزونو ایداره ائده جکلر.

«آذربایجان» روزنامه سی، پنجشنبه، 9 خرداد 1325- جی ایل، نومره 212 ایکینجی دؤره

اۆلدوروجو تنقىد- آمانسىز موباريزه لازىمىدۇر

استىبىداد اوصولونون منحوس يادىگار لارىنن ان بۇيوگو قباحتىن اورتالىقدان چىخاريلماسىدۇر.

بو كئىف و مسموم اندىجى مىراث فىرقەمىزىن و مىلى قودرتىمىزىن شىدىد موباريزەسىنە باخمايلاق ھنوز جامىعەمىزدە جورىجور شىكىلدە داوام اندىب دورور.

اوغورلوق، ايختىلاس، روشوخورلوق، قانونلارنن اجراسىنا مانع اولماق ھنوز آرامىزدان چىخاريلمادىغى كىمى بو ايشلرى اورت-باسدىر انتمك و بو ايشلرى گۆرنلر اوچون ايستىخلاص زمىنلرى دوزلتمك ھنوز مشروع بىر عمل كىمى داوام انتمكەدۇر. چوخ بۇيوك اداملار چوخ نوفوللو و مؤحترم سىمالار موجرملرىن، جانىلرىن، خالقىن و جامىعەمىن ضررىنە چالیشانلارنن ايندىدە سابىقدە اولدوغو كىمى قانون چىكىندن خىلاص اولمالارى اوچون اوتانمادان، يورولمادان ايدارلەرە محكمەلەرە، دوكتورلار، بىلاخرە آشاغىدان يوخارىيا قدر بوتون مقاماتا موراجىعت اندىر. نھايت ھر وسىلە اىلە اولور- اولسون بونلارى قانونى موجازاتى چىكىندن قاباق زنداندان چىكىب چىخاردىرلار، بو واسىطەلە فىرقە و مىلى قودرتىمىز و قانونلارمىزى اجرانتمگە مامور اولان و يا قانونلارمىز اوزرىندە قضاوت ائدن ايشچىلارمىزىن ساققالىنا گولدىكلرى حالدا جامىعەدە اوزلرىنن حورمت، نوفوذ، آبرو و حنىتىلرىنى ساخلىيا بىلرلر.

بۇيوك دردۇر. بو درد دوردوقجا جامىعەمىزى چورويوب فاسىد اولماقدان قوروماق اولمايىچاقدىر.

فىكر اندىز، دوشونوز، گۆروز، پىسلرىن، كئىف و نالايىق عونصورلرىن پول و ثروتى واسىطەسىلە جامىعەمىزى تحقىر ائدن طوفىلى پارازىت جانوارلارنن ال- قولو نە اندازەدە آچىقدىر و بونلار ات اويناتماق اوچون نە قدر كنىش مئيدان ايشغال ائدە بىلمىشلر. ھامى بىلىر كى، فىرقە و مىلى قودرتىمىز مىلى وظيفە مسالەسىنە نە قدر اهمىيت وئىر و بو ايشدن اوترو نە قدر تىلغات آپارلىب و خالقىن مادى جھتدن يوخسول و يا زحمتكش طبقەسى بو بۇيوك وظيفەمىن انجامىنە نە قدر ھوس و رغبت گۆستىرىلر. بو ايشىن دوزگون كنىتمەسى اوچون رھىرلرىمىز و قوشون تشكىلاتىنا اوركدن باغلى اولان فداكار، آزادىخاھ و وطنپرست افسرلرىمىز نە اندازەدە مواظىبت اندىرلر.

بونلارنن ھامىسىنا باخمايلاق بو آخىر گونلردە شھرىمىزىن مىليونر بالالارىندان اوچ نفرى مريضلىك عونوانى اىلە مورخص اندىلمىشلر.

مخصوصن صلاحىتدار مقاملارمىز بو ايشى جىدى صورتدە تعقيب انتمىش بو جانوللارى روشوت، نوفوذ و من اولوم سن اولەسن زحمتىنە ساللا بىلمەن صحىه موسىسە روجوع اندىلمىش بو موسىسە جانوللارنن ھىچ بىر نۇوع مرضە گرىفتار اولمادىقلارنا شھادت وئرمىش، بونولا بئلە آغلار بىر آيدان يوخارىدىر كى، سربازخانادان خىلاص اولوب اتلارنن مىليونلارى ساپەسىندە تھىبە اندىلن خلوت باغلاردا كئىف و شرم اور بىر صورتدە عئىش نوش اىلە واخت كىچىر مكدەدىرلر بدبختانە بو اخلاقى و ايجتىماعى جىنايتدە اوزلرىنى فىرقەمىزە منسوب ائدن و فىرقە كارتى واسىطەسىلە مقام قازانان بعضى دوكتورلارنن دا بارماغى واردىر.

اىرى بىر مئثال. تىرىاك، ھامى بىلىر كى اۆلدوروجو بىر سمدىر. جامىعەمىزى زھرىلەن بو سمن قاباغىنى آماق، اونون رىشەسىنى كسك اوچون فىرقە و حۆكومتىمىزىن قرارلارىندان ھامىننن ايطىلاعى واردىر. بونولا بئلە بو آخىر واختلاردا 27 باتمان تىرىاك قاچاق ائدن جانىلردن بىرى مريضلىك عونوانىلە اول مريضخانايا موننتقىل، سونرا پول و نوفوذ ساپەسىندە آزاد اولوب شايد اوز ايشلرىنە بئنە دە ايدامە وئرمكە داوام اندىر.

27 باتمان تیریایی بیزیم آرمیزدا مفهوم اولان دیله دؤندر مهسک اونون معناسی و اهمیتی آیدین اولماز.

27 باتمان تیریایی، ایگیری می مین قیرام اولار. بیر قیرام تیریایی ان قوی و ان سالیم آدامی مسموم ائتمگه کیفیت ائدر. دئمک، بو آدام ایگیری می مین آذربایجانلینی مسموم ائدن قدر تیریایی قاچاق ائتمیشدیر. اوزو ده مؤحترم بیر آدامدیر. بازاردا ایسه خالق ایچریسینده اوتانمادان گزیر، مؤحترم اشخاص ایله موعاشیرت ائدیر، بؤیوک- بؤیوک تاجیرلریمیز ده اونونلا تیجارت ائتمگه بیر کراحت بیلیمیرلر. عایلهسی ده بو شرافتسیز اینسانین زیرکلیگی ایله ایفتیخار ائدیر. دئمک تیریایی قاچاقچیلیگی بیزده چوخ مشروع بیر شئی ایمیش، چونکی بیلدیگیز بازار اهلینین اکثری بو ایش ایله مشغول اولانلاری تانیبیر و اولار هنج بیر قباحت داخی قاییل دئییلدیرلر.

نتیجهده میلی حؤکومت تشکیلیدن بو گونه قدر نچه خاروار تیریایی کشف ائدلمیشدیر. بو قاچاقچیلار خالق آراسیندا دولانیب دورورلار.

معروف داوا نقلوچیسی داواچینی، فیرقه کارتی جیبینده اولان دوکتورلاریمیز مریضخانایا اینتیقال وئرمیشلر. اورادا اینگیلستان لوردلارینین، هیندوستان راجه، لرینین، آمریکا میلیونرلرینین ماحاریبهدن قاباق کنچیردیگی حیات، بو درمان اوغروسو اوچون مهیا ائدلمیشدیر. یئیر، یاتیر، کئف ده چکیر.

هامی بیلیرکی، ماحاریبه زامانی داوافوروشلارین بعضیلری خالقین قانینی شیشهیه توتماقدا نه قدر حیاسیزجاسینا رفتار ائتمیشلر و بونلارین طاماحکارلیگی نه قدر گوناھسیز هموطنلریمیزین اولومونه سبب اولموشدور.

بونلاردان بیرسی اولان داواچی خالق قوشونلارینا ساتدیگی کوللی میقداردا داوانی عوضی وئردیگی اوچون گیره کنچیر. واسیطهچیلرین، قوهوم قارداشلارینین، دوست- آشنالارینین، بیلاخره پول و سایر واسیطه لرینین قودرتینه باخمایاراق بو آغا قانونی محکمه طرفیندن محکوم اولور. بونلا بئله بوخاریدا دئیدیگیمیز واسیطه ایله موعین اشخاص ایشی گؤره رک اونو زینداندان کنارا چکیب شهرداری مریضخاناسیندا آبرومند بیر یئر وئیر و اونون اوچون ایستیراحت، حتا تفریح وسیلهلری ده تهییبه ائتمکدن موضاییقه ائتمیرلر.

بونلار ساده میثاللار ایدی، نظیری سابسیز؟ حسابسیزدیر. بوندان قاباق بیز بو ایشلرین هامیسینی حؤکومت دستگاهیندا گوروب اینتیقاد ائدیردیک. ایندی ایسه حؤکومت دستگاهی مخصوصن فیرقه میزین بو کیمی ایشلر ایله جیدی موباریزه ائدیگی هامی یا معلومدور. بورادا بیر سوال مئیدانا چیخیر: عجب، بو ایشلر کیملردن نشات ائدیر؟ البته سابق حؤکومت و سابق اصول؟ ایداره بو کیمی جینایتلرده مستقیم صورتده محکوم و موقصیردیر. چونکی بیر دفعه او رژییم سایهسینده اخلاقلار فاسید اولموش ایشچیلر بو عمله اویرنمیشدیلر. لاکین دردین هامیسی بو دئییلدیر. بورادا افکار عامه نین تربیت ائدلمه سی نین داها آرتیق دخالتی واردیر. بو مسالیه کنچمیش دؤوره ده هیچگونه اهمییت وئرلمه میشدیر. اگر خیانت پیس بیر عمل حساب اولسا ایدی، اگر جامعیه موختلیسلری، اوز مقاملاریندان سواستیفاده ائدن مامورلاری و ماعامله لرینی تقلوب و قاچاقچیلیق اوزرینده قرار وئرن کاسیب و تاجیرلری اوزوندن طرد ائتسه ایدی، اگر اوغرو و قاچاقچی و سایر جینایتکارلار... ایله قونشولوق، قوهوملوق و دوستلوق قییح و ناشاییست بیر عمل ساییلسا ایدی، اوندان اولارین ایستیکلاسی اوچون بو قدر تشبوت ائتمک ایمکانی اولمازدی جینایتکارلارین قیزلاری، اروادلاری، اوشاقلاری، آنا و باجیلاری حؤکومت ایدارلرینه تۆکولوب اولاری قانون چنگیندن خیلاص ائتمک اوچون خالق باشچیلارینین آبری سینی جورا ائده بیلمز دیلر. بلکه برعکس اوزلرینین پیس آداما منسوب اولدوقلارینی اینکار ائدر دیلر. حتا او آدامین فامیل و شوهرتینی داشیماغا جسارت گؤستره بیلمزدی، چاره بوخودور، جامعیه میزده بو افکار و بو اخلاقی یاراتماق لازیمدیر.

بیلاخره جامیعه اؤز اوغونو پول واسیطه سیله میلی وظیفه داشیماقدان قاچیردان حاجی آغانی گرک طرد انده، گرک او دوکتور کی، پول آلیب میلیونرین اوغونو میلی وظیفه من ماعاف ائتمیشدیر، جامیعه ده باشایا بیلیمه، اونون مطبئی نین قابیسی باغلی قالا، اونا طبابت اوچون موراجیعه ائدن اولمایا، گرک آبرو و حیثیتی نه علاقه مند اولان طبیبلر بو کیمی همکارلاری اؤز آرالارینا یول وئرمه یلر، گرک او افسرلر کی، بو کیمی آچاق حرکت کؤمکلک ائدیرلر، اولار دا خجالندن یئره گیریب میلّت و خالقین شرف و ایفتیخاری اولان پاقونلاری داشیماقدان پرهیز ائدیلر.

ایندی بیزیم میلی مطبوعاتیمیزین قاباغیندا دوران آغیر، ان بؤیوک، ان موهوم وظیفه بوندان عیبارت دیر. گرک جامیعه ده انله روح یار اتماق، انله بیر عومومی میلی اخلاق ایجاد ائتمک کی، پیسلر، یالانچیلار، اوغرو لار، موتقلیلر، میلی ایشلردن بویون قاچیرانلار، روشومخورلار و بونلارین نیجاتینا چالیشانلار، اؤزلرینی ظاهره چیخارا بیلیمه سینلر مدنی حوقوقدان محروم اولاراق اینفیرادی، مطرود و منفور بیر حالدا یاشاماغا مجبور اولسونلار.

بوندان اؤترو ده شدید موباریزه و اؤلدوروجو تنقید لازیم دیر. بو اولمازسا، آلدیغیمیز حاق و ایختییار ائدن خالقیمیز اؤز سعادتین اوچون ایستیفاده انده بیلیمه جکدیر.

پیشه وری

«آذربایجان» روزنامه سی، 2 شنبه 4 شهریور 1325 جی ایل، نومره 283 ایکینجی دؤوره

کولاهبردارلیقلار ایله شدید موباریزه ائتمک لازیم دیر

آخیر واختلاردا تئهران ایله تیجارتی و سییاسی موناسیبتلر باشلانیدیغینا گؤره بعضی موقاطیعه کار و حوقوبازلار اؤزلرینی تئهران ایدارلرینه موعریفلیک ائدیپ آذربایجان نامینه بؤیوک کولاهبردارلیقلار ائدیرلر. بو کولاهبردارلار اغلب او آداملار دیر کی، آذربایجان آزادلیغی یولوندا هنج بیر قدم گؤتورمه ییش، بلکه یئری گلدیکده اونون علنیه نه داخی چالیشمیشلار. بونلار انله نئیرنگباز آداملار دیر کی، حتا اوتانمادان بیزیم میلی موسیسه لریمیزه موراجیعت و ایداره باشچیلاریمیزین عدم ایطیلاعیندان سوا ایستیفاده ائدیپ بؤیوک سیفاریشلر آلیر، سونرا دا بئش تومن آدیقلاری شیلیری ایدارلریمیزه یوز تومن حسابینا قویورلار. همچنین تئهران ایدارلرینده موجود اولان هر ج-مرجدن ایستیفاده ائدیپ آذربایجان نامینه بؤیوک ماعامله لر انجام وئریرلر. بونو نظره آلاراق آذربایجان ایالت انجومنی بوتون ایدارلره بخشنامه واسیطه سیله ایطیلاع وئریشدیر کی، بو کیمی ماعامله لردن انجومنین رسمی قراری اولمادان خوددارلیق ائتسینلر و تئهران ایدارلری بو کیمی ماعامله لری آذربایجان انجومن ایالتی سیندن بی ایطیلاع انجام وئرسه مسولیتی اؤزلرینه عاییددیر.

آذربایجان خالق بو کیمی حسابلارا اؤزلرینی مدیون حساب ائتمه جکدیر.

بونونلا بنله بیز خالقیمیزدان میلی ایدارلریمزدن، نهضت یار ائدن ایمانلی دموکراتلریمیزدان، گنجه گوندوز چالیشیب اؤز قوللارینین گوجو ایله آزادلیق آلان فدایی باشچیلاریمیزدان اینتیظاریمیز بودور کی، بو کیمی کولاهبردارلیقلار ایله جیدن موباریزه ائدیپ، خالقین الین تری ایله الده ائدیلن پوللارینین قدرینی بیلسینلر. تئهراندان مور-ملخ کیمی تۆکولوب گلن لاشخورلارین حییله لرینه آدانماییب اولنلارین شیرین دیللرینه قییمت وئرمه سینلر.

دو ننه دك اوزر يميزه مينلرجه توهمت و ايفتيرا آتان حوقاباز لار بوگون بيزه آندان مهر بيان دايه اولاي بيلمزلر. بيز هر ايش گورسك خالقيميزا اورگي يانان، آزدليغيميز يولوندا جان قوبان فداكار آذربايجانلار يانان اليله گورملي بيك. حيله گر موقاطيعه كارلارا، كوهنه دللالارا آذربايجاندا مئيدان وئريلمه يه جكدير.

«آذربايجان» روزنامه سي، 3 شنبه 5 شهريور 1325 جي ايل نومره 284 ايكنجي دوره

آلينا ن آزادليغي ساخلا ماق، اوندان خالقين سعادتني اوچون ايستيفاده ائتمك لازيمدير

انليميزين شادليق گونو حساب اولونان 12 شهريور ياخينلاشديقجا خالقيميزين، انليميزين و اونا رهبرليك ائدن فيرقه ميزين ايچريسينده گنئيش دايره ده فعاليت حيس ائديلير.

كنچن نؤمره ميزده مركزي كوميتهميزين بايرام برنامه سيني درج ائتميشديك. دونن خالقيميز و اونون سئوملي تشكيلا تي حساب اولونان فيرقه ميزين بير ايل مودتبنده گؤسترديغي ياراديجي ليغي يادا سالماق اوچون گؤرولن ايشلرين ان موهملر يني خاطر لادان 200 صحيفه ليك بير فؤهروست مونتشير اولدو.

بير آيدان بري آذربايجانين بوتون كند و شهرلرينده بؤيوك حاضيرليق گندير. كندليلر، كارگرلر، كسبه و هونر صاحيبلري بير ايل مودتبنده گؤردوكلري بؤيوك ايشلر و گؤستردوكلري حيرت وئر يجي قهرمانليقلاري خاطر لاما ق اوچون اورك دؤيونتوسو ايله شهريور آيينين 12-سيني گؤزله يير. او گونده بير ايلليك فعاليتينه يگون وورماق ايسته يير.

بؤيوك نهضتيميزين قاباغيندا گئدن تبريز شهرينين فيرقه تشكيلا تي هميشه اولدو غو كي مي، اؤز دوغما فيرقه تشكيلا تينين رهبرليغي آلتيندا اؤزونون سيباسي موباريزه ده گؤسترديغي لياقت و ايستعداديني بير داها ايثبات ائتمگه چاليشير.

بير ايلده گؤردوبوموز ايشلري، الدهه ائنديگيميز موفقيتلري سايبب يازماق ايله قورتاراسي دئييلدير. قوي اونو تاريخچيلر يازسين و بيز عملدن بحث ائدك، صاباحين مساله سيني دوشونك.

ائل بيز يمله دير. بيز اونو موننظم ميلي بير قورولوشا ماليك ائتميشيك. بير ايل بوندان اول دخي خالقيميز اؤزونون قهرمانليغي ايله مشهور ايدى. او، كنجميش باشچيلار ينين كسب ائنديگي ايفتيخار ايله ياشايير و ايرتجاعى قوملر ايله شديد موباريزه آپايردي. آما گر ك شرافت و اينصاف اوزره قضاوت ائدك كي، بو موباريزه دن خالق بير نتيجه آلا بيلميردي. چونكي اونون اعتماد ائديب آرخالانا بيلن ميلي بير مركزي بوخ ايدى. بو جهتن تشكيلا تار ين گؤستردوكلري قهرمانليغا باخما يراق عموم خالقي آياغا قالدير ماغا قدير دئييل ايدى.

شهريور ين 12-ده بيناسي قوبولان فيرقه ميز ايسه بو نؤقسان ي اورتادان قالدير ماغا موفوق اولدو. اونون برق آسا بير صورتده مئيدانا چيخماسي ايله خالق اؤزونه رهبر و باش تاپدي. اونا اعتماد ائدهرك شرفلي موباريزه سيني موعين هدف و مقصد ايله علاقه دار ائدي. گؤتورولن قدلر ي بؤيوك نتيجه لره باغلاماقلا خالقي اؤزونه اينانديردى، ائلين اورگيني فتح ائدي. ائل ايله قاينادي قاريشدي، اونون پيشواسي و حقيقي رهبر ي اولدو.

او شهريور دن بو شهريوره قدر بؤيوك بير فاصيله اولماديغي حالدا انليميز بير قرينه قدر بؤيوموش، روشد و نومو ائتميشدير.

ايندي بيز بوتون دونيادا بير ميلت كي مي عرض اندام ائديب اؤزوموزو ايداره ائده بيلمك اوچون وجودا گتيرديگيميز ميلي تشكيلا تار يميز واسيطه سي ايله ميلي مدنيت و ميلي فرهنگ اوستونده گونن-گونه ترقى و تكامله دوغرو بؤيوك قدم گؤتوره بيلريك.

بیز ایندی نه تک ایراندا، بلکه یاخین شوقه دموکراتیک نهضتین باشچیسی و علمداری حساب اولونوروق. بو آدی بیز اوزوموز اوز اوستوموزه قويمامیشیق. بو، دونیا دموکراتیک نهضتینه شدید صورتده علاقمند اولوب، اونون گنڈیشینی چوخ دیقتله تعقیب ائدن دونیا سییاستمدار لارینین ان صادیق نومایندهلرینین بیزیم حرکتیمیزا وئردیگی قییمتدیر.

ائل بو فداکارلیق نتیجهسینده بو ایفتیخارلا دولو آدی قازانماغا نایل اولموشدور. بو ایفتیخاری بیزه وئرن شهر یورین 12-سیدیر. یعنی فیر قهمیزین تشکیلدیر.

بو شرفلی گونون موباریزه قهرمانلاری ایسه بیر ایل تامام سورن موباریزه میزده دایما فتح و قابیلیت اوچون یاشاماغا و ائلین شرافت و ایفتیخاری اوچون اولمگه حاضیر اولان فرماندهلر کیمی ظفره دوغرو قوشان خالق کوتلهسینین قاباغیندا گنڈیش، ایستر سییاسی، ایستر حربی، ایستر ایقتیصادی، ایستر دیپلوماسی و تشکیلاتی جبههلردن بویوک ایفتیخار ایله، باشی اوجا چیخماغا موقوف اولموشلار.

خالقیمیزا ایندی ناموسلو، شرفلی اینسانلار باشچیلیق ائدیر. شهر یورین بیزه وئردیگی نتیجهلرین بویوگو ده بودور. باشسیز میلّت، رهبر سیز ائل هدفه دوغرو گنده بیلمز. اینانیمیش تشکیلات یارادا بیلیمین بیر میلّت آزاد یاشایا بیلمز. شهر یوردن بو طرفه میلّتمیز بو بویوک نوقصانی رفع ائتمگه موقوف اولموشدور.

هر حالدا ائل بو بویوک بایرامی داها طنطنه لی بیر صورتده ایستقبال ائتمگه حاضیر لاشیر. فیرقه تشکیلاتلاریمیز ایسه بو طنطنه لی گوندن داها بویوک ایستیفادهلر ائتمه لیدیر. کئچن شهر یور بیانینییمیزی فقط قیرخ نچه نفر ایضا ائتمیشدی کی، اونلاردان بیر نچهسی ده بولون یاریسیندا یورولوب، یا قورخوب آباق دالی قویدولار. حتا موباریزه نین آغیر گونلرینده اونلاردان بیر نچه نامرد و آچاق خاینلر چیخدی کی، بیزه دالدا خنجر وورماق قصدی ایله دوشمنلر سیراسینا کئچیب لوندونا و سایر اجنبی اولکلره تئلئقراقلار گوندرمک و اسیطهسی ایله نهضتیمیزی بوغماق ایسته دیر. لاکین بو گون خالقیمیزا آغیر گونلرده رهبرلیک ائدن بویوک شخصلریمیزین ایستیقامتی سایه سینده بوتون موشکولاتا اوستون گلن فیر قهمیزین بایراگی آلتیندا توپلانان عوضولرین سایه سی ایکی یوز مینی کئچمکده دیر.

بو ایل شهر یورین 12-ده دوغرودان دوغرویا آذربایجان، ایران آزاد یاشا هلا رینین کعبه یی-آمالی مقامینی قازانمیشدیر.

ائل تک بونون اوچون بایرام ائتمیر. اونون اورگینده بویوک اومیدلر، درین آرزولار، بیتمز، توکنمز ایستکلر واردیر. او، بو شهر یوره قدر ایستیدادین سر پنجه سینی سیندیرمیش، آزادلیغا چیخا بیلیمیشدیر. او، چوخ یاخشی بیلیر کی، بو کافی دئییلدیر. خالق گرک اوزونون میلی فیر قهسینین رهبرلیگی سایه سینده آلدیگی آزادلیغی هله ده چوخ شدید اولان خطرلردن قوروسون و اوندان اوز سعادتینی اوچون نتیجهلر آلسین.

ایندی ائل توتدوغو سنگرلرده دایانیب تنفوس ائدیر. صاباح داها بویوک سنگرلر آماغا احتیاج اولدوغو اونا گیزلی دئییلدیر.

شهر یور جشنی ایسه اونون یورغون روحو اوچون قوتلی بیر قیدا حؤکمونده دیر. حربی موباریزه نوقطه یی-نظریندن اونو بیر مانؤور دخی حساب ائتمک اولار. بو مانؤوری ایداره ائتمک و بو و اسیطه ایله خالقین قودرت و ایستعدادینی گؤسترمک یئرلی فیرقه باشچیلارینین و قهرمان فیرقه تشکیلاتچیلارینین موسقیم وظیفه سیدیر.

مخصوصن شهر یور جشنی حومهلری ایداره ائدن کومیته صدرلری، تشکیلات و تبلیغات شؤعه مودیرلری ایله صیفی کارگر ایتیحادییه لرینه رهبرلیک ائدن ایتیحادییه کادرلاری اوز قوت و باجاریقلارینی بوروزا وئرمک اوچون بیر موسابقه مؤیدانی وجودا کئیرمکدیر.

بو ایشین گنڊیشی فیرقه و ایتیحادییه کادرلارینین مسلک، ایدئال و افکاریمیزا نه قدر باغلی اولدوقلارینی گؤستره جکدیر. خالق حاضیردیر، ائل تکان یئمیشدیر، کادرلار ایسه اونو تشکیل ائتمه‌لی و جشنده دخالت وئرمه‌لی و بو دخالتی مونظم حالدا ایداره ائتمه‌لیدیرلر.

ئل بایرامینی ائللین ناموسلو قیزلاری و اوغلانلاری لایبق بیر شکیلده تشکیل ائدهجکلرینه بیز اینانیریق.

بو بایرامدا ائلمیز «آلینان آزادلیغی ساخلاماق و اوندان خالقین سعادتینی اوچون ایستیفاده ائتمک» شو عاری آلتیندا حرکت ائدهجکدیر.

«آذربایجان» قرنتی نؤمره 285، 6 شهریور 1325، (28 آوقوست 1946-جی ایل).

1 حساب حسابدیر، کاکا قارداش.

«آذربایجان» موفقییتلریمیزین ایناسی دیر

اوتوز ایلدن آرتیق دیر کی، من روزنامه‌نوئوسلیک عالمینه قدم قویموشام، چوخ آز ایتیفاق دوشموشدور کی، ایستدیگی می یازا بیلیمیز و یازدیقلاریم جامععه‌ده تاثیر سیز قالا، همیشه‌ده قلمیم گونده‌لیک و جاری مسالهلر اوستونده ایشله‌دیگی حالدا خالقین سعادتینی تامین ائتمک یولوندا گؤتوردوگوم هدفی اونوتمامیشام. هر حالدا و هر وضعییتده حادیه‌لرین حقیقتینی اولدوغو کیمی تصویر ائتمگه چالیشیب خالقین آنلایا بیلدیگی دیلده قلم فرسالیق ائتمیشم، دوست و دشمنلریمیزین اعتبارینا گؤره یازیلاریم صمیمیت ایله دولو اولدوغو کیمی اورکن چیخیب اورکلره ایشله‌میشدیر. حقیقت گولوق ائندیگیمه گؤره یازیلاریم تشویق و تبلیغ جهتدن چوخ موثر اولموشدور. بونالارین هامیسی منیم یازیبلیق عالمینده تانیشلاریمین یانیندا فکر ائدیرم اهمیتمی بیر مؤوقع ایجاد ائتمیشدیر. بونالارین هامیسی ایله برابر فقط روزنامه‌ده یازدیغیم مقاله‌لره گؤره دئییه بیلرم کی، من ده سیاسی روزنامه یازانلار جرگه‌سینه داخل اولماغا موقوف اولموشام.

اگر مندن سوروشسالار میلی نهضتیمیزین باشچیلیغی مقامیندا گوردوگون ایشلرین هانسی‌سی ایله داها آرتیق ایفتیخار ائدیرسن؟ دئیرم، «آذربایجان» روزنامه‌سینده یازدیغیم مقاله‌لر ایله.

«آذربایجان» دوغرودان دوغرویا خالقیمیزین مباریزه سیلاحی اولموشدور. من نجه فیرقه صدری بو سیلاحدان هرکسدن آرتیق ایستیفاده ائده بیلیمیشم.

نهضتیمیزین ان شدید، ان جیدی، ان آغیر دقیقلرینده بئله فیرقه‌میزین گونده‌لیک سیاستینی آیدینلاشدیریب، اونون رهبرلیگینی فیرقه عوضولرینه و خالقا بیئیرمک اوچون «آذربایجان» بین باش مقاله‌لرینی هرگون اوزوم اوز الیم ایله یازیب حتا اونون آخیرینجی تصحیحینی ده چوخ واخت اوزوم ائتمیشم. بونا ایفتیخار ائدیرم «آذربایجان» روزنامه‌سی منیم ان ضعیف، ان حساس نقطه‌م اولموشدور. اونون مقاله‌لرینی سنوه- سنوه یازیب، سنوه- سنوه اوخوموشام. حتا یاخین یولداشلاریمین دا بعضیسی بونو دفعه‌لرله منیم اوزومه وورموشلار. حتا باش وزیر اولدوغوم حالدا بعضیلری مقاله یازماغی منه داها ایراد حساب ائتمیشلر. لاکین هرگیز روزنامه‌دن آیریلما بیلیمیشم. بلکه بو ایرادلاری نظرده توتوب مقاله‌لریمی ایضاسیز یا اوزگه‌لرین ایضاسی ایله چاپ ائدیرمیشم.

«آذربایجان» روزنامه‌سی منیم نظریمده کسگین مباریزه سیلاحی اولدوغو قدر فیرقه و خالقین ایشین ایناسی دا اولموشدور. اوندان نظرده چارپان نوقصانلار، ایشتیباهلار، آینادا اولان لکهلر کیمی منی موتاتیر ائتمیشدیر.

ایندی «آذربایجان» اوزونون ایکی ایللیک فعالیتینه قدم قویور. من اونو نهضتیمیزین اول گونلرینده عؤده‌ده اولان آغیر و چتین وظیفه‌لره باخمایاراق تک باشیما یازیب ایداره ائتمیشم. آلتی آی تمام گنجه- گوندوز اونون یازیلیب واختلی- واختیندا خالقین اینه

یئتیشمه‌سینه مستقیم صورتده موواظیب اولموشام. من بو روزنامه‌نین اینتیشاری، یازیلماسی و چاپی حاقیندا چکدیگیم زحمتلر، تحمل اولموشام. ائتدیگیم یوخوسوز لوقلاری یادا سالدیقا و یجدانیم راحت اولور. چونکی، او نهضتیمیزین ترقی و تکاملونده بویوک رول اوینامیشدیر.

روزنامه‌میزین یازیچیلاری، موخبیرلری، مترجمیلری، حوروفچینلری، ماشینیچیلاری، موزعلری و ساتانلاری بیلاخره هامیمیز بیر یئرده ایفتیخار ائتدیریک کی، فیرقه‌میزین عؤده‌میزده قویدوغو بو بویوک و آغیر وظیفه‌نی شرافت و ایفتیخار ایله انجام وئرمگه موفق اولموشوق.

یاشاسین خالقیمیزین موباریزه سیلاحی و فیرقه‌میزین ایره‌لیده گئندن مشعلی اولان «آذربایجان» روزنامه‌سی

پیشه‌وری

«آذربایجان» روزنامه‌سی. 5 شنبه 13 شهریور 1325 جی ایل نومره 290 (1) ایکینجی دؤوره

اؤزلرینی فیرقه‌میزه باغلایانلار حقینده

ائشیدیلیر کی، تهراند و ایرانین باشقا شهرلرینده بعضی اشخاص و یا دستلر اؤزلرینی آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین شؤعه و یا نوماینده‌سی آدلاندیریرلار. بو واسیطه ایله فیرقه و خالقیمیزین قازاندیغی نوفوذ و اعتباردان سو ایستیفاده ائدیرلر.

بو کیمی شیدالیق و ماجراجولوقلارا یول وئرمه‌مک اوچون بو واسیطه ایله عوموما اعلام ائتدیریک کی، آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین آذربایجان خاريجینده هنجوجه ایله شؤعه و یا نوماینده‌سی یوخدور. بو ایديعادا اولان اشخاص و دستلرین ایديعالارینا ابدن اعتبار وئرلمه‌ملی‌دیر.

عنین زاماندا همیشه یازیب و دئدیگیمیز کیمی، فیرقه بوتون ایراندا آزادیخاهلارین ایرتیجاج علنیینه آپاردیقلاری موباریزه‌ده آزادیخاهلارین اوستونلوک قازانماسینا وار قوه‌سیله کؤمک ائتمیش و بوندان سونرا دا بو موقدس وظیفه‌نی انجام وئرمکدن چکینمیه‌جکدیر.

بیزیم فیرقه‌میزین شو عاری بوتون ایران آزادیخاهلارینین و اولارین سازمانلارینین اینتیفاقی و اینتیحادی سایه‌سینده اولکهنی ایرتیجاجی قوملرین سووق ائتمکده اولدوقلاری فلاکت و بدباختلیقدان نیجات وئرمکدیر. اونا گؤره ده آذربایجان داخیلینده فیرقه تشکیلاتیمیزین بیرلیگینی و مؤحکمنه‌سینی تامین ائتدیگیمیز کیمی، آذربایجان خاريجینده داخی نیفاق و ایختیلافا سبب اولابیلن تشکیلاتلار ایله جیدن موباریزه ائتمگی لازیم بیلیریک. اگر آذربایجان خاريجینده یاشایان آذربایجانلی آزادیخاهلار آذربایجانین و عوموم ایرانین آزادلیق و ترقی‌سینی ایستیرلرسه ایرانین اؤزگه شهرلرینده ایمتاحاندان چیخیب اؤزونو حقیقی آزادیخاه گؤسترمگه نایل اولان تشکیلاتلارا وارید اولوب اولاردا جیدی و صمیمی صورتده فعالیت ائتملی و بو واسیطه ایله خالقیمیزین سعادت یولوندا گؤتورولن قذملری داها دا سورعتلندیرملندیرلر.

پ

«آذربایجان» روزنامه‌سی، 20 خرداد 1325 جی ایل، نومره 221

ایفتیرا آمیز تئلقرافی کیم ایضا ائتدیر میشدیر؟

دوننکی نومره میزده بازار اهلی نین چوخونون بعضی ماجراجولار طرفیندن ایغفال اولوندوقلارینی یاز میشدیق. مقاله میز بیر آز اوستو اورتولو اولدوغو اوچون کئچن گون اوخوجولاریمیزدان بیر نئچه سی ایدار هیه موراجیعت ائدیپ مؤوضوعون آچیق و صریح بیر صورتده یازیلما سینی تقاضا ائتدیلر. بو تقاضای مشروعی جاوابسیز قویماق مقصدیله ناچار اولدوق ایلمیزده اولان معلوماتدان جوزیی بیر قیسیمی اینتیشار وئرک.

قوی اوخویوب، دوشونوب معناسینی درک ائتمه یین تئلقرافلاری ایضا ائندلر گؤزلرینی آچیب گؤرسونلر کیمین ایله تورا دوشموشلر.

تقریبین بیر آی بوندان ایرملی سئید ضییا دستگاهی نین جیدی، رسمی و فعال اللرین حساب اولونان فقهی آذربایجاندا فیتنه و فساد تولید ائتمک مقصدیله بؤیوک اعتبار ایله تئهراندان تبریزه گلیر و بورادا کئتریدیگی پوللار، وعده- و عیدلرله بازار دللالریندن بیر نئچه سینی اله کئچیریر. سئید ضییا و سایر مرموز مقامات ایله مربوط اولان بعضی اسرار آمیز شخصلردن کؤمک آلیب ایشه باشلا بیر. ایکی اوزلو و خاین آداملار ایسه بو اودا اتک و ورور، نهایت باشدان باشا توهمت و ایفتیرادان عیبارت اولان توهین آمیز و خالقین ایچینه نیفاق سالان تئلقراف، تیمچه و کاروانسارالارین قارائلیق گوشلرینده حوقابازلیقلا ایضالانیب موخابیره ائدیلر.

سونرا آغای فقهی ماموریتینی آخیرا یئتیرمک اوچون اردبیل، اورادان دا شاهسون ائلرینی شرارته سؤوق ائتمک اوچون اونلارین ایچینه عزیمت ائدیر.

بیز بوبارده اوزون- اوزادی بحث ائتمک ایسته میریک. اگر تئلقرافی ایضا ائندلر دوغرودان- دوغرویا فداکار و دوز آدام اولسایدیلر، هامان مین بنش یوز نفرلیک عمومی جلسده گرک اعتبار اض ائده ایدیلر. چونکی، اونلارین چوخو دا اولماسا موهوم بیر قیسیمی نین بو جلسده حضورلاری وار ایدی و لندنه موخابیره اولونان تئلقراف ایسه اعتبار سیز و موتحیدوالرای بیر صورتده تصدیق ائدیلیمشدی.

هله موخالفت آمیز تئلقرافی ایضا ائندلر آراسیندا بعضی آداملارا تصادوف اولونور کی، هر ایکی طرفین اسنادینا دخالت ائتمیشلر. بیر آدام کی، اوزو- اوز ریضا و رغبتیله انجومن ایالتی و ویلایتی طلب ائدن بیر اعلامیعی ایضا ائدیر، او شرافتینه علاقمند اولسایدی. اونون خیلافینا گرک تظاهور ائتمیه ایدی.

بوندان علاوه ایضالارین ایچریسینده جانی و قاتیلر ده واردیر. صادق مجتهدی اوز ایله اوچ نفری قتله یئتیریب، دوققوز نفری شدید بیر صورتده مجروح ائتمیشدیر. بو کیمی اللری مظلوملارین قانینا بولاشمیش جانلرین ایضاسیله یاناشی ایضا قویانلار، عجا گؤردوکلری ایشین قباحیتینی حیس ائتمیرلرمی؟ بیز دوننکی نومره میزده دئدیگیمیز کیمی اشخاصین شخصییتی ایله ایشیمیز یوخدور. لاکین بعضی شخصلر واردیر کی، اونلاری خالقا تانیتماق اولماز.

بازار جامعاتی اگر فقهینی تانییا بیله ایدیلر، قطع اونون تورونا دوشمز دیلر. تئلقرافی ایضا ائدن جاوانلار اگر بیلسه ایدیلر کی، اونلارین ایضالاری خاین اللر واسیطه سیله اوغورلوق ایله اله ائدیلیمیش پول ساتیلیمشدیر، بدن او تئلقرافی ایضالایان آداملارین اطرافینا یاخین دوشمز دیلر. موتاسیفانه بو حقیقتدیر، بیز ایسته دیک اونو آشیکار ائدیپ قضاوتی بیطرفلرین ویجدانلارینا حواله ائدیریک.

اینٹیخابات فرمانینی خالقیمیز اوزو صادیر ائتملی دیر

ایندیکی 14 جو مجلس مملکتیمیزین اساسی قانونلارین پوزوب گولونج باهانالار ایله آزادلیغی محو ائتمگی قرارا آلدی. ایندیکی اکثریتی تشکیل ائدن خاینلر ایکی یول آیریجیندا ایرتیجاج و ایستیبداد یولونو اینتیخاب ائتدیلر. ایندیکی قوللابی وکیللر کم فورصتلره یاراشان تولکولوک ایله اللرینه دوشن فورصدن ایستیفاده ائدی، خالقین قانونی حاقینی الیندن آماغا تصمیم توتدولار. بیزیم تکلیفیمیز روشن دیر. بیز وار قوومیز ایله حاقیمیزدان دیفاع ائدی، مشروطه‌نی ساخلایاجایق.

مجلس قانون اساسی موجیبینجه تعطیل اولای بیلمز، اونو تعطیل اولماغا یول وئره بیلیمز. اونا گوره مرکزی کومیتهمیزین ان یاخین زاماندا دعوت اولونموش عمومی ایجلاسی بو خصوصدا جیدی قرار چیخارمالیدیر.

آذربایجان خالق آلدیغی آزادلیغی ساخلاماغا قادیر اولدوغو اوچون جاوانلارینین آل قانی ایله یازیلیمیش مشروطه قانونلارینی محو اولماغا یول وئرمیهجکدیر. بوتون ایران آزادیخواه‌لارینین گوزو آذربایجاندا دیر. بوتون ایران دموکراتلاری بیزدن ایش گوزله‌بیرلر. فیرقه‌میز بو اینتیظار و امیدلرین پوچا چوخماسینا یول وئرمیهجکدیر. بیز بونا اورگیمیزین درین یئریندن اینانیریق. فیرقه ایرتیجایی مجلسین خایانه ضرب‌هسینه مردلره یاراشان بیر شواعتله جاواب وئرملیدیر. خالقیمیز مجلس اینتیخاباتینین چوخ تئز بیر صورتده باشلانماسینی طلب ائدیر. فیرقه بویوک قدمی گوتورملیدیر.

حاقی وئرمزلر، اونو آماق و ساخلاماق لازیمدیر. خالقیمیز اوز حاقینی آماغا و ساخلاماغا قادیر اولدوغو اوچون، اونون بویوک فیرقه‌سی چوخ تئز و جیدی تصمیم توتمالی و اونو ایجرا ائتملی دیر.

قوی تئهران مورتجعلری اوز تکلیفلرینی بیر دفعه دوشونسونلر. اونلار قانونی پوزوب مشروطه‌نی کوللن تعطیل ائتدیلر. اونا گوره بیزیم آزادلیق و مشروطه‌نی دیرلتمک یولوندا گوردوگوموز تدبیرلره اعتیراض انده بیلیمزلر. سئچگی فرمانینی خالقیمیز اوزو صادیر ائتملی دیر. تئهران بو یولو اوز ایله بیزیم قارشیمیزا قویموشدور. بونا موخالیفت ائدن خاین عونصورلر ده گرک حسابلارینی آنلا سینلار. بورادا تک آذربایجانلی دئییل، بوتون ایرانیلارین حیات و مومات مساله‌سی حل اولونور. پول گوجو، حیيله و نئیرنگ ایله مؤیدانا آتیلان حوقابازلار، خالقین آرزوسو موجیبینجه جزالاناجاقلار.

آزادلیق قوربانلار طلب ائدیر، بیز بو قوربانلاری وئرمگه آماده‌بیک. ایرتیجاج قان تۆکمگه تشنه‌دیر. ولی آزادیخواه‌لار اونون بو مقصدله قالحیزدیغی اللرینی کسملی، آرزولارینی پوچا چیخارمالیدیر.

بیز اینتیخاباتی باشلامالی، اونو دموکراتیک بیر طرزده و بیطرفانه بیر صورتده آخیرا یئتیرملی‌بیک. قوی تئهران مورتجعلری خالق طرفیندن سئچیلن وکیللریمیزی قبول ائتمه‌سینلر. اونا بیزیم تکلیفیمیز معلومدور. بیز ایرانین آیری یئرلرینده ده بو ایشین باشلانماسینی اومید ائدیریک. لاکین گورونور همیشه اولدوغو کیمی بیرینجی قدمی گوتورمک آذربایجانین عؤده‌سینه دوشموشدور. اولسون، بو ایفتیخاری ایشی ده بیز باشلاریق.

تکرار ائدیریک، محللرده آپاریلان فیرقه کونفرانس‌لاری تئزلیکله خاتیمه تاپمالی، شهرلرده و کندلردن گلن کومیته عوضولری و مسول فیرقه رهبرلری بو بویوک تصمیمی دوشونوب ایجرا ائتمگه حاضر لانمالی‌دیرلار.

بوندان علاوه فیرقه عوضولری وار قوملری ایله بو خیانتی آچیب خالفا گۆستریمک، افکار عامه‌نی آزادلیق یولوندا موباریزه حاضیرلاماق کیمی بؤیوک بیر وظیفه قارشیسیندا دیرلار.

قوی سئید ضیاینین پولو و بییگانلرین تدبیری ایله مئیدانا آتیلان خاین عونصورلر ماسکالارینی بیرتیب اوز حقیقی سیمالارینی گۆستر سینلر. خالق بو کیمی خاین عونصورلری جزالاندیرماغا قادیر دیر. مورتعلره و آزادلیق دوشمنلرینه نیجات یوخدور.

«آذربایجان» روزنامه‌سی، شنبه 29 مهر 1324 جی ایل، نؤمره 33 ایکینجی دؤوره

صدر دوشدو

صدر کابینه‌سی نین سوقوطنو رادیولار خبر وئردی. بو کؤهنه قورد آخیر عؤمرونده بؤیوک بیر گورباگورلوق قویوب گئتدی.

شهر یوردن سونرا گلن کؤهنه و چوروموش کابینه رییسلرینین هامیسی بو یول ایله گئتمیشلر. اونلارین هر بیرى آزادلیغی محو ائتمک اوچون اوزلریندن بیر یادیگار قویوب تاریخی لکهلندیرن بیر ایش گؤرمکله «ایفتیخار» انده بیلرلر.

ایندی تئهران مطبوعاتی باش وزیرلیگه ایکی کاندید گؤستیر. بونلاردان بیرى، قوجالیب، ایشدن دوشوب، قولاغی کار اولموش حکیم اولمولک، دیگرى ایسه اوندان بیر نچه ایل کچیک اولان قوام السلطنه‌دن عیبارت دیر.

سؤز رییس اولوزرالارین شخصییتینده دئییلدیر. بیزیم نظریمیزه صدر والشراف، حکیم اولمولک و قوام السلطنه اساسن بیر سرچشمه‌دن سو ایچن، بیر تیپه منسوب اولان آداملار دیر.

بیز بو کؤهنه سیمالارین کئچمیشلرینی یاخشی تانی بیریق. بونلار ایران میلیتین سعادتی یولوندا هئچ بیر وخت بیر قدم بنله گؤنورمک فیکرینده اولمامیشلار و هر بیرین تاریخ حیاتیندا بؤیوک وقانلی لکهلری واردیر.

ایندی قوام السلطنه و یا حکیم اولمولکی اوندان اوترو ایش باشینا گئیریرلر کی، نقشه‌سینی چمکده اولدوقلاری خایانه سیاستین اوستونو اورتوب- باسدیرماقلا، آزادیخاهلاری ایغفال ائتسینلر.

بونلارین نئیرنگلری فؤوق‌العاده دقیق و اوستادانه‌دیر. اول ایرتیجاغا دوغرو بؤیوک بیر قدم گؤتوروب، سونرا تنفوس آلماق اوچون ظاهرده خیردا بیر گؤذشته گئدیرلر.

تا نفت موضوعونو مجلسده او طرزده کئچیرمگه موقوف اولمامیشدیلار، ساعیدی وار قوملریله مودافیعه اندیپ ساخلاماغا چالیشیردیلار. مساله بیادیگیمیز شکیلده قورتاران کیمی فورون بیحال و سوست عونصورلوگو ایله معروف اولان حسام سولطان بایاتی ایش اوستونه گئیردیله و اونون واسیطه‌سیله توتدوقلاری بیر طرفلی سیاستی اورت- باسدیر ائتمگه موقوف اولدولار.

صدرین ایش باشینا گلیمه‌سی ده ساعیدین گلیمه‌سی کیمی ایدی. موتفیقلر گئتمه‌دن اول آشیغی قورقوشونلاماق و ایرتیجاعین قاباغینا چیخان انگللی اورتادان قالدیرماق لازیم ایدی. ماحاریبه زامانیندا مووقتی آزادلیقدان ایستیفاده اندیپ گوندن- گونه قوتلنمکده اولان سیاسی فیرقلر و میلی جمعیتلرین ووجودو اولاری لرزهیه سالمیشدی. موتفیقلرین ووجودو ایله بو خطرین قارشیسینی آلماق اولارا موپسر اولای بیلمزدی.

اونلار چوخ گوزل بيليردى كى، ايندىكى شراييط آلتيندا اينتيخابات باشلانار سا، آز ادخالار مجلسده بويوك مۇوقع توتا بيله جكلر. 8 نفر دن آرتيق اولمايان توده فراكسيونون رشادت و ضرب شصتيني گورموشدولر. اونا گوره وار قوولريني صرف انديب صدره رسميت وئرديلر و اونون مجلس خاريجينده ياراتديغي وحشتدن ايستيفاده انديب اينتيخاباتي ايسته ديكلري مودته دك تاخيره سالديلار. ايندى آسودمليك ايله موجلل بير كابينه ياراتماق فيكرينه دوشموشلر.

بو كابينه كيملردن تشكيل اولونور- اولسون باياتين كابينه سيندن آرتيق بير ايش گوره بيلميه جكلير.

بير ده ايران سيياستينده فيرقه ميزين وجودو و تعقيب انتمكده اولدو غوموز جيدي و عملی شوعارلار بويوك و قودرتلى عامللردن حساب اولونماغا باشلاميشدير.

آتالار دنميشكن، آي نين اويونو بير قوزدان اوترو دور.

تئهران قوام السلطنه و حكيم اولمولك كيمي نامزدلري مئيدانا چكمكله بيزيم قارشيميزا دوققوز چيخارماغا چاليشير.

انشيتديگيميزه گوره كابينه ده بعضى روس ديلي بيلن آداملار دعوت انتمك فيكرينده ديرلر. بو واسيطه ايله شورا ديپلوماسى دايرلر نين گوزوندن اسكى آسيب، اوزلر نين اورتا بير سيياست طرفدارى گؤستر مك فيكرينده ديرلر. لاکين خوروزون قويروغونو گيزلتمگه قاديير دنميشديرلر.

سئييد ضيبا رسمى مجلسده هيتلئر و موسولينى نين دنمگه جورات انتمه ديگى سوزلري دنديگى حالدا مجلسين اكرتيتى اونا كيچيك بير اعتراض ايشارسى وئرمك ايسته مه دي.

بير مجلس كى، اونون ليدئرى آچيق صورتده دنبير: من رئيمني محو انتمك اوچون روسيه ايله قراردا باغلاديم، او مجلسين طرف اعتمادي اولان بير دؤولت رييسى كيم اولور- اولسون بيطرفانه بير سيياست اپارا بيلمز. بونلارين هاميسى اويون و فيريلدا قدير. ايراندا ميلى بير حؤكومت او واخت وجودا گله بيلر كى، ايالت و ويلايت انجومنلري وجودا گلسين، خالق تئهرانا موننتظير اولمادان اوز نومابنده لر نين اينتيخاب انديب قانونى مودته مجلسى آچا بيلسين.

بيز آچيق دانيشماغى سئويريك. اولوم قارشيسيندا بنله آلنى آچيق بير صورتده حقيقتى سؤيله مك، آذربايجان آز ادخالارينين عادتيدير. بو يولدا ايمتاحانلار دا وئرميشيك.

ايندى ايراندا ميلى بير حؤكومت بوخ دور. مجلس شورا دا ميلى بير موسيسه دنميشدير.

جنوبى ايالتلرين هاميسى بيگانه اينده دير. تئهران ايسه ظاهيرده شاهين پولو ايله فير لانير. حقيقت امرده او دا بيگانه لر نين اويونجاغى اولموشدور.

قيزيل اوردو آياغين سرحددن کنار قويان گون شومالى ايالتلر نين ده سيلاح گوجو ايله او حالا سالاجاقلار. اينديدن آذربايجان كندلرينده ژاندارملارين قوپارديغي محشر بونو ايثباتا كافيدير.

ايش بنله گنر سه، مملكتين گلجگى قار انليق و قوروخولودور.

ايرتيجاع حياسيز لاشميش و بيرحمانه بير صورتده حمليه گير ميشدير. تقى زاده ايله آهين تئلقر افلارى گوستيرير كى، بويوك موتفيقر يميزين پايتاختلاريندان بئله بير قورخو آشكارا چيخميشدير. لاکين بو درده چاره ائتمز. خالق اوزو اوز فيكرينه دوشملى، اوز درلرينه چاره ائتمليدير.

قوام السلطنه، حكيم اولمولكلر ايمتاحتلاريني و نر ميشلر. اونلاردان اوميد گوزله ييب قيمتلى واختى تلف ائتمك اولماز.

تاريخ تکرار ائدلمكدهدير. تهران ايرتيجاعى گيلان اينقيلابيني پوزماقدان اوتر و موشيرالدوله مرحومون ميلي ويججه و نوفوذوندان ايستيفاده ائدى. شئيخ محمد خيابانيني، اوزونو دمورات و آزديخوا آدلانديران حاجى موخبير السلطنه نين ايله شهيد ائدليلر. خالقيميز سياستده سردار ميلي نين تهرانا گنتمدن قاباق تعقيب ائديگى يول ايله گنتملى، اونا تقليد ائتملىدير.

تسليم محو اولماق دنمكدير. بيز اوز حاقيمى اوز ميلنيميزين گوجو ايله الده ائتملى ييك. بازار دللالارى واسيطه سيله دوزملين خايانه تئلقر افلار بيزى توتدو غوموز يولدان قايتارا بيلمز. ژاندارملارين كندلرده ياغدير ديقلارى اولدار، كندلنين اينتيقام حيسيني تحريك ائتمك باشقا خايينلره حاصيل و نر مز. خالقين صبرى توكنميشدير.

آزادليق مشعل يمه طرف اوزانان خاين اللر كسيله جك، خالق آزادليق علثيه نه دالان بامباچا چيخاران يالانچى پهلو انلارى بيرحمانه بير صورتده جزالاندير اچاقدير.

ايشتيباه اولونماسين، سوز شخسى اينتيقام اوستونده دنييلدير. بيز شخسى عداوت، شخسى دوشمنليگه يول و نر ميريك، بو يولدا عفو و ايغمماض طرفدارى ييق. لاکين خالقين اينتيقاميدان صرف نظر ائتمك اولماز. بيز كنجميش نومرله ريميزين بيرينده دنميشديك، اگر تهران ايرتيجاع يولونو توتارسا خودا حافىظ، بيز آزادليغا دوغرو گنده جه ييك. بو گونكو نومرهميزده اونو تكميل ائدير ييك.

اگر تهران و تيريزين خالقى اسارنده ساخلاماغا چالیشان موستبيلرى، اسارت يولونو اينتخاب ائديب خالقى او يولا چكمگه ايقدام ائدر لرسه، خالق اونلاردان اينتيقام آلماليدير.

بو اينتيقام چوخ شديد اولماق. خاينلر قيرخ ايل تامام بيزيم آزادليغيمى ساتميش، خالقين موقدراتى ايله اويناميشلار. قيرخ ايل مودتنده توكولن قانلار، داغيديلان خانيمانلار، آج و يالاواج قالان كند و شهر زحمتكئشلرينين اينتيقامى خاينلردن چكىلملىدير.

«من بوتون ثروتمى آزادليغى محو ائتمك يولوندا صرف انده جگ»، دئين يالانچى منفعت پرست و خاين عونصورلر بيلسينلر كى، آذربايجان خالقى بير قطره قانى قالانا دك اوز توتدو غو يولدان قايتماي اچاق و اونلارين ثروتمى قورقوشوما دؤنرب اونلارين خاين باشلارينا وور اچاقدير.

بيز خياباننى مرحومون ايشتيباهيني تکرار ائتميه جه ييك. خاينلره اولومدان باشقا جاوابيميز اولما بيلمز.

خالق اوز حاقينى آماق اوچون قوربان و نر مكدن قورخماز. قوربان و نر مگه حاضير اولمايان بير ميلت آزادياشاماغا حاقلى دنييلدير.

تهران ايسه اورگيني بئش اوچ ساتيلميش خاينلرين تئلقر افلارينا خوش ائتمه سين. بيز اوز مراميمى حياتا كنجيرمك يولوندا كابينه لرين ديشمسه كى خيردا مؤوضوعلارا اهمييت و نر مه ييب خاينلرين سوزلرينى ده حسابا آلماي اچاغيق

پيشه ورى «آذربايجان» روزنامه سى، 4 شنبه، 2 آبان، 1324 جى ايل، نومره 36. ايكينجى دؤوره

تیجارت بازاری تاپماق لازیمدیر

سییاست مئیدانیندا مغلوب اولان تئهران مورتجعلری ایندی تازا بیر نغمه آغاز اندیب، آذربایجان خالقینین روحیه سینی، یاراتماق ایستمدیکلری ایقتیصادی بۇحران واسیطه سیله سیندیرماق ایستهمیرلر. اونا گۆره، بیزیم ثروتیمیزی جوربجور واسیطه لر ایله چکیب تئهرانا آپارماغا چالیشیرلار. میلی حؤکومت هر ایشده نقشه و حساب اوستونده حرکت ائتدیگی اوچون بو جیبه ده ده متانتینی الدن وئرمه ییب خونسردلیک ایله قدم گؤتوروب ایرملی گنتمکده دیر. بونو بیر دفعه گرک هامی بیلسین کی موقتی موشگولات بیزی توندو غوموز یولدان دالی قایتارا بیلیمه جکدیر. بیز موشگولات و چتینلیکلردن قورخان دنیللیک و چوخ یاخشی بیلیریک کی هنج بیر ایش موشگولاتسیز اولای بیلمز و هنج بیر میلت زحمت و مشقتسیز سعادت چاتا بیلیمه میشدیر. بیر میلتین بویوک بدباختلیغی اونون موشگولات قارشیسیندا اوزونو ایتیرمه سی و موشگولات علنیه نه تدبیر گؤرمکدن عاجیز اولماسیندادیر. بیزیم میلی دؤلت و میلی فیرقه میز ایسه همیشه موشگولاتی نظره آلیب خطر دهوغرو آلی آچیق بیر صورتده یوروموش و اونو رفع ائتمک اوچون جیدی تدبیرلر گؤرمگه قودرت نیشان وئرمیشدیر.

ایقتیصادی و مالی بۇحران البته آغیر و چوخ چتیندیر. میلی دؤلتیمیزین ایراده سی و فیرقه میزین جیدیتی سایه سینده اونو دا اورتادان قالدیرماغا موقوف اولاجاغیق.

عیجالتن بیز تئهرانین ایقتیصادی سییاستینه چوخ خشین تدبیرلر ایله جاواب وئریریک. برکه دوشسه تامامیله سرحدی باغلا ییب بیر دینارلیق جینس خاریج اولماغا ایمکان وئرمه یه بییک. قوی تئهران مورتجعلری و آذربایجانین دارایی نی چکیب تئهرانا تۆکن خایینلر اوز تکلیفلرینی آنلا سینلار و طاماح دیشلرینی چکیب اوز یئرلرینده مؤحکم اوتورسونلار.

تیجارتین تۆوسیه سی و بازارین رواجی اوچون میلی دؤلت وار قوه سیله چالیشمیش و چالیشماقدادیر.

مخصوصن توجار و مالیکلرین خاریجی بازارلار تاپماق تقاضاسینا دؤلت چوخ بویوک اهمیت قایلیدیر. بو تقضانی انجام وئرمک اوچون گرک جیدی صورتده چالیشیلین. آذربایجان ایندی اوز خئیر و شرینی تشخیص وئرمگه قادیردیر. اونون میلی حؤکومتی، میلی مجلس و فیرقه سی، بیر سؤزله مرکز ثقلی و دوشونن باشی واردیر، اونو زور ایله مئیداندان چیخارماق، یا ایقتیصادی و مالی حوقابازلیقلار ایله تسلیمه مجبور ائتمک اولماز.

بیز توجارین و مالیکلرین تقضاسینی نظرده توماقلا تک تاجیر و مالیک دنیل، بلکه بوتون خالقین منافعینی گؤزله میش اولوروق. اوندان اؤترو کی، تیجارتین دایناماسی بوتون خالقین آیاقدان دوشمه سینه سبب اولای بیلر.

اگر دؤلت مستقیم خاریجی بازارلار تاپماغا و قونشو دؤولتلر ایله تیجارت قراردادی باغلاماغا موقوف اولورسا نعتک شهرلرده بلکه کندلرده ده خالق اوچون بویوک گوشاییش عمله گلجه کدیر.

بیز سییاستده تئهران ایرتیجاعینین قهار پنجه سیندن خیلاص اولدو غوموز کیمی، ایقتیصادی و تیجارت اسیرلیگیندن ده خیلاص اولوب اوز بازاریمیزی تامین ائتملی بییک.

بو ایشده بیر آن بئله غفلت ائتمک اولماز. اولکه میز غنی، میلتیمیز ایسه فقیردیر. بو بویوک نوقصانی رفع ائتمک اوچون داها بویوک فداکارلیق گؤسترمگه میلتیمیز حاضر اولمالیدیر.

«آذربایجان» روزنامه سی، سه شنبه 25 دئی 1325 جی ایل، نمره 101، ایکینجی دؤوره

هامی‌یا، هامی‌یا، هامی‌یا

عزیز هموطنلر!

تاریخین عۆده‌میزه موحوو انتدیگی شرفلی و ایفتیخارلی وظیفه‌لریمیزی بو گونه دک باش اوجالیغی ایله انجام وئریب نوفوزلو فیرقه، میلی حۆکومت، بیر سۆزله میلی دۆولتیمیزی یاراتماق آرزوسونا ناییل اولموشوق. بو یولدا بوتون خالق آباغا قالخب وار قوموسيله چالیشمیشدیر. آذربایجاندا بیر شهر، بیر کند، بیر محله، بیر ائو، بیر اوبا تاپیلماز کی، اونون افرادی بو قانونی حاقی یولوندا فداکارلیق گۆستره‌میش اولسون. خالقیمیزین دوشمنلری بنله، اونون وجودا کتیردیگی بؤیوک نهضی اینکار ائتمکدن عاجیز دیرلر. مینلرجه کیشی، آرواد و قوجالاریمیز مجلس میلی اینتیخاباتیندا گۆستره‌دیکلری علاقه و اییراز ائدیکلری احساسات، میلی آز ادلیغیمیزین پایا و اساسینی تشکیل ائتمیشدیر. ایندی آرتیق آذربایجان میلی دۆولتی انله بیر حقیقتدیر کی، اونون داوام و بقاسی بوتون دونیانین عدالتپور و حقیقی دموکرات عونسورلرینین آرزولاریندان ان موهمونو تشکیل ائدیر. بو یولدا خالقیمیز بؤیوک ایستعداد و قابیلیت گۆستره‌میشدیر.

بیز ایندی ایکی آیا یاخیندیر کی، تنهران مورتععلری و اونلارین حیمایتچیلری اولان دنیا موستبیدلرینین علنیهمیزه اپاردیقلاری شدید مباریزه‌یه باخمایاراق تشکیل ائدیگیمیز میلی حۆکومتی لایبقینجه ایداره ائدیپ خالقیمیزین آسایشی و ترقیسی یولوندا جیدی تدبیرلر گۆرمگه موفق اولماقدا ییق.

خالقیمیز ایستر فیرقه‌میزین سیراسینا داخل اولماق، ایستر ایسه میلی دۆولتیمیزین قرارلارینی ایجرا ائتمک، ایستر ایسه میلی مجلسیمیزین قانونلارینی آقیشلماق ایله اوزونون ایتحاد و بیرلیگینی ثبوت ائتمیشدیر. آرتیق آذربایجان تام معناسیله آزاد بیر اولکه حالینا دوشموشدور. بو اولکه یاشاماق و ترقی ائتمک ایستهییر. بونو خالقیمیزین بوتون افرادینا یئتیرمک لازیمدیر.

قوی ایللرله زجر، مشقت. آجلیق و یوخسوللوق آتشینده یانان آذربایجان خالق بو موژده‌نی انشیتمکله اوزونه سعادت قاپیلارینین آچیلدیغینی گۆروب روحلانسین و گله‌جک نسیللریمیزین اینسانجا یاشاماسی ایمکانینا ایمان یئتیرسین.

عزیز هموطنلر!

سبز چوخ گۆزل بیلیرسیز کی، حاق و آز ادلیغی آدیقدان سونرا اونو ساخلاماق و اوندان خالقین سعادت اوچون ایستیفاده ائتمک لازیمدیر. دموکرات فیرقه‌سی و میلی حۆکومت بو موقدس وظیفه‌نی ایجرا ائتمک زامانی گلیب چاتدیغینی سیزین نظریزه یئتیریر، آدیغیمیز آز ادلیغی گۆز بگی کیمی ساخلاماق لازیمدیر. ایندی تاریخ بیزدن بونو طلب ائدیر.

بیز گرک بوتون قومومیزی وطنیمیزین مودافیه‌سینه صرف ائدک. فداپیلریمیز ایرتیجای دۆولتین موسلح و مونظم قومولرینی سیلاح گوجیله سوریکله‌یب موقدس تورپاغیمیزدان چیخار تدیلا. ایندی مینلرجه جوان و رشید اوغوللاریمیز داغلاردا، درملرده، ایزسبز، نیشاناسیز چۆللرده آغ قارلار اوستونده آز ادلیغیمیزین نیگابه‌انلیغی ایشی ایله مشغولدورلار. هنوز اونلارین توفنگلرینین گورولتوسو تنهران مورتععلرینین قولقلاریندا سسلنمکده‌دیر، هنوز آذربایجان قهرامانلارینین آدی بوتون ایران مورتععلرینین وجودونو لرزه‌یه سالماقدا دیر. بونو هنجکس اینکار ائده‌بیلمز. لاکین بو کافی دئییلدیر.

آزادلیق دوشمنلری بو سادهلیک ایله بیزی اؤز حالیمیزا بوراخمایاقلار. اونلار ایران خاربیجینده آپاردیقلاری خایینانه تبلیغات و دیپلوماسی فیریلداقلاردان مایوس اولدوقدان سونرا علنیهیمیزه سیلاح ایله چیخا بیلر، توپ، توفنگ و طیاره واسیطهسیله خالقیمیزی دیزه چؤکدوروب اسارت آلتینا سالماغا وادار ائتمک ایستر، بونو هنجواخت فراموش ائتمهیین.

عزیز هموطنلر!

بیز دونیایا ایثبات ائتمیشیک صلوح و سازیش طرفداریییق. حتا بیر نفرین بیر قطره قانینین آخماسینا راضی دئییلیک. ولی ایرتیجاع قان ایستهییر. گؤز یاشی طلب ائدیر. آه- نالهمن لذت آپاریر. بیز آرتیق قویون دئییلیک، اؤزوموزو ال- قولو باغلی جلادلارا تسلیم ائده بیلریم. قهرمان میلتر، اؤز لرینین آزادلیق و سعادتینی دوشونن میلترلرین ساده ولی مؤحکم شوعارلاری واردیر:

باشماق ایستهییرسن، اولومه حاضیر اول!

بیز بو شوعاری بیر آن اونودا بیلریم. سیلاح قارشیسینا سیلاح ایله چیخمالی و قوشونا قوشون ایله جاواب وئریمهلیدیر.

خالقیمیز عاجیز، زبون و بیچاره دئییلدیر، اونون تاریخی قهرمانلیغی هنج بیر وخت اونودولماز. هله ایندی ده قیزیلباش اوردوسونون آدی ائشیدیلدیکده مغرور فرماندلر و قودرتلی سرکردلرین باشلاری احتیرام ایله اگیلیر. بو اوردونو آذربایجان دوغوب ووجودا گتیردیگی اوچون بیئه ده بیئه اوردو دوغا بیلر. بو قهرمان آنا، اوغوللار دوغماقدا اؤز ایمتاحانینی وئریمیشدیر.

آذربایجان ساکیت بیر دییاردیر، لاکین اونون دهشتلی توفانی قالدیقدا دنیانی اؤز گورولتوسو ایله دولدورار و بشرییتی دوشونمگه وادار ائدر. بو تاریخین شاهید اولدوغو بویوک ایشلردندیر.

عزیز هموطنلر!

میلتمیزین رهبری اولان فیرقه میز و خالقیمیزین سعادتینی تامین ائتمگه چالیشان میلی حؤکومتیمیز سیزی آلدیغیز آزادلیغی ساخلاماغا دعوت ائدیر، هر بیر آذربایجانلی بو گوندن اعتیارن بو یولدا چالیشمالیدیر. آزادلیغیمیزی آنجاق میلی قوه، مونظم سیلاحلی قوشون اولمادان قوروماق اولماز، بو ایسه عموم خالقین سیلاح باشینا کئچمهسی ایله ایمکان پذیر اولاجاقدیر. اونا گوره ده، فیرقه و دولت سیلاح گؤتورمگه قادیر اولان بوتون آذربایجانلیلاری خالق قوشونلاری سیراسینا چاغیریر. قوی خالق اینانیب رهبر تانیدیغی فیرقه و اینتیخاب ائدیب رهبر تانیدیغی فیرقه و اینتیخاب ائدیب ایش تاپشیردیغی میلی دولتین بو چاغریشینی ائشیتسین، واحید بیر اینسان کیمی آیاغا قالخسین.

قوی فدایی دستهلری تشکیلینده گؤستریلن عمومی احساسات بیر داها یوکسلسین، قوی آنالار، باجیلار قوجا نهلر بیر داها جاوانلاریمیزی اؤیوب وطن و آزادلیغیمیزی مودافیعه ائتمک اوچون میلی قوشونا گؤندرسینلر.

قوی بوتون آذربایجانلی شادلیق سسلری بوروسون.

قوی بوتون فیرقه عوضولری ایشلرینی- گوجلرینی موقتی صورتده ترک ائدیب کندلرده، شهرلرده، کوچه و محلهلرده میتینقلر، بیغینجاقلار تشکیل ائدهرک خالق میلی وظیفهنی انجام وئریمگه تشویق ائتسینلر. قوی روحانیلریمیز منبرلرده، مسجدلرده جاوانلاریمیزی وطن مودافیعهسی اوغروندا جاهادا دعوت ائتسینلر، قوی میلّت دونیایا بیلدیرسین کی، او بیر نفر قالانا دک اؤز آزادلیق و ایستقلالینی مودافیعه ائدهجکدیر. آذربایجانلی میلی دولت تشکیلی ایله اؤز آخیر سؤزونو دئیمیش، اؤز موقدراتینی تعیین ائتمیشدیر.

يا آزادياشاماق يا ايفتيخار لا اولمك.

بو ميلتيميزين آخير سؤزودور، بو سؤزلري دونيايا اعلان ائدن ميلتي آذربايجان خاريجينده آپاريلان حيلهگرانه قرارلارا تابع ائتمك اولماز. آذربايجانلي اوله بيلر ولي توتدوغو حاق يولدان دؤنمز. اولومه حاضير اولان ياشار و ايستهدیگيني آلاز. بيز ياشاييب ايستهدیگيميزي آلميشيق و اولمگه حاضير اولدوغوموز اوچون اونو ساخلایاجاغيق. چونكي اولمکن قورخان ميلتلردن دئييليك.

هموطنلر! قوی آذربايجانين بوتون جانلي اينسانلاري، حتا جانسيز داش و توپراغي، ميلي آزادليغيميزي مودافيعه ائتمگه آند ايجسين، قوی، دونيا بيلسين كي، بيزيم اولكهميز صاحابسيز، ميلتيميز باشسيز دئييلدير.

عزيز هموطنلر!

ميلتيميزين ايرادسيني تمثيل ائدن مجلس ميلتيميزين ميلي وظيفه و خالق قوشونلاري تشكيلى حقينده تصويب ائتديگي قانونون ايجراسي زاماني گليب يئنيشميشدير. بو قانوني ايجرا ائتمك اوچون خالق قوشونلاري ويزارئينه تاپشيريقي وئريلميش، ايش جيدي صورته باشلانميشدير. فيرقهميز، جاولاريميز، آتا؟ آنا، باجي- قارداش، گلين- قيز، اوشاق- ياشلي، بيلاخره بوتون خالق ايمتاحتان قارشيسيندادير. بو بؤيوك ايمتاحتان باشي اوجا چيخماغا چاليشمالي ييق، بو واختا دك ميتينقلر، ايجتيماعلار، ايجلاسدا وئرديگيز سؤز، ايجديگيز آندلاري ايندي عملده ايثبات ائتملي سيز.

بوتون ميلت بو موقدس وظيفهين آذربايجان آدينا لاييق بير صورته انجام وئريلمهسي يولوندا تشكيل ائديلمهليدير.

بو ايشده فيرقه تشكيلاتلاري، جاولار و قاديئلار جمعيتلري جيدي صورته تبليغات آپارماغا موزظفديرلر. بؤيوك ايش باشلانميش و بؤيوك موقفيتله قورتاراجادير.

ياشاسين خالقيميز، ياشاسين اونون آزادليغيني آلان فدائييلريميز، ياشاسين بو آزادليغي مودافيعه ائدن ميلي قوشونوموز.

آذربايجان دموكرات فيرقهسي نين صدری، آذربايجان ميلي حؤكومتی نين باش وزیری پيشهوری

«آذربايجان» نؤمره 120 ايکينجي دؤره 5 شنبه 18 بهمن 1325 جي ايل

هارا و نه اوچون گليرلر!؟

آلتی آي تامام حيله، نئيرنگ و ماجراجولارا ياراشان تردستليک ايله واخت قازانماغا چالیشان کؤهنهكار مورتجعلر نهايت اوز حقيقي سييمالاريني آشكارا چيخارماغا مجبور اولدولار، «حسن نيت، حل مسالمت آميز» عيبارتيني بول- بول خالقين خوردونا وئرپ پرده داليندا يئني ماجرالاري حاضيرلاماغا چالیشان دؤلت رييسي ايسه اوزونون آخيرينجي سؤزونو دئدی.

اونون آخيرينجي اعلاميهسي بوتون دونياني گولدورمك قدر يونگول و عئين حالدا مكارانه ایدی.

هامی بيلير كي، بيز زنجاني نچه گوندور كي، تخليبه ائتميشيك، بو ايسه ماحاربيبه نتيجه سينده اولماميشدير. بو ايشي انجام وئرديگيميز زامان هئچگونه ده خصوصي مولا حبطه مئيداندا يوخ ایدی، بلکه ساده بير صورته ايمضا ائتمگيميز موافيقنامهني صداقت

و صمیمیتله ایجرا ائتمگی اؤزوموزه وظیفه بیلدیگیمیز اوچون بو ایشه ایقدا ائتدیگیمیزی هله نچه گون بوندان اول من فیرقمیزین فعال عوضولرینین بیغینجاغیندا بیان ائتمیشدیم.

آغای قوام السلطنه ایسه اؤزونون سون اعلامیه سینده ائله گؤسترک ایستهمیشدیر کی، او زنجانی ماحاریبه ایله ایشغال ائتمیشدیر. حالبوکی، اونون همکارلارینین مستقیم و غیرمستقیم صورتده تجهیز اندیب علئیهیمیزه قالدیردیقلاری ابرتجاعی روزنامه لرده، بیزیم زنجانی داعواسیز تخلیه ائتدیگیمیزی آب- تاب ایله یازیب اینتیشار وئردیکلری هامییا معلومدور.

اوزاق گنتمک نهیه لازیم؟! حتا او اؤز ده لاهیجان موسافیرتیندن قایتیدیدا کرچه بو مسالهنی بیان ائتمکله بالیده لئتمک و گؤرمه میس اوشاقلار کیمی اؤزونو اؤیمگه چالیشدیغینی خالق اونوتمامیشدیر.

بونونلا بنله رجز اوخویوب دیفاعسیز بیر شهره قوشون سوتونلاری گؤندرمک و اونو «اشغال مظفرانه» حساب ائتمک فقط یالانچی پهلوانلارا یاراشان بیر عملدیر.

آغای قوام اؤزونون غدارانه عملرینین اوستونو اؤرتمک اوچون زرین آباد کندینین تخلیه سی باره سینده افسانه لر دوزلدیب و یجدانسیز موفتربله باراشان بیر لحن ایله فدایی لریمیزی توهمنلندیرمگه چالیشیر. حالبوکی، زرین آباد چوخدان بری فداییلر طرفیندن تخلیه اولونموشدور.

ایتیفاقن اونون فداییله باغلاماق ایستهدیگی بی ناموسلارا یاراشان ایشلر، بیز زرین آباد و اونون اطرافینی تخلیه ائتدیکدن سونرا دؤلتین مستقیم و غیرمستقیم صورتده تجهیز ائتدیگی ذولفقاری و یمین لشکر دستلری طرفیندن گورولن ایشلردیر. آغای قوام فراموش ائتمه لی دیر کی، آذربایجانلیلار اونا یالواریب باریشیق تکلیف ائتمه میشلر. برعکس اونون اؤز و جورجور واسیطه لرله بیزه موراجیعت اندیب صلح و موسالیمت ماسکاسی آلتیندا بیزی ایغفال ائتمک، سونرادا بوگونکی علم شنگهنی مئیدانا چیخارماغا چالیشمیشدیر.

آذربایجانلی نه دیز چوکموش و نه ده ایلتماس ائتمیشدیر، بو ننگه آذربایجانلی هنجوقت تحمل ائتمه ییب و ائتمه جکدیر، او، فقط قارداش قانی تۆکولمه مک اوچون اؤزونو آزادیاخه و میلی فیرقلره دایانان گؤسترن بیر حؤکومت باشچیس ایله اونون ایصرار و سماجتینه گؤره دانیشیغا گیریشیب 23 خورداد مووافیق تنامه سینی ایضا ائتمیشدیر. وتون دونیا بیلیر کی، بیز اونون آزادلیغیمیزی محو ائتمگه چالیشدیغینی حیس ائتدیگیمیز اوچون تهراند اآر یلان دانیشیغی قطع اندیب تبریزه موراجیعت ائتدیک. یئنه ده بوتون دونیا یا معلومدور کی، او بیزی راضی سالماق و بیزیم خالقیمیزین اعتمادینی قازانماق اوچون آزادیاخه و دموکراتیک حیزبلرین باشچیلاریندان دؤرد نفری اؤز کابینه سینه دعوت ائتمکله بیزیم نهضتیمیزه و بیزیم ایله آریلان دانیشیقلارا علنی موخالیفت ائدن وزیرلرین عودرونی ایستهمیش ایدی. یئنه ده بوتون دونیا بیلیر کی، بیز ایتمام حوجت اوچون راضی اولدوق نو ماينده لریمیز ایکی آیدان یوخاری تهراند معطل اولدولار.

آغای قوام اؤز ده اینکار انده بیلمز کی، بیز اونون مکر و خودعملرینی بیلدیگیمیز حالدا قارداش قانی تۆکولمگین قاباغینی آلماق اوچون بؤیوک گؤدشتلر ائتمگه حاضر اولموشوق. او اؤز و چوخ گؤزل بیلیر کی، بیز باشلانان دانیشیغین موثبت نتیجه یه یئتشمه سی اوچون نه کیمی فداکارلیقلار ائتمیشیک. بنله بیر حالدا رجز اوخوماق و قوشون سوتونلاریندان بحث ائتمک آیا گولونج دئییلمی؟

اگر بیز اؤزوموز فدایی و قیزیلباش حیسله رینه زنجانی تخلیه ائتمک امری وئرمه سه ایدیک، آیا ذولفقاری و سایر مورتعلرین تشکیل ائتدیگی اراذیل و اوباش اوچون ایمکان پذیر ایدی کی، آرتش شاهنشاهی و نیگهبانی کول افسرلرینین تحت حیمایه سینده آذربایجان دموکراتلارینین ائولرینی غارت و اؤزلرینی قتل عام ائتسینلر؟!...

بیز آغای قوام السلطنه نین بول- بول خرجه دیگی «حسن نیت»ه ایستیناد ائتمه سهدیک عجا خالقین کین و نیفر تینه معروض اولوب بیر ایل بوندان اول تولکو کیمی قاچان دولفقاری نؤکرلری شیخ محمد علی آل اسحاق کیمی بؤیوک بیر روحانیین اوستونه ال قوزاماغا جورات انده بیلر دیمی؟!

بیز آغای قوامی هله «هفده آذر» دن داها قاباق تانی بیریق، بیز اونون آذربایجان قهرمان اوغلو کولونئل محمد تقی خانین قبری نی نبش ائتدیریب آلچاق کینه جولارا یاراشان بیر حیس ايله اونو نادیرین مقبره سیندن چیخاردیغینی دا اونو تامامیشیق.

آل اسحاقین قتلی ساده بیر قتل دئییلدیر.

اونو اولدورمکله آغای قوام اوز حقیقی سیماسینی تامامیله آشکارا چیخاردیب اوز الینی اوختوردو.

بؤیوک بیر دین پیشواسینی شهید ائدن قاتیلر عجا آرتیق خالقین دیانت حیسیندن نه ایسته بیرلر؟

آذربایجانلی تنهران مورتعلرینین نقشه سیندن هنج ده غفلت ائتمه میشدیر.

بیز بونلاری ایران خالق و دنیا افکار عومومسی اوچون یازیریق.

آغای قوام السلطنه ایشتیباه ائدیر، او بیزیم میلی نهضتیمیزین حقیقی قودرتینی درک ائده بیلیمه میشدیر. او هر قاباغینا گلنی اوز آرشینی ايله اولچمگه عادت ائتمیشدیر.

آذربایجان نهضتی خالق نهضتی دیر. او اوز گوجو و قودرتینی خالقان آدیغی اوچون خالق سئومین خالق قودرتینه قایل اولمایان هر بیر ایشی و هر بیر حرکتی اوزونون الینده اولان ماجراجولوق مییزان اولحراره سی ايله تعیین ائدن آدمالار بو قودرتین حقیقتینی درک ائده بیلمز لر.

آذربایجان نهضتی نین ریشه سی چوخ درین و چوخ قوی دیر. اونو بوتون ایران خالقلارینین اورگینده و مظلوملارین روحونون عومقونده آرماق لازیم دیر.

آغای قوام ایشتیباه ائدیر، بیزیم خلقیمیز هر بیر احتمالا قارشی آماده دیر. جاماعاتیمیز آدیغی آزادلیغی هر قییمته اولور اولسون ساخلاماغا آند ایچمیشدیر.

آغای قوام و اونون اطرافینی بوروموش مورتعلر موللا نصرالدین کیمی اوز میندی کلرینی حسابا آلیرلار، اونلار آلتی آیدان بری بیزیم ايله آپاردیق لاری دانیشیق لار ائناسیندا دئدی کلری سؤزلری، موباديله ائتدی کلری مکتوب و تئلقر افلاری تامامیله اورت- باسدیر ائتمگه چالیشیرلار. حتا ایش اوزلرینه ده موشتبئه اولموشدور، ائله ظن ائدی لر کی جورجور نو ظهور آدمالار ايله اینتیشار وئرمکده اولدوقلاری ورقپارلر واسیطه سیله حقیقی اینکار ائتمک و اونو عکسینه گؤستریمک آسانلیق ايله مويسر اولان ایشلر دندیر.

بیز چوخ گؤزل بیلیریک کی، آغای قوام و ایرتیجای عونصورلریننی بیر دیکتاتورلوق ووجودا گنیرمگه چالیشیرلار. بیز چوخ گوزل آنلامیشیق کی، آغالار مشروطه و ناقیص قانون اساسینی بئله اورتادان آپارماق فیکرینده دیرلر.

بیز چوخ یاخشی آنلامیشیق کی، اونلار ایسته بیرلر پست، رذل و آلچاق نؤکرلردن توپلانمیش بیر مجلس یارادیب اونون آیدندان ایراندا آزادلیق ریشه سینی کسینلر. بیز چوخ گوزل بیلیریک کی، اونلار گوندن- گونه شیدت لنمکده اولان آزادلیق حرکتیندان وحشته

دوشوب اونون قاباغینی آماق اوچون هر جور نامردلیگه حاضیر دیرلار. بیز لاپ یاخشی بیلیریک کی، بو گونه دک اونلارین وحشت و خونریزلیکلرینین قارشیسینی آلا ن فقط آذربایجان فدایی و آذربایجان میلی قوشونونون سرنئیزهسی اولموشدور.

بیزه گوندن آیدیندیر کی، بوتون ایران خالق و ایران آزادیخواه لاری بیزیم حؤکومت ایله آپار دیغیمیز دانشیق لاری چوخ دیقتله تعقیب اندیرلر. اونلار بیزیم حیبله و نئیرنگره آدانمایا جاغیمیزی همیشه آرزو ائتمیشلر.

آغای قوام السلطنه آزادیخواه وزیرلری کابینه دن اوزاقلادیر ماقلا اوز آباغینین آلتینی قازمیشدی.

بیزیم علنیهیمیزه علنن ایفدام ائتمکله اوز- اوزونو تامامیبله اخلاقن و معنن خلع سیلاح ائتمیش اولدو.

اولسون! بیز بونا تاسوف ائتمیریک، تاسوفوموز فقط بونادیر کی، آغای قوام السلطنه نین غرض آلود و ایرتیجای سییاستی نتیجه سینده وطنیمیزده بؤوک قانلی ماجرالار حاضیر لایر، بیز ایچدیگیمیز آندا صادیق قالیب آذربایجان توپراغینا سیلاح ایله سوخولوب آزادلیغیمیزی سرنئیزه گوجو ایله آرادان آپارماق ایستینلری کیم اولور- اولسون خالقیمیزین قولونون گوجو ایله ازیب گئری قایتاراجاییق، بو ایسه بیزیم اول و آخیر سؤزوموزدور. «اؤلدو وار دؤندو یوخدور».

اگر آغای قوام قبول ائدیگی موافیق تنامه نین خیلافینا اولراق آذربایجانا حمله امری وئرسه فداییلریمیز و میلی قوشونلاریمیزین شدید مقاومیتینه معروض قالا جاقدیر.

قوی دنیا بیلسین کی، بیز صلح و سازیش یولوندا هر بیر فداکارلیغا حاضیر اولدو غوموز کیمی حاق و آزادلیغیمیزی پایمال اندلرین بورنلارینی از مک اوچون داها بؤیوک فداکارلیقلار گؤستمگه آماده بییک.

آذربایجانا تعرض ائدن موصح قوملر فقط وطن موذافیعهمی اوچون سیلاح گؤتورن بوتون آذربایجانین ارواد و کیشی لرینین جسدی اوزرینده ایرلی گله بیله جکلر.

آذربایجانا قوشون یئریمگه دولتی تشویق اندلر اونو تماسینلار کی، ایشین ایکی طرفی وار دیر، میلی احساسات و آزادلیق تعصوبو ایله هیجانا گلن جاماعات تعرض اندلرین حمله سینی رد اندیب ایرلی ده گنده بیلر.

اونلار یاددان چیخار ماسینلار کی، فدایی قوملرینین قز وینه حمله سی شایعه سی تنهر اندا اینتیشار تاپان گون چمدانلاری نه انداز ده عجله ایله توپلایب تنهر اندان قاچماغا چالی شیر دیلار... بیز دئییریک ایش قانسیز و موچار بیه سیز حل اولونسون، بیز آرزو اندیردیک وطن داش موچار بیه سی مئیدانا چیخماسین. بیز ایستیمیزدیک طلباتیمیزی ساده بیر صورتده قانون یولو ایله الده ائتمیش اولاق. بیز تصور اندیردیک کی، زمامدار لارین آرتیق گؤزلری آچیلیمیشدیر. بیزیم نظریمیزه بئله گلیردی کی، نهضتیمیزین شئیپورو ایرانین حاکیم طبقه سینی یوخودان اویاتمیش، اونلار آپار دیقلاری سییاستین خطرینی حالی اویاتمیشدیر.

ایندی کی، آغای قوام السلطنه بونون خیلافینا رفتار اندیر، بیز ده هر احتیمالا قارشی حاضیر یق.

قوی اولسون! بلکه مظلوملارین دو عاسی مستجاب اولموش. شاید ایران میلی نین ایلر بو یو آرزو ائدیگی اینتیقام گونو گلیم چاتمیشدیر. ایندی کی، آغای قوام السلطنه ایرتیجای عونصورلرین تلقینی سایه سینده بئله ایستیمیز، خوش باشد. قوی تاریخین بو ایفتیخارلی صفحه سی آذربایجان دموکرات فیرقه سی نین آدی ایله باشلان سین.

مرکزی حۆکومت نو مایندهسی ایله آپاریلان دانیشیقلا حاقیندا

تئهران حۆکومتی عجیب بیر مؤوجوددور. بیر طرفدن مسالهنی یئرینده حل ائتمک مقصدیله شهریمیزه عالیروتبه بیر مامور گۆندهریب میلی هنیاتیمیزله رسمی موداکیرمه گیریر. او بیر طرفدن مجلس و مطبوعاتدا بیزیم میلی حرکتیمیزین علنییه شدید هیاهو قالدیریپ باشیمیز اوستوندن خاریجی اولکلره ال اوزادیر. بییگانلردن ایستیماد ائتمکله ایران جاماعاتینین حاق حاکیمیتینی ایخلال ائدیر

بیز مرکزی دؤولت نو مایندهسی آغای بایاتا چوخ آچیق صورتده میلیمیزین عزم و ایرادهسی سایه سینده ووجودا گلن میلی مجلس موسیسیانیمیزین خللناپذیر قرارلارینی و اونون بوتون دونیایا اعلان ائتدیگی اعلامیه سینی شرح وئریپ دندیک: آنجاق بیزیم میلی موختاریتیمیز تامين ائدیلمیگی حالدا دؤولت نو مایندهسی ایله دانیشیغا گیریشیب مرکزله اولجاق ایرتیباطیمیزین خودونو تعیین ائده بیلریک. بو اساسی قبول ائتمه دن اول دانیشیلان سؤزلر و ائدیلم موداکیرملرین فایداسی اولای بیلمز.

آغای بایات شخص بیزیم حاقیمیزا اعتراف ائدیپ اوصول فیکریمیزین و بیرینسپلریمیزین صحیح اولدوغونو قئید ائتدیگی حالدا اونون اطرافیندا آیدین و آچیق بیر سؤز دئییه بیلمیردی.

او ایستهمیردی سؤز ایله بیزیم اصل مقصودوموز و یویوب، تمیزلیمیلی میلی موختاریت عونوانینی آرادان آپارسین. اونون دانیشیقلاری قطع اوز و یجدانینین صداسی دئییلدی، ایختیاراتی محدود و ال- آیاعی باغلی بیر آدم کیمی چابالاییب دردوغو یئرده قالیر، و اختی تلف ائتمک اوچون جوزیبات اوزرینده اوزون- اوزادی موباحیثه گیریشیردی.

نه ایت نو مایندهلریمیز وضعیتینی اولدوغو کیمی تصویر ائدیپ آیدین بیر لیسان ایله میلتن اوز حاقینی آماغا قادیر اولدوغونو و بو حاقی آماق یولوندا تامام وارلیغی ایله موباریزه گیریشدیگینی اونا آنلاداراق دندیلر: «خالق و احد بیر شخص کیمی آیاعا قالدیب اوز میلی حۆکومتینی قورموش، اوز موقدراتینی الینه آلمیشدیر. بوتون میلت میلی کونقره (مجلس موسیسان) طرفیندن اینتیخاب اولونان میلی حۆکومتین (هنیات میلی نین) آرخاسیندا دیر. بو گون- صاباح مجلس میلیمیز آچیلجاق، قانونی و رسمی حۆکومتیمیز تشکیل تاپاجاق، ایراندان آیریلماق شرطیله آذربایجانین داخلی ایشلرینی ایداره ائتمگه شروع ائده جکدیر. تئهرانا و اختیندا ایتیلایع وئریلمیشدیر.

او گون قازانماق و وخت تلف ائتمک ایله ایشی اورت باسدیر ائتمک فیکرینده دیر. بو ایسه چوخ سفیهانه بیر سییاستدیر. مرکزی حۆکومت بو گون بیزیم اوز ائتدیغیمیز الی دالی قایتارماق ایسترسه آرتیق او ال بیر داها اوزانماز. بو دا مرکزی حۆکومتین بؤیوک و اساسی خیانتلریندن اولوب قالار.

آذربایجانلی اوزونون ایستعداد و لیاقتینی بوروزا وئرمیش، آز بیر زاماندا بؤیوک بیر فیرقه و آرخالی بیر حۆکومت ووجودا گتیرمیشدیر و اونو دا ساخلاماغا قادیر دیر.

بیلاخره موداکیرات موعین بیر نتیجهیه مونتهی اولای بیلمه دن خاتیمه تاپدی و ثابت اولدو کی، حقیقت امرده دؤولت آغای بایاتی ایش حل ائتمک اوچون دئییل، اونو تاریکلشدیرمک و اسیطه سیله خالقین گوزوندن پرده آسماق اوچون آذربایجانا اعزام ائتمیشدیر.

آغای بایاتین حوسن نییتی و میلی بو ایشلره اونون اوزو اوچون آجی بیر تاسوفدن باشقا نتیجه وئر بیلمزدی. چونکی سو سرچشمه دن بولانلیق ایدی. فهیمی و اونون امثالی همیشه اوینادیقلاری شطرنج اوپونو اونون ایله قازانماق ایسته بیرلردی.

بايات اويوندا ماهارتسيز بير ادام دئييلدير، لاکين طرفين اويون باشلامادان اول اعلان انتديگي کيش اونون مئيدانيني تنگلاشديريب پات دئمک ايله ياخاسيني مات اولماقدان خيلاض ائتمگه وادار ائتدي. اويونچي بيلير کي شطرنجده پات باش توولاماق دئمکدير. مرکزي حؤکومت اويونو اودوزدو.

«آذربايجان» روزنامهسي 2 شنبه 19 آذر 1324 جو ايل نومره 75 ايکينجي دؤوره

سون سؤز

آخيردا تنهران حؤکومتی اؤز ماهيتين ظاهره چيخارتدی. بيز اولدن ده اونا آداناميشديق. بيز بيليرديک کي، ايللر بويو ايران خالقلارينين قانين سوران مورتجعلر هئچ بير زاددان آزادليقدان آرتيق قورخمورلار. بونا گوره ده آزادليغي بو غماقدان چکينمهييب فورصت گؤزله مکدهديرلر. بيز هر جور فداکارليق و گونشتره حاضير اولدوق. بيز ايستهييرديک کي، داخيلي ماحاربييه آتشيئي قيزيشديران مورتجعلرين باهاناسي کسيلسين، بيز ايستهييرديک صلوح شرايطينده آزادليغي بوتون ايراندا عومومي لشديرک، لاکين مورتجعلر شوم فيکرلريندن صرف نظر ائتمهديرلر و آخيردا زجاندا ويجدانسيز حرکتلري گتيرمکله اؤز اللرين بوتون دونيايا اوختدولار.

ايندي بونا دا كيفايتلنمهييب اوز وئردیکجه آستار ايستهييرلر. تئلقراف- تئلقراف اوستوندن ياغيش کيمي ياغير ايمپئرياليزمين دوز- چورگيني ايتيرمهين فيتنهکار قوام خالقيميزي تهديد ائتمکله آذربايجانا «تامينيه» قوه لري گوندرمگه جان آتير، بو تامينيه قوملري يالنيز اونلارين ايرتيجاعي منفعتلري نوقطهيمي نظريندن «تامينيه» سايبلا بيلر. اينديليکده ايرتيجاعين اينده بير آلت کيمي ايستعمال اولوب دؤولت باشچيسي و رهبر کول آدلانان آغاي قوام السلطنه بير دفعهليک بيلمهديرلر کي، بيز هئچ کس ايله تاعاروف ائتمهيهجهييبک. بيز سؤزلريميزي دئييب قورتارميشيق، بيز هر جوره گونشت و ايغماضا حاضير اولدوق. ايندي داها بيزي آلماتاق فيکرينده اولانلار اؤز ايشتيباهلارين دوشونمهديرلر. بيزي ژاندارم، توپ و توفنگ ايله قورخوتماقلا آزادليغيميزي الدن وئرمهيهجهييبک بيز تيرياکي ژاندارملاري چوخدان تانيبيريق. بيز ايرتيجاعي قوشونلارين ماهييتينه بلديک.

آذربايجان خالقي آزادليغين آديغي کيمي ده حيفظ اندهجکدير. ايندي هامی وطن مودافيعهسي اوغروندا آياغا قالخميش و سون قطره قاني قالانا قدر وطنيميزدن ديفاع ائتمگه حاضير اولموشلار.

ايدرارمميزه گلن مينرله تئلقرافلار خالقيميزين تنهران ايرتيجاعي دؤولتلرينه قارشى اولان نيفرتلريني آيدينجاسينا بيلديرير.

خالقimiz آروادلی- کيشيلي جيبهيه گنتمکدن اؤترو اؤز آمادملیکلريني بيلديريرلر. اونلار، اؤز تئلقرافلاريندا فيرقهميزين رهبريندن آزادليق دوشمنلريني جزالانديرماق اوچون ايجازه ايستهييرلر. اونلار، فيرقهميزين امريني گؤزلهييب و بو موقدس فرماني ايجرا ائتمک اوچون آند ايچيرلر.

مورتجعلر اولاييلر کي، يئنه ده آذربايجان خالقيني قورخودوب و حيبيله ايشلتمکله اؤز چيرکين عؤمورلرينه داوام وئرمک آرزوسونداديرلار. لاکين بو دفعه آذربايجان خالقي آزادليق دوشمنلرينه ايمكان وئرمهيهجکدير.

بو دفعه بيز حسابيميزي بير دفعهليک قورتاريب ايللر بويو ايران خالقلارينين آزادليغين غصب ائدنلرين حسابين تامامييله تصفيه اندهجهييبک.

قوى خالقين قان ايچن غصبكار حاكيمه هنياتي اوز اللريله اوز قبيرلرين قازسينلار. بو دفعه تك آذربايجان ميلتي نين آز ادليق مسالهسى دئييل، بوتون ايران خالقلارى هر يئرده ميلت خايينلرين جزالانديراجاقلار.

بيز بير داها سون سؤزوموزو دئييريك: بيز هاميميز اولسك ده آز ادليغيميزى الدن وئرميهجهييك.

دوشمن بيزه هوجوم اندرسه خالقيميز سونگو، توپ، توفنگ، بئل، قازما، چكيش، شئنه، كورمك، داش، ارسين و يومرو قلا اونلارين جاوايىنى وئرمجكدير.

تئهران حؤكومتى رجز اوخوماسين، آذربايجندا پارلاميش آز ادليق مشعلى شوبههسيز بوتون ايرانى ايشيقلانديراجاقدير. قطعى زوال اوچرومو قارشيسيندا قرار توتوموش مورتجملر اوز چكديكلرى نقشلرين اجرا ئديلمه سيندن تامامييله مايوس اولماليدير لار.

ايندى اونلار خالقيميزين و بوتون ايران خالقلارينين آچيق نيفرئلرى جوشان بير زاماندا اعلاميه و تئلقراف افسونى ايله اوز نييتلرينى حياتا كئچيره بيلمه جكلر. خالقيميز ديفاع ائتمگه حاضيردير. خالقيميز اولمكدن- اولدورمكدن قورخمور. قولاقلارى كار، گؤزلرى كور اولان مورتجملر بير دفعه ليك بيزى تانيسينلار. آذربايجان خالقى بير دفعه دنميشدير كى:

«اولمك واردير، دؤنمك يوخدور»!

«آذربايجان» روزنامهسى، 3 شنبه 12 آذر 1325 جى ايل، نومره 75 (394) ايكنجى دؤوره